

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Καλημέρα σας.

Είναι το Διεθνές Διαδικτυακό Συνέδριο που οργανώνει η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος, με θέμα «Καινοτόμος χρηματοδότηση έργων ενεργειακής απόδοσης.»

...(πρόβλημα ήχου)... το πρόγραμμα ProDeSa, το οποίο ουσιαστικά είχε ως θεματικό πεδίο την ανάπτυξη έργων ενεργειακής απόδοσης στους Δήμους ...(πρόβλημα ήχου)...

Για μια ακόμα φορά η Αυτοδιοίκηση βγαίνει μπροστά, είναι πρωτοπόρος, στη μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος και των δράσεων των οποίων υλοποιεί, αλλά και ουσιαστικά στην προσαρμογή της Αυτοδιοίκησης και όλων μας στην κλιματική αλλαγή, και στο νέο πλαίσιο που ξεκινά.

Έτσι λοιπόν σήμερα έχουμε το κλείσιμο αυτής της όμορφης πορείας των τριών χρόνων, ουσιαστικά κλείνει τον Ιούλιο, με μια παράταση που έχει πάρει και λόγω της πανδημίας, αλλά σήμερα είναι το κεντρικό μας Συνέδριο, που θα παρουσιάσουν και οι Δήμοι που έχουν λάβει μέρος και έχουν υλοποιήσει το πρόγραμμα, αλλά και άλλοι φορείς, τα αποτελέσματα αυτής της τρίχρονης πραγματικά θα έλεγα όμορφης, αλλά σημαντικής πορείας, που αφήνει αποτυπώματα στην Αυτοδιοίκηση και εμπειρίες σε εμάς.

Άρα λοιπόν ξεκινάμε με τον οικοδεσπότη αυτής όλης της προσπάθειας, τον Πρόεδρο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος, τον κύριο Παπαστεργίου, και Δήμαρχο Τρικκαίων, ο οποίος για μια ακόμα φορά είναι εδώ για να οδηγήσει την Αυτοδιοίκηση της χώρας μας σε ...(πρόβλημα ήχου)... δράσεις.

Τον καλωσορίζουμε και του δίνουμε το λόγο για να ξεκινήσει αυτή την όμορφη εκδήλωση τη σημερινή, διαδικτυακή λόγω της πανδημίας.

Κύριε Πρόεδρε, έχετε το λόγο.

Δ. ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ: ...(πρόβλημα ήχου)... για μια διαφορετική οπτική γωνία που θέλουμε να δώσουμε στους Δήμους μας μέσα από το πρόγραμμα ProDeSa. Αυτό το οποίο θέλουμε να δείξουμε

είναι πως προφανώς μπροστά μας έχουμε την καθημερινότητα των Δήμων μας, που είναι αυτή την οποία πολύ καλά ξέρουμε, αλλά υπάρχουν και άλλα πολύ πιο σημαντικά πιθανώς πράγματα, σίγουρα πολύ πιο οραματικά, τα οποία θα πρέπει να μας απασχολήσουν. Θα πρέπει δηλαδή να δούμε πώς μπορούμε πλέον σήμερα να χρησιμοποιήσουμε καινούργια εργαλεία για να μπορέσουμε να δώσουμε λύσεις στους ...(πρόβλημα ήχου)... χωρίς ιδεοληψίες.

Νομίζω πως πλέον είναι ξεκάθαρο ότι οι συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης είναι ένα πολύ σημαντικό εργαλείο το οποίο έχει χρησιμοποιηθεί κατά κόρον σε Δήμους, με (...) μέχρι να ωριμάσουμε τις συνθήκες.

Αυτό ακριβώς λοιπόν πραγματεύεται το ProDeSa, ένα πρόγραμμα το οποίο ξεκίνησε και ως πιλότο είχε πέντε Δήμους στην Αττική, στη νότια Αττική.

Ο σκοπός λοιπόν είναι να δούμε πώς μπορούμε αυτές τις τόσο χρήσιμες συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης, να τις ωριμάσουμε, να φτιάξουμε ως πούμε κάποια πρότυπα τεύχη, κάποιες οδηγίες, προκειμένου να μην κολλάμε την επόμενη μέρα σε διαδικασίες, και βέβαια αυτή η μελέτη που έγινε μπορεί να είναι και οδηγός για το πώς θα τρέξουμε κάτι ακόμα πιο σημαντικό, που είναι το Ταμείο Ανάκαμψης. Στο Ταμείο Ανάκαμψης, όπως φαντάζομαι θα πει αργότερα και η Γενική Γραμματέας, έχουμε τέτοιου είδους θέματα, έχουμε τέτοιες ευκαιρίες, γιατί περί ευκαιριών πρόκειται, για το πώς θα μπορέσουμε δηλαδή να χρησιμοποιήσουμε αυτές τις συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης και στον οδοφωτισμό, και στα κτίρια, και το πακέτο το οποίο θα διατεθεί είναι σημαντικό, και γίνεται ακόμα πιο σημαντικό αν σκεφτούμε ότι στα χρήματα του Ταμείου Ανάκαμψης θα προστεθούν και χρήματα από ιδιωτικά κεφάλαια.

Συνεπώς ανοίγουμε την κουβέντα ακόμα πιο πολύ, διάπλατα, για τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε ως Δήμοι να σκεφτούμε το

αποτύπωμά μας, το ενεργειακό μας αποτύπωμα. Να δούμε πώς θα μπορέσουμε σιγά-σιγά να κάνουμε πράξη αυτό το οποίο έχουμε συζητήσει, και νομίζω πως είναι μονόδρομος, και για το πρόβλημα της ενεργειακής φτώχειας, στο να καταναλώσουμε λιγότερη ενέργεια, να περισσέψει ενέργεια για συνανθρώπους μας που έχουν ανάγκη. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να πάμε σε κτίρια τα οποία θα είναι ενεργειακά αυτόνομα, ακόμα καλύτερα να είναι και παθητικά, να μπορούν να παράξουν ενέργεια, και σιγά-σιγά αυτό το μοντέλο να το επεκτείνουμε στις γειτονιές και τις πόλεις μας.

Το θέμα της τοπικότητας στην παραγωγή της ενέργειας είναι επίσης κάτι το οποίο θα πρέπει να μας ενδιαφέρει.

Η έννοια του prosumer, δηλαδή του καταναλωτή ο οποίος είναι και παραγωγός, θα πρέπει να εξαπλωθεί, και οι Δήμοι μας πρέπει να είναι οι πρώτοι που θα ασχοληθούν και θα μπορέσουν όχι απλά να κάνουν εξοικονόμηση ενέργειας, αλλά να παράξουν και ενέργεια.

Μπροστά μας έχουμε την ηλεκτροκίνηση. Νιώθω τυχερός που δουλεύουμε από κοινού με την Αλεξάνδρα τη Σδούκου ένα τόσο σημαντικό κεφάλαιο για την εξέλιξη των πόλεών μας.

Όλα αυτά λοιπόν μπορούν να βοηθηθούν, μπορούν να ενισχυθούν, από το πρόγραμμα ProDeSa. Είναι ένας οδηγός, ένας πιλότος, και μια δουλειά η οποία γίνεται από την ΚΕΔΕ, μαζί με τους συνεργαζόμενους φορείς, προκειμένου να μείνει και να αποτελέσουν πιλότο και για άλλα έργα ενεργειακής απόδοσης τα οποία θα προκύψουν στο μέλλον.

Καλή αρχή, και είμαι σίγουρος πως θα γίνουμε πλουσιότεροι σε σκέψεις και προτάσεις μέχρι το τέλος της σημερινής μας Ημερίδας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Καταρχήν ευχαριστούμε τον Πρόεδρο της ΚΕΔΕ και Δήμαρχο Τρικκαίων, γιατί πραγματικά έβαλε όλο το πλαίσιο το οποίο η σημερινή Αυτοδιοίκηση οφείλει να λειτουργήσει, και αυτό

κάνει, και υλοποιεί και το ProDeSa, που είναι ένα σημαντικό πρόγραμμα, με αυτοδιοικητικούς εταίρους κατά βάση.

Άρα λοιπόν, κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι το μέλλον ανοίγει. Πρέπει πλέον να τρέξουμε πιο γρήγορα και ως Αυτοδιοίκηση για να έρθουν και άλλα προγράμματα, ώστε η τεχνογνωσία να μείνει και να είναι οδηγός για τη νέα εποχή.

Δ. ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ: Ακριβώς αυτό. Να δούμε λοιπόν πλέον αυτά τα νέα εργαλεία. Υπάρχουν πάρα πολλά, και με τα τρία προγράμματα που έχουμε μπροστά μας, Τρίτης, Ταμείο Ανάκαμψης, και νέο ΕΣΠΑ, πραγματικά θα πρέπει να ξεπεράσουμε τους εαυτούς μας έτσι ώστε να μη χαθεί ούτε ένα ευρώ, ειδικά σε έργα τέτοια που έχουν σημαντικό αποτύπωμα στο περιβάλλον.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Άρα η Αυτοδιοίκηση ανεβάζει τον πήχη πάρα πολύ ψηλά, σε νέα πλέον δεδομένα. Άρα είμαστε εδώ για να υλοποιήσουμε μαζί με τους συνεργάτες μας, φίλους Δημάρχους όλης της χώρας και τα Δημοτικά Συμβούλια, και τα στελέχη φυσικά της Αυτοδιοίκησης, αυτό το νέο ξεκίνημα και τη νέα πρόκληση ουσιαστικά φαντάζομαι, κύριε Πρόεδρε. Είναι σημαντικό αυτό για να μπορέσουμε να πάμε την επόμενη μέρα.

Δ. ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ: Να δούμε λοιπόν πραγματικά την Αυτοδιοίκηση διαφορετικά. Μια καινούργια, σύγχρονη και ισχυρή Αυτοδιοίκηση. Αυτό το οποίο πιστεύουμε για τους Δήμους την επόμενη μέρα. Ότι προφανώς θα κάνουμε τα αυτονόητα και τα βασικά, αλλά αυτά είναι μόνο η αρχή. Να ανοίξουμε λοιπόν τα φτερά της Αυτοδιοίκησης και σε κομμάτια στα οποία στο παρελθόν θεωρούσαμε πως ίσως δεν μας αφορά. Μας αφορά και νομίζω πως αυτά ακριβώς, η ενέργεια, η ενεργειακή φτώχεια, οι ανανεώσιμες πηγές, η ηλεκτροκίνηση, είναι αυτά τα οποία θα κάνουν τη διαφορά σε μια καινούργια Αυτοδιοίκηση, σε μια καινούργια μέρα για την Αυτοδιοίκηση.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Πρόεδρε, σε ευχαριστούμε. Μιας και τα Τρίκαλα είναι πρωτοπόρα σε πολλά πράγματα, έχουμε γίνει παράδειγμα

προς μίμηση και πανευρωπαϊκά θα έλεγα, η περιοχή σας. Μακάρι να ακολουθήσουν και άλλοι Δήμοι, και φυσικά θα ακολουθήσουν σε όλη τη χώρα, και ειδικά το πρόγραμμα αυτό είναι σημαντικό, γιατί το υλοποιούν Δήμοι της Αττικής, αλλά σιγά-σιγά θα πάει σε όλη τη χώρα.

Να ευχαριστήσουμε για την παρουσία σας, για τον χαιρετισμό σας, για την έναρξη του συνεδριακού αυτού διαλόγου σήμερα, και να πούμε ότι θα ακούσουμε πάρα πολλούς σοβαρούς ομιλητές, επιστήμονες, αυτοδιοικητικούς, αλλά και την πολιτική ηγεσία των Υπουργείων, όπου εκεί θα βάλουμε και τις βάσεις της νέας μέρας.

Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ για την παρουσία σας, και θα χαρούμε να είστε συνέχεια μαζί μας για να δείτε όλη αυτή την πραγματικά όμορφη μέρα που ξεκίνησε σήμερα το πρωί.

Συνεχίζουμε με το... ουσιαστικά με τον συντονιστή Δήμο, που είναι ο Δήμος Αλίμου, με μεγάλη προσπάθεια και μεγάλη ιστορία. Έχουμε τη χαρά να φιλοξενούμε σήμερα την Αντιδήμαρχο, την κυρία Σιμητροπούλου Αναστασία, η οποία πραγματικά έχει βάλει στη σφραγίδα της θα έλεγα στην περιοχή, είναι πάρα πολύ σημαντική, είναι και γυναίκα, ακόμα πιο σημαντικό και για εμάς, να βλέπουμε γυναίκες να βγαίνουν μπροστά, γιατί πραγματικά εμείς πιστεύουμε ότι... στην ίδια αξία όλων των ανθρώπων.

Άρα λοιπόν, αγαπητή Αναστασία, έχεις το λόγο για να μας παρουσιάσεις και να κάνεις το δικό σου χαιρετισμό, τη δική σου έναρξη, την έναρξη αυτού του διαδικτυακού μας Συνεδρίου.

A. ΣΙΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Να σας καλημερίσω και εγώ με τη σειρά μου. Απλά δράττοντας της ευκαιρίας, θα σας ευχαριστήσω και για τα πολύ όμορφα λόγια σας. Η αλήθεια είναι ότι οι γυναίκες στην περιοχή μας έχουμε αναλάβει σημαντικά κομμάτι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και σε αυτό δεν μπορούμε να αμφισβητήσουμε το γεγονός ότι ο Δήμαρχός μας, ο Ανδρέας ο Κονδύλης, δίνει την ώθηση στην κάθε γυναίκα να μπορέσει να αναλάβει τον τομέα της και να προσφέρει όσο το δυνατόν περισσότερα μπορεί.

Μετά τον αγαπητό και άκρως πετυχημένο, θα μου επιτρέψετε να πω, Δήμαρχο Τρικκαίων, τον κύριο Παπαστεργίου, και Πρόεδρο της ΚΕΔΕ, με τη σειρά μας, και σαν συντονιστής του έργου, ο Δήμαρχος Αλίμου, κύριος Ανδρέας Κονδύλης, σας καλωσορίζω λοιπόν με τη σειρά μας στο σημερινό μας Συνέδριο, όπου έχει σαν κύριο άξονα, σαν κύριο μοχλό, το ευρωπαϊκό έργο ProDeSa.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες σε όλους τους συμμετέχοντες, ιδίως της κεντρικής διοίκησης, τους κυρίους Υπουργούς, Γενικούς Γραμματείς, αλλά κυρίως και τους ανθρώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, όπως επίσης και τους εξαιρετους ομιλητές, οι οποίοι έχουν έρθει σήμερα εδώ προκειμένου να μας μεταφέρουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους σε αυτό το τόσο σημαντικό θέμα της χρηματοδότησης των δημοτικών έργων ενεργειακής βελτίωσης.

Θα μου επιτρέψετε όμως ιδιαίτερες ευχαριστίες και στον Επόπτη του έργου μας, τον κύριο Bjørn Zarfel, ο οποίος είναι και ομιλητής στο δεύτερο πάνελ, όπου όλο αυτό τον καιρό μας καθοδηγεί και με τις χρήσιμες συμβουλές του μπορούμε να είμαστε συνοδοιπόροι σε αυτό το τόσο μεγάλο έργο.

Το έργο ProDeSa, όπως όλοι γνωρίζετε, είναι το πρώτο και ίσως και μοναδικό έργο στην Ελλάδα που χρηματοδοτείται από το μέτρο «Υποστήριξη για την ανάπτυξη έργων του ορίζοντα 2020».

Το μέτρο αυτό έχει σαν μοναδικό σκοπό να βοηθήσει την Τοπική Αυτοδιοίκηση να αναπτύξει νέους αποτελεσματικούς τρόπους οργάνωσης, αλλά να μπορέσει να χρηματοδοτήσει και δράσεις προκειμένου να αυξηθεί η ενεργειακή απόδοση και να μειωθούν οι εκπομπές των θερμοκηπιακών ρύπων.

Όλοι αυτοί είναι αναγκαίοι και υψηλοί στόχοι τους οποίους θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση έως το 2030, όπου χρειάζονται για να αντιμετωπιστεί η κλιματική κρίση.

Όλοι αυτοί όμως οι υψηλοί στόχοι απαιτούν νέες δομές. Οι νέες δομές απαιτούν νέα κονδύλια, από κάθε κράτος μέλος. Έτσι

λοιπόν θέτουμε και θέτουν τον δημόσιο τομέα ουσιαστικά προ των ευθυνών του. Δηλαδή να αποτελέσει τον οδηγό, να αποτελέσει το φωτεινό παράδειγμα, για να βελτιωθεί η ενεργειακή απόδοση και να μειωθεί, ή ακόμα καλύτερα και να απαλλαγούμε από τα ρυπογόνα καύσιμα.

Τα κονδύλια λοιπόν που απαιτούνται για την επίτευξη όλων των στόχων του 2030, είναι πάρα πολύ υψηλά, και καθώς και τα δημόσια κεφάλαια δεν υπάρχουν, ερχόμαστε εμείς και πρέπει να γίνει μόχλευση των ιδιωτικών κεφαλαίων για να συμβάλλουν στην έγκαιρη αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης.

Έχοντας λοιπόν απόλυτη συνείδηση όλης αυτής της ευθύνης, αλλά και θέλοντας να συμβάλλουμε ουσιαστικά σε αυτό το έργο, ο Δήμος Αλίμου πριν από τέσσερα χρόνια πήρε την πρωτοβουλία και είχε την τιμή και τη χαρά, και με τη βοήθεια φυσικά όλων των εταίρων του έργου, πέτυχε τη χρηματοδότηση του ProDeSa.

Το ProDeSa είναι ένα ιδιαίτερο έργο, θα μου επιτρέψετε να πω, γιατί προέρχεται από την βασική ανάγκη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να εξεύρει οικονομικούς πόρους.

Έχει στόχο να μελετήσει, αλλά και να δοκιμάσει στην πράξη καινοτόμα εργαλεία, χρηματοδοτικά μοντέλα, τα οποία θα διευκολύνουν και θα επιταχύνουν την εκμετάλλευση της ενεργειακής αναβάθμισης των δημοτικών υποδομών, στα οποία δημοτικά κτίρια, δημοτικές υποδομές, περνάμε τη μεγαλύτερη μέρα της ώρας, για να μην πω το 24ωρο, καθώς όλοι όσοι ασχολούμαστε με την Τοπική Αυτοδιοίκηση είμαστε 24 ώρες στα δημοτικά μας κτίρια.

Δουλέψαμε με το σκεπτικό ότι πρέπει να χρησιμοποιήσουμε τις δημόσιες επιδοτήσεις ως μοχλό για την ιδιωτική χρηματοδότηση των δημοτικών έργων, μεγιστοποιώντας συγχρόνως το όφελος για τους Δήμους μας.

Προσπαθήσαμε και πιστεύω πετύχαμε σε μεγάλο βαθμό, να διαμορφώσουμε ισοζυγισμένα χρηματοδοτικά μοντέλα, που αποφέρουν όχι μόνο οικονομικά, αλλά και άλλα σημαντικά οφέλη.

Τα μοντέλα αυτά αφορούν κατά κύριο λόγο, όπως σας προανέφερα, τις κτιριακές μας υποδομές.

Τόσο αυτή η διαδικασία, όσο και τα αποτελέσματα του ProDeSa, θα είναι χρήσιμα για όλους τους Δήμους, ολόκληρης της χώρας.

Έχουμε ήδη ξεκινήσει λοιπόν τη μεταφορά της γνώσης και της εμπειρίας αυτής που αποκτήσουμε, σε ένα δίκτυο τριάντα Δήμων, που έχουν δηλώσει και το σχετικό ενδιαφέρον.

Θεωρώ λοιπόν ότι ερχόμαστε και καλούμαστε σε μία τόσο κρίσιμη εποχή να συνδράμουμε όλοι μαζί, να κινηθούμε όλοι μαζί, να αξιοποιήσουμε, όπως είπε και ο Πρόεδρος προηγουμένως, οποιοδήποτε μοντέλο και εργαλείο βρεθεί, προκειμένου να προχωρήσουμε και να διορθώσουμε τα κακώς μέχρι τώρα κείμενα.

Κλείνοντας όμως, θέλω να ευχαριστήσω θερμά για την άριστη συνεργασία όλη την ομάδα του έργου ProDeSa. Πρωτίστως την αγαπητή Δήμαρχο του Αγίου Δημητρίου, κυρία Μαρία Ανδρούτσου, τους Δημάρχους κύριος Γρηγόρη Κωνσταντέλλο, τον κύριο Γιώργο Τσίρμπα, τον κύριο Γιώργο Παπανικολάου, τον αγαπημένο μου Γιάννη Φωστηρόπουλο, τον Δήμαρχο Παλαιού Φαλήρου, και τον κύριο Θεόδωρο Αμπατζόγλου, Αμαρουσίου, και φυσικά πάνω από όλους τον Πρόεδρο της ΚΕΔΕ, με τον οποίο όπως άνοιξα έτσι και θα τελειώσω, τον κύριο Παπαστεργίου.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας. Εύχομαι καλή αρχή και καλή συνέχεια σε όλους σας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Κυρία Σιμητροπούλου, καταρχήν ευχαριστούμε για την τοποθέτησή σας. Φυσικά και ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ είναι εδώ γιατί είναι και χαρά μας που τον έχουμε, αλλά και με τις καινοτόμες ιδέες του προχωρά μπροστά και την Αυτοδιοίκηση, και όλοι μαζί συνεργαζόμαστε και υποστηρίζουμε το έργο του.

Να πω ότι πραγματικά ο Άλιμος έχει αλλάξει. Κάνετε πολύ καλή δουλειά και ο Δήμαρχος και όλοι οι συνεργάτες στο κομμάτι αυτό. Και επιτέλους και η ιδιωτική οικονομία μπαίνει στα δημόσια

έργα, είναι σημαντικό και αυτό, πλέον να γίνει κοινωνός, ότι τα έργα ΣΔΙΤ πλέον έχουν να προσθέσουν πόρους και μόχλευση στην κοινωνία και στην αγορά, και όχι να αφαιρέσουν. Άρα λοιπόν αυτό είναι καλό και θετικό βήμα, σε αυτή τη νέα πορεία.

Κύριε Πρόεδρε, θέλετε να συμπληρώσετε κάτι πριν πάμε στους άλλους χαιρετισμούς; Όχι.

Λοιπόν, σας ευχαριστώ πάρα πολύ και τους δύο, και την Αντιδήμαρχο, αλλά και τον Δήμαρχο και Πρόεδρο.

Και θα συνεχίσουμε ουσιαστικά με έναν αυτοδιοικητικό Υπουργό, με έναν άνθρωπο ο οποίος μπήκε με φόρα θα έλεγα στο Υπουργείο Εσωτερικών, τον Αναπληρωτή Υπουργό, τον κύριο Πέτσα, ο οποίος από την πρώτη στιγμή έδειξε ότι έχει και διάθεση και όρεξη να αλλάξει πράγματα, να στηρίξει την Αυτοδιοίκηση, γιατί θεωρώ ότι η Αυτοδιοίκηση είναι ένα μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας, που μαζί με την Πολιτεία μπορούν να δημιουργήσουν ανάπτυξη στον τόπο. Αυτό το πιστεύει. Και με το πρόγραμμα Τρίτσης, αλλά και με άλλα τα οποία βγαίνουν σιγά-σιγά και γίνονται από το Υπουργείο, έχει τη δύναμη να μας δώσει την ώθηση που χρειαζόμαστε.

Κύριε Πέτσα, σας καλωσορίζουμε σε αυτή την όμορφη παρέα. Έχετε το λόγο για το δικό σας χαιρετισμό.

Σ. ΠΕΤΣΑΣ: Ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση. Χαιρετίζω τον Πρόεδρο και όλους τους συμμετέχοντες.

Και είναι μια καλή ευκαιρία για να πούμε ότι η ενεργειακή απόδοση, ενώ την προηγούμενη δεκαετία ενδεχομένως να ήταν ο ελέφαντας στο δωμάτιο, τώρα είναι η ώρα να το ξεκλειδώσουμε αυτό το δωμάτιο, να το μεγαλώσουμε, και να κάνουμε χρήση όλων των χρηματοδοτικών εργαλείων που έχουμε στη διάθεσή μας ώστε η ενεργειακή απόδοση πραγματικά να φέρει τα αποτελέσματα που θέλουμε, τόσο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, όσο και για την εξοικονόμηση σημαντικότερων πόρων για την

Αυτοδιοίκηση. Και εμείς είμαστε εδώ για να βοηθήσουμε σε αυτή την ...(πρόβλημα ήχου)...

Το πρόγραμμα είναι μια καλή ευκαιρία για αυτό. Έχουμε δύο βασικές δράσεις, δύο ενότητες οι οποίες χρηματοδοτούν έργα των Δήμων. Κυρίως η πρόσκληση αριθμός 3, η οποία έχει έναν προϋπολογισμό 150 εκατομμυρίων ευρώ, και βοηθά τους Δήμους να αντικαταστήσουν υφιστάμενο ηλεκτρομηχανικό εξοπλισμό με κάποιον πιο αποδοτικό και να αντικαταστήσουν (...) φωτοβολταϊκά έργα μικρής κλίμακας προκειμένου να τα χρησιμοποιήσουν για τα θέματα ύδρευσης και αποχέτευσης.

Έχουμε έναν προϋπολογισμό λοιπόν 150 εκατομμυρίων ευρώ. Ήδη χάρη στο ενδιαφέρον όλων εσάς, έχει φτάσει η υποβολή των προτάσεων στα 175 εκατομμύρια, από 55 διαφορετικά... από 55 διαφορετικούς Δήμους.

Έχουμε εντάξει ήδη τρία έργα, τα οποία είναι περίπου στα 6,2 εκατομμύρια ευρώ, και η Επιτροπή Αξιολόγησης ενέκρινε άλλα δύο έργα, τα οποία θα ενταχθούν αύριο, υποθέτω όταν θα έρθει και το πρακτικό σε εμένα, για τους Δήμους Κιλελέρ και Εμμανουήλ Παππά. Εξετάζονται ήδη κάποια άλλα έργα ΔΕΥΑ σε διάφορες περιοχές της χώρας, και θα έρθουν και αυτά στις επόμενες Επιτροπές Αξιολόγησης για να περάσουν και αυτά και να ενταχθούν στο πρόγραμμα.

Επομένως ένα εργαλείο σημαντικό και καλώ όλους εσάς να κάνετε καλή χρήση αυτού του εργαλείου. Υπάρχουν βέβαια μπροστά μας προκλήσεις συνδυασμού και του ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάκαμψης, που μπορείτε επίσης όπως φαντάζομαι θα συζητήσετε και στην πορεία και με τους άλλους ομιλητές, να ...(πρόβλημα ήχου)... να έχουμε συνέργιες με αυτά τα δύο χρηματοδοτικά εργαλεία, για να εντάξουμε ακόμα περισσότερα έργα, που και αυτά θα συμβάλλουν στην ενεργειακή απόδοση, στην εξοικονόμηση ενέργειας, και τελικά στην εξοικονόμηση πόρων από

(...) των Δήμων, ώστε να διατεθούν σε άλλους τομείς όπου έχουν προστιθέμενη αξία για τους δημότες.

Επομένως με αυτές τις σκέψεις έχω τη χαρά να πω ότι βρίσκομαι ανάμεσα σε φίλους, ότι θα είμαι συνεχώς δίπλα για να στηρίξω οποιαδήποτε καινοτόμο πρωτοβουλία. Όπως έχει αποδείξει η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη, θέλει να προχωρεί συνεχώς μεταρρυθμιστικές τομές, και είμαστε εδώ σε καλή συνεργασία, σύμμαχοι στην ίδια προσπάθεια, κρίκοι στην ίδια αλυσίδα, να βελτιώνουμε την καθημερινότητα των πολιτών, στο ίδιο κοινό μας σπίτι, στο περιβάλλον, το οποίο φροντίζουμε όλοι μας.

Με αυτές τις σκέψεις θέλω να πω συγχαρητήρια για την πρωτοβουλία και να ευχηθώ καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου σας.

Θα παραμείνω συνδεδεμένος να ακούσω και τους υπόλοιπους χαιρετισμούς και με χαρά να αντλήσω και εγώ ιδέες για τις επόμενες ημέρες.

Ευχαριστώ πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Υπουργέ μου, σε ευχαριστούμε για την τοποθέτησή σου, για το πλαίσιο το οποίο έβαλες. Απλά η Αυτοδιοίκηση αποδεικνύει για μια ακόμα φορά ότι πλέον μπορεί να σηκώσει στην πλάτη της μεγάλα έργα, και είναι σύμμαχος της Πολιτείας, γιατί μαζί πρέπει να σχεδιάζουμε την επόμενη μέρα, και φαντάζομαι ότι στο σχεδιασμό σας είναι να αυξηθούν οι προϋπολογισμοί στο κομμάτι των ενεργειακών έργων, έργων ενεργειακής απόδοσης, γιατί πραγματικά είναι το μέλλον, με την ηλεκτροκίνηση, και με αυτό το πλαίσιο.

Άρα λοιπόν, πιστεύω ότι έχετε να (...) πολλά ακόμα και να κάνετε πολλά σε αυτή την κατεύθυνση. Φαντάζομαι ότι είναι στο σχέδιό σας.

Κύριε Πρόεδρε, αν θέλετε να συμπληρώσετε κάτι στο πλαίσιο αυτό με τον Υπουργό μας, γιατί πραγματικά αποδεικνύει κάθε μέρα ότι η Αυτοδιοίκηση είναι κομμάτι της ζωής του και ο τρόπος

λειτουργίας του. Άρα λοιπόν εμπιστεύεται την Αυτοδιοίκηση και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Κύριε Υπουργέ, σας ευχαριστούμε.

Σ. ΠΕΤΣΑΣ: Και εγώ σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Να είστε καλά.

Να συνεχίσουμε με τη Γενική Γραμματέα, την κυρία Σδούκου Αλεξάνδρα. Μια γυναίκα ουσιαστικά στο τιμόνι μιας σημαντικής Γραμματείας, που αλλάζει την επόμενη μέρα, βάζει υψηλούς στόχους. Είναι Γενική Γραμματέας Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, του Υπουργείου Περιβάλλοντος. Έχει πάρει στην πλάτη της όλη την καινοτομία θα έλεγα, το καινούργιο, την ηλεκτροκίνηση, και ότι γίνεται. Ξέρει ότι η Αυτοδιοίκηση είναι εδώ για να είναι σύμμαχος στην προσπάθειά της, και έχουμε κάνει πολλές μαζί κουβέντες κατά καιρούς.

Κυρία Σδούκου, έχετε το λόγο, να μας κάνετε το δικό σας χαιρετισμό, τη δική σας αποτίμηση σε αυτή την προσπάθεια.

Α. ΣΔΟΥΚΟΥ: Καλημέρα σε όλους. Ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση. Καλή επιτυχία στο Συνέδριο.

Να μεταφέρω πρώτα από όλα έτσι τις ευχές και του Υπουργού, του Κώστα του Σκρέκα, να έχουμε μια παραγωγική συζήτηση.

Να πω καλημέρα στον αγαπητό Υπουργό και φίλο, τον κύριο Πέτσα, και στον Πρόεδρο της ΚΕΔΕ. Είναι ξέρετε δύο ενεργειακοί άνθρωποι και οι δύο, εκτός του ότι η καθημερινότητα... σε ένα 24ωρο τους χωράνε δύο 24ωρα. Είναι μέσα στην ενέργεια στη δουλειά που παράγουν, αλλά έχουν έτσι ενστερνιστεί και πλήρως όλες αυτές τις πολιτικές για την ενέργεια, το κλίμα και το περιβάλλον.

Και φυσικά καλημέρα και σε όλους τους Δημάρχους που είναι σήμερα εδώ.

Κοιτάξτε, διαβάζοντας αυτή την πρωτοβουλία για το έργο ProDeSa νομίζω ότι... έτσι ένιωσα ότι σε αυτό το έργο

καθρεφτίζεται ουσιαστικά όλο το ουσιαστικό όραμα της ενεργειακής μετάβασης. Ξέρετε γιατί; Γιατί μπορεί η κλιματική κρίση να είναι έτσι μια παγκόσμια απειλή, αλλά ο καθένας από εμάς τη βιώνει τελείως τοπικά. Δηλαδή εκεί που ζει, εκεί που εργάζεται, εκεί που δημιουργεί, εκεί που πηγαίνει βόλτα με τα παιδιά του. Είναι... και μου ήρθε έτσι στο μυαλό αυτή η φράση που λέμε στα αγγλικά, think globally but act locally. Επομένως οι πόλεις είναι αυτές που οδηγούν την ενεργειακή μετάβαση, οι Δήμοι βρίσκονται σίγουρα στην πρώτη γραμμή της μάχης για την κλιματική αλλαγή. Και μπορεί να είχαμε έναν έτσι προηγούμενο χρόνο δύσκολο για όλους, αλλά πρέπει να πούμε ότι στο κομμάτι της ενέργειας και των φιλόδοξων στόχων που έθεσε η χώρα και ο Πρωθυπουργός για την πράσινη μετάβαση, η Ελλάδα αντιμετώπισε αυτές τις δυσκολίες με συντεταγμένα βήματα, και νομίζω ότι έχει δρομολογήσει και όλες αυτές τις ενέργειες που απαιτούνται για να εκπληρώσουμε τους στόχους μας. Έχουμε σε εθνικό επίπεδο το εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα, που έχει τον οδικό χάρτη μέχρι το 2030, και πιο πέρα, ώστε η Ελλάδα, όπως και η υπόλοιπη Ευρώπη, να είναι κλιματικά ουδέτερη μέχρι το '50.

Βέβαια τώρα με την πρόσφατη αυτή αναθεώρηση του ευρωπαϊκού στόχου να μειώσουμε τουλάχιστον 55% τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου μέχρι το '30, αλλάζει τα δεδομένα αυτή η αναθεώρηση. Όλες οι χώρες, και η Ελλάδα πλέον, πρέπει να τρέξουμε ακόμη πιο γρήγορα.

Άρα μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η ενεργειακή αποδοτικότητα είναι ξεκάθαρα στην καρδιά της πολιτικής μας και βρίσκεται άλλωστε και στο επίκεντρο όλων των ευρωπαϊκών πολιτικών για την ανάκαμψη μετά την πανδημία. Φαντάζομαι πως έχετε ακούσει αυτό το λεγόμενο κύμα ανακαίνισης, την ευρωπαϊκή πρωτοβουλία, που στοχεύει στο να διπλασιάσουμε τουλάχιστον τους χαμηλούς ρυθμούς ανακαίνισης στα κράτη μέλη.

Η βελτίωση ενεργειακής απόδοσης, δεν θέλω να πω, το καταλαβαίνουμε όλοι, τα οφέλη που κομίζει, στους πολίτες, στις επιχειρήσεις, στην κοινωνία, πέρα από τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, πέρα από τη μείωση του ενεργειακού κόστους για το φωτισμό, την ψύξη, τη θέρμανση, το ζεστό νερό, βελτιώνει σημαντικά τις συνθήκες άνεσης μέσα στα κτίρια, αυξάνει την παραγωγικότητα των εργαζομένων, αυξάνει την προστιθέμενη αξία, την εγχώρια, την απασχόληση, και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Τους στόχους που έχουμε ως χώρα τους ξέρετε. Πρέπει να... η τελική κατανάλωση ενέργειας να μην ξεπεράσει τα 16,5 megatoe το 2030. Πρέπει να αναβαθμίζουμε ενεργειακά 60.000 κτίρια κάθε χρόνο. Πρέπει ένα στα τρία οχήματα το 2030 να είναι ηλεκτρικό.

Άρα ο πήχης είναι πολύ ψηλά, και πρέπει όλοι μαζί να κινηθούμε ταχύτατα.

Για αυτό όπως ξέρετε και μέσα σε αυτό το τελευταίο 15μηνο έχουμε θέσει σε εφαρμογή κάποια εμβληματικά προγράμματα. Το προηγούμενο πρόγραμμα Εξοικονομώ Αυτονομώ, που ολοκληρώθηκε, αλλά προετοιμάζουμε τώρα το καινούργιο. Το πρόγραμμα Κινούμαι Ηλεκτρικά. Τρέχει μια πρόσκληση για την ενεργειακή αναβάθμιση των πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων.

Σίγουρα είμαστε στην αρχή. Για να πετύχουμε αυτούς τους στόχους πρέπει να έχουμε δράσεις, βελτίωση ενεργειακής απόδοσης στο σύνολο των τομέων της τελικής κατανάλωσης γενικότερα, και στον κτιριακό τομέα. Θυμίζω ότι τα κτίρια είναι έτσι από τους μεγαλύτερους καταναλωτές ενέργειας, ευθύνονται για το 40% της κατανάλωσης, και εμείς ως χώρα έχουμε ένα έτσι κτιριακό δυναμικό χαμηλής ενεργειακής απόδοσης. Από την τελευταία απογραφή του 2015, από τα πέντε εκατομμύρια κτίρια που έχουμε, τα 4,5-4,6 εκατομμύρια είναι κατοικίες και τουλάχιστον 300.000 κτίρια επιχειρήσεων και δημόσια κτίρια. Και όλα αυτά πρέπει να αναβαθμιστούν λοιπόν ενεργειακά.

Και φυσικά τα δημόσια κτίρια, δημόσια, δημοτικά, κτίρια κεντρικής κυβέρνησης, είναι ένα πολύ μεγάλο στοίχημα για την επόμενη περίοδο.

Όπως προανέφεραν και οι προηγούμενοι ομιλητές, εμείς πρέπει να κινητοποιήσουμε όλους τους διαθέσιμους πόρους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, τα διαρθρωτικά ταμεία. Θέλουμε όλα τα καινοτόμα εργαλεία χρηματοδότησης να τεθούν σε ισχύ και να χρησιμοποιηθούν. Κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις, μεγαλύτερη μόχλευση. Σε αυτό φυσικά έχουμε σύμμαχο, στο ξεκίνημα, το Ταμείο Ανάκαμψης. Πρέπει να σας πω ότι από τα 6 δισεκατομμύρια που έχουμε ως Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τον πράσινο πυλώνα, τα 2,5 κατευθύνονται στον άξονα της ενεργειακής αναβάθμισης του κτιριακού αποθέματος και της χωροταξικής μεταρρύθμισης, και από αυτά πάλι το 1,7 δις είναι για Εξοικονομώ σε κατοικίες, δημόσιο, δημοτικά κτίρια, επιχειρήσεις. Έχουμε το πρόγραμμα ΗΛΕΚΤΡΑ, που προσπαθούμε να ολοκληρώσουμε τώρα την πρόσκληση για να την προδημοσιεύσουμε. Ξέρετε ότι έχουμε 500 εκατομμύρια εκεί με τη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, και πιστεύουμε ότι θα υπάρξει μια μόχλευση που θα φτάσει στο ένα δις.

Φυσικά εδώ το κρίσιμο στοίχημα για να απορροφηθούν αυτά είναι να μπορέσουν και οι Δήμοι να ωριμάσουν πιο γρήγορα τις μελέτες τους, και εδώ θέλω να σημειώσω κάτι που δεν ξέρω αν το ξέρετε ή αν το έχετε ακούσει. Είναι το χρηματοδοτικό εργαλείο ELENA, που είναι μια τεχνική βοήθεια προς τους φορείς που προετοιμάζουν, ωριμάζουν, και υλοποιούν τα έργα ενεργειακής απόδοσης. Είναι μια κοινή προσπάθεια της Επιτροπής και της ΕΤΕΠ, που τρέχει σε άλλα κράτη, και στην Ελλάδα τώρα, για να υποστηρίξει τους ΟΤΑ και άλλους φορείς του δημοσίου. Δείτε το σας παρακαλώ για να βοηθηθείτε από αυτό το εργαλείο όσοι δεν... σε όσους δεν υπάρχει τεχνική ικανότητα έτσι για να ωριμάσουν αυτά τα έργα, να γίνουν γρήγορα οι μελέτες για να μπορέσετε να

μπείτε και στο πρόγραμμα ΗΛΕΚΤΡΑ, και στο επόμενο Εξοικονομώ για τα δημόσια κτίρια.

Από την άλλη ως Υπουργείο εμείς πρέπει να δουλέψουμε επίσης πολύ στον θεσμό των ενεργειακών υπευθύνων, πρέπει να υπάρχουν ενεργειακοί υπεύθυνοι στα δημόσια κτίρια.

Και ταυτόχρονα πρέπει να σας πω ότι ένα από τα επόμενα βασικά μέτρα πολιτικής της επόμενης περιόδου, είναι οι συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης και πώς θα συμπράξει το δημόσιο με τον ιδιωτικό τομέα. Εδώ κοιτάζουμε αυτή τη στιγμή εμείς όλους τους λόγους που εμπόδισαν την ανάπτυξη της αγοράς των ενεργειακών υπηρεσιών, για αυτό και θέλουμε τώρα για να κινηθούμε ταχύτατα, να τυποποιήσουμε τη διαδικασία αυτών των συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης. Μιλάω για τις ενεργειακές υπηρεσίες, τις ESCO δηλαδή, να τυποποιήσουμε τη διαδικασία και για το δημόσιο και για τον ιδιωτικό τομέα. Και προβλέπουμε να δώσουμε επιδότηση και δανειοδότηση στους φορείς του δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου, για να απευθυνθούν σε αυτές τις ενεργειακές εταιρείες, για να τους υποστηρίξουν τεχνικά στην υλοποίηση και την παρακολούθηση των ενεργειακών επεμβάσεων.

Έχουμε το ΕΣΠΑ, όπως ξέρετε καλά προβλέπονται ενεργειακές αναβαθμίσεις και από τα ΠΕΠ, και από το Τομεακό Πρόγραμμα. Δράσεις για την ηλεκτροκίνηση, δράσεις για την αξιοποίηση των... αξιοποίηση ΑΠΕ με αυτοπαραγωγή και συστήματα αποθήκευσης.

Επομένως όλοι μαζί αυτό που... αυτή η αρχή που στην Ευρώπη λέγεται Energy Efficiency First Principle, η αρχή της ενεργειακής απόδοσης πρώτα, νομίζω ότι είναι μια πολιτική που όλοι θα κληθούμε να την υλοποιήσουμε ταχύτατα.

Και κλείνω με ένα παράγοντα έτσι που νομίζω το θεωρώ σημαντικό και συμερίζεστε όλοι. Αυτά τα λεγόμενα βιώσιμα και ενεργειακά αποδοτικά κτίρια, νομίζω ότι πρέπει να γίνει πλέον η νέα κανονικότητα. Είναι και ένα σημαντικό εργαλείο στον αγώνα

μας για την ενεργειακή φτώχεια, και εδώ ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι πάρα πολύ σημαντικός και ξέρω ότι έχετε αποδείξει όλοι το ενδιαφέρον μας. Στην τελική όλες αυτές οι δράσεις που σχεδιάζουμε και υλοποιούμε, σε τι στοχεύουν; Στο να μπορέσουν να αλλάξουν τη ζωή των ανθρώπων.

Αυτά από πλευράς μου. ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συζήτηση, και θέλω και εγώ να ακούσω τα συμπεράσματα τα σημερινά και τις προτάσεις που έχετε.

Ευχαριστώ και πάλι.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Κυρία Σδούκου, ευχαριστούμε πάρα πολύ γιατί πραγματικά ξεδιπλώσατε την πολιτική του Υπουργείου και την εθνική πολιτική στον τομέα σας, που είναι πάρα πολύ σημαντικό. Ξέρετε ότι έχετε συμμάχους στην Αυτοδιοίκηση, γιατί μαζί σχεδιάζουμε, προσπαθούμε για την επόμενη μέρα, γιατί κάθε καινούργιο θέλει και δουλειά και προσπάθεια. Αλλά έχει πειστεί πλέον η Αυτοδιοίκηση ότι μπορεί και πρέπει να πάει η επόμενη μέρα γρήγορα, και με την ηλεκτροκίνηση, αλλά και με τις άλλες δράσεις τις οποίες έχετε εξαγγείλει, την εξοικονόμηση, τα κτίρια και ούτω καθεξής.

Άρα λοιπόν εκεί είμαστε μαζί και προχωράμε μαζί.

Θα συνεχίσουμε με τους Δημάρχους που έχουν αναλάβει να υλοποιήσουν αυτό το πρόγραμμα, τους εταίρους Δημάρχους. Από μια γυναίκα σε μια άλλη γυναίκα, αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό, τη φίλη μου, τη Μαρία την Ανδρούτσου, Δήμαρχο του Αγίου Δημητρίου, η οποία και αυτή κάνει τη δική της προσπάθεια στο Δήμο της χρόνια τώρα, να τον αλλάξει, να τον ομορφύνει, να τον κάνει πιο ενεργειακά αποδοτικό.

Μαρία, έχεις το λόγο, και είναι χαρά μας που είσαι κοντά μας.

Μ. ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ: Καλημέρα, χρόνια πολλά στην όμορφη παρέα. Κύριε Υπουργέ, κυρία Γενική Γραμματέα, κύριε Πρόεδρε, κύριε Αντιπρόεδρε, της Κεντρικής μας Ένωσης, της ΚΕΔΕ, αγαπητοί

συνάδελφοι αυτοδιοικητικοί, αξιότιμοι επιστημονικοί συνεργάτες που έχετε πλαισιώσει όλη αυτή την προσπάθεια αυτά τα χρόνια.

Είμαι και εγώ ιδιαίτερα ευτυχής που είμαι σήμερα σε αυτή την συνεδριακή συνάντηση, τη διαδικτυακή, για να συζητήσουμε για ένα σπουδαίο, εμβληματικό θεωρώ έργο της Αυτοδιοίκησης, το ProDeSa, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Αυτοδιοίκηση... είμαστε στη δημιουργική πλευρά της Αυτοδιοίκησης. Τα τελευταία χρόνια χαιρόμαστε να συζητάμε για προγράμματα, όπως το Φιλόδημος, το πρόγραμμα Τρίτσης, τα προγράμματα ΕΣΠΑ, τα περιφερειακά προγράμματα που έχουν ένα σημαντικό άξονα που συνδέεται με τα ζητήματα της ενεργειακής απόδοσης, ενεργειακής αναβάθμισης, ενεργειακής εξοικονόμησης. Και όλα αυτά βέβαια δεν έρχονται από το πουθενά, όταν από το 2008 οι Δήμαρχοι ένωσαν τη φωνή τους και δημιούργησαν ένα κίνημα από τα κάτω προς τα πάνω με το Σύμφωνο Δημάρχων, οι στόχοι ήταν πολύ φιλόδοξοι, και βλέπουμε ότι μέσα στο πέρασμα του χρόνου (...) αυτοί έχουν επιτευχθεί.

Το Σύμφωνο Δημάρχων που οδήγησε σε σχέδια διαχείρισης αειφόρου ενέργειας αρχικά, και αειφόρου ενέργειας και κλίματος στη συνέχεια, μας δέσμευσε, αρχικά οικειοθελώς, και τώρα πια μέσα σε μια εθνική προσπάθεια, να λάβουμε όλα εκείνα τα απαραίτητα μέτρα, να προβούμε σε ενέργειες, πρωτοβουλίες, να οργανώσουμε έργα και δράσεις, ώστε αποδεδειγμένα να μπορούμε στην ευρωπαϊκή τροχιά για τα ζητήματα της ενέργειας.

Είναι πραγματικά ένα σημαντικό κίνημα από τα κάτω προς τα πάνω, γιατί σαν τέτοιο το αντιμετωπίσαμε από το 2008, και με το χρόνο γιγαντώνεται, έχει φτάσει πάνω από 7.000 συμμετέχοντες αυτή η προσπάθεια.

Έτσι λοιπόν όταν το ProDeSa στη νότια Αττική ήρθε να δώσει σχήμα σε αυτό το στόχο, ο Δήμος μας πλαισίωσε αυτή την προσπάθεια. Θέλω να ευχαριστήσω αρχικά το Δήμο Αλίμου, αλλά και όλους τους Δήμους που σε αυτά τα χρόνια συνεργαζόμαστε για

αυτό το πρόγραμμα, να ευχαριστήσω τα στελέχη μας τα υπηρεσιακά, να ευχαριστήσω τους επιστημονικούς συνεργάτες αυτής της προσπάθειας, εξωτερικούς, μέσα από τις υπόλοιπες εταιρείες που συμμετέχουν, τις ομάδες, τους οργανισμούς που συμμετέχουν στο σχήμα, γιατί μπορούμε τώρα να βρισκόμαστε μπροστά στην υλοποίηση αυτού του οράματος.

Σαν Δήμος Αγίου Δημητρίου λοιπόν, για να γίνω πιο συγκεκριμένη, επιλέξαμε από την πρώτη στιγμή να δούμε το ζήτημα των φωτοβολταϊκών στα κτίριά μας. Έχοντας μια πρώτη εμπειρία από τέσσερα σχολικά κτίρια που κατασκεύασε ο ΟΣΚ τα προηγούμενα χρόνια και είχε εγκαταστήσει φωτοβολταϊκά, αλλά και τη δική μας πρωτοβουλία να βάλουμε φωτοβολταϊκό στις εγκαταστάσεις μας τις ιδιόκτητες της Δημοτικής Κατασκήνωσης που βρίσκεται στη Ραφήνα, αποφασίσαμε να επεκτείνουμε αυτή την προσπάθεια και να έχουμε τώρα μια ολοκληρωμένη μελέτη για εγκατάσταση σε 35 σχολικά και δημοτικά κτίρια, φωτοβολταϊκών, που θα μπορεί να οδηγήσουν σε συνολική εγκατεστημένη ισχύ 2.381 κιλοβάτ (...), με ένα συνολικό κόστος επένδυσης 2.435.586 €.

Περισσότερα τεχνικά και οικονομικά στοιχεία θα έχει την ευκαιρία στη συνέχεια μέσα στο Συνέδριο να αναπτύξει ο συνεργάτης μου, ο Αντιδήμαρχος, ο κύριος Κουτσοβασίλης, τον οποίο ευχαριστώ θερμά για την όλη του προσπάθεια και εμπλοκή μαζί με τα στελέχη της Τεχνικής Υπηρεσίας, σε όλο αυτό το εγχείρημα.

Όμως αυτό που έρχεται και κάνει το ProDeSa πολύ σημαντικό και βιώσιμο για εμάς σε αυτή την περίοδο που διανύουμε, σε μια περίοδο που έρχεται από τα μνημόνια, και που έχει να κάνει και με την πανδημία και όλη αυτή την ύφεση, είναι το καινοτομικό σχέδιο χρηματοδότησης. Αυτό μας... όλο αυτό που έχει αναπτυχθεί σαν σχεδιασμός, σαν προβληματισμός, και σαν οικονομοτεχνικές αναλύσεις, μας κάνει να βλέπουμε πάρα πολύ αισιόδοξα όλη αυτή την προσπάθεια, ότι θα οδηγήσει στην πράξη, στην εφαρμογή. Δεν

θα μείνει μια μελέτη στο γραφείο Δημάρχου, δεν θα μείνει ένα πολύ ωραίο όραμα και μια υπόσχεση στα προεκλογικά μας φυλλάδια, αλλά θα οδηγήσει σε πραγματικό έργο και πραγματικό αποτέλεσμα.

Η δυνατότητα λοιπόν να υλοποιήσουμε αυτό που σχεδιάζουμε, μέσα από συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης, όπως ανέφερε και η κυρία Γενική Γραμματέας, με τη συνεργασία εταιρειών παροχής ενεργειακών υπηρεσιών, όλο αυτό με τη βοήθεια και του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, που είναι σύμβουλος μας σε αυτή την προσπάθεια, και των υπολοίπων εξωτερικών συνεργατών, θα κάνει το Δήμο Αγίου Δημητρίου να μπορεί, χωρίς να επιβαρυνθεί, χωρίς να τροποποιηθούν αρνητικά τα οικονομικά του στοιχεία, να υλοποιήσει αυτό που μελετήθηκε όλα αυτά τα χρόνια του προγράμματος, και που παραδόθηκε μέσα από τους συνεργάτες μας και από τους υπηρεσιακούς μας παράγοντες.

Η δυνατότητα λοιπόν να συμμετέχει ο ανάδοχος στο κεφάλαιο που απαιτείται για την κατασκευή του έργου εισφέροντας μέρος ή και το σύνολο του κόστους, και αποπληρωνόμενος περιοδικά από την εξοικονόμηση της δαπάνης, για αγορά ηλεκτρικής ενέργειας που πραγματοποιείται λόγω του φωτοβολταϊκού συστήματος που θα έχει εγκατασταθεί, καθιστά αυτό το έργο βιώσιμο και πραγματοποιήσιμο, και μάλιστα σε μικρό θα έλεγα χρόνο, σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Και παράλληλα σε μια περίοδο που οι Δήμοι είναι υποστελεχωμένοι, που δεν έχουν το κατάλληλο στελεχιακό δυναμικό που μπορεί να παρακολουθήσει έργα καινοτομίας και αιχμής, θα έχουμε τη δυνατότητα να υπάρχουν, από το σχεδιασμό του προγράμματος, οι εγγυήσεις, όχι μόνο για τον εξοπλισμό, αλλά και για τη λειτουργία αυτών των φωτοβολταϊκών.

Όλα αυτά λοιπόν καθιστούν το σχεδιασμό μας όχι μια φιλόδοξη στρατηγική, αλλά κάτι που άμεσα θα υλοποιηθεί και θα

πραγματοποιηθεί, και θα μπορέσει να λειτουργήσει σαν μια καλή πρακτική που θα διαδοθεί και στους υπόλοιπους Δήμους.

Και βέβαια μέσα από όλη αυτή την προσπάθεια αναδεικνύεται ένα πολύ σημαντικό στοιχείο, που έχει να κάνει με αυτό που λέμε διαδημοτική συνεργασία, διαδημοτική και διαβαθμιδική θα έλεγα συνεργασία, που πρέπει να είναι το ζητούμενο για να μπορέσει η Αυτοδιοίκηση να ανοίξει τα φτερά της και να αποδείξει ότι μπορεί να είναι και δημιουργική και παραγωγική και ανταγωνιστική, και πέρα και έξω από τις όποιες αναστολές θα μπορούσε κάποιος να έχει για ένα δημόσιο βαρύ, δυσκίνητο, γραφειοκρατικό. Είναι καιρός να αλλάξουμε ρότα και να προχωρήσουμε σε κάτι πολύ σπουδαίο και δημιουργικό, που συνδέεται με το μέλλον, όχι μόνο των πόλεών μας, αλλά και όλου του πλανήτη. Και τα θέματα της ενέργειας δεν μπορεί παρά να είναι πολύ ψηλά στην ατζέντα όλων μας.

Θέλω να ευχαριστήσω όλους όσοι συναντηθήκαμε σε αυτή τη διαδρομή και θα συνεχίζουμε να είμαστε κοντά και παράλληλα, και βεβαίως την ΚΕΔΕ που προτάσσει αυτές τις πρωτοβουλίες και τη δυνατότητα να έχουμε την ευρωπαϊκή συνεργασία, μέσα από σχήματα και ομάδες δουλειάς, συνέδρια, όπως και αυτό που συμμετέχουμε σήμερα.

Ευχαριστώ θερμά όλους και όλες που συνεισφέραμε σήμερα σε αυτή τη σημαντική προσπάθεια.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Μαρία, εμείς ευχαριστούμε για την προσπάθεια την οποία κάνεις στο Δήμο, και μέσω του προγράμματος.

Οφείλω να πω ότι πέρα από το αποτύπωμα στο περιβάλλον, που είναι πάρα πολύ θετικό, με αυτές τις δράσεις, έχουμε ακόμα και δύο καινοτομίες. Η μία είναι η εξοικονόμηση πόρων για τους Δήμους, που είναι πάρα πολύ σημαντικό ειδικά τη σημερινή εποχή. Ξέρετε η Αυτοδιοίκηση ότι χρειάζεται επιπλέον χρήματα. Και από την άλλη είναι ότι ουσιαστικά η συνεργασία των Δήμων, (...) ουσιαστικά αποδεικνύεται ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό, ενώνοντας δυνάμεις την επόμενη μέρα.

Ξεκινάμε και συνεχίζουμε με τον άλλο εταίρο Δήμαρχο, Δήμο θα έλεγα, Δήμο Γλυφάδας, όπου εκεί ο κύριος Παπανικολάου για λόγους ανειλημμένης υποχρέωσης δεν μπορεί να συμμετέχει και θα συμμετέχει σήμερα μαζί μας σε αυτή την παρουσίαση ο Γιώργος ο Αγγελόπουλος, ο Αντιδήμαρχος, από τον όμορφο αυτό Δήμο, τον παραλιακό Δήμο, με τα τόσα καλά τα οποία έχουν γίνει εκεί το τελευταίο χρονικό διάστημα.

Γιώργο, έχεις το λόγο για τη δική σου τοποθέτηση.

Γ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: Ελπίζω να ακούγομαι.

Κύριε Υπουργέ, κύριε Πρόεδρε της ΚΕΔΕ, κυρίες και κύριοι Δήμαρχοι, κυρίες και κύριοι.

Εκ μέρους του Δημάρχου Γλυφάδας, του Γιώργου του Παπανικολάου, θα ήθελα να σας καλωσορίσω με τη σειρά μου στην έναρξη των εργασιών του σημερινού Συνεδρίου, που υλοποιείται με κύρια στόχευση την καινοτόμο χρηματοδότηση έργων ενεργειακής απόδοσης.

Σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, στο οποίο τίθενται νέοι, υψηλότεροι, αλλά ταυτόχρονα και αναγκαίοι στόχοι, τόσο στο διεθνές, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αναφορικά με την προστασία του περιβάλλοντος, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αλλά και τη δημιουργία οικονομιών κλίμακος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται εν μέσω εξαιρετικά δυσμενών συνθηκών να ανταποκριθεί.

Είναι πεποίθησή μου ότι πρωτοβουλίες σαν τη σημερινή, λειτουργούν εποικοδομητικά και πολλαπλασιαστικά, αφού δίνεται η δυνατότητα μεταφοράς τεχνογνωσίας και εμπειρίας σε ζητήματα αιχμής, πολλώ δε μάλλον στο τόσο σημαντικό θέμα της χρηματοδότησης των δημοτικών έργων ενεργειακής βελτίωσης.

Για το λόγο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω τη Διοίκηση της ΚΕΔΕ, και ιδιαίτερα τον Πρόεδρό της, τον αγαπητό κύριο Δημήτρη Παπαστεργίου, για αυτή την εξαιρετική πρωτοβουλία, καθώς και όλους τους συμμετέχοντες για τη σημερινή τους παρουσία, και να

εκφράσω την ευχή πολύ σύντομα να εκδηλωθούν αντίστοιχες τέτοιες πρωτοβουλίες.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε τον κύριο Αγγελόπουλο, γιατί πραγματικά έδωσε το αποτύπωμά του στο σημερινό μας διαδικτυακό Συνέδριο, το οποίο έχει ξεκινήσει εδώ και κάποιες ώρες.

Οφείλουμε να πούμε ένα μεγάλο ευχαριστώ για την προσπάθεια την οποία κάνει ο κύριος Παπανικολάου ως Δήμαρχος με την ομάδα του και όλους τους συνεργάτες του στο Δήμο Γλυφάδας. Τον ευχαριστούμε για την παρουσία του.

Και να συνεχίσουμε με έναν διπλανό Δήμο θα έλεγα από τη Γλυφάδα, το Δήμο Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης, και σε έναν πραγματικά όμορφο τόπο, έναν εξαιρετικά σημαντικό Δήμαρχο και ενεργητικό Δήμαρχο, ο οποίος προσπαθεί πάντα να δημιουργεί καινούργιες δράσεις, καινοτόμες δράσεις, στο Δήμο του. Και ως Δήμαρχο, αλλά και ως φίλος, αλλά και ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΚΕΔΕ, τον Γρηγόρη τον Κωνσταντέλλο, τον καλωσορίζουμε.

Γρηγόρη, έχεις το λόγο για τη δική σου τοποθέτηση σε αυτό το διαδικτυακό μας Συνέδριο.

Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΛΟΣ: Καλημέρα σε όλους. Δεν ξέρω αν ακούγομαι.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ακούγεσαι.

Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΛΟΣ: Χαίρομαι πάρα πολύ που βρίσκομαι σήμερα και εγώ σε αυτή τη διαδικτυακή παρέα, και για ένα τόσο σημαντικό και τόσο επίκαιρο και τόσο πάρα πολύ χρήσιμο και χρηστικό θέμα όπως είναι η εξοικονόμηση ενέργειας και γενικότερα οι λειτουργίες που έχουν να κάνουν και κινούνται γύρω από τα ενεργειακά ζητήματα.

Θα ήθελα λοιπόν και εγώ με τη σειρά μου να καλωσορίσω ως Δήμος που μετέχει σε αυτή την εξαιρετική πρωτοβουλία ProDeSa,

όλους τους παρευρισκόμενους. Τον αγαπητό Υπουργό, τον Στέλιο τον Πέτσα, τον Αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών, τους αγαπημένους Δημάρχους, και βέβαια όλους τους παράγοντες και συντελεστές αυτού του προγράμματος, του ProDeSa. Τον Πρόεδρο της ΚΕΔΕ, τον αγαπητό φίλο και συνεργάτη, τον Δημήτρη τον Παπαστεργίου, με τον οποίο έχουμε φτάσει να μιλάμε πιο πολύ μεταξύ μας από ότι μιλάμε με τις συζύγους μας, λόγω των θεμάτων δηλαδή που χειριζόμαστε από κοινού στα πλαίσια της δράσης μας στην ΚΕΔΕ.

Και να πω πέντε κουβέντες τουλάχιστον για το πώς εμείς αντιλαμβανόμαστε τα θέματα εξοικονόμησης ενέργειας.

Η μείωση της κατανάλωσης των ορυκτών καυσίμων αποτελεί έναν ακρογωνιαίο λίθο για την επίτευξη της αειφορίας, και οφείλουμε, κυρίως για τις επόμενες γενιές, να καταστήσουμε απόλυτη προτεραιότητά μας τις δράσεις που θα μας οδηγήσουν στην επίτευξη αυτού του πολυπόθητου στόχου.

Ο Δήμος μας, ο Δήμος Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης, τα τελευταία έξι χρόνια που προσωπικά εγώ έχω την χαρά και την τιμή να έχω την κεντρική ευθύνη οργάνωσης των δημοτικών πραγμάτων, έχει αναπτύξει σειρά δράσεων και ενεργειών, σε απόλυτη βέβαια συμμόρφωση με τις αρχές της αειφορίας, και κάθε δραστηριότητα, είτε είναι έργο, είτε είναι υπηρεσία, είτε είναι προμήθεια, κάθε δραστηριότητα λοιπόν δημοτική πραγματοποιείται με γνώμονα την επίτευξη των τριών βασικών παραγόντων, της αειφορίας, της τριπλής τελικής γραμμής, το λεγόμενο triple bottom line, δηλαδή της συνύπαρξης του περιβάλλοντος, του ανθρώπου, και της οικονομίας.

Στο Δήμο μας λοιπόν έχουμε αναπτύξει μια σειρά από στρατηγικές δράσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, και γενικότερα όλων των ενεργειακών καταναλώσεων, όχι μόνο των δημοτικών, αλλά και των ιδιωτικών.

Θέλω να αναφέρω επιγραμματικά κάποιες από αυτές τις... από τις σημαντικότερες τουλάχιστον δράσεις, πριν αναφερθώ έτσι επιγραμματικά στην εμπειρία μας μέχρι σήμερα, τα τελευταία δύομισι-τρία χρόνια, από τη συμμετοχή μας στο πρόγραμμα ProDeSa.

Υπό την αιγίδα ενός πολύ εξειδικευμένου ευρωπαϊκού προγράμματος, ευρωπαϊκού έργου, του (...) 50, και υπό την επίβλεψη του Εργαστηρίου Συστημάτων Αποφάσεων και Διοίκησης των Ηλεκτρολόγων, της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Μετσόβιου Πολυτεχνείου, εκπονήσαμε ένα πρόγραμμα μακροπρόθεσμου σχεδιασμού για την ενέργεια και το κλίμα, με στόχο την ανθρακική ουδετερότητα για το 2050. Ένα επιστημονικό εγχειρίδιο, ένας οδικός χάρτης, όπου μας δίνει τους στρατηγικούς στόχους, αλλά και τις πρακτικές ανά περίπτωση, για τις ενέργειες για να μπορέσουμε να επιτευχθεί αυτός ο πολύ μεγάλος και σημαντικός στόχος, που είναι ο μηδενισμός, ή μάλλον για να είμαστε πιο ρεαλιστές, ο μηδενισμός της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου για τα επόμενα 30 χρόνια, και να φτάσουμε σε μια ανθρακική ουδετερότητα η οποία θα υπερβαίνει το 80%.

Ως αποτέλεσμα από σειρά δράσεων που έχουμε ήδη αναπτύξει στην περίοδο 2010-2018, έχουμε ξεπεράσει κατά πολύ τη δέσμευσή μας όπως αυτή έχει διατυπωθεί στο Σύμφωνο των Δημάρχων για τους στόχους του 2020, και έχουμε μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και την κατανάλωση ενέργειας κατά 27%, σύμφωνα με τη μελέτη που ανέφερα, του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, το 2018, ενώ εκτιμάται ότι από τα στοιχεία που αναμένουμε εντός των επόμενων εβδομάδων για το 2020, η αντίστοιχη μείωση ήταν περίπου στο 34%.

Σύντομα πιστεύω ότι θα πετύχουμε και τους στόχους που έχουν τεθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για το 2030, που είναι για τη μείωση των εκπομπών κατά 40%.

Όπως πολλοί από εσάς γνωρίζετε, ο Δήμος Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης ήταν ο Δήμος ο οποίος μπήκε σε μια έτσι πολύ επιταχυνόμενη διαδικασία, και το 2017 εγκατέστησε ένα ολοκληρωμένο δίκτυο οδοφωτισμού, με 10.000 λαμπτήρες νέας τεχνολογίας, με κεντρική τηλεματική διαχείριση, και μείωσε με τον τρόπο αυτό περίπου 60 με 62% την κατανάλωση ενέργειας, ενώ την ίδια στιγμή, όπως πολύ καλά γνωρίζουμε όσοι έχουμε πλέον εκσυγχρονίσει τα συστήματα αυτά, έχουμε παραγωγή περισσότερου και υψηλής ποιότητας φως στους δρόμους και τις πλατείες της πόλης, έχοντας συγχρόνως εξαφανίσει τη φωτορύπανση.

Ο Δήμος μας λοιπόν και η Δημοτική Αρχή, έχουμε θέσει την ανάδειξη, την προστασία του περιβάλλοντος, και κατά συνέπεια και την ηλεκτροκίνηση, ως απόλυτη προτεραιότητα, καθώς είναι αναμφισβήτητα μια από τις κορυφαίες δράσεις για τη μείωση κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων, για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, αλλά ακόμα και της ηχορύπανσης, που και αυτή είναι μια μορφή άκρως ενοχλητική μορφή ρύπανσης.

Σήμερα λοιπόν στην πόλη μας έχουμε εγκαταστήσει ένα δίκτυο με 18 φορτιστές ηλεκτρικών οχημάτων σε κεντρικά σημεία της πόλης. Είναι τα περισσότερα από κάθε άλλο Δήμο της χώρας, γιατί νομίζω ότι πρέπει να επενδύουμε στο αύριο, και το αύριο... η ηλεκτροκίνηση είναι το αύριο της κίνησης.

Για το έργο λοιπόν αυτό επιλέξαμε για στρατηγικό συνεργάτη μας τη ΔΕΗ, το μεγαλύτερο και αρχαιότερο πάροχο ηλεκτρικού ρεύματος στη χώρα. Ο συνεργάτης αυτός έχει πολύ μεγάλη και βαριά και βαθιά και πλούσια τεχνογνωσία, αλλά έχει και τις υποδομές για την υποστήριξη του συγκεκριμένου δικτύου. Οι φορτιστές ενεργοποιούνται με τη χρήση ειδικής εφαρμογής στα κινητά τηλέφωνα, στις κινητές συσκευές, στα smartphone, και με τη δωρεάν (...) λειτουργία τους, η φόρτιση θα χρεώνεται μετά το πέρας αυτής τη πιλοτικής λειτουργίας, με ιδιαίτερα ανταγωνιστικές τιμές.

Δεν μπορεί όμως να χαρακτηριστεί πράσινη μια δράση που φορτίζει αυτοκίνητα με ρεύμα που παράγεται από καύση λιγνίτη. Είναι ένα πολύ-πολύ σημαντικό πράγμα που πρέπει να το γνωρίζουμε όλοι.

Για να είναι λοιπόν πραγματικά πράσινη η ηλεκτροκίνηση, στο Δήμο το δικό μας, το Δήμο Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης, το δίκτυο φορτιστών υποστηρίζεται από στέγαστρα ηλιακών φορτιστών που παράγουν μέρος της ενέργειας που καταναλώνεται, ενώ έχουμε ζητήσει από τη ΔΕΗ και έχει γίνει δεκτό το αίτημά μας, το ρεύμα που χρησιμοποιείται για τη φόρτιση των οχημάτων, θα προέρχεται αποκλειστικά από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Για να ενισχύσουμε τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, έχει ήδη σχεδιαστεί η κατασκευή ηλιακών πάνελ σε δημοτικές εγκαταστάσεις, σε αθλητικά κέντρα, των οποίων μέσω virtual metering θα αντισταθμίσουν το ρεύμα της φόρτισης. Ήδη τέσσερα σχολεία της περιοχής μας έχουν... είναι ηλεκτροπαραγωγές μονάδες, και παράγουν το ρεύμα με φωτοβολταϊκά το οποίο καταναλώνουν.

Συγχρόνως είναι σε εξέλιξη η σύνταξη σχεδίου φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, το λεγόμενο ΣΦΗΟ, το γνωρίζουμε όλοι οι Δήμοι πλέον, στο Δήμο Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης, και το ΣΦΗΟ προβλέπει σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος, την ανάπτυξη ενός δικτύου ηλεκτροφόρτισης με τοποθέτηση ενός φορτιστή κατά χίλιους κατοίκους, δηλαδή στην πόλη μας συμπεριλαμβάνονται 70 φορτιστές, στρατηγικά τοποθετημένοι, για να μπορούν να εξυπηρετούν εμπορικές ζώνες, παραλίες, δημόσια κτίρια, αλλά κυρίως και τις ζώνες κατοικίας.

Τέλος, το Νοέμβριο του 2020 ο Δήμος μας παρουσίασε μια ακόμα καινοτόμα δράση στην εγκατάσταση και λειτουργία του πρώτου συστήματος στη χώρα κοινόχρηστων ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

Εκτός λοιπόν από τις ενέργειες αυτές που έχουμε ήδη κάνει και είναι σε εξέλιξη για να προωθήσουμε και την... να εξυπηρετήσουμε την ηλεκτροκίνηση του κοινού, θεωρούμε επίσης πολύ σημαντική τη δράση για τη σταδιακή αντικατάσταση του δημοτικού στόλου οχημάτων με ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα, και ήδη ο Δήμος μας, όπως οι περισσότεροι Δήμοι της χώρας, έχει συντάξει πρόταση χρηματοδότησης για ηλεκτροκίνηση στο πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης.

Όσον αφορά λοιπόν, τέλος, την εμπειρία του Δήμου μας στο πλαίσιο της υλοποίησης του έργου ProDeSa, θέλω να τονίσω ότι ο Δήμος μας είναι από τους Δήμους μέλη της Κοινοπραξίας που στηρίζουμε συστηματικά και εντατικά την υποβολή της πρότασης χρηματοδότησης, ενός πραγματικά καινοτόμου για τα ελληνικά, αλλά και τα ευρωπαϊκά δεδομένα έργου. Από το Μάιο του '17, όπου ξεκίνησε η υλοποίηση του έργου, έχουμε δουλέψει σκληρά μαζί με τους υπόλοιπους εταίρους για να υλοποιήσουμε, με πάρα πολλές δυσκολίες θα μπορούσα να πω, και καθυστερήσεις που έχουν προκύψει στο δρόμο, όπως μεταξύ άλλων είναι η πανδημία του κορωνοϊού, και άλλες οικονομικού τύπου δυσκολίες.

Στο πλαίσιο λοιπόν του έργου ο Δήμος θα υλοποιήσει παρεμβάσεις ενεργειακής αποδοτικότητας και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σε 35 δημοτικά κτίρια, κόστος 2,5 εκατομμυρίων ευρώ, μέσω της επιχορήγησης του ευρωπαϊκού προγράμματος και την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων, στο πλαίσιο της υπογραφής μιας σύμβασης ενεργειακής απόδοσης με ορίζοντα δεκαετία.

Η προβλεπόμενη για εμάς λοιπόν συνολική εξοικονόμηση ενέργειας είναι 715 μεγαβατώρες το έτος, και η παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από τις ανανεώσιμες πηγές είναι 1,2 γιγαβατώρες το έτος.

Το σημαντικότερο όμως είναι ότι ο Δήμος μας αν καταφέρει να το υλοποιήσει το έργο αυτό, θα μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου

του άνθρακα στην περιοχή του Δήμου μας κατά 1.380 τόνους το έτος.

Με άλλα λόγια λοιπόν, ο Δήμος από τη συμμετοχή στο έργο ProDeSa, θα ενισχύσει μακροχρόνια το οικονομικό και το ενεργειακό όφελος, θα αναβαθμίσει τα κτίριά του με σύγχρονο και αποδοτικό ενεργειακό εξοπλισμό, και βέβαια θα μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και το ενεργειακό του αποτύπωμα, αποκτώντας συγχρόνως τεχνογνωσία στην υλοποίηση συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης.

Με τις ενέργειες λοιπόν αυτές που σας παρουσιάσαμε σήμερα, ερχόμαστε ένα βήμα πιο κοντά στη δημιουργία της πόλης που ονειρευόμαστε, που κάθε πολίτης ονειρεύεται για την πόλη του, στην πόλη που χρωστάμε στα παιδιά μας και στα εγγόνια μας. Μια πόλη η οποία θα έχει εξωστρέφεια, θα αναπτύσσεται, θα είναι φιλική στον πολίτη και στον κάτοικο και στον επισκέπτη, και θα την επιλέγει με όλα αυτά, με όρους αναβάθμισης και προστασίας του φυσικού μας περιβάλλοντος. Δηλαδή μια πόλη ευφυή, πράσινη, και αποτελεσματική.

Ελπίζω να μη σας κούρασα. Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Γρηγόρη, σε ευχαριστούμε, γιατί πραγματικά έχεις κάνει πολλές καινοτομίες στο Δήμο σου και είναι πάρα πολύ σημαντικό, και είσαι παράδειγμα για πολλούς Δήμους της χώρας μας. Η προσπάθεια είναι πάρα πολύ σοβαρή και προσεγμένη. Και μέσω του προγράμματος, αλλά και γενικότερα, και ως Δήμος του παραλιακού μετώπου της Αττικής.

Να πάμε στην άλλη πλευρά της Αθήνας τώρα, της Αττικής, στο Δήμο Αγίων Αναργύρων-Καματερού, και να καλωσορίσουμε τον Γενικό Γραμματέα, τον κύριο Αναλυτή τον Βασίλη, που εκπροσωπεί ουσιαστικά τον Δήμαρχο, τον κύριο Τσίρμπα. Τον ευχαριστούμε για την παρουσία του.

Φύγαμε, Βασίλη, από την παραλία, και πήγαμε στην άλλη μεριά της Αττικής τώρα. Έχεις το λόγο να μας πεις τις δικές σου εντυπώσεις, αλλά και το δικό σου χαιρετισμό, στα επτά λεπτά που έχουμε ως χρόνο (...) για αυτή την τοποθέτηση.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

B. ΑΝΑΛΥΤΗΣ: Καλημέρα και από εμένα.

Πρέπει να σας πω ότι συμπτωματικά είμαι νομίζω ο καλύτερος άνθρωπος να τα συνδυάσω, γιατί έχω την τύχη να μένω στην παραλία και πολύ κοντά εκεί στον κύριο Κωνσταντέλλο, και να εργάζομαι εδώ πάνω, οπότε είμαι το καλύτερο αμορτισέρ.

Χαιρετίζω και εγώ λοιπόν με τη σειρά μου τη σημερινή εκδήλωση. Δυστυχώς ο Δήμαρχός μας, ο κύριος Τσίρμπας, εμβολιάστηκε χθες, και είναι από αυτούς που εμβολιάστηκαν να με το Astra Zeneca, και ζει τις παρενέργειες και τα άστρα που όποιος... που λίγο-πολύ όλοι μας ξέρουμε.

Ο Δήμος Αγίων Αναργύρων – Καματερού βρίσκεται τα τελευταία δύο χρόνια σε ιδιαίτερη εγρήγορση, με δράσεις και πρωτοβουλίες που αφορούν τη μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα, τον περιορισμό των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, και τη γενικότερη προστασία του περιβάλλοντος.

Η ανάπτυξη χώρων πρασίνου, η δεντροφύτευση, η χρήση ψυχρών υλικών, σκίαση ανοιχτών χώρων, ενσωμάτωση υδάτινων επιφανειών, και γενικότερα η δημιουργική εκμετάλλευση των κοινόχρηστων χώρων προς όφελος των συνθηκών άνεσης και της βελτίωσης του μικροκλίματος, για εμάς αποτελούν προτεραιότητα και συμβάλλουν αποτελεσματικά στην εξοικονόμηση ενέργειας, προσφέροντας πραγματικό και μετρήσιμο αποτέλεσμα για όλους.

Ο στόχος μας ως Δημοτική Αρχή είναι συγκεκριμένος και ορατός. Είναι η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών μας, η επίτευξη συνθηκών περιβαλλοντικής και αστικής

αναζωογόνησης, και η δημιουργία γειτονιών που θα είναι σύγχρονες, βιοκλιματικές, και με το μικρότερο δυνατό αποτύπωμα.

Από την αρχή της θητείας μας θέσαμε ως βασική προτεραιότητα το περιβάλλον, την εξοικονόμηση ενέργειας, και την προώθηση των εναλλακτικών μορφών ενέργειας, πάντα στις αρχές της αειφορίας.

Στο πλαίσιο λοιπόν της νέας ενεργειακής μετάβασης σε μια κοινωνία με μηδενικό ανθρακικό αποτύπωμα, η παραπάνω στόχευση αποδεικνύεται όχι μόνο τεχνολογικά εφικτή, αλλά και οικονομικά ελκυστική, δημιουργώντας νέες δυνατότητες επενδύσεων, με την αξιοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων, και φυσικά των αναπτυξιακών οργανισμών.

Ο Δήμος μας είναι ένα χαρακτηριστικό τέτοιο παράδειγμα λόγω και της επένδυσης, της ανάπλασης που ετοιμάζουμε στο κέντρο της πόλης, σε ένα χώρο 65 στρέμματα, ένα παλιό σιδηροδρομικό σταθμό, ο οποίος φιλοδοξούμε να αποτελέσει ένα νέο τεχνολογικό πάρκο, ένα στολίδι για τη Δυτική και όχι μόνο, Αθήνα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Δήμος μας συμμετέχει ενεργά στο Σύμφωνο των Δημάρχων, στο (...) και τον περιορισμό των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, και φυσικά σε πλήθος άλλων ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Πιστοί στις δεσμεύσεις μας ως Δημοτική Αρχή, αλλά και στις αξίες που έχουμε ως άνθρωποι, υλοποιούμε πλήθος έργων, που πραγματικά συντελούν στη δημιουργία όλων αυτών των συνθηκών, μας επιτρέπουν σταθερά και γρήγορα ταυτόχρονα να προχωράμε στο στόχο μας, και βήμα-βήμα να βελτιώνουμε την κατάσταση που επικρατεί σε αυτή την πόλη για τους πολίτες και τους ανθρώπους που την επισκέπτονται.

Ενδεικτικά σας αναφέρω ότι μέσα σε αυτούς τους μήνες έχουμε προχωρήσει στην αναβάθμιση του οδοφωτισμού με τη χρήση led. Έχουμε αναβαθμίσει ενεργειακά ήδη δύο νέους

βιοκλιματικούς σταθμούς. Έχουμε συνδέσει την πλειονότητα των δημοτικών κτιρίων και των σχολείων με φυσικό αέριο και έχουμε εντάξει στο 5ετές πλάνο ανάπτυξης της ΕΔΑ περίπου 20 χιλιόμετρα. Σε εξέλιξη το έργο αυτό. Έχουμε δρομολογήσει, και σχεδόν ολοκληρώσει, την ανάπλαση δέκα πλατειών, με σύγχρονα ψυχρά υλικά. Έχουμε αναβαθμίσει ενεργειακά το Πολιτιστικό μας Κέντρο, το οποίο βρίσκεται στο κέντρο της πόλης μας. Έχουμε τοποθετήσει led σε αρκετούς χώρους άθλησης. Έχουμε διαμορφώσει χώρους σχολείων και πλατειών με ψυχρά υλικά, και έχουμε αφαιρέσει πλάκες αμιάντου από αρκετά δημοτικά κτίρια και σχολεία, που τα παρελθόντα έτη είχε αμεληθεί.

Σε σύντομο χρονικό διάστημα ολοκληρώνουμε τη λειτουργία της Δημοτικής Συγκοινωνίας, η οποία θα γίνει με ηλεκτρικά οχήματα. Δημιουργούμε το Τεχνολογικό Πάρκο που σας ανέφερα, που ήδη βρισκόμαστε σε μια συνεννόηση και με αρμόδια Υπουργεία για την ένταξή του στο Ταμείο Ανάκαμψης, στο Recovery Plan. Ολοκληρώνουμε το σχεδιασμό και προχωρούμε στην ένταξη της ανάπλασης της κεντρικής πλατείας Αγίων Αναργύρων, ενώ παράλληλα έχουμε βάλει μπροστά, και νομίζω θα είμαστε ο πρώτος Δήμος πανελλαδικά, την αξιοποίηση του υδρογόνου και την ένταξή του στο ενεργειακό μείγμα. Στόχος μας είναι η δημιουργία Δημοτικής Συγκοινωνίας σταθερής τροχιάς, η οποία θα μετακινείται με υδρογόνο.

Υπάρχουν αρκετά πράγματα ακόμα που η Δημοτική Αρχή σχεδιάζει, αλλά θα μου επιτρέψετε να μην τα ανακοινώσω αυτή τη στιγμή, ούτε να σας κουράσω. Το μεγάλο στοίχημα για εμάς είναι να αξιοποιήσουμε όλα τα διαθέσιμα εργαλεία, τα χρηματοδοτικά εργαλεία, και τα προγράμματα, ώστε να σχεδιάσουμε τη δημόσια ζωή με βάση τις αρχές της αειφορίας.

Ένα τέτοιο εργαλείο φυσικά είναι και το ProDeSa. Η εκπόνηση των μελετών και η χρήση των καινοτόμων χρηματοδοτικών εργαλείων για την υλοποίηση αυτών των έργων

ενεργειακής αναβάθμισης στα δημοτικά κτίρια, είναι μια πρόκληση. Είναι μια πρόκληση όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά συνολικότερα θεωρώ για την Ευρώπη.

Μέσα από αυτό το πρόγραμμα ο Δήμος Αγίων Αναργύρων-Καματερού πρόκειται να αναβαθμίσει ενεργειακά 26 κτίρια και σχολεία. Σε εμάς ο προϋπολογισμός είναι αρκετά μεγαλύτερος από τον κύριο Κωνσταντέλλο, στα δημοτικά κτίρια, και είμαστε χαρούμενοι για αυτό. Και ως Δημοτική Αρχή πιστεύουμε ιδιαίτερα στον εκπαιδευτικό ρόλο που μπορεί να έχει η όλη αυτή προσπάθεια.

Άποψη του Δημάρχου και την έχει εμφυσήσει σε όλους μας, είναι ότι αν δεν δώσουμε οι ίδιοι το παράδειγμα στους πολίτες, δεν μπορούμε να περιμένουμε από αυτούς ανταπόκριση.

Έτσι μέσα από τέτοιες πρωτοβουλίες ο θετικός αντίκτυπος που δημιουργείται στην πόλη κρίνουμε ότι είναι εξαιρετικά σημαντικός, για αυτό και συνεχίζουμε και στηρίζουμε ενεργά αυτό το πρόγραμμα.

Αξίζει να σημειωθεί τέλος, ότι σημαντικός για εμάς είναι και ο τρόπος που επιχειρείται να χρηματοδοτηθεί όλο αυτό το εγχείρημα. Αυτό... το επιχειρούμενο χρηματοδοτικό μίγμα που θα χρησιμοποιηθεί, αποτελεί μια καινοτομία για τα δεδομένα των δημοσίων έργων στη χώρα μας, όσο και αν φαίνεται προφανές ως επιλογή. Το έργο επιχορηγείται... μάλλον συγγνώμη, επιχειρείται να γίνει με μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων σε ποσοστό σχεδόν 80%. Η επιτυχία λοιπόν αυτού του προγράμματος δημιουργεί πραγματικά νέα δεδομένα για όλη την Αυτοδιοίκηση.

Χαίρομαι που ως Δήμος συμμετέχουμε ενεργά σε αυτή την πρωτοβουλία, και ελπίζω να αναπτυχθούν και άλλες παρόμοιες προοπτικές, να πετύχουμε σε αυτή την προσπάθεια, και να έχουμε δυνατότητες και για περαιτέρω αναβάθμιση του κτιριακού μας αποθέματος, συνολικά σαν δημόσιος τομέας της χώρας, αλλάζοντας

και τις κοινωνίες μας, δημιουργώντας ευαισθητοποιημένους πολίτες και πηγαίνοντας όλοι μαζί σε μια καλύτερη επόμενη μέρα.

Ευχαριστώ πολύ. Ελπίζω να ήμουν σύντομος και να μη σας κούρασα. Παραμένω να παρακολουθήσω με μεγάλο ενδιαφέρον τις διαδικασίες του Συνεδρίου και να γίνω σοφότερος.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Κύριε Αναλυτή, ευχαριστούμε πάρα πολύ. Ήσασταν μέσα στο χρόνο ακριβώς, επτά λεπτά παρά λίγα δευτερόλεπτα θα έλεγα, για την τοποθέτησή σας.

Ναι, μένετε παραλία, αλλά και η άλλη μεριά, πλευρά της Αττικής, είναι πάρα πολύ όμορφη, και ο Δήμος σας, που κάνετε μεγάλη προσπάθεια και με τον Δήμαρχο, τον κύριο Τσίρμπα, για το κομμάτι της ενεργειακής αναβάθμισης όλων των κτιρίων σας, είναι πάρα πολύ σημαντικό, και το πρόγραμμα αυτό το υποστηρίζει, γενικά η Αυτοδιοίκηση υποστηρίζει αυτές τις καινούργιες αλλαγές οι οποίες έρχονται.

Να φύγουμε λοιπόν από τους Αγίους Αναργύρους-Καματερό, και να πάμε πάλι παραλία, σε έναν πραγματικά όμορφο Δήμο, αλλά και φίλο Δήμαρχο θα έλεγα, τον Γιάννη τον Φωστηρόπουλο, ο οποίος ως παλιός αυτοδιοικητικός, αλλά νέος Δήμαρχος, βάζει τη δική του ταυτότητα στην περιοχή, με νέες δράσεις.

Γιάννη, σε ευχαριστούμε. Είσαι πάντα δίπλα και μπροστά σε αυτές τις προσπάθειες, συνεχίζοντας το έργο ενός άξιου Δημάρχου, του κυρίου Χατζηδάκη, για την περιοχή σου, και αυτό φαίνεται καθημερινά.

Έχεις το λόγο για το δικό σου επτάλεπτο χαιρετισμό.

Ι. ΦΩΣΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ελπίζω να είναι και πιο σύντομος. Ευχαριστώ για τα καλά σου λόγια, Προεδρεύοντα και Αντιπρόεδρε της ΚΕΔΕ.

Είμαι τυχερός γιατί οι όμοροι Δήμοι, και γενικότερα το παραλιακό μέτωπο, έχει έμπειρους Δημάρχους, οι οποίοι απλόχερα δίνουν τη γνώση τους σε ότι αφορά τη διοίκηση ενός Δήμου, και εγώ το εισπράττω αυτό και θέλω να τους ευχαριστήσω ιδιαίτερα.

Αξιότιμε κύριε Αναπληρωτή Υπουργέ Εσωτερικών, κύριε Πέτσα, σας ευχαριστούμε που τιμάτε τη σημερινή εκδήλωση, όπως ευχαριστώ και τη Γενική Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, γιατί σημείωσα ήδη κάποια πράγματα, κάποια στοιχεία που μας έδωσε, να ετοιμαζόμαστε για την επόμενη μέρα.

Βέβαια οφείλω να ξεκινήσω και εγώ με το Δήμαρχο της καρδιάς μας, όπως τον αποκαλούν οι περισσότεροι, τον Πρόεδρο της ΚΕΔΕ και Δήμαρχο Τρικάλων, τον κύριο Παπαστεργίου. Τον ευχαριστούμε όχι μόνο γιατί συμμετέχει ενεργά σε κάθε δράση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά γιατί είναι ένας άνθρωπος ο οποίος σηκώνει το τηλέφωνο, ακούει τα προβλήματα του κάθε Δήμου, από τους 330 όλης της χώρας, και φροντίζει για την επίλυσή τους.

Αγαπητοί συνάδελφοι αυτοδιοικητικοί, κυρίες και κύριοι, ο Δήμος του Παλαιού Φαλήρου αγκάλιασε από την πρώτη στιγμή και στήριξε τη δράση ProDeSa, και επειδή όλοι αναφέρθηκαν στα θετικά, εγώ θα ξεκινήσω στο μάθημα που πήραμε ως Δήμος, γιατί ενώ είχαμε υπογράψει το Σύμφωνο των Δημάρχων, ουσιαστικά δεν είχαμε κάνει το σχέδιο διαχείρισης αειφόρου ενέργειας, το λεγόμενο ΣΔΑΕ, και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα ότι θα μπορούσαμε να αποκλειστούμε.

Παρ' όλα αυτά όμως, οι συμμετέχοντες του έργου, οι εταίροι του έργου, θέλησαν να υπάρχουν και Δήμοι ανταποκριτές, replicators, όπως ο Δήμος του Παλαιού Φαλήρου και ο Δήμος Αμαρουσίου, προκειμένου ότι παραχθεί από τις συναντήσεις και από τις προσπάθειες του συγκεκριμένου έργου, να μπορεί να μετουσιωθεί σε έργο στους Δήμους οι οποίοι δεν είχαν τις υποδομές.

Πιστεύουμε ακράδαντα γενικότερα ότι ως Τοπική Αυτοδιοίκηση, αλλά και ως κοινωνία, βρισκόμαστε πλέον αντιμέτωποι με προκλήσεις βιωσιμότητας, αυτή η λέξη έχει μπει στο λεξιλόγιο όλων των Δημάρχων πλέον, αλλά και προβλήματα του

περιβάλλοντος, τα οποία απαιτούν επείγουσες και ουσιαστικές λύσεις και παρεμβάσεις.

Θα έλεγα δε ότι για εμάς αποτελεί πρωταρχική πρόκληση το πώς θα μπορέσουμε να πετύχουμε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, οι οποίοι όμως να λαμβάνουν υπόψη τους γενικότερους κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς προβληματισμούς.

Άρα οι Δήμαρχοι πλέον, δεν είναι οι βλαχοδήμαρχοι που κάποιος αποκαλούσαν τους Δημάρχους. Πρέπει να είναι Δήμαρχοι οι οποίοι αν δεν είναι οι ίδιοι τεχνοκράτες, πρέπει να έχουν τεχνοκρατική αντίληψη, για να πάνε το Δήμο μπροστά, να πάνε την τοπική τους κοινωνία μπροστά.

Και βέβαια καταλαβαίνετε ότι οι πιεστικές συνθήκες που θα πρέπει να λειτουργήσουμε, μας υποχρεώνουν όχι απλά να κάνουμε περισσότερα, αλλά θα πρέπει να δράσουμε και να υλοποιήσουμε με διαφορετικό, και φυσικά με πιο έξυπνο τρόπο. Και ιδιαίτερα που είναι πασιφανές ότι την ερχόμενη δεκαετία θα χρειαστούμε άμεσα πολύ διαφορετικές απαντήσεις στις παγκόσμιες προκλήσεις του περιβάλλοντος και του κλίματος. Λόγω της οριακής κατάστασης που όλοι ομολογούμε ότι βρισκόμαστε.

Απαντήσεις και προσεγγίσεις οι οποίες θα πρέπει να ανταποκρίνονται στην πλέον επικαιροποιημένη γνώση και στην υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων και πρακτικών.

Αυτό ακριβώς κάνουμε και εμείς. Ακούγοντας ας πούμε για παράδειγμα πριν κάποιους Δημάρχους, και ιδιαίτερα τον Γρηγόρη τον Κωνσταντέλλο, οφείλω να σας πω ότι πάρα πολλές φορές αυτές τις καινοτόμες πρακτικές του Δήμου του, αλλά και άλλων Δήμων, όπως είναι ο Δήμος Τρικάλων, που είναι πρωτοπόρος στις έξυπνες (...) και τα λοιπά, εμείς φροντίζουμε να τις υιοθετούμε. Δεν είναι κακό να υιοθετείς, δεν είναι κακό να παίρνεις την καλή πρακτική και να την εφαρμόζεις στο Δήμο σου.

Και όλα αυτά βέβαια με την πίεση του χρόνου που είναι αμείλικτος, γιατί οι παγκόσμιες εκθέσεις και τοποθετήσεις ειδικά για

το θέμα του περιβάλλοντος, μεταφέρουν το ίδιο μήνυμα. Η πορεία που ακολουθείται σήμερα είναι μη βιώσιμη και θα πρέπει να γίνουν πολλά σε γρήγορο χρόνο, ασφυκτικά θα έλεγα, και να βρεθούν οι έξυπνες λύσεις, οι αξιόπιστες λύσεις, για την αναστροφή της κατάστασης.

Θα πρέπει να σημειώσω εδώ ότι αν αυτό ισχύει για όλη την ανθρωπότητα, νομίζω ότι εμείς εδώ στην Ελλάδα έχουμε μία ακόμη παράμετρο στο πρόβλημα της μετάβασης προς τη βιωσιμότητα, η οποία περιπλέκει και δυσκολεύει την προσπάθεια που θα πρέπει να καταβληθεί από όλους μας. Δεν είμαστε δηλαδή εξοικειωμένοι τόσο στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, αλλά και ευρύτερα, σε αυτές τις μεταβάσεις.

Αλλά νομίζω ότι η οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας, που μας την επιδείνωσε, κακά τα ψέματα, η πανδημία, το γνωρίζουμε καλά όσοι είμαστε στην Αυτοδιοίκηση, άφησε ανεξίτηλα σημάδια στην ελληνική οικονομία, και δοκίμασε σκληρά τις αντοχές, τόσο της οικονομίας, αλλά και της κοινωνικής συνοχής.

Η ένταση τώρα βέβαια και η διάρκεια, έχει ξεπεράσει όλες τις προβλέψεις, κακά τα ψέματα, και δυστυχώς η επιστροφή στην κανονικότητα μετά από τρία νομίζω προγράμματα προσαρμογής και δέκα χρόνια λιτότητας, απαιτεί νέα προσέγγιση των δεδομένων, για να έχουμε ταχύτερους ρυθμούς και καλύτερες αναπτυξιακές προοπτικές.

Αλλά για να μην είμαι πολύ θεωρητικός, η έξυπνη και βιώσιμη χρηματοδότηση, αυτοί οι όροι που χρησιμοποιούνται τόσο πολύ στην Ευρώπη, και που πλέον αξιοποιούνται στην Ελλάδα, θα... και με νέες απαντήσεις στο ρόλο του χρηματοπιστωτικού συστήματος, δηλαδή αυτές οι προτάσεις που γίνονται στο ProDeSa, ουσιαστικά διαφοροποιούν όλα αυτά τα οποία είχαμε μάθει.

Άρα λοιπόν με πολιτικές που θα αντιμετωπίσουν αυτή την πιστωτική ασφυξία που παρατηρείται στην προαγωγή των

αναγκαίων αλλαγών, κάνουμε αυτά τα καινοτόμα προγράμματα προσπαθώντας να βρούμε αυτά τα νέα μοντέλα.

Για αυτό λοιπόν σε αυτό το πλαίσιο η πρωτοβουλία ProDeSa, το πρόγραμμα ProDeSa, αποτελεί μια για εμένα ολοκληρωμένη και αξιόλογη προσέγγιση, γιατί ήταν ένα δύσκολο πραγματικά πρόγραμμα, της αποφασιστικής και ουσιαστικής αντιμετώπισης των προκλήσεων στο πλαίσιο των μεταβάσεων προς τη βιωσιμότητα. Άρα είναι αυτές που θέλουμε να επιχειρήσουμε ως κοινωνία και ως Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Μεταφέροντας λοιπόν την πολύτιμη εμπειρία γύρω από τα δεδομένα, τις αναλύσεις και τις πολιτικές, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γιατί το πρόγραμμα δεν παύει να είναι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και αντλώντας ουσιαστικά γνώση από το δίκτυο αυτό των ευρωπαϊκών εταίρων που συμμετέχουν.

Φίλες και φίλοι, αγαπητοί συνάδελφοι, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το μέλλον, για εμένα όμως μπορούμε να το δημιουργήσουμε. Αυτή είναι η άποψή μου, και προσωπικά είμαι πεπεισμένος ότι η δράση του ProDeSa μπορεί να κατευθύνει τις προσπάθειές μας σχετικά με το μέλλον των πολιτικών μας για το περιβάλλον και το κλίμα, να συνεισφέρει στη διαμόρφωση εμπειριστατωμένων απαντήσεων στο πλαίσιο της ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών για το στόχο 2030, για το 2030, καθώς και το στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης.

Και για αυτό σε αυτή την προσπάθεια θεωρώ ότι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' αλλά και Β' Βαθμού, μπορούν να εγγυηθούν και να εξασφαλίσουν τους στόχους που έχουν τεθεί. Αξιοποιώντας όχι μόνο την Τοπική Αυτοδιοίκηση, πρέπει να αξιοποιήσουμε και τη δημιουργικότητα και τη δύναμη των πολιτών μας, των επιχειρήσεων, αλλά και ευρύτερα των κοινοτήτων. Αυτή η ανάπτυξη bottom up έχει αρχίσει να μπαίνει στο λεξιλόγιό μας και είναι πάρα πολύ καλό.

Ο Δήμος λοιπόν Παλαιού Φαλήρου, με τεκμηριωμένες προτάσεις, είναι αρωγός σε αυτή τη σημαντική προσπάθεια που εξελίσσεται. Ήδη συμμετέχουμε ενεργά, και θα συμμετέχουμε αναδεικνύοντας ανάλογες πολιτικές και δράσεις.

Θέλω να απευθύνω στον Bjoern Zapfel, που είναι ο Project Advisor του έργου, και τον συναντήσαμε και ήταν πολύτιμος αρωγός, να τον ευχαριστήσω ιδιαίτερα.

Να ευχαριστήσω τον συντονιστή Δήμο, και το Δήμαρχο Αλίμου, αλλά και την άξια εκπρόσωπό του σήμερα, την κυρία Σιμητροπούλου, τον κύριο Κονδύλη.

Να ευχαριστήσω τους συναδέλφους Δημάρχους, οι οποίοι από την πρώτη στιγμή είχαν τη διάθεση, και εγώ τότε επειδή είχα ξεκινήσει ως Αντιδήμαρχος Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, ομολογώ ότι ήταν πολύτιμοι αρωγοί στη σκέψη μου και στις προσπάθειες που έπρεπε να κάνουμε ως Δήμος, και επιμένανε ότι πρέπει ο Δήμος Παλαιού Φαλήρου να συνεχίσει να βρίσκεται στο έργο.

Να ευχαριστήσω το ΚΑΠΕ, την (...), την κυρία Αθανασάκου, και φυσικά όλους τους συνεργάτες μας στο Δήμο, τους εξωτερικούς συνεργάτες, οι οποίοι έφεραν εις πέρας ένα από τα δύσκολα προγράμματα, τα προγράμματα Horizon είναι δύσκολα ευρωπαϊκά προγράμματα, έχουν καινοτομία, δεν είναι σίγουρο το αποτέλεσμα τους, και φανταστείτε πόσο με όλες αυτές τις γρήγορες μεταβάσεις που είχαμε στα ενεργειακά, και γενικότερα όμως και στην αντιμετώπιση των θεμάτων που αφορούν το κλίμα.

Και επιτρέψτε μου να ευχαριστήσω και το προσωπικό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, του Δήμου Παλαιού Φαλήρου, όπου παρότι είναι λίγοι, κάνουν ότι μπορούν προκειμένου όλη αυτή τη γνώση να τη μεταφέρουν για καλό των πολιτών του Δήμου μας.

Αυτά λοιπόν. ελπίζω να μην πέρασα το χρόνο μου. ευχαριστώ πάρα πολύ, Προεδρεύοντα. Καλή επιτυχία στο Συνέδριό μας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Γιάννη, σε ευχαριστούμε για την τοποθέτησή σου. Ήσουν πραγματικά στα όρια του χρόνου, γιατί πραγματικά μας

κυνηγάει ο χρόνος, γιατί έχουμε και ευρωπαίους ομιλητές, που ήδη περιμένουν, είναι συνδεδεμένοι, για να παρέμβουν στη σημερινή μας συνεδρία.

Απλά να πω ότι είσαι δεσμευμένος, είσαι μαζί μας, αυτό το ξέρουμε, άρα λοιπόν μαζί θα πορευτούμε το επόμενο χρονικό διάστημα.

Και να κλείσουμε τον κύκλο των χαιρετισμών των Δημάρχων με έναν πραγματικά σημαντικό άνθρωπο θα έλεγα εγώ, προσωπική μου άποψη, τον Θόδωρο τον Αμπατζόγλου, τον Δήμαρχο Αμαρουσίου. Πάμε λίγο στα βόρεια, Θόδωρε, πάνω, και σε έναν άλλο τόπο, πιο μακριά από την παραλία, αλλά με πολλές καινοτομίες, πολλές καινούργιες δράσεις, και πολλά συγχαρητήρια από όλους μας για την προσπάθεια την οποία κάνεις.

Έχεις το λόγο στον επτάλεπτο χρόνο που έχουμε για τον χαιρετισμό σου.

Θ. ΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ: Να είστε καλά όλοι. Καλημέρα σε όλους. Κύριε Υπουργέ, κυρία Γενική Γραμματέα, αγαπητοί φίλοι και συνάδελφοι Δήμαρχοι και αυτοδιοικητικοί.

Από το Μαρούσι κλείνοντας το κομμάτι των χαιρετισμών, θα μου επιτρέψετε να μη μιλήσω τόσο με πολύ συγκεκριμένα στοιχεία, γιατί θεωρώ ότι το απολογιστικό κομμάτι μένει να το κάνουμε και προς το τέλος του Συνεδρίου, αλλά κράτησα κάτι από το χαιρετισμό του Υπουργό, αλλά και την παρέμβαση που έκανε η κυρία Σδούκου.

Τα έργα της ενεργειακής απόδοσης, και τελικά τα ενεργειακά κτίρια, πρέπει να είναι η νέα κανονικότητα για όλους μας. Η νέα κανονικότητα αυτή λοιπόν, η οποία συνδυάζεται βεβαίως με τους στόχους που η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει βάλει γύρω από τα ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας, είναι για εμάς ένας εξαιρετικός οδηγός για το τι ακριβώς θα πρέπει να κάνουμε και πώς ακριβώς πρέπει να προσανατολίσουμε τις δράσεις μας το επόμενο διάστημα.

Η αλήθεια είναι ότι το ProDeSa ήταν για εμάς μια σημαντική βοήθεια και μια σημαντική πυξίδα, για να μάθουμε καταρχήν πράγματα, και να μπορέσουμε να τα διαχειριστούμε.

Είμαι ευχαριστημένος από όσα έχουν γίνει σε σχέση με τη δράση του Δήμου Αμαρουσίου; Όχι, δεν είμαι ευχαριστημένος. Αλλά όπως θα ξέρετε οι περισσότεροι από εσάς, εγώ δεν είμαι ευχαριστημένος ποτέ με το τι ακριβώς γίνεται. Πάντα πιστεύω ότι πρέπει να γίνουν πολύ περισσότερα πράγματα και με πολύ πιο γρήγορο ρυθμό.

Αναλαμβάνοντας λοιπόν το Δήμο Αμαρουσίου το 2019, υπήρχαν καθυστερήσεις γύρω από την υπόθεση αυτή, για πολλούς λόγους που δεν είναι της παρούσας, αλλά θέλω να πω ότι τώρα έχουμε προσανατολίσει τη δουλειά μας στα εξής τρία βασικά σημεία.

Το ένα αφορά την ενεργειακή αναβάθμιση συγκεκριμένων κτιρίων. Ήδη βρισκόμαστε στην υλοποίηση ενός προγράμματος, όπου Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια, αναβαθμίζονται, και ένα Δημοτικό Μουσείο μεγάλο που έχουμε. Συνεχίζουμε με δύο γήπεδα που έχουμε στην περιοχή, με τα κτίρια του Δημαρχείου και άλλα δημοτικά κτίρια στη συνέχεια.

Αυτό είναι ένα μεγάλο project, το οποίο όμως απαιτεί, όπως καταλαβαίνετε, τεχνογνωσία και χρηματοδότηση.

Θέλω να πω εδώ λοιπόν, ότι από την πρώτη φάση των έργων που ξεκινάμε εμείς, φαίνεται ότι το ΠΕΠ υποχρηματοδοτεί αυτή την προσπάθεια. Και θα πρέπει να δούμε σε μια δεύτερη φάση, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες της Περιφέρειας, σε μια πιθανή αναδιάρθρωση κονδυλίων, εάν θα πρέπει να ενισχυθεί το κομμάτι των ενεργειακών παρεμβάσεων, γιατί παραδείγματος χάρη εμείς αυτά που κάνουμε τώρα, τα μισά τα παίρνουμε από το ΠΕΠ, αλλά τα άλλα μισά είναι από ίδιους πόρους.

Ο Δήμος Αμαρουσίου έχει ίδιους πόρους και μπορεί να το κάνει, αλλά δεν πιστεύω ότι αυτό μπορεί να γίνει σε όλη την

Ελλάδα. Άρα είναι σημαντικό να δούμε την αναδιάταξη αυτών των κονδυλίων, έτσι ώστε να τα προσανατολίσουμε προς την κατεύθυνση των ενεργειακών αποδόσεων.

Το δεύτερο που θέλω να πω είναι ότι έμαθα πολλά και από τους συναδέλφους που μίλησαν νωρίτερα, και από τους Άγιους Ανάργυρους, και από τη Βάρη – Βούλα – Βουλιαγμένη, και από τον Άγιο Δημήτριο, και τον Άλιμο.

Θέλω να πω ότι είναι εξαιρετικά σημαντικό για όλους τους Δήμους, να μπορούμε να ενημερωνόμαστε και στη συνέχεια να υιοθετούμε καλές πρακτικές. Πράγματι κανένας από εμάς δεν πρέπει να προσπαθεί να ανακαλύψει την Αμερική. Θεωρώ όμως ότι μπορούμε να αλληλοβοηθηθούμε αντιγράφοντας και προσαρμόζοντας φυσικά στις τοπικές συνθήκες, τις καλές πρακτικές άλλων Δήμων. Εγώ είμαι υπέρ αυτής της λογικής και συνεπώς με όλους τους συναδέλφους θα έρθω σε επαφή γιατί θέλω να μάθω ακόμα περισσότερα πράγματα από αυτούς που προηγούνται από εμένα σε όλα αυτά τα ζητήματα.

Τώρα, εμείς ...(πρόβλημα ήχου)... προχωράμε και το κομμάτι της ηλεκτροκίνησης. Ήδη ...(πρόβλημα ήχου)... ανανεώσουμε το δημοτικό στόλο. Εμείς έχουμε ένα δημοτικό στόλο ο οποίος εξυπηρετεί, στις καλές μέρες, όχι τώρα με τον Covid, περίπου 18.000 άτομα την ημέρα, και συνεπώς καταλαβαίνετε ότι ο κύκλος και η συχνότητα των γραμμών είναι τέτοια που αν τα αυτοκίνητα ...(πρόβλημα ήχου)... παλιάς τεχνολογίας σε ηλεκτροκίνηση, θα έχουμε μια εξαιρετικά σημαντική βελτίωση στο μέτωπο της ενεργειακής απόδοσης.

Ένα δεύτερο κομμάτι είναι τα στέγαστρα των στάσεων, και της Δημοτικής Συγκοινωνίας, που όλα πλέον ανανεώνονται τώρα και έχουμε φορτιστές ηλιακούς και λοιπά.

Ένα τρίτο είναι ότι ολοκληρώθηκε πρόσφατα μέχρι και το τελευταίο σχολείο μας με τη σύνδεσή του με το φυσικό αέριο.

Είναι σημαντικό να περάσουμε όλες τις αναπλάσεις πλατειών και λοιπά, με ψυχρά υλικά.

Και όλα αυτά είναι πολύ-πολύ συγκεκριμένες δράσεις, που συμποσούνται στο τέλος σε σημαντική βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Επίσης, μέσα στο επόμενο διάστημα, εμείς έχουμε μείνει λίγο πιο πίσω σε αυτό το κομμάτι, αλλά τώρα ξεκίνησε ήδη η διαδικασία μας, του οδοφωτισμού και της φωτορύπανσης, όπου πλέον περνάμε σε αναβάθμιση όλου του δικτύου του δημοτικού οδοφωτισμού με led και τα λοιπά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν θέλω να κάνω άλλο απολογισμό. Θέλω όμως να ακούσω στοιχεία για το πώς καλύτερα και με καλύτερη τεχνική βοήθεια, πέρα από το ProDeSa, το οποίο είναι ένα εξαιρετικό καινοτόμο πρόγραμμα και ένα εξαιρετικό εργαλείο, άκουσα για το ELENA, που είπε η κυρία Σδούκου, και συνεπώς πιστεύω ότι στο σύνολο των Δήμων της χώρας θα πρέπει να φτάσει η τεχνογνωσία από όσους προηγούνται, η τεχνική βοήθεια μέσα από τα προγράμματα αυτά, και η επίλυση του κομματιού που λέγεται χρηματοδότηση. Γιατί όλοι μας καταλαβαίνουμε την αναγκαιότητα, δεν χρειάζεται να πειστούμε πλέον ότι πρέπει να περάσουμε προς αυτό το στόχο, το θέμα είναι η υλοποίηση.

Συνεπώς με αυτές τις λέξεις, καλές πρακτικές, μεταφορά τεχνογνωσίας, χρηματοδότηση, υλοποίηση, θέλω να χαιρετίσω το Συνέδριο, να χαιρετίσω την εξαιρετική πρωτοβουλία που πήρε η ΚΕΔΕ, να ευχαριστήσω τον coordinator του έργου, του ProDeSa, που είναι ο Δήμος Αλίμου, και όλους εσάς για τη συμμετοχή σας.

Παραμένω προσπαθώντας να γίνω σοφότερος. Σας ευχαριστώ πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Θόδωρε, σε ευχαριστούμε για την τοποθέτησή σου. Μέσα στο χρόνο ακριβώς στα επτά λεπτά. Είναι πραγματικά

σημαντικό όταν έχουμε μεγάλο πρόγραμμα και πολλούς φιλοξενούμενους, πρέπει να είμαστε στο χρόνο μας.

Πραγματικά είναι πάρα πολύ σημαντικό έργο το οποίο και εκεί επιτελείς στο Δήμο Αμαρουσίου, και οφείλω να πω εδώ ότι το έργο ξεκίνησε με την προηγούμενη Διοίκηση της ΚΕΔΕ, και τον πρώην Δήμαρχό σας, και νυν Περιφερειάρχη, τον κύριο Πατούλη, αλλά και με την τότε σύνθεση, και συνεχίζεται από τον νέο Πρόεδρο και από όλους μας, και από όλους τους νέους Δημάρχους, γιατί πραγματικά υπάρχει συνέχεια στην Αυτοδιοίκηση, και αυτό είναι το σημαντικό και το μήνυμα το οποίο βγαίνει. Υπάρχει συνέχεια και των δράσεων, αλλά και της προσπάθειας. Άρα λοιπόν όλοι μαζί προχωράμε μπροστά.

Ολοκληρώσαμε λοιπόν τους χαιρετισμούς των Ελλήνων... των εταίρων Δημάρχων από την Αττική, και θα κλείσουμε το πρώτο κομμάτι με έναν φίλο Σλοβένο, ουσιαστικά τον εκπρόσωπο του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο οποίος είναι θεματικός εκπρόσωπος για την κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον του Συμβουλίου της Ευρώπης, τον κύριο Prebilic Vladimir, ο οποίος περιμένει υπομονετικά στην κάμερα για να παρέμβει με μια μικρή καθυστέρηση, ζητάμε και συγγνώμη, γιατί ο λόγος πραγματικά φεύγει και είναι πάρα πολύ σημαντικό το έργο.

Αγαπητέ Vladimir, έχεις το λόγο για να ακούσουμε και τη δική σου άποψη για το πρόγραμμα το οποίο υλοποιούμε. Σε καλωσορίζουμε στην Ελλάδα διαδικτυακά.

V. PREBILIC: Σας ευχαριστώ πολύ. Θα χαιρόμουν αν μπορούσα να είμαι βέβαια παρών στην Ελλάδα.

Όπως ειπώθηκε και από τους Δημάρχους, ότι έχει γίνει εξαιρετικό έργο και έχουν υλοποιηθεί εξαιρετικά έργα, όμως θα ήθελα να αδράξω την ευκαιρία να σας απευθυνθώ από το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Είναι μεγάλη τιμή που μπορώ να κηρύξω την έναρξη αυτού του Συνεδρίου και να παρουσιάσω τη σημερινή άποψη.

Το Συμβούλιο αυτό είναι ένα πανευρωπαϊκό φόρουμ εκλεγμένων τοπικών και περιφερειακών πολιτικών από 47 κράτη-μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, και ρόλος των μελών είναι να συμβάλλουν στην εφαρμογή των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης.

Εδώ μπορούμε να συζητήσουμε πώς ακριβώς μπορούμε να οδηγήσουμε, να δρομολογήσουμε αυτή την ενεργειακή μετάβαση και πώς μπορούμε να τη χρηματοδοτήσουμε.

Είμαστε λοιπόν πεπεισμένοι ότι όλα τα επίπεδα της τοπικής και περιφερειακής διοίκησης διαδραματίζουν ένα σημαντικό, καθοριστικό ρόλο, για να υπερβούμε τις προκλήσεις που θέτει η κλιματική αλλαγή.

Όπως όλοι γνωρίζετε, βασικό συστατικό στοιχείο της ενεργειακής μετάβασης, της οικολογικής μετάβασης, συγγνώμη, είναι η ενεργειακή μετάβαση. Και είναι αυτονόητο ότι οι πόλεις (...) ένα μεγάλο βαθμό, ποσοστό αυτής της ενέργειας. Συνολικά 75% περίπου.

Αλλά ως εκπρόσωπος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εγώ, μπορώ να σας πω ότι οι πόλεις είναι αυτές που καταβάλλουν και τη μεγαλύτερη προσπάθεια για το μετριασμό και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

Η πολιτική (...) επίπεδο είναι στην πρώτη γραμμή. Αντιμετωπίζουμε τις χειρότερες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Για αυτό λοιπόν πρέπει να είμαστε αυτοί οι οποίοι θα εφαρμόσουν όλες αυτές τις απαραίτητες αλλαγές.

Το Συμβούλιο έχει κατανοήσει τη σημασία των πόλεων για την οικοδόμηση ενός βιώσιμου μέλλοντος. Για αυτό έχουμε καταστήσει τις βιώσιμες πόλεις μια από τις βασικές προτεραιότητές μας για την περίοδο '21-'26.

Αφενός όταν μιλάμε για βιωσιμότητα, μιλούμε για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Το Συμβούλιο μπορεί να δράσει ως μια πλατφόρμα για τους Δημοτικούς Συμβούλους ανά την

Ευρώπη για να συζητήσουν τις δράσεις που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής τοπικά.

Ο συντονισμός, η συνεργασία, και η ανταλλαγή καλών πρακτικών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, είναι καθοριστικές, και πολλαπλασιάζουν την αποτελεσματικότητα των μέτρων που λαμβάνονται τοπικά.

Αφετέρου όταν η αντιμετώπιση αυτή απαιτεί και την ψηφιοποίηση για να μπορούμε να μεταβούμε σε πιο βιώσιμες κοινωνίες. Χρειάζεται λοιπόν να χρησιμοποιήσουμε την ψηφιοποίηση για να επιταχύνουμε τη μετάβαση της Ευρώπης ενεργειακά.

Χρειαζόμαστε λοιπόν τις νέες τεχνολογίες, χρειαζόμαστε την καινοτομία, τα ευφυή δίκτυα, την ψηφιοποίηση. Για αυτό το λόγο εμείς θεωρούμε ότι οι πόλεις μας πρέπει να γίνουν ουδέτερες από άποψη εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Κυρίες και κύριοι, είναι σαφές ότι οι πόλεις και οι περιοχές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ενεργειακή μετάβαση. Θα πρέπει να διασφαλίσουμε ότι τα κτίριά μας ανακαινίζονται, μονώνονται. Μπορούμε να εκσυγχρονίσουμε τα μέσα δημόσιας μεταφοράς, εισάγοντας για παράδειγμα τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Μπορούμε να παρέχουμε επίσης την εκπαίδευση, να χορηγούμε πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης, και να χρηματοδοτήσουμε τους πολίτες και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις έτσι ώστε να βελτιστοποιήσουν την ενεργειακή απόδοση.

Επιτρέψτε μου να μοιραστώ ένα παράδειγμα από τη δική μου την περιοχή, από την Σλοβενία, το Κόσεβσε. Ένας από τους μεγαλύτερους Δήμους της Σλοβενίας, με έκταση 555 τετραγωνικά χιλιόμετρα, και 16.000 κατοίκους. Δεδομένου ότι το 80% της πόλης μας καλύπτεται από δάση και από παρθένα φύση, θεωρούμε ότι είναι σημαντικό να εφαρμόσουμε μέτρα για τη βιώσιμη παραγωγή ενέργειας. Το σύστημα θέρμανσης από βιομάζα ξύλου, το οποίο έχει αναβαθμίσει τις ικανότητες συμπαραγωγής, είναι ένα

χαρακτηριστικό δείγμα. Η σύνδεση της βιομηχανικής μας ζώνης με όλο αυτό το σύστημα, είναι καθοριστικό, γιατί απαλλάσσει τις τοπικές επιχειρήσεις από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

Το Κόσεβσε θεωρείται ένα παράδειγμα, ένας μέσος... παράδειγμα μέσου Δήμου ανάπτυξης στη Σλοβενία. Και αποφασίσαμε να ακολουθήσουμε ένα σύστημα θετικής διάκρισης, το οποίο θα βασίζεται στην παροχή πρόσθετων κινήτρων για όσους επιθυμούν να εγκαταστήσουν ηλιακά πάνελ, αντλίες θέρμανσης, να μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας στα κτίρια, ή στα συστήματα θέρμανσης.

Μέσα από αυτά τα μέτρα έχουμε μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στο Δήμο μας κατά (...) εκατομμύρια τόνους ετησίως, τα δέκα τελευταία χρόνια.

Μία από τις σημαντικές επιπτώσεις αυτών των δράσεων, είναι η δημιουργία συναίνεσης και συνειδητοποίησης του ρόλου της κοινωνίας και όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Ωστόσο η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν μπορεί από μόνη της να σηκώσει όλο αυτό το βάρος. Χρειαζόμαστε όλα τα επίπεδα της Αυτοδιοίκησης να συμμετάσχουν, και χρειαζόμαστε τους κατάλληλους πόρους για να μπορούμε να δρομολογήσουμε την ενεργειακή μετάβαση σε τοπικό επίπεδο.

Χρειαζόμαστε όμως την εμπλοκή όλων των εμπλεκόμενων μερών, για να διασφαλίσουμε ότι αυτή η μετάβαση γίνεται κατά δίκαιο τρόπο και χωρίς αποκλεισμούς.

Για αυτό θα πρέπει να εμπλακούν και στη λήψη αποφάσεων οι πολίτες. Θα πρέπει να βρίσκονται στην καρδιά όλων των ενεργειακών σχεδίων τοπικά, όπως και στην καρδιά όλων των πολιτικών μας.

Για αυτό όλοι μπορούν έτσι να επωφεληθούν από την ενεργειακή μετάβαση. Διαφορετικά θα εμβαθύνουμε τις ανισότητες.

Κυρίες και κύριοι, σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας και θα παρακολουθήσω με πολύ ενδιαφέρον το Συνέδριό σας. Σας ευχαριστώ πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Αγαπητέ Vladimir, καταρχήν ευχαριστούμε για την τοποθέτηση, για το χρόνο. Ξέρουμε ότι είμαστε δεσμευμένοι όλοι σε μια κοινή προσπάθεια, όλοι οι ευρωπαϊκοί Δήμοι, γιατί είναι κοινό πλέον τόπος σε όλους μας ότι πρέπει να πάμε μπροστά στο κομμάτι αυτό. Ξέρουμε την προσπάθεια την οποία κάνεις στο Συμβούλιο της Ευρώπης, και σε ευχαριστούμε για τη στήριξη. Και την επόμενη φορά θα είσαι κοντά μας εδώ στην Ελλάδα, να δεις από κοντά τα αποτελέσματα τα οποία το πρόγραμμα έχει επιφέρει στους Δήμους της Αττικής.

Σε ευχαριστούμε πάρα-πάρα πολύ.

Ολοκληρώνουμε το πρώτο κομμάτι των παρεμβάσεων, χαιρετισμών.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

«ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ»

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Θα μπούμε στο πρώτο μέρος ουσιαστικά του Συνεδρίου μας, με θέμα η «Εθνική και Ευρωπαϊκή Πολιτική για την Ενεργειακή Αποδοτικότητα».

Θα καλέσουμε κοντά μας έναν αυτοδιοικητικό, πρώην Δήμαρχο, νυν Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, έναν άνθρωπο δικό μας, όπως λέμε εμείς οι αυτοδιοικητικοί, γιατί είμαστε μια παρέα όλοι μαζί, ο οποίος πραγματικά από τη θέση την οποία έχει προσπαθεί καθημερινά να δημιουργεί πολιτικές για την Αυτοδιοίκηση, για τους πολίτες.

Να καλωσορίσουμε τον Μιχάλη τον Σταυριανουδάκη. Μιχάλη, έχεις το λόγο για τη δική σου παρέμβαση σε αυτό το πρώτο μέρος του διαδικτυακού μας Συνεδρίου.

Ο κύριος Σταυριανουδάκης είναι συνδεδεμένος; Ωραία, μέχρι να συνδεθεί Μιχάλης, θα έχει κάποια λογικά υποχρέωση στο Υπουργείο Εσωτερικών, και είναι πάρα πολύ σημαντικά αυτά τα οποία τρέχουν καθημερινά.

Πάμε στην επόμενη καλεσμένη μας ουσιαστικά, στην παρέα μας, σε αυτό το πρώτο μέρος, στην κυρία Σίτα Βασιλική, η οποία είναι Διευθύντρια της Διεύθυνσης Ενεργειακής Πολιτικής και Ενεργειακής Απόδοσης, του Υπουργείου Ενέργειας και Περιβάλλοντος.

Να σας πω έτσι δυο λόγια για την κυρία Σίτα, για να ξέρετε, μιας και είναι και ένα διεθνές Συνέδριο και ακούν πάρα πολλοί. Εμείς την ξέρουμε εδώ στην Ελλάδα έτσι και αλλιώς, έχουμε συνεργαστεί μαζί της πολλές φορές.

Η κυρία Σίτα είναι ειδικευμένη στην ενεργειακή απόδοση κτιρίων, και υπήρξε μέλος της ομάδας που επεξεργάστηκε το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, ενώ σήμερα είναι και μέλος της επιβλέπουσας Επιτροπής του Εθνικού Σχεδίου.

Κυρία Σίτα, έχετε το λόγο για 15 λεπτά, να μας κάνετε την παρουσίαση την οποία έχετε ετοιμάσει.

B. ΣΙΤΑ: Σας ευχαριστώ πολύ.

Πριν κάνω share screen, θα ήθελα να σας πω ότι είναι τιμή μου και χαίρομαι πάρα πολύ για όλες αυτές τις πληροφορίες που άκουσα από όλους τους συνεργάτες, από όλους τους Δημάρχους. Είναι κάτι που εμείς μεν σχεδιάζουμε κεντρικά το πρόγραμμα πολιτικής για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, πολλές φορές δεν γνωρίζουμε τι έχει δημιουργηθεί, και πάρα πολλές φορές ψάχνουμε και εμείς να βρούμε λύσεις σε προβλήματα όπως χρηματοδοτικά εργαλεία, που έχετε θέσει κατά κόρον, και θα θέλαμε και εμείς να μοιραστούμε αυτή την εμπειρία.

Δεν ξέρω αν βλέπετε την οθόνη, τη βλέπετε;

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Όχι, την παρουσίαση δεν βλέπουμε...

Β. ΣΙΤΑ: Όχι, δεν τη βλέπετε ακόμη. Συγγνώμη, καθυστερώ γιατί δεν ξέρω, για κάποιο λόγο δεν την ανοίγει. Ούτε τώρα φαντάζομαι. Συγγνώμη, καθυστερώ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Εσάς βλέπουμε...

Β. ΣΙΤΑ: Μόνο εμένα βλέπετε, αλλά το share screen μου για κάποιο λόγο δεν δείχνει να λειτουργεί. Ενδεχομένως αν δεν μπορέσω στα επόμενα δύο λεπτά, επειδή σας την έχω στείλει, υπάρχει δυνατότητα να....

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Περιμένουμε, έχετε το χρόνο σας.

Β. ΣΙΤΑ: Ευχαριστώ πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Έχουν μπει τα διαδίκτυα στη ζωή μας πλέον και όλες οι τηλεδιασκέψεις είναι στη ζωή μας και καθημερινά έχουμε διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, στις συνδέσεις, στις παρουσιάσεις, και είναι πραγματικά μεγάλη η προσπάθεια την οποία κάνουμε όλοι μας για να ανταπεξέρθουμε.

Τώρα τη βλέπουμε την παρουσίαση.

Β. ΣΙΤΑ: Ωραία, μια χαρά, χαίρομαι γιατί αγχώθηκα προς στιγμή.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης πρέπει να είναι και βελτίωση των συνθηκών.

Β. ΣΙΤΑ: Ισχύει, ισχύει, βέβαια λίγο με τις τηλεδιασκέψεις πολλές φορές δεν βοηθάει η πληροφορική ή τα συστήματα ή ρούτερ μας, μπορεί αν θέλετε, ή γενικότερα όλο το σύστημα που είναι υπερφορτωμένο.

Κατά τα άλλα εμείς να σας πω ότι την τηλεργασία για παράδειγμα, την οποία εφαρμόζω και εγώ σήμερα, τη θεωρούμε ως ένα μέτρο εξοικονόμησης, στο οποίο αποτιμούμε και το impact και την επίπτωση που έχει στη μείωση και του κόστους, αλλά και ενεργειακών πόρων.

Λοιπόν, θα ξεκινήσω από το ΕΣΕΚ, που είναι το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, το οποίο αποτελεί το βασικό μας εργαλείο.

Υπάρχει εκτός από το ΕΣΕΚ που θέτει τους στόχους μέχρι το 2030, μέχρι το 2030, για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, υπάρχει και η μακροχρόνια στρατηγική. Η μακροχρόνια στρατηγική είναι ο οδικός μας χάρτης μέχρι το 2050, στο οποίο εξετάζουμε τα δύο σενάρια για την κλιματική ουδετερότητα στον ενάμιση και στους δύο βαθμούς Κελσίου, σύμφωνα με τα πρότυπα του ΥΝ(..).

Εστιάζοντας λοιπόν στο ΕΣΕΚ, που αποτελεί και την πηγή από την οποία εκπορεύονται όλες οι στρατηγικές μας, και μόνο για την ενεργειακή απόδοση, θα σας πω ότι ενώ ο κεντρικός στόχος όταν εμείς το σχεδιάσαμε ήταν 32,5% για ενεργειακή απόδοση, με 40% μείωση των εκπομπών του αερίου του θερμοκηπίου σε σχέση με το 1990, η Ελλάδα έχοντας ένα φιλόδοξο στόχο και αξιολογούμενη από την Commission, κατέληξε σε ένα ποσοστό βελτίωσης 38%, που σημαίνει ότι η τελική κατανάλωση ενέργειας το 2030 θα πρέπει να ισοδυναμεί με 16,1 έως 16,5 Megatoe.

Αυτό λοιπόν έκανα μια εισαγωγή για να σας πω ότι σήμερα, αυτή τη στιγμή, η τελική μας κατανάλωση, αλλά λόγω Covid, είναι γύρω στις 16.500 kilotoe. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να διατηρήσουμε, ακόμα και αν οι οικονομικές συνθήκες βελτιωθούν πολύ γρήγορα και ξεφύγουμε από τις συνέπειες της πανδημίας, που εκεί περιμένουμε να έχουμε μια ανάκαμψη και μια αύξηση της κατανάλωσης, αυτό αυτόματα σημαίνει ότι θα πρέπει να έχουμε κάνει κάποιες δράσεις, κάποιες αναβαθμίσεις, ώστε να έχουμε μείωση της κατανάλωσης.

Το νέο πλαίσιο που έθεσαν πάρα πολλοί από τους συνομιλητές πριν από εμένα, είναι το (...), που σημαίνει ο καινούργιος στόχος. Πρέπει από το 40% μείωση των εκπομπών, θα πρέπει να πάμε στο 55%.

Τα περνάω πολύ γρήγορα για να προλάβω το χρόνο μου. Ότι θέλετε το συζητάμε.

Και βασική αρχή για το σχέδιό μας, για το ΕΣΕΚ, και για την υλοποίηση των μέτρων πολιτικής, είναι το Energy Efficiency First Principle, ενεργειακή απόδοση πρώτη προτεραιότητα, πρώτη αρχή, που είναι βασική οριζόντια προτεραιότητα και πρώτος άξονας για όλες μας τις πολιτικές.

Γνωρίζετε, είτε εφαρμόζοντας, είτε έχοντας διαβάσει και εξοικειωθεί με όλα τα reference, ότι πέρα από τη μείωση των εκπομπών του θερμοκηπίου, μείωση του ενεργειακού κόστους, βελτίωση των συνθηκών άνεσης στα κτίρια, βασικότατος παράγοντας είναι και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας και της απασχόλησης, και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο τομέα.

Πολύ γρήγορα λοιπόν θα περάσω στο κτιριακό δυναμικό, γιατί αυτός είναι και ο βασικός μας στόχος. Ξέρετε όλοι μας ότι η χώρα μας διαθέτει ένα κτιριακό δυναμικό πολύ χαμηλής ενεργειακής απόδοσης. Ενδεικτικά θα σας πω μόνο ότι από την... επειδή έχουμε εκπονήσει και την έκθεση μακροχρόνιας στρατηγικής για την αναβάθμιση, ανακαίνιση του κτιριακού μας αποθέματος, εν τάχει λοιπόν σας λέω ότι το ...(πρόβλημα ήχου)... τα οποία όπως καταλαβαίνετε μεγαλώνουν πάρα πολύ την...

Τη βλέπετε την παρουσίασή μου;

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Τη βλέπουμε, τη βλέπουμε, ναι.

Β. ΣΙΤΑ: Γιατί μου δείχνει ότι έχει γίνει paused.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Όχι, εμείς τη βλέπουμε.

Β. ΣΙΤΑ: Συνεχίζω λοιπόν.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Η παρουσίαση παίζει κανονικά, μην έχετε κανένα πρόβλημα.

Β. ΣΙΤΑ: Ωραία, συνεχίζοντας λοιπόν από αυτό, θα φτάσω πολύ γρήγορα... Απλώς για εμένα δείχνει ότι έχει κάνει stop share, οπότε

δεν μπορώ να σας περάσω στην επόμενη σελίδα. Αυτό είναι το θέμα μου, δεν έχω κάτι άλλο.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Το κτιριακό δυναμικό τώρα είναι, αν βοηθάει αυτό. Θα κάνουμε μαζί την παρουσίαση. Θα την κάνουμε...

Β. ΣΙΤΑ: ...(πρόβλημα ήχου)... στην εφαρμογή των μέτρων πολιτικής, σχετίζονται με τη μεγιστοποίηση της μόχλευσης, την αποδοτικότερη χρήση των διαθέσιμων (...) πόρων. Σαφέστατα (...) και το γνωρίζετε όλοι, αυτό που προσπαθούμε είναι να αξιοποιήσουμε όλους τους διαθέσιμους πόρους, σε εθνικό, ευρωπαϊκό επίπεδο, και όλα τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Αυτή τη στιγμή προτεραιότητα έχει δοθεί στην αποτελεσματική αξιοποίηση των κεφαλαίων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το οποίο ειδικά για το κομμάτι του δημόσιου τομέα προβλέπει δύο δράσεις, τα χρηματικά ποσά αναφέρθηκαν από τη Γενική Γραμματέα στην εισαγωγική της τοποθέτηση. Απλά οι (...) είναι ένα κομμάτι ολιστικών παρεμβάσεων ...(πρόβλημα ήχου)... και ένα δεύτερο ...(πρόβλημα ήχου)...

Άρα μόλις, θέλω να σας πω με αυτό ότι ουσιαστικά προχωράμε να καλύψουμε τις ανάγκες και των Δήμων, των ΟΤΑ γενικότερα.

Τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία στα οποία αυτή τη στιγμή... δεν είναι νέο, είναι νέο για το κομμάτι της δραστηριοποίησης των συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης και των εταιρειών ενεργειακών υπηρεσιών, των (...), στο δημόσιο τομέα, κάτι που μέχρι τώρα ...(πρόβλημα ήχου)... ίσως λόγω της αξιολόγησης της (...) των συμβάσεων αφενός, ίσως και για τον υψηλό κίνδυνο που θεωρούσαν ότι αντιμετώπιζαν οι εταιρείες ενεργειακών υπηρεσιών στο να συνάψουν μια σύμβαση ενεργειακής απόδοσης με το Δημόσιο.

Εξετάζουμε διάφορα δεδομένα. Θα χαρώ πάρα πολύ να μοιραστείτε μαζί μας πώς έχετε ξεπεράσει όσοι έχετε αντιπαρέλθει, γιατί γνωρίζουμε κάποιες προτάσεις και κάποιες πρωτοβουλίες

διαγωνιστικές ...(πρόβλημα ήχου)... και να μοιραστούμε μαζί σας τις σκέψεις μας για την επόμενη μέρα.

Τέλος, απλώς θα σας πω ένα καινοτόμο χρηματοδοτικό εργαλείο που σχεδιάζει το Υπουργείο, που βέβαια αφορά τριτογενή και βιομηχανικό τομέα. Είναι (...) ανταγωνιστικές διαδικασίες. Είναι μια διαδικασία, ένα πλάνο, ένα εργαλείο, ένας μηχανισμός, όπως θέλετε πείτε το, επίτευξης εξοικονόμησης ενέργειας σε όρους κόστους αποτελέσματος.

Ήμουν πολύ γρήγορη, είμαι διαθέσιμη. Ευχαριστώ πάρα πολύ και ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ο κύριος Σταυριανουδάκης, ο Γ.Γ. του Υπουργείου. Μιχάλη ο λόγος σε εσένα.

Μ. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥΔΑΚΗΣ: ...(πρόβλημα ήχου)... στα χρόνια που έρχονται, τα αναπτυξιακά εργαλεία και ιδιαίτερα αυτά που θα αφορούν τους Δήμους είναι τόσα πολλά, που δίδεται μια μεγάλη ευκαιρία ώστε να μπορέσουμε εκμεταλλευόμενοι αυτή την ευκαιρία, και ιδιαίτερα μετά την κρίση την οικονομική της προηγούμενης δεκαετίας, αλλά και την κρίση αυτής της πανδημίας, να μπορέσουμε να βγούμε ακόμα πιο δυνατοί, πιο ισχυροί, και κυρίως πιο αποτελεσματικοί, για τις τοπικές κοινωνίες.

Άλλωστε η Αυτοδιοίκηση όλο αυτό το διάστημα απέδειξε ότι είναι πρωτοπόρος στην αντιμετώπιση της κρίσης, άρα έχει τη μεγάλη πρόκληση να αποδείξει και στην πορεία του χρόνου ότι μέσα από αυτά τα επενδυτικά εργαλεία που οσονούπω μπαίνουν σε εφαρμογή, θα της δοθεί η ευκαιρία να μπορέσει να συμβάλλει και αυτή στις αλλαγές που (...) ξεκίνησε ήδη.

Άλλωστε η Ελλάδα διέρχεται ένα στάδιο αναδιάρθρωσης του ενεργειακού τομέα, με πρωταρχικό ρόλο την πολιτική (...) αειφόρο ανάπτυξη του ενεργειακού τομέα, από το στάδιο της παραγωγής, έως την τελική χρήση, προστατεύοντας το περιβάλλον και συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής.

Η χώρα έχει εφαρμόσει υπό εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες, είναι πραγματικά, ένα μεγάλο αριθμό μεταρρυθμίσεων στον ενεργειακό τομέα, ο οποίος αποτελεί ένας από τους βασικότερους πυλώνες για τη διαμόρφωση και άσκηση πολιτικών στο πλαίσιο της αναπτυξιακής στρατηγικής.

Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς κατανάλωσης, αποτελεί το μεγαλύτερο στοίχημα, διότι έχει άμεσες επιπτώσεις στον τρόπο που καταναλώνεται η ενέργεια, στις τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται, στην κάλυψη των ενεργειακών αναγκών, ενώ έχει κομβική συνεισφορά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας κάθε κλάδου οικονομικής δραστηριότητας.

Σε αυτό το πλαίσιο αναπτύσσονται σε όλη την Ελλάδα έργα ενεργειακής αποδοτικότητας και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση και εδώ αποτελεί και θα αποτελέσει περαιτέρω βασικό πυλώνα για την προώθηση, για την υλοποίηση τέτοιων έργων, τα οποία θα μετασχηματίσουν και ενισχύσουν την ενεργειακή πολιτική της χώρας, και θα συνεισφέρουν στην επίτευξη ενεργειακών και περιβαλλοντικών στόχων που έχουν ήδη τεθεί.

Το Υπουργείο Εσωτερικών για μια ακόμα φορά και σε αυτό το στοίχημα δηλώνει παρών, μέσα από προγράμματα όπως είναι ο Αντώνης Τρίτσης και ο Φιλόδημος II ... (πρόβλημα ήχου)...

Εμείς σαν Υπουργείο έχουμε βάλει πολύ ψηλά τον πήχη, δείχνοντας μεγάλη εμπιστοσύνη στο ρόλο των ΟΤΑ, ξέροντας ότι αποτελούν τον κινητήριο μοχλό λειτουργίας της χώρας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε.

Συνεχίζουμε με τον κύριο Αθανασίου.

Δ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: ... (πρόβλημα ήχου)... η διοργάνωση όπου κατάφερε να φέρει στο ίδιο τραπέζι φορείς της κεντρικής κυβέρνησης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και ακαδημαϊκούς, και φορείς της επιστημονικής κοινότητας γύρω από την ενεργειακή απόδοση, θα έλεγα ότι σχεδόν όλος ο ενεργειακός κόσμος είναι παρών στο σημερινό Συνέδριο, και βλέπω

με μεγάλη μου χαρά αυτή την προσπάθεια που γίνεται, συντονισμένα πλέον, με όλους τους αρμόδιους φορείς να έχουν τον ίδιο στόχο και την ίδια λογική, προς τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Θυμάμαι πριν δέκα-δεκαπέντε χρόνια περίπου, με τη Γενική Γραμματέα, την Αλεξάνδρα τη Σδούκου, και με τη Βίκυ τη Σίτα, προσπαθήσαμε τότε να εναρμονίσουμε τις ευρωπαϊκές οδηγίες για την ενεργειακή απόδοση και την ενεργειακή (...) των κτιρίων, να γλιτώσουμε τα ευρωπαϊκά δικαστήρια, να πείσουμε όλο τον κόσμο, τους πολίτες, τους φορείς, ότι αξίζει να επενδύσουμε στην ενεργειακή απόδοση, να προωθήσουμε (...), και βλέπω σήμερα πόσο έχει αλλάξει αυτό το τοπίο. Βλέπω δηλαδή τη (...) που υπάρχει για το (...) από τους πολίτες, βλέπω τους τοπικούς άρχοντες, και την κεντρική κυβέρνηση, να είναι συντονισμένοι σε αυτή την προσπάθεια, να έχουν γίνει έργα, να προχωράνε στη σωστή κατεύθυνση.

Και οφείλω να πω πως δεν είναι εύκολο, δεν είναι καθόλου εύκολο, όσο μπορεί να ακούγεται. Γνωρίζω και την κυρία Αθανασάκου, έχουμε ιστορία, τη γνωρίζω από τα προηγούμενα προγράμματα, στα οποία προσπαθούσε πραγματικά. Ξέρω πόσο δύσκολο είναι αυτό το έργο το ProDeSa, όπως αναφέρθηκα και πριν, δεν είναι καθόλου εύκολο. Όπως επίσης ξέρω και ότι καταλαβαίνω ότι και η προσπάθεια από τους Δήμους δεν είναι τόσο αυτονόητη. Χρειάζονται πόροι και προπάντων αυτό που χρειάζεται είναι και resources, δηλαδή ανθρώπινο δυναμικό το οποίο να μπορέσει να φέρει εις πέρας όλη αυτή την προσπάθεια, η οποία δεν είναι στατική, είναι δυναμική, και πρέπει να εξελίσσεται.

Έχω ετοιμάσει και εγώ μια παρουσίαση, την οποία θα προσπαθήσω να μοιραστώ μαζί σας. Δεν ξέρω ...(πρόβλημα ήχου)...

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Τώρα ναι, τώρα είναι εντάξει.

Δ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: Είναι εντάξει λέτε τώρα;

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ναι, ναι. Είμαστε εντάξει, κύριε Αθανασίου.

Δ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: Τώρα όχι;

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Τώρα παρουσιάζεται κανονικά η καρτέλα...

ΠΑΡΙΣΤΑΜΕΝΗ: Πάλι μισή.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Τώρα είναι εντάξει.

Δ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: Ας την αφήσω έτσι λοιπόν.

Λοιπόν, η παρουσίασή μου σήμερα, θα προσπαθήσω στο σύντομο αυτό χρονικό διάστημα να παρουσιάσω δύο-τρεις δράσεις, δράσεις που γίνονται στις Βρυξέλλες, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σχετικά με την ενεργειακή απόδοση, και θα δώσω ιδιαίτερη έμφαση στα κτίρια, καθώς αυτός είναι ο τομέας εξειδίκευσής μου.

Πρώτα από όλα ήθελα να πω κάτι πολύ σημαντικό. Ότι τα κτίρια είναι πάρα πολύ ψηλά στην πολιτική ατζέντα, και έχουμε προσπαθήσει και εμείς πάρα πολύ σε αυτό, καθώς είναι προφανής η προστιθέμενη αξία που έχουν, αλλά και η σημασία τους για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, και ενεργειακών στόχων φυσικά.

Επίσης βλέπουμε ότι η πολιτική για τα κτίρια πλέον δεν είναι όπως παλιά στοχευμένη στην ενεργειακή απόδοση. Έχουν μια πιο διευρυμένη διάσταση, ένα πιο διευρυμένο πεδίο εφαρμογής, που αφορά στην προστασία του περιβάλλοντος, αφορά στην υγεία, αφορά στην ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αλλά στην ασφάλεια, π.χ. σε συνδυασμό με το (...) και το (...). Βλέπουμε πάρα πολύ τη διάσταση της ενεργειακής φτώχειας, αλλά και του affordable housing, όπως το λέμε, δηλαδή του να μπορούν όλοι οι πολίτες να έχουν δικαίωμα στη στέγαση.

Άρα λοιπόν βλέπουμε ότι πλέον τα κτίρια είναι οριζόντια, παρουσιάζονται οριζόντια σε όλες τις πολιτικές, και στις άλλες Γενικές Διευθύνσεις, και αυτό ήταν πραγματικά κάτι που μας χαροποίησε και έχει αλλάξει τελείως την ατζέντα για τα κτίρια.

Πριν κάποια χρόνια, δηλαδή το 2016, 2017, έγιναν διαπραγματεύσεις, είχαμε το Clean Energy for all Europeans

Package, το οποίο αναθεώρησε το θεσμικό πλαίσιο για την ενέργεια, με σκοπό να προωθήσει την ενεργειακή απόδοση, εισήγαγε αυτό το Energy Efficiency First Principle, το οποίο αναφέρθηκε και πριν από τη Γενική Γραμματέα, αλλά και από τη Βίκυ τη Σίτα. Προσπάθησε να βελτιώσει, να προωθήσει την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων επίσης, αλλά και γενικά τις ανανεώσιμες πηγές, καθώς έφερε και αυτό το (...) Regulation, στο οποίο βασίζεται όλος ο σχεδιασμός για τα Εθνικά Σχέδια για την Ενέργεια και το Κλίμα, τα National Energy Climate Plans, τα οποία είναι μια πραγματική μεταρρύθμιση, το οποίο έχει και αυτό αλλάζει τα δεδομένα, καθώς πλέον όλες οι πολιτικές οι περιβαλλοντικές και ενεργειακές συγκεντρώνονται μαζί και συντονίζονται.

Με τη νέα Επιτροπή είδαμε ότι πραγματικά δόθηκε έμφαση στο κλίμα και στο περιβάλλον, με το European Green Deal, το οποίο πραγματικά είναι προτεραιότητα της νέας Επιτροπής, καθώς θέτει ένα στόχο η Ευρώπη να είναι ενεργειακά... η πρώτη ενεργειακά ουδέτερη ήπειρος μέχρι το 2050, και αυτό έχει αλλάξει τα πάντα.

Βλέπουμε ότι στο European Green Deal, που περιλαμβάνει πολλές δράσεις, τα κτίρια είναι εκεί και η ενεργειακή απόδοση είναι εκεί, αλλά βλέπουμε ότι τα κτίρια είναι εκεί και δηλώνουν παρών, καθώς χωρίς τη συμβολή των κτιρίων είναι δύσκολο να πετύχουμε τους στόχους μας.

Αυτό λοιπόν εισήγαγε το περιβόητο Renovation Wave, το κύμα ανακαινίσεων, όπως ανέφερε και η Γενική Γραμματέας πριν.

Με αφορμή το European Green Deal και τη νέα αυτή ατζέντα για το περιβάλλον και την ενέργεια, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έπρεπε να αναθεωρήσουμε τα πάντα, τα οποία πριν κάποια χρόνια είχαμε ξανά αναθεωρήσει, αλλά πραγματικά εδώ άλλαξαν τα πάντα με την έννοια το ότι όπως αναφέρθηκε από το 40% του στόχου για το 2030, πήγαμε στο 55% το 2030 μείωσης των εκπομπών, με δράσεις σε όλους τους τομείς, προφανώς και η ενεργειακή απόδοση

είναι εκεί, και τα κτίρια είναι επίσης ένα από τα στοιχεία που πρέπει να αναθεωρηθούν.

Μέσα σε όλα αυτά είχαμε και την πανδημία του κορωνοϊού, που έβαλε τα κτίρια στο επίκεντρο των ζώων μας. Όλοι ήμασταν μέσα και εκεί πλέον αντιλαμβανόμαστε και την αξία του σπιτιού σαν ένα κύτταρο, το οποίο έχει συγκεκριμένες απαιτήσεις, και για τα επίπεδα άνεσης, θερμικής άνεσης, οπτικής άνεσης. Όλα αυτά πλέον είναι μέρος της συζήτησης που γίνεται για τα κτίρια, γιατί όπως είπα, δεν είναι πλέον τα κτίρια στοχευμένα μόνο στην εξοικονόμηση ενέργειας. Είναι κάτι πολύ παραπάνω και είναι επίσης μια ευκαιρία τα κτίρια, η ανακαίνιση των κτιρίων, να βοηθήσουν την ανάκαμψη της οικονομίας.

Θα αναφερθώ και σε αυτό. Είναι... προφανώς μιλάω για το Recovery Plan, για το Recovery and Resilience Plan, τα οποία και αυτά περιέχουν το στοιχείο της ανακαίνισης.

Σχετικά με τα κτίρια. Τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και σε εθνικό επίπεδο, μιλάω για την Ελλάδα, βλέπουμε ότι υπάρχει πλέον ένα (...) πλαίσιο, υπάρχει η οδηγία για την (...) απόδοση των κτιρίων που ξεκίνησε το 2002, συνέχισε το 2010 με την αναθεώρησή της, είχαμε αναθεώρηση το 2018. Αντίστοιχα υπάρχει και οδηγία για την ενεργειακή απόδοση. Ενώ βλέπουμε ότι και η Ελλάδα έχει πλέον εναρμονιστεί πλέον με όλο αυτό το ευρωπαϊκό δίκαιο και ευρωπαϊκό κεκτημένο, και είναι πραγματικά σε τροχιά εναρμόνισης, και θα έλεγα ότι πάει και πάρα πολύ καλά σε σχέση με τις απαιτήσεις που θέτουν οι ευρωπαϊκές αυτές οδηγίες.

Γενικά θα λέγαμε ότι το πλαίσιο δουλεύει καλά για τα νέα κτίρια, που έχει τεθεί αυτός ο ορίζοντας για τα σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης κτίρια, τα οποία πρέπει να εφαρμόζονται στο δημόσιο τομέα, για τα νέα κτίρια από το 2019, ενώ μόλις ξεκίνησε η εφαρμογή τους για τα νέα κτίρια από το 2021. Άρα λοιπόν ναι, όπως αναφέρθηκε και πριν, αυτό... και δεν είναι μόνο αυτό. Αυτό είναι η αρχή. Θα εξηγήσω παρακάτω.

Υπάρχουν λοιπόν πλέον ιδιαίτερα requirements, ιδιαίτερες απαιτήσεις και προϋποθέσεις για την κατασκευή των νέων κτιρίων σε ότι αφορά την ενεργειακή τους απόδοση, τα οποία πρέπει να... είναι αυτό που λέμε το σχεδόν... να στοχεύουν τα κτίρια αυτά να είναι σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης, δηλαδή να έχουν πάρα πολύ μικρή... πάρα πολύ υψηλή ενεργειακή απόδοση, δηλαδή πολύ μικρή ενεργειακή ζήτηση, και αυτό που απομένει να καλύπτεται από ανανεώσιμες πηγές.

Η Ελλάδα έχει καταθέσει (...) και για τα σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης κτίρια, έχει καταθέσει και την έκθεση μακροχρόνιας στρατηγικής που περιγράφει ποιοι θα είναι οι στόχοι για το 2030, για το 2040 και το 2050. Όλα αυτά είναι πάρα πολύ σημαντικά. Η αγορά πρέπει να τα γνωρίζει όλα αυτά. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα επίσης πρέπει να τα γνωρίζουν αυτά. Το real estate πρέπει να ξέρει προς τα πού βαδίζει η χώρα, αλλά και γενικότερα η Ευρώπη στον τομέα των κτιρίων, για να μπορούν οι πολιτικές να συναρμολογούνται.

Το πρόβλημα λοιπόν (...) εστιάζεται στα υφιστάμενα κτίρια, παρότι για τα νέα κτίρια έχουμε αυτό το όραμα, το πρόβλημα εστιάζεται στα υφιστάμενα κτίρια, όπου το κτιριακό απόθεμα είναι αρκετά παλιό, γηρασμένο, και οι ρυθμοί ανακαίνισης είναι πάρα πολύ χαμηλοί, περίπου στο 1%. Ενώ η (...) και η τελική κατανάλωση από τα κτίρια είναι αρκετά υψηλή, περίπου στο 40%, και οι εκπομπές διοξειδίων του άνθρακα πάρα πολύ υψηλές επίσης, περίπου στο 36%. Άρα λοιπόν εκεί υπάρχει ένα μεγάλο πρόβλημα και εκεί εστιάζει μέχρι τώρα η προσπάθεια.

Αυτός ήταν ο λόγος λοιπόν που τον Οκτώβρη του 2020 παρουσιάσαμε, δημοσιεύσαμε το Renovation Wave, δηλαδή το κύμα ανακαινίσεων, το οποίο έχει σκοπό, όπως αναφέρθηκε, να διπλασιάσει τουλάχιστον το ρυθμό ανακαινίσεων, και να παρουσιάσει ένα σχέδιο δράσης σε όλα τα επίπεδα, ευρωπαϊκό, κεντρικό, και τοπικό.

Πλέον θέτει άλλες προτεραιότητες, είναι το Energy Efficiency First Principle, η προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση, είναι η ενεργειακή φτώχεια, είναι ο στόχος για το decarbonisation, δηλαδή η μείωση των εκπομπών από το κτιριακό τομέα με ενσωμάτωση και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αλλά έχει να κάνει και με το circular economy, δηλαδή να προσπαθούμε να σκεφτούμε και τα resources, και τα construction products, τα υλικά που χρησιμοποιούνται, όλα αυτά πρέπει να θέτουν υψηλά ενεργειακά και περιβαλλοντικά standards, ενώ πάντα στο πίσω μέρος είναι το smartness, το (...), όλα αυτά που πρέπει να συνθέτουν το κτίριο του μέλλοντος.

Όπως αναφέρθηκα, το Renovation Wave, το κύμα ανακαινίσεων, παρουσιάζει μια σειρά από δράσεις που πρέπει να γίνουν, που έχουν να κάνουν με την ενημέρωση του κοινού, με την ενσωμάτωση... με την ενδυνάμωση του νομοθετικού πλαισίου, στο οποίο θα αναφερθώ λίγο αργότερα. Πολύ σημαντικό κομμάτι είναι το χρηματοδοτικό, αυτό που συζητάμε και σήμερα, χωρίς αυτό δεν γίνεται, και πολύ σωστά αναφερθήκατε ότι δεν θα πρέπει μόνο να σκεφτόμαστε τι λεφτά υπάρχουν από τις Βρυξέλλες ή από τους εθνικούς πόρους. Πρέπει να γίνει μόχλευση κεφαλαίων και με ιδιωτικά κεφάλαια. Είναι απαραίτητο, και ειδικά η ενεργειακή απόδοση, πολλές δράσεις μάλλον ενεργειακής απόδοσης, μπορεί να μην έχουν χαμηλά payback periods, δηλαδή περίοδος αποπληρωμής, αλλά κάποιες άλλες πάλι αξίζει να (...) ως προς την κατεύθυνση αυτή, δηλαδή πώς μπορούν οι ιδιώτες με συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης να εμπλακούν.

Είναι σημαντικό επίσης να μιλήσουμε για τεχνική βοήθεια, αναφέρθηκε ήδη. Η Επιτροπή έχει πολλά εργαλεία γύρω από αυτά. Θα αναφέρω μερικά στη συνέχεια.

Έχει να κάνει, πολύ σημαντικό, με την ποιότητα των κατασκευών. Πλέον μιλάμε για quality renovations. Δεν αρκεί μόνο κάποιος να σκέφτεται να κάνει μια ανακαίνιση, μια ήπια ανακαίνιση.

Πρέπει να τη δει κανείς συνολικά. Εδώ υπάρχουν εργαλεία, όπως το renovation passports, που μπορούν να βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση, υπάρχουν τα (...), υπάρχουν πάρα πολλά εργαλεία και πολλά σχετικά projects προς αυτή την κατεύθυνση.

Ενώ όπως αναφέρθηκα, είναι πάντα το sustainable construction και products, δηλαδή τα υλικά παίζουν πλέον σημαντικό ρόλο.

Επίσης το renovation wave, το οποίο είχε μεγάλη αποδοχή θα λέγαμε και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και από τα κράτη μέλη, και από το Συμβούλιο, αλλά και από πολλούς stakeholders και εξωτερικούς... την εξωτερική ενεργειακή κοινότητα, αλλά βλέπουμε και από τοπικούς φορείς (...), όπως η Επιτροπή των Περιφερειών, το (...) of Mayors, όπως αναφέρθηκαν όλοι πλαισίωσαν με χαρά το Renovation Wave, και με τους οποίους έχουμε αναπτύξει κοινές δράσεις στην προσπάθεια να το υλοποιήσουμε.

Κάποιες περιοχές που έχουν εντοπιστεί ότι απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή, όπως είπαμε έχει να κάνει με την ενεργειακή φτώχεια, και εδώ πρέπει να δούμε και αυτό θα αποτελέσει (...) ένα πολύ σημαντικό στοιχείο για την αναθεώρηση του (...) πλαισίου, πώς θα διώξουμε το μη ενεργειακά αποδοτικό κτιριακό απόθεμα, ίσως με κάποια μίνιμουμ requirements, δηλαδή κάποιες υποχρεωτικές ανακαινίσεις. Μεγάλη έμφαση δίνεται επίσης στα δημόσια κτίρια, με έμφαση στα σχολεία, στα νοσοκομεία, και στο social (...), δηλαδή στις κοινωνικές δομές.

Εδώ ο ρόλος είναι πολύ σημαντικός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το Renovation Wave πραγματικά δίνει έμφαση στο ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς μέσω των τοπικών διοικήσεων θα υλοποιηθούν πολλά έργα, αλλά κυρίως υπάρχει η δυνατότητα να απευθυνθούν κατευθείαν στους πολίτες, να τους ενημερώσουν, αλλά και να τους ενεργοποιήσουν να συμμετέχουν σε δράσεις.

Πρέπει να αναφερθώ και σε μια πρωτοβουλία, το New European Bauhaus, το οποίο είναι ουσιαστικά ένα... σε αυτή τουλάχιστον τη φάση, ένα network όλων όσων πρέπει να συμμετέχουν στο future vision για τα κτίρια, δηλαδή ...(πρόβλημα ήχου)... σε κεντρικό ή σε τοπικό επίπεδο, αλλά ακαδημαϊκοί, πολίτες, κατασκευαστές, όλοι όσοι είναι.... αρχιτέκτονες, όλοι όσοι έχουν λόγο, έχουν πλαισιώσει ένα δίκτυο, στο οποίο ανταλλάσσονται ιδέες και σύντομα θα γίνουν (...) τα οποία στη συνέχεια θα μεταφραστούν σε συγκεκριμένες πολιτικές.

Άρα λοιπόν το Renovation Wave παρέχει μια συνολική εικόνα για τα κτίρια του μέλλοντος, που έχει να κάνει και με την ενεργειακή αποδοτικότητα, και με το sustainability των υλικών, τη βιωσιμότητα των υλικών, το safety, το (...), αλλά κυρίως δίνει έμφαση και σε τοπική διάσταση, στο local dimension. Υπάρχουν πολλές δράσεις που αφορούν είτε σε γειτονιές, είτε σε communities, σε κοινότητες.

Είναι σημαντικό λοιπόν να την κρατήσουμε αυτή τη διάσταση, καθώς ειδικά για τη σημερινή... για το σημερινό Συνέδριο.

Πολύ γρήγορα ήθελα να αναφερθώ ότι το Renovation Wave δίνει μια εντολή να αναθεωρηθεί το πλαίσιο ...(πρόβλημα ήχου)... των κτιρίων, και ήδη έχουμε ξεκινήσει αυτή τη διαδικασία. Μέχρι το τέλος του 2021 η Επιτροπή θα προτείνει μια νέα... μάλλον θα αναθεωρήσει (...) ενεργειακή απόδοση. Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε στο στάδιο της δημόσιας διαβούλευσης, έχω τον υπερσύνδεσμο για όποιον θέλει να συμμετέχει μέχρι τις (...), ενώ ταυτόχρονα εμείς δουλεύουμε τη μελέτη επιπτώσεων, που (...) πολύ σημαντικά.

Ενδεικτικά να αναφέρω κάποια πεδία τα οποία διερευνούμε. Όπως ανέφερα και πριν, διερευνούμε την εισαγωγή στο νομοθετικό πλαίσιο, ελάχιστων απαιτήσεων ενεργειακής απόδοσης. Για παράδειγμα... αυτό θα (...) μεγάλη συζήτηση με τα κράτη μέλη, αλλά αυτό π.χ. θα σήμαινε ότι κάποιος δεν θα μπορούσε να (...0 στο κτίριό του ...(πρόβλημα ήχου)... ...μπορεί να αφορά δημόσια κτίρια, (...) κτίρια, μπορεί να τεθούν και άλλες προϋποθέσεις και

προδιαγραφές, π.χ. κανένα κτίριο δεν θα μπορεί να ενοικιάζεται ή να πωλείται αν δεν έχει επαρκή θερμομόνωση και τα λοιπά.

Μιλήσαμε πριν για τα σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης κτίρια, τα οποία είναι τα κτίρια του παρόντος. Όμως πρέπει να δούμε τι θα γίνει στο μέλλον με αυτά τα κτίρια. Άρα λοιπόν πρέπει να φτιάξουμε τώρα το νέο vision για τα κτίρια, για το 2030 για παράδειγμα, ίσως και ακόμα πιο νωρίς, θα δούμε πώς θα εξελιχθούν οι διαπραγματεύσεις.

Άρα λοιπόν πηγαίνουμε προς την κατεύθυνση του zero emission buildings, δηλαδή κτίρια μηδενικών εκπομπών, που εκεί πρέπει να καθορίσουμε πάλι συγκεκριμένους (...), προϋποθέσεις και άλλες δυνατότητες εφαρμογής.

Μιλάμε επίσης για...

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Κύριε Αθανασίου, συγγνώμη, αν μπορούμε να ολοκληρώσουμε σιγά-σιγά, γιατί καταλαβαίνω, και ο λόγος είναι πάρα πολύ...

Δ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: ...(πρόβλημα ήχου)... πολλά πράγματα για τα κτίρια, ...(πρόβλημα ήχου)..., τα zero emissions buildings και τα mandatory minimum requirements. Αυτό γίνεται σε συνδυασμό πάντα και σε συνεργασία με τις αλλαγές που προτείνονται για την ενεργειακή απόδοση, για την (...) ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές.

Ενδεικτικά αναφέρω, γιατί είναι χρήσιμο για το Συνέδριο, ότι αλλάζει και το άρθρο 5 της Οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση, που αφορά στα δημοτικά κτίρια. Μπορεί να επεκταθεί η απαίτηση και στα δημοτικά κτίρια.

Και τέλος να αναφερθώ πολύ σύντομα σε χρηματοδοτικές δυνατότητες που παρέχεται... προτείνονται μέσα από το Renovation Wave. Αναφέρω εδώ είτε direct investments ή άλλες δυνατότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, αλλά στις επόμενες δύο... στα επόμενα δύο slides έχω και κάποιους υπερσυνδέσμους που παρέχουν όλη την πληροφορία σχετικά με τις

χρηματοδοτήσεις που είναι διαθέσιμες από το Recovery Plan, από το νέο πρόγραμμα για το 2021-2027 και τα λοιπά.

Να κλείσω μόνο λέγοντας ότι όπως είπα, είναι ευχάριστο το ότι βλέπουμε την προσπάθεια της χώρας να πηγαίνει προς την ενεργειακή απόδοση ...(πρόβλημα ήχου)...

...στη διάθεσή σας. Ευχαριστώ πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: ...(πρόβλημα ήχου)...

Τώρα να μπορούμε στη λογική ...(πρόβλημα ήχου)... το δεύτερο μέρος ουσιαστικά, το οποίο αφορά τα χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενεργειακή απόδοση, δηλαδή που είναι οι τρόποι και τα χρήματα για να κάνουμε πράξη αυτά τα οποία ακούστηκαν πριν.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

«Χρηματοδότηση Έργων Ενεργειακής Απόδοσης»

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ξεκινάμε λοιπόν το Δεύτερο Μέρος, μετά από αυτό το μικρό διάλειμμα, τη μικρή διακοπή, με ένα βασικό θεματικό πεδίο που έχει να κάνει με τα ...(πρόβλημα ήχου)... στο Πρώτο Μέρος ανέλυσαν οι ειδικοί και από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από το Υπουργείο Ενέργειας και Περιβάλλοντος, αλλά και από το Υπουργείο Εσωτερικών, με πρώτο μας καλεσμένο ένα σημαντικό ...(πρόβλημα ήχου)... θα έλεγα, και της οικονομίας και της Ευρώπης, έναν γνώριμο των Ελλήνων, τον Παναγιώτη τον Μπεγλίτη, Πάνο όπως αρέσει να τον λένε, τον Πρόεδρο μας, ο οποίος είναι Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Ελλάδος στο Συμβούλιο της Ευρώπης και μέλος του Συμβουλίου Διοικητών της Τράπεζας Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Ο κύριος Μπεγλίτης, ο Πάνος ο Μπεγλίτης, όπως έχουμε μάθει να τον λέμε εδώ και πάρα πολλά χρόνια στη χώρα μας, υπήρξε Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή

Ένωση μεταξύ '92 και '96, Αναπληρωτής Υπουργός Άμυνας το 2009 με 2011 και Υπουργός Άμυνας το 2011, Διευθυντής του Κέντρου Στρατηγικής Ανάλυσης και Σχεδιασμού του Υπουργείου Εξωτερικών από το '12 έως το 2015, έχει διατελέσει Γενικός Πρόξενος ...(πρόβλημα ήχου)... είναι Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στο Συμβούλιο της Ευρώπης, Διεθνής Οργανισμός 47 κρατών – μελών, αγαπητέ κύριε Μπεγλίτη, και μέλος του Συμβουλίου Διοικητών της Τράπεζας Ανάπτυξης, αυτού του Διεθνούς Οργανισμού που χρηματοδοτεί ανά τον κόσμο, και φυσικά την Ελλάδα, τη χώρα μας, την πατρίδα μας, ποικίλα έργα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, όπως είναι και τα έργα ενεργειακής απόδοσης.

Το θεματικό πεδίο το οποίο θα αναφερθούμε σήμερα ...(πρόβλημα ήχου)... πολιτικής της Τράπεζας Ανάπτυξης και της συνεργασίας της με τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό θέμα, είναι τα εργαλεία ουσιαστικά που μας δίνει η οικονομία, για να μπορέσουν, αγαπητέ κύριε Μπεγλίτη, αγαπητέ κύριε Υπουργέ, κύριε Πρέσβη, δεν ξέρω πώς θέλετε να σας αποκαλούμε, φίλε Πάνο εγώ θα έλεγα, είναι πιο οικείο, τη σημερινή εποχή.

Έχετε το λόγο, να σας ακούσουμε, για τις δικές σας προτάσεις.

Π. ΜΠΕΓΛΙΤΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Καφαντάρη, για τα καλά σας λόγια. Καλημέρα από το Στρασβούργο.

Να χαιρετίσω τις και τους Δημάρχους, τις και τους συνέδρους, να χαιρετίσω έναν γνώριμο και φίλο, συνομιλητή στο ίδιο πάνελ, τον κύριο Σταμάτη και πάνω από όλα να ευχαριστήσω ασφαλώς τον Πρόεδρο της ΚΕΔΕ, το Δήμαρχο Τρικάλων, τον κύριο Παπαστεργίου, για την πολύ τιμητική πρόσκληση που μου έκανε να συμμετάσχω στις εργασίες του τόσο σημαντικού Συνεδρίου σας.

Μια πρωτοβουλία, κατά την άποψή μου, που δείχνει μια ισχυρή εξωστρέφεια της Κεντρικής Ένωσης Δήμων της Ελλάδας και

σύνδεσή της με τους μεγάλους προβληματισμούς, διεθνείς και ευρωπαϊκούς, σε θέματα που αφορούν την καθημερινότητά μας, σε θέματα που αφορούν τη χώρα μας, τις τοπικές κοινωνίες ή στους τοπικούς και περιφερειακούς αποκεντρωμένους θεσμούς.

Είμαι εδώ και 2 χρόνια Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στο Συμβούλιο της Ευρώπης και συγχρόνως τακτικό μέλος του Συμβουλίου Διοικητών της Αναπτυξιακής Τράπεζας του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Για πολλούς από τους συμπολίτες μας στην Ελλάδα, φοβάμαι ότι η Αναπτυξιακή Τράπεζα είναι μια άγνωστη ή περιφερειακά γνωστή τράπεζα στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού χώρου. Όλοι γνωρίζουν την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, βεβαίως παράλληλα με πολύ μεγάλους κολοσσούς τραπεζικούς του ευρύτερου ιδιωτικού τραπεζικού τομέα. Και αυτό έχει την εξήγησή του. Παρ' όλο ότι έχει δημιουργηθεί από το 1956, καταρχήν ως Ταμείο Κοινωνικής Ανάπτυξης και πολύ αργότερα το 1999 ως Τράπεζα Κοινωνικής Ανάπτυξης, στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, πέρασε για πάρα πολλά χρόνια στο περιθώριο των μεγάλων ευρωπαϊκών εξελίξεων.

Η παραδοξότητα, κυρίες και κύριοι σύνεδροι, είναι ότι αυτή η Τράπεζα, στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, που έχει ταχθεί να υπηρετεί τους θεμελιώδεις στόχους του Συμβουλίου της Ευρώπης, δηλαδή την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, άρα και των κοινωνικών δικαιωμάτων, την υπεράσπιση των δημοκρατικών θεσμών και του κράτους δικαίου, βγήκε στην επιφάνεια, αναδείχθηκε, άρχισε να λειτουργεί ως μια πραγματικά ισχυρή τράπεζα, με ισχυρή τραπεζική και χρηματοπιστοδοτική ταυτότητα, μέσα από τρεις μεγάλους διεθνείς και ευρωπαϊκούς κύκλους κρίσεων.

Ο πρώτος μεγάλος, όπως γνωρίζουμε, κύκλος κρίσης ήταν η διεθνής και ευρωπαϊκή κρίση χρέους 2008 – 2009, που κράτησε πολλά χρόνια και ταλαιπώρησε για πολλά χρόνια την πατρίδα μας.

Ο δεύτερος κύκλος κρίσης ήταν η προσφυγική κρίση του 2015 και μετέπειτα.

Και ο τρίτος μεγάλος κύκλος, που δυστυχώς συνεχίζεται ακόμα, είναι ο κύκλος της υγειονομικής κρίσης, που ξεκίνησε πέρυσι το 2020, Φεβρουάριο – Μάρτιο του 2020.

Άρα η Αναπτυξιακή Τράπεζα έδειξε τις δυνατότητές της μέσα από αυτές τις κρίσεις.

Θα ήθελα να πω ότι το κύριο χαρακτηριστικό αυτής της τράπεζας είναι ο κοινωνικός της χαρακτήρας. Η κοινωνική της διάσταση. Το κοινωνικό της πρόσημο και η ισχυρή πλέον κοινωνική προστιθέμενη αξία της. Και είναι καλό, για τους φίλους εκπροσώπους της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, στην προκειμένη περίπτωση τους εκπροσώπους της ΚΕΔΕ, να γνωρίζουν πώς λειτουργεί αυτή η τράπεζα, τι μπορεί να προσφέρει στην πατρίδα μας σήμερα, τι μπορεί να προσφέρει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Είναι γεγονός ότι η τράπεζα αυτή έχει ξεκινήσει ήδη από το 2008 – 2009, με την πρώτη μεγάλη οικονομική κρίση που έπληξε τον κόσμο, αλλά και την Ευρώπη και τη χώρα μας, να συγκεντρώνει το χρηματοπιστωτικό ενδιαφέρον της σε συγκεκριμένους τομείς στους οποίους θα αναφερθώ.

Ο πρώτος τομέας είναι η αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της οικονομικής κρίσης. Με άλλα λόγια, η αντιμετώπιση της ανεργίας, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, με ενδιαφέρον κυρίως για τους νέους, για τις γυναίκες, για τους άνεργους πτυχιούχους επιστήμονες. Με βασικό στόχο επίσης την κοινωνική επανενσωμάτωση στον παραγωγικό ιστό των χωρών μας, με την ενίσχυση των περιφερειακών μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και

βεβαίως με την ενίσχυση μιας ισχυρής κοινωνικής οικιστικής πολιτικής.

Δεν είναι τυχαίο ότι σε αυτό το πλαίσιο η Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει ήδη προχωρήσει στην έκδοση των λεγόμενων social bonds, κοινωνικών ομολόγων, που στοχεύουν στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ή στην υπεράσπιση των ήδη υπάρχουσών θέσεων εργασίας.

Ο δεύτερος τομέας είναι η διαχείριση του προσφυγικού προβλήματος και μεταναστευτικού προβλήματος, με τη χρηματοδότηση έργων υποδομής για υποδοχή και φιλοξενία και ενσωμάτωση μεταναστών και προσφύγων, οι αγαπητοί και αγαπητές Δήμαρχοι γνωρίζουν πολύ καλά αυτό το θέμα και μπορούν να καταλάβουν καλύτερα από τον καθένα πόσο χρήσιμη μπορεί να είναι η χρηματοδοτική βοήθεια εκ μέρους αναπτυξιακών εργαλείων όπως είναι αυτό της Αναπτυξιακής Τράπεζας του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Τρίτος στόχος είναι η διαχείριση των κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών της πανδημίας, με τη χρηματοδότηση έργων υποδομής, αλλά και προγραμμάτων υγείας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και φροντίδας.

Άλλος τομέας χρηματοδότησης εκ μέρους της Αναπτυξιακής Τράπεζας του Συμβουλίου της Ευρώπης, είναι η προστασία του περιβάλλοντος. Εδώ κουμπώνει πολύ καλά με το σημερινό θέμα του Συνεδρίου της ΚΕΔΕ, δηλαδή χρηματοδότηση, με άλλα λόγια, υποδομών για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, αντιπλημμυρικά έργα, διαχείριση υδάτων και οικοσυστήματος, έργα υποδομής για την ενεργειακή μετάβαση και βεβαίως χρηματοδότηση έργων υποδομής για την ενεργειακή απόδοση και ενεργειακή ενίσχυση.

Σε αυτό τον τομέα ιδιαίτερα που μας ενδιαφέρει, δηλαδή στον περιβαλλοντικό τομέα, που σας ενδιαφέρει και εσάς ως ΚΕΔΕ, είναι ενδιαφέρον να σημειώσουμε και να ενημερώσουμε ότι ήδη η

Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει εκδώσει και περιβαλλοντικά ομόλογα, τα περίφημα environmental bonds, για την διαχείριση συγκεκριμένων προγραμμάτων που υποβάλλουν είτε κεντρικές κυβερνήσεις, είτε Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και δημοκρατικά εκλεγμένοι φορείς της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης.

Άλλος τομέας στον οποίο συγκεντρώνει το χρηματοδοτικό και χρηματοπιστωτικό ενδιαφέρον η Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης, είναι η χρηματοδότηση προγραμμάτων και έργων στον τομέα της εκπαίδευσης, με έμφαση στη διάσταση της εκπαίδευσης στην περιφέρεια των κρατών – μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, με ενίσχυση προγραμμάτων των πανεπιστημίων, της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, κυρίως με στόχο την ενεργειακή τους αναβάθμιση και τη σύνδεσή τους με τον οικονομικό και πολιτιστικό ιστό των Περιφερειών και των Τοπικών Αυτοδιοικήσεων.

Εδώ να αναφέρω συγκεκριμένα ότι υπάρχουν προγράμματα τα οποία έχουμε εγκρίνει ως Διοικητικό Συμβούλιο της Αναπτυξιακής Τράπεζας για την κατασκευή φοιτητικών εστιών στα περιφερειακά πανεπιστήμια σε πολλά κράτη – μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως επίσης και προγράμματα που έχουν εγκριθεί για τη χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων με αντικείμενο την υγεία και την προστασία του περιβάλλοντος.

Όπως είπαμε, οι διαδοχικές κρίσεις, διεθνείς και ευρωπαϊκές, ενίσχυσαν και το χρηματοπιστωτικό, αλλά και κυρίως το αναπτυξιακό προφίλ και τις επιδόσεις της Αναπτυξιακής Τράπεζας του Συμβουλίου της Ευρώπης, που παρά το μικρό της μέγεθος, συγκρινόμενη με άλλες μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες, θεσμικές ευρωπαϊκές τράπεζες του θεσμικού τραπεζικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χαρακτηρίζεται από μια πολύ σημαντική χρηματοδοτική και πιστωτική ευρωστία.

Να σας αναφέρω χαρακτηριστικά, αγαπητοί φίλοι, ότι το 2020 το ύψος των δανειοδοτήσεων ξεπέρασε τα 6 δισεκατομμύρια ευρώ για 56 προγράμματα σε 24 κράτη – μέλη. Από το ποσό αυτό, το 52% χρηματοδότησε προγράμματα για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας.

Η διεθνής επίσης πιστοληπτική ταμειακή της αξιοπιστία, είναι σε εξαιρετικά υψηλό επίπεδο και έχει μάλιστα πολύ πρόσφατα αξιολογηθεί με τρία άλφα από την εταιρεία «Standard & Poor's». Το 2015 δημιούργησε το Ταμείο για τους μετανάστες – πρόσφυγες, το γνωστό μας ως Migrant and Refugee Fund που στηρίζεται σε δωρεές από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον ΟΗΕ.

Η Ελλάδα, την αναφέρω χαρακτηριστικά, από το 2018 έως και σήμερα έχει λάβει πάνω από 5,5 εκατομμύρια ευρώ δωρεάν χρηματοδοτική βοήθεια για τη χρηματοδότηση υποδομών και τη φιλοξενία και εγκατάσταση προσφύγων και μεταναστών.

Στο πλαίσιο της κοινωνικής αποστολής της, η τράπεζα δημιούργησε επίσης το γνωστό μας – και αυτό σας ενδιαφέρει ιδιαίτερα, αγαπητοί σύνεδροι – το Πράσινο Ταμείο Κοινωνικών Επενδύσεων, το Green Social Investment Fund, για να χρηματοδοτήσει έργα ενεργειακής μετάβασης και έργα ενεργειακής απόδοσης και αναβάθμισης.

Εξάλλου, το 2017 δημιούργησε ένα νέο χρηματοδοτικό εργαλείο διατομεακής δανειοδότησης, το Cross Sectoral Loan, που παρέχει ...(πρόβλημα ήχου)... Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μεγαλύτερη ευελιξία σε χρηματοδότηση projects, κοινωνικών υποδομών, ταυτόχρονα και συντονιστικά σε περισσότερους τομείς. Αυτό ιδιαίτερα το εργαλείο, βοήθησε τα τελευταία χρόνια στην απευθείας δανειοδότηση των ΟΤΑ και όχι μέσω των κεντρικών Αρχών, σε ποσοστό πάνω από το 33% της συνολικής χρηματοδοτικής δανειοδότησης της τράπεζας.

Τέλος, πέρυσι, την περασμένη χρονιά, το 2020, η Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε

συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δημιούργησε ένα νέο πιστωτικό εργαλείο που ονομάζεται Διευκόλυνση Ευρωπαϊκής Συγχρηματοδότησης, με στόχο να συμβάλλει στην πρόσβαση των κρατών – μελών αλλά και των ΟΤΑ σε χρηματοδοτικούς πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό, κυρίες και κύριοι σύνεδροι, αγαπητές και αγαπητοί φίλοι, ας το συγκρατήσουμε ιδιαίτερα, ενόψει και της υλοποίησης από τη χώρα μας του νέου σχεδίου ανάκαμψης, του νέου ΕΣΠΑ. Και μάλιστα, έρχεται αυτό να συμπληρώσει την παρέμβαση του προηγούμενου ομιλητή, του κυρίου Αθανασίου εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Μέχρι σήμερα, ποια είναι η συνεργασία της Ελλάδας, των κεντρικών και αυτοδιοικητικών θεσμών με την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Είναι γεγονός ότι πολύ λίγα προγράμματα είχαν χρηματοδοτηθεί μέχρι πρόσφατα από την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Και εδώ υπάρχει ένας συγκεκριμένος λόγος, σοβαρός λόγος.

Όπως γνωρίζουμε όλοι, για πάρα πολλά χρόνια η χώρα μας βρέθηκε υπό την πίεση των προγραμμάτων προσαρμογής. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι δανειοδοτήσεις αυτές γίνονται με την (...) του Δημοσίου, γεγονός που επιβαρύνει το δημόσιο χρέος, γίνεται αντιληπτό ότι η χώρα και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν μπορούσαν να ζητήσουν δάνεια από ευρωπαϊκές τράπεζες και πιο ειδικά, πιο συγκεκριμένα, από την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης, γιατί αυτό απαγορευόταν στο πλαίσιο των προγραμμάτων προσαρμογής και θα αύξανε και περαιτέρω το δημόσιο χρέος της χώρας.

Σημαντικό καθοριστικό σημείο είναι αυτό λοιπόν, δηλαδή η κρίση χρέους 2008 – 2009 και μετέπειτα και βεβαίως, στη συνέχεια, η προσφυγική κρίση του 2015 και η πανδημία, η υγειονομική κρίση που ξέσπασε στην Ευρώπη και στον κόσμο το 2020.

Εδώ θα ήθελα να σας αναφέρω πιο συγκεκριμένα ορισμένες χρηματοδοτικές ενισχύσεις σε προγράμματα, εκ μέρους της

Αναπτυξιακής Τράπεζας, προς είτε την Κεντρική Διοίκηση, είτε την Αποκεντρωμένη Διοίκηση και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μόλις πρόσφατα, στο Διοικητικό Συμβούλιο της τράπεζας υιοθετήσαμε, εγκρίναμε, ένα δάνειο το οποίο είχε ζητήσει η Συνεταιριστική Τράπεζα του Δήμου Καρδίτσας, ύψους 2 εκατομμυρίων ευρώ, με συγχρηματοδότηση κατά 50%, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας, να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας ή να (...) υπάρχουσες θέσεις εργασίας. Να ενισχυθούν οι (...) επιχειρήσεις και κυρίως – και αυτό ας το συγκρατήσουμε – να ενισχυθούν επιχειρήσεις που έχουν δημιουργηθεί ή που διοικούνται από γυναίκες επιχειρηματίες.

Το 10% της συγχρηματοδότησης αυτής στο δάνειο για το Δήμο Καρδίτσας, για τη Συνεταιριστική Τράπεζα του Δήμου Καρδίτσας, πηγαίνει σε επιχειρήσεις που ανήκουν σε γυναίκες. Και αυτός είναι ένας από τους όρους της δανειοδότησης της Αναπτυξιακής Τράπεζας του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άλλο πρόβλημα που θα μπορούσαμε να αναφέρουμε, είναι τον Ιούλιο του 2020 είχαμε από την πλευρά της Αναπτυξιακής Τράπεζας έγκριση δανείου 200 εκατομμυρίων, το οποίο εγκρίθηκε για να χρηματοδοτήσει έργα υποδομής, αλλά και να χρηματοδοτήσει προγράμματα υγείας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι πολύ σοβαρές ιατρικές, κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες της πανδημίας.

Χρηματοδότησε επίσης σημαντικά έργα στον τομέα των αντιπλημμυρικών έργων, μετά τις καταστροφές που έγιναν στην Περιφέρεια της Αττικής, όπως επίσης και σημαντικά έργα σε Δήμους, αλλά και στην Κεντρική Διοίκηση, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι μεγάλες συνέπειες από το τεράστιο προσφυγικό κύμα που έπληξε τη χώρα μας μετά την κρίση του 2015.

Βλέπουμε λοιπόν μια σειρά από προγράμματα τα οποία χρηματοδοτεί η Αναπτυξιακή Τράπεζα, με τα συγκεκριμένα εργαλεία

τα οποία σας ανέφερα, πολλές φορές σε συνεργασία με άλλους ευρωπαϊκούς τραπεζικούς θεσμούς και πιο συγκεκριμένα με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης.

Θα μπορούσα επίσης να σας αναφέρω μια σειρά άλλων επιμέρους μικρών ή μεσαίων προγραμμάτων, τα οποία έχουν χρηματοδοτηθεί από την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης στην Ελλάδα αλλά και ευρύτερα στην Ευρώπη και στα κράτη – μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρα λοιπόν, έχουμε μια σειρά προγραμμάτων στην Περιφέρεια, Δήμος Καρδίτσας, η Συνεταιριστική του Τράπεζα, τα 200 εκατομμύρια που εγκρίναμε το Μάιο του 2020 προς την ελληνική κυβέρνηση για τη χρηματοδότηση του τομέα υγείας για την αντιμετώπιση των συνεπειών του Covid-19, της πανδημίας, έχουμε τον (...) του 2019 εγκρίνει ως Συμβούλιο Διοικητών δάνειο 70 εκατομμυρίων προς την ελληνική κυβέρνηση για τη χρηματοδότηση των αντιπλημμυρικών έργων στις περιοχές της Αττικής, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Πελοποννήσου και βεβαίως μια σειρά άλλων προγραμμάτων τα οποία μπορούν να χρηματοδοτηθούν, υπό τη βασική βεβαίως προϋπόθεση της ωριμότητας του έργου, της ώριμης πρότασης, της μελέτης, από την πλευρά των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ασφαλώς, από την πλευρά της ελληνικής Διοίκησης, θα ήθελα να πω ότι υπάρχει εκ μέρους της Μόνιμης Αντιπροσωπείας μας εδώ στο Στρασβούργο, μια πολύ στενή συνεργασία – και αυτό θα πρέπει να γίνει και από την πλευρά των ΟΤΑ – με το Υπουργείο Εξωτερικών, με το Υπουργείο Ανάπτυξης και κυρίως με το Υπουργείο Οικονομικών και τον Υπουργό Οικονομικών, (...) ο Υπουργός Οικονομικών, εκ μέρους του ελληνικού Δημοσίου, που εγγυάται αυτά τα δάνεια από την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Κάτι το οποίο σήμερα έχει... αυτή η δυνατότητα έχει απελευθερωθεί, η δυνατότητα αυτή δεν υπήρχε στο

παρελθόν λόγω της οικονομικής κρίσης της χώρας και νομίζω ότι οι αγαπητοί σύνεδροι, Δήμαρχοι, μπορούν να το αξιοποιήσουν.

Ασφαλώς, αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι, δεν είναι ένα αγαθοεργές ίδρυμα η Αναπτυξιακή Τράπεζα. Είναι ένας χρηματοπιστωτικός Οργανισμός ο οποίος λειτουργεί με βάση τους κανόνες του διεθνούς και ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος και συνεπώς πρέπει πάντα να υπάρχουν οι αναγκαίες εγγυήσεις είτε από την πλευρά της Κεντρικής Διοίκησης, είτε από την πλευρά – και έχουμε εγκρίνει τέτοια προγράμματα – Δήμων. Υπάρχουν Δήμοι στην Ευρώπη οι οποίοι είναι εύρωστοι, είναι οικονομικά ισχυροί και εγγυώνται μόνοι τους τη δανειοδότηση από την Αναπτυξιακή Τράπεζα.

Υπάρχει ασφαλώς και ένα ακόμα εργαλείο που μπορεί να εγγυηθεί, σε ορισμένες όμως ακραίες περιπτώσεις, πολύ λίγες περιπτώσεις έχουν έρθει σήμερα στο Συμβούλιο των Διοικητών, όπου ένα εργαλείο χρηματοδοτικό που διαθέτει η Αναπτυξιακή Τράπεζα και το οποίο είναι ένα social (...) να το πω, είναι ένα πλεόνασμα, ένα κοινωνικό πλεόνασμα, για χώρες που διακρίνονται από την οικονομική, πολιτική, θεσμική, κοινωνική τους αστάθεια, παραδείγματος χάρη πρόσφατα εγκρίναμε ένα δάνειο για τη Βοσνία – Ερζεγοβίνη, που όλοι γνωρίζουμε ότι έχει σοβαρά προβλήματα διακυβέρνησης ή για χώρες της περιφέρειας της Ευρώπης.

Φίλες και φίλοι, νομίζω ότι έδωσα ένα γενικό περίγραμμα των χρηματοδοτικών εργαλείων που διαθέτει η Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Κατά την άποψή μου, είναι ένας σημαντικός χρηματοπιστωτικός Οργανισμός ο οποίος πρέπει να αξιοποιηθεί από την Ελλάδα και κυρίως από τους περιφερειακούς αυτοδιοικητικούς θεσμούς της χώρας μας, θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι τόσο εγώ όσο και οι συνεργάτες μου στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία είμαστε έτοιμοι να περάσουμε κάθε δυνατή θεσμική, τεχνοκρατική βοήθεια, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία στην πατρίδα μας, είμαστε εδώ για εσάς, να

υπερασπιστούμε τα εθνικά συμφέροντα της χώρας μας, τα συμφέροντα της κοινωνίας, των συμπολιτών μας.

Είμαι στη διάθεσή σας, κύριε Πρόεδρε, να απαντήσω και σε ερωτήσεις, αν χρειαστείτε, αν υπάρξουν ερωτήσεις στη συνέχεια.

Για μια ακόμα φορά σας ευχαριστώ για την πρόσκληση, για την τιμητική πρόσκληση, πιστεύω ότι ήμουν πάνω – κάτω εντός του χρόνου που μου κατανείματε, σας ευχαριστώ για μια ακόμη φορά.

Καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου σας. Είμαστε εδώ, σας διαβεβαιώνω, είμαστε εδώ για να υπηρετήσουμε την πατρίδα μας. Σας ευχαριστώ πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κύριο Μπεγλίτη, γιατί πραγματικά μάθαμε για την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης που πραγματικά παίζει... και κάνει και κοινωνικό ρόλο και κοινωνικές παρεμβάσεις μέσα από τις χρηματοδοτήσεις τους και πιστεύω ότι η Αυτοδιοίκηση θα ανοίξει και ένα άλλο κομμάτι εργαλείων που εσείς προτείνετε, για να τρέξει, πάντα σε συνεννόηση με την ελληνική κυβέρνηση και το Υπουργείο Οικονομικών και τους αντίστοιχους κυβερνητικούς εταίρους, ώστε να μπορέσουν να αντλήσουν πόρους προς όφελος των πολιτών μας και της κοινωνίας.

Άρα λοιπόν, είναι πραγματικά σημαντική αυτή η παρέμβαση και η ενημέρωση, από το Στρασβούργο ουσιαστικά, από την καρδιά της Ευρώπης. Σας ευχαριστούμε για τη διαχρονική σας προσφορά.

Και να συνεχίσουμε, μένουμε στην Ευρώπη, μένουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με ένα πραγματικά σημαντικό στέλεχος της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το κλίμα και τις υποδομές και το περιβάλλον, τον κύριο Zapfel Bjoern, ένας πραγματικά Ευρωπαίος ο οποίος αγωνίζεται καθημερινά για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή.

Ο αγαπητός Zapfel είναι ο Advisor ουσιαστικά του έργου που έχει υποστηρίξει την αποτελεσματική εξέλιξη του έργου και έχει εξασφαλίσει την καλή επικοινωνία των εταίρων στο πρόγραμμα με

την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον ευχαριστούμε για αυτό. Στη δουλειά του, στην Ειδική Επιτροπή για το κλίμα, τις υποδομές και το περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επικεντρώνεται στους καινοτόμους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς για επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης, τον ξέρουν πλέον όλοι στην Ελλάδα, όλοι οι Δήμαρχοι τον ανέφεραν στις εισηγήσεις τους και τους χαιρετισμούς τους για την προσπάθεια την οποία κάνει και τον ευχαριστούμε για μια ακόμα φορά και τον καλωσορίζουμε διαδικτυακά στη χώρα μας.

Bjoern, έχεις το λόγο για τη δική σου 15λεπτη παρέμβαση.

B. ZAPFEL: Καλημέρα από τις Βρυξέλλες.

Είμαι ιδιαίτερα συγκινημένος, είναι χαρά για εμένα που βρίσκομαι εδώ και σας ευχαριστώ για την ευκαιρία που μου δίνετε να συμμετάσχω σε αυτό το Συνέδριο για τα καινοτόμα εργαλεία χρηματοδότησης στον τομέα της βιώσιμης ενέργειας.

Σας ευχαριστώ πολύ λοιπόν, ευχαριστώ και τους προλαλήσαντες. Ήταν πραγματικά συγκινητικά, γιατί αυτή η εκδήλωση διοργανώνεται στο πλαίσιο του Project PRODESA και είχα πραγματικά την ευκαιρία αλλά και τη χαρά μπορώ να πω, να παρακολουθήσω αυτό το έργο πολύ στενά από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τα τελευταία χρόνια.

Είναι δύσκολο μερικές φορές να το παρακολουθεί κανείς, οι συνθήκες είναι δύσκολες, όμως κατάφερα, μπορώ να πω ότι και από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είμαστε ιδιαίτερα υπερήφανοι για αυτά που έχετε υλοποιήσει και καταφέρει σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες. Είμαστε πρότυπο όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και για άλλα έργα στην Ευρώπη για την εισαγωγή τέτοιων έργων.

Θυμάμαι πολύ καλά ότι βρισκόμουν στην Αθήνα και, αν δεν κάνω λάθος, ήταν πριν 4 χρόνια όταν είχα την ευκαιρία να σας συναντήσω, να συναντήσω πολλούς Δημάρχους κατά την έναρξη αυτής της πρωτοβουλίας. Έχω συναντήσει από τότε πολλά μέλη των Τεχνικών Επιτροπών και θέλω να τους συγχαρώ γιατί έχουν

κάνει ένα εξαιρετικό έργο σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο. Χαίρομαι επίσης γιατί βλέπω ότι το PRODESA φτάνει στο τελευταίο στάδιο της ολοκλήρωσής του.

Ένας από τους κύριους στόχους της PRODESA είναι να αναζητήσει καινοτόμα μέσα χρηματοδότησης και ομαδοποίησης των έργων σε επίπεδο Δήμων στην περιοχή της Νοτίου Αττικής και θεωρώ ότι είναι ένα εξαιρετικό παράδειγμα που δείχνει ότι πραγματικά υπάρχουν προκλήσεις που πρέπει να υπερβούμε και για να χρηματοδοτήσουμε αυτά τα έργα στον τομέα της βιώσιμης ενέργειας. Και αυτό καταδεικνύεται όταν θα πρέπει να βρεθούν οι πόροι.

Αυτό που θα προσπαθήσω σήμερα να κάνω, και ευελπιστώ ότι όλοι μπορείτε να δείτε την παρουσίασή μου, είναι να σας δώσω κάποιες περισσότερες πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει αυτές τις προσπάθειες, αλλά και συγκεκριμένα έργα στην πράξη και τα εργαλεία που έχουν εισαχθεί τον τελευταίο καιρό.

Μία... μεταξύ της στήριξης του φορέα που εκπροσωπώ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα πρέπει να πω ότι πριν από ενάμιση μήνα έχει συστήσει ένα νέο φορέα, τον CINEA, European Climate Infrastructure and Environment Executive Agency, αυτός ο εκτελεστικός φορέας για το κλίμα, την υποδομή και την ανάπτυξη στον τομέα του κλίματος, με κύριο στόχο, όπως μπορείτε να δείτε, αυτού του CINEA, είναι να συμβάλλει καθοριστικά στο Ευρωπαϊκό Green Deal που στόχο έχει να καταστήσει την ευρωπαϊκή οικονομία πιο βιώσιμη, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Αυτό που στην ουσία πράττουμε είναι, προσπαθούμε να ομαδοποιήσουμε σχετικές πρωτοβουλίες και έργα, όπως αυτά που αναφέρθηκαν σήμερα και ειδικότερα στον τομέα της ανανεώσιμης και βιώσιμης ενέργειας. Αυτό εντάσσεται βέβαια στο πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχει θέσει φιλόδοξους στόχους για τη μείωση των αερίων του

θερμοκηπίου μέχρι το 2050 και για το Green Deal, στο πλαίσιο και των προσπαθειών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Έχει αναφερθεί αρκετές φορές το Ευρωπαϊκό Green Deal που έχει προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόσφατα, με βάση τη Συμφωνία του Παρισιού, έχει θέσει να μειώσει κατά το ήμισυ τα αέρια του θερμοκηπίου και ο πλανήτης μας να γίνει μέχρι το '50 ένας πλανήτης μηδενικών αερίων του θερμοκηπίου.

Χρειαζόμαστε όμως σημαντικές επενδύσεις. Έχουν γίνει πάρα πολλές έρευνες στο θέμα αυτό και ενδείξεις ότι θα χρειαστούν περίπου 1 με 2 δισεκατομμύρια ευρώ για να ικανοποιηθούν οι χρηματοδοτικές ανάγκες. Δεν είναι ασήμαντο το ποσό. Θα πρέπει δηλαδή να συμπράξουμε όλοι για να επιτευχθεί ο στόχος.

Τα δημόσια κονδύλια έχει αποδειχθεί ότι δεν επαρκούν για να καλύψουν τα χρηματοδοτικά κενά που διαφαίνονται στην αγορά και η πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, είναι να χρησιμοποιηθούν βέβαια τα δημόσια κονδύλια, αλλά να προσελκύσει και ιδιωτικούς πόρους, το οποίο είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο, σημαντική πτυχή που θα πρέπει να επιτευχθεί.

Επίσης, αυτό αφορά το PRODESA, αλλά όχι μόνο, γιατί το PRODESA εστιάζεται κυρίως στην ανακαίνιση κτιρίων και θα πρέπει, όπως ο Δημήτρης, ο συνάδελφος, είπε, η ανακαίνιση των κτιρίων και το κύμα ανακαίνισης είναι σημαντικό.

Έτσι λοιπόν, οι Δήμοι και οι Κοινότητες έχουν ένα τεράστιο δυναμικό για την επένδυση στη βιώσιμη ενέργεια. Θεωρώ ότι είναι σημαντικό, η κοινωνία των πολιτών διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο στόχο της ενεργειακής μετάβασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γιατί για διάφορους λόγους έχουν τη δυνατότητα να συσσωρεύσουν έργα καινοτόμα και επενδύσεις καινοτόμες. Επίσης, οι Δήμοι και οι Κοινότητες... είναι σημαντικό για την PRODESA επίσης εδώ, έχουν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στη συγκέντρωση και ομαδοποίηση κατακερματισμένων έργων, δημιουργώντας χαρτοφυλάκια σημαντικά. Καθώς επίσης και οι Δήμοι και οι

Κοινότητες διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την κινητοποίηση των απαραίτητων πόρων για την ενεργειακή μετάβαση.

Ταυτόχρονα όμως, καθίσταται σαφές – και το γνωρίζετε καλύτερα από εμένα – ότι υπάρχουν και φραγμοί που εμποδίζουν την υλοποίηση αυτού του δυναμικού, την απελευθέρωση αυτού του δυναμικού. Και εδώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τόσο στο παρελθόν, αλλά και τώρα και στο μέλλον, θα θέσει σε εφαρμογή κάποια εργαλεία, θα δημιουργήσει εργαλεία για την αντιμετώπισή τους. Θα ήθελα να αναφέρω μερικά εξ αυτών.

Η τεχνική υποστήριξη, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, είναι ένα σημαντικό εργαλείο και έχει αποδειχθεί η ισχύς του. Το Project Development Assistance είναι ένα εργαλείο το οποίο εντάσσεται στο Project Horizon 2020 και στο Intelligent Energy Europe, την ευρωπαϊκή πρωτοβουλία και προσιδιάζει με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα, για την οποία μόλις ακούσαμε. Αλλά προσιδιάζει επίσης και με άλλους μηχανισμούς χρηματοδότησης που θα παρουσιαστούν κατά τη διάρκεια αυτής της ημερίδας.

Ποιος είναι ο στόχος, ο απώτερος στόχος; Γιατί πρέπει να πω ότι η PRODESA λαμβάνει χρηματοδότηση στο πλαίσιο αυτού του μηχανισμού, στο πλαίσιο αυτής της υποστήριξης για την ανάπτυξη έργων. Κύριος στόχος της υποστήριξης για την ανάπτυξη έργων, είναι να δημιουργηθεί η απαραίτητη τεχνογνωσία για την ανάπτυξη έργων σε επίπεδο τεχνικό, οικονομικό και νομικό. Τα έργα αυτά επίσης οδηγούν σε συγκεκριμένη χρηματοδότηση στην πράξη και πάρα πολλά καινοτόμα εργαλεία και σχέδια έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο αυτών των έργων, τα οποία προσελκύουν ιδιωτική χρηματοδότηση με μόχλευση σημαντική.

Για να σας δώσω κάποιο παράδειγμα. Έχουν χρηματοδοτηθεί, για παράδειγμα, η τεχνογνωσία, η απαραίτητη τεχνογνωσία που χρειάζεται και σε νομικό επίπεδο, σε επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αυτό που χρηματοδοτούμε, για παράδειγμα, είναι τα σχέδια ανάπτυξης, τα σχέδια σκοπιμότητας, τα μέτρα

χρηματοοικονομικής μηχανικής, η προετοιμασία των προδιαγραφών και ούτω κάθε εξής.

Γενικά, για να μπορούμε να υλοποιήσουμε αυτούς τους στόχους, χρειάζεται να συνενωθούν και να ομαδοποιηθούν έργα και να φτάσουν την κρίσιμη μάζα, το κρίσιμο μέγεθος. Και θα δείτε στη συνέχεια σήμερα, ότι αυτό προσπαθεί, αυτό έχει αντιμετωπίσει η PRODESA, για αυτό και αποτελεί ένα πρότυπο μοντέλο στον τομέα αυτό.

Κάποια περισσότερα στοιχεία, σύντομα θα συναφθούν 47 χρηματοδοτούμενα έργα και αναμένονται επενδύσεις της τάξης του 1,1 δις ευρώ, σημαντικές επίσης χρηματοδοτικές και καινοτόμες λύσεις έχουν εξευρεθεί μέσα από αυτά τα έργα, τα οποία μιμούνται, επαναλαμβάνονται και σε άλλα πλαίσια.

Βλέπουμε επίσης ότι υπάρχουν αρκετά παραδείγματα, τα βλέπετε στην οθόνη, προσπαθώ να τα συνοψίσω, και εδώ θα δείτε ότι τα έργα PRODESA έχουν εξέχοντα ρόλο.

Εδώ θα ήθελα επίσης να αναφερθώ στην πρωτοβουλία European City Facility, που εντάσσεται επίσης στο πρόγραμμα Horizon 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι το εργαλείο αυτό βασίζεται στην άμεση εμπειρία που αποκομίστηκε από το εργαλείο της υποστήριξης έργων. Αυτό συμπληρώνει επίσης την πρωτοβουλία υποστήριξης για την ανάπτυξη έργων.

Και εδώ θα ήθελα να τονίσω ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει την απαραίτητη τεχνογνωσία. Αυτό που λείπει συνήθως, είναι τα σχέδια επένδυσης. Τα ώριμα σχέδια επένδυσης, τα οποία πολλές φορές αποτελούν προϋπόθεση για την πρόσβαση σε μηχανισμούς χρηματοδότησης. Και αυτό ισχύει για πολλούς λόγους. Μεταξύ αυτών, η Τοπική Αυτοδιοίκηση συχνά δεν έχει τη δυνατότητα να μετασχηματίσει τις μακροπρόθεσμες στρατηγικές της σε αειφόρες λύσεις.

Συχνά επίσης πάσχουν, δεν έχουν επαρκείς πόρους για να επιτευχθεί η χρηματοοικονομική και η νομική τεχνογνωσία. Ομαδοποιώντας έργα ή συνενώνοντάς τις με άλλους φορείς, ή δεν έχουν πρόσβαση εξαιτίας αυτού, πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Και αυτό το European City Facility προσπαθεί να κάνει. Να καλύψει αφενός την τεχνική πλευρά των επενδυτικών σχεδίων και αφετέρου την υλοποίηση αυτών των έργων στην πράξη.

Έτσι λοιπόν, έχει σημαντικά χαρακτηριστικά, θα έλεγα ότι είναι καινοτόμα εργαλεία σε σχέση με άλλα εργαλεία που έχει συστήσει και υλοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Όχι μόνο παρέχει κατ' αποκοπή χρηματοδότηση σε Δήμους της τάξης των 60.000 € για να μπορούν να αναπτύξουν αυτά τα επενδυτικά σχέδια στη βάση τακτικών προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος, αλλά ταυτόχρονα υπάρχουν εμπειρογνώμονες, τοπικοί εμπειρογνώμονες σε εθνικό επίπεδο, για να μπορούν να παρέχουν αυτή την απαραίτητη στήριξη και υποστήριξη.

Τέλος, και εξίσου σημαντικό, το European City Facility παρέχεται και σε τοπικό εθνικό επίπεδο.

Οι πρώτες προσκλήσεις ενδιαφέροντος ήταν πολύ επιτυχείς, είχαμε υποβολή αιτήσεων 257 συνολικά, από τα 27 κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης συν του Ηνωμένου Βασιλείου και αναμένεται η δεύτερη πρόσκληση ενδιαφέροντος μέχρι τα τέλη Μαΐου. Αυτοί οι Δήμοι και οι Κοινότητες θα έχουν τη δυνατότητα να επωφεληθούν είτε από ταχείες διαδικασίες χρηματοδότησης ή προσαρμοσμένες σε απλοποιημένη μέθοδο παροχής κατ' αποκοπή χρηματοδότησης. Θα υπάρχει επίσης κινητοποίηση σημαντικών επενδύσεων, είτε με άμεση πρόσβαση σε επενδυτές, ιδιωτικά κεφάλαια, ή με σε συνδυασμό με άλλα εργαλεία, με το Ευρωπαϊκό Ταμείο χρηματοδοτικών... (...) πόρων και άλλοι τομείς ή εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης.

Όλα αυτά τα εργαλεία εφαρμόστηκαν στα πλαίσια του Horizon 2020 και όπως ο Δημήτρης πολύ σύντομα είπε, υπάρχει ένα τοπίο

που δείχνει τη δυνατότητα, τα μέσα που παρέχονται χρηματοδότησης. Περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τους μηχανισμούς Recovery και Resilience, αποκατάσταση και ανθεκτικότητα, για άμεσες επενδύσεις, ή προγράμματα μόχλευσης ιδιωτικών επενδύσεων. Θα θίγει επίσης και το σύστημα της τεχνικής υποστήριξης.

Σημαντικό πρόγραμμα που σχετίζεται με όσα λέμε σήμερα, είναι το πρόγραμμα Life, για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια και στόχο έχει τη συνέχιση της διείσδυσης στην αγορά, με στόχο ένα 7ετές προϋπολογισμό περίπου 1 δις για τα επόμενα χρόνια. Στόχο επίσης έχει να δημιουργήσει μία αγορά και ένα ρυθμιστικό πλαίσιο που θα θέσει τις προϋποθέσεις για τη μερική μετάβαση στην καθαρή ενέργεια.

Όλα αυτά εντάσσονται στο πρόγραμμα, έτσι ώστε να συμβάλλει συγκεκριμένα και απτά, με λύσεις που θα καταστήσουν εφικτή την κυκλική οικονομία, την αποδοτική ενέργεια, την κλιματική ανθεκτικότητα.

Οι πρώτες προσκλήσεις για ενδιαφέρον θα δρομολογηθούν, θα δημοσιευθούν σύντομα, τον επόμενο μήνα, όλες οι λεπτομέρειες θα κοινοποιηθούν, αυτό όμως που είναι σημαντικό και σαφές αυτή τη στιγμή είναι ότι αυτές οι προσκλήσεις θα απευθύνονται σε πολλούς τομείς. Μεταξύ αυτών είναι το πλαίσιο πολιτικής σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, που θα στηρίζει την ενεργειακή μετάβαση, την ανάπτυξη της τεχνολογίας, την ψηφιοποίηση, νέες αγορές, την ενίσχυση των σχετικών επαγγελματικών δεξιοτήτων στην αγορά, πολύ σημαντικό, την ενίσχυση επίσης του ρόλου των πολιτών και θα υπάρξει ιδιαίτερη έμφαση στην προσέλκυση ιδιωτικών πόρων και τη στήριξη έργων σε τοπικό επίπεδο.

Περισσότερες πληροφορίες για όλα αυτά στην ιστοσελίδα μας και ειδικότερα στο portal funding. Σύντομα θα διοργανωθεί και μία ημερίδα την ημερομηνία της οποίας θα σας ανακοινώσουμε σήμερα,

για το τι χρηματοδοτείται ειδικότερα σε ότι αφορά τα καινοτόμα έργα στον τομέα της ενέργειας.

Τέλος, λίγα λόγια επίσης για μια άλλη σημαντική εκδήλωση στις 15 και 16 Ιουνίου αυτού του έτους, που θα είναι η επόμενη συνάντηση, το επόμενο forum επένδυσης, το Σύμφωνο των Δημάρχων. Κατά τη διάρκεια αυτής της εκδήλωσης, περίπου 50 έργα θα παρουσιαστούν, τις λύσεις που ανέπτυξαν από την αρχή, για να μπορεί να καταστεί εφικτή η χρηματοδότησή τους και που μπορεί να εμπνεύσουν και άλλους ενδιαφερόμενους.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας, με μεγάλη χαρά θα απαντήσω σε ερωτήσεις σας και εύχομαι βεβαίως ό,τι καλύτερο σε όλους τους φορείς έργων. Με πολλή χαρά θα συνεργαστώ, θα συνεχίσουμε αυτή τη συνεργασία. Σας ευχαριστώ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε τον φίλο των Ελλήνων Δημάρχων, και όλων μας φυσικά, τον Zapfel, διότι με την παρουσία του δίνει και το κύρος, αλλά και τη δυναμική που χρειάζεται στην υλοποίηση του προγράμματος και από ότι είδαμε και στην αρχή, όλοι οι Δήμαρχοι εκφράστηκαν με τα καλύτερα λόγια για τη συνεργασία που έχουν μαζί σας, και αυτό είναι πάρα πολύ καλό. Άρα λοιπόν, σύντομα κοντά μας.

Θα συνεχίσουμε με μία πραγματικά, θα έλεγα, κοντά μας, μία Ιταλίδα, ένα στέλεχος της τράπεζας DWS, την κυρία Rusconi Paola, με μεσογειακό ταμπεραμέντο φυσικά, όπως και εμείς οι Έλληνες, βρίσκεται εκεί, είναι ειδικός στα θέματα οικονομίας όσον αφορά στις πράσινες και βιώσιμες επενδύσεις, καθώς και σύμβουλος επενδύσεων σε σημαντικούς ευρωπαϊκούς δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

Επικεντρώνεται στις υποδομές, εντός του αστικού ιστού, όπου αναζητά ευκαιρίες επενδύσεων τις οποίες διαχειρίζεται μέχρι την επιτυχημένη ολοκλήρωσή τους.

Το θέμα το οποίο θα μας αναπτύξει είναι «Χρηματοδοτικές λύσεις για την ανάπτυξη βιώσιμων πόλεων», που τόσο τις έχουμε

ανάγκη, γιατί πραγματικά οι βιώσιμες πόλεις, αγαπητή Paola, είναι το μέλλον και στην κοινωνία και στην Αυτοδιοίκηση.

Έχετε το λόγο για 15 λεπτά, να παρουσιάσετε τις προτάσεις σας.

P. RUSCONI: Σας ευχαριστώ για την πρόσκληση που μου απευθύνετε. Είναι χαρά που συμμετέχω σε αυτή τη συνάντηση.

Θα ήθελα να παρουσιάσω το European Energy Efficiency Fund, το Ευρωπαϊκό Ταμείο για την Ενεργειακή Απόδοση. Θα προσπαθήσω να μοιραστώ μαζί σας την οθόνη μου και την παρουσίασή μου.

Είναι ένα επενδυτικό εργαλείο που θεσπίστηκε πριν 10 χρόνια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που είναι ο κύριος επενδυτής αυτή τη στιγμή και στόχο έχει να στηρίξει τους Δήμους, τις πόλεις ανά την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επενδύουμε αυτή τη στιγμή σε 16 έργα, όχι ακόμα στην Ελλάδα, δυστυχώς, αλλά ευελπιστούμε ότι πολύ σύντομα θα γίνει, σε 9 χώρες, 200 εκατομμύρια ευρώ, με στόχο τη μείωση κατά 64% των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Χάρη σε όλα αυτά, μειώθηκε, λοιπόν, κατά μέσο όρο σε πολύ υψηλό ποσοστό η εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα.

Είναι ένα από τα εργαλεία της αναβάθμισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που στόχο έχει να στηρίξει και από την πανδημία σε ότι αφορά την αειφορία και τη μεικτή χρηματοδότηση. Θα δούμε λίγα περισσότερα ακριβώς τώρα.

Ουσιαστικά, έχει συσταθεί μια ενιαία υπηρεσία για τις ανάγκες που χρειάζονται τα έργα για τις βιώσιμες πόλεις. Είναι ένα Ταμείο που παρέχει δάνεια προσαρμοσμένα στις ιδιαίτερες ανάγκες των έργων, με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επενδυτικών αναγκών, τα οποία μελετώνται ανά έργο. Καταρχήν στόχος είναι να είναι χρηματοδότης ο οποίος θα παρέχει δάνεια, μεταξύ αυτών είναι η αγορά των απαιτήσεων, επίσης να παρέχει ίδιους πόρους ή ενδιάμεσης σημασίας χρηματοδότηση. Μεσαίας εξασφάλισης. Αυτό είναι η καρδιά των δράσεων του Ταμείου.

Αλλά για να είναι πραγματικά One Stop Shop, έχουμε αιτήσεις... εξασφαλίζουμε, έχουμε και ένα εργαλείο τεχνικής υποστήριξης, εκτός από το Elena, με... ένα δικό της εργαλείο το οποίο χρηματοδοτείται από το Elena, με το οποίο συμπράττουμε για να προωθήσουμε τις ενεργειακά αποδοτικές πόλεις στην Ευρώπη. Και θα δούμε περισσότερα στη συνέχεια.

Σε ποιον απευθυνόμαστε; Ποιοι είναι οι δικαιούχοι αυτού του European Energy Efficiency Fund; Μπορεί να είναι μια δημόσια οντότητα που θέλει να αναπτύξει, που αναπτύσσει ένα έργο με στόχο τον θετικό αντίκτυπο στην πόλη και στόχο έχει να δημιουργήσει με ευφυή πόλη και αυτός ο δημόσιος φορέας, η οντότητα, είναι κυρίως ο δανειστής, ο δικαιούχος αυτού του Ταμείου μας. Αυτό βέβαια δεν συμβαίνει συχνά, λόγω των αναγκών των δημοσίων φορέων, των περιορισμών σε ότι αφορά τον προϋπολογισμό, των δυνατοτήτων που έχουν να αναπτύξουν κάποια έργα.

Αυτό που είναι πιο σύνηθες, ως συνθήκες λοιπόν της αγοράς, είναι ότι έχουμε συνήθως ΣΔΙΤ, Σύμπραξη Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα. Έχουμε έναν ιδιωτικό φορέα που συνεργάζεται με έναν δημόσιο φορέα για την υλοποίηση έργου. Σε αυτή την περίπτωση ο ιδιωτικός φορέας, η εταιρεία, απευθύνεται σε εμάς, στο Ταμείο, και χρηματοδοτείται για την κάλυψη των επενδυτικών αναγκών του έργου. Και συνεργάζεται βεβαίως με το δημόσιο φορέα.

Τρίτη περίπτωση, στο χαρτοφυλάκιό μας, γιατί το Ταμείο είναι έκφραση της αγοράς, τρίτη εναλλακτική, τρίτη περίπτωση, είναι όταν το Ταμείο μας χρηματοδοτεί έναν άλλο χρηματοπιστωτικό φορέα. Μία τράπεζα ή ένα χρηματοδοτικό φορέα σε δεύτερο επίπεδο. Δεύτερο (...) επιπέδου. Διασφαλίζοντας τη δυνατότητά του να χρηματοδοτήσει.

Τρεις κύριοι φορείς στους οποίους παρεμβαίνει και είναι δικαιούχοι, και αυτό νοούμε όταν αναφερόμαστε στις ευφυείς πόλεις, είναι οι τομείς που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση,

όπως για παράδειγμα την ανακαίνιση κτιρίων, σχολικών εγκαταστάσεων ή νοσοκομείων, θα δούμε και παραδείγματα στη συνέχεια, δημόσιες υποδομές όπου θέλουμε να εφαρμόσουμε μέτρα ενεργειακής απόδοσης ή ένα έργο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή φορείς, μέσα μεταφοράς, δημόσια μέσα μεταφοράς, με στόχο την καθαρή ενέργεια, χρήση καθαρής ενέργειας.

Κύριος στόχος του Ταμείου μας είναι να υπάρχει ένας αντίκτυπος σε αυτές τις πρωτοβουλίες, με στόχο μείωση, εξοικονόμηση της ενέργειας κατά 20% τουλάχιστον, σε σχέση με το σχέδιο αναφοράς. Αυτή είναι προϋπόθεση απαραίτητη για τη χρηματοδότηση.

Άλλα δύο στοιχεία τα οποία είναι χρήσιμα να τα γνωρίζει κανείς, για να δει πώς μπορεί να επωφεληθεί από τη χρηματοδότηση, είναι η στήριξη, χρηματοδότηση μεταξύ 5 με 25 εκατομμυρίων ευρώ. Ανάλογα με το μέγεθος του έργου. Βλέπετε εδώ την επενδυτική διάρθρωση του Ταμείου, βλέπετε πώς λειτουργεί, αφενός έχουμε αριστερά το DWS, ο οποίος είναι ο διαχειριστής του Ταμείου και του Διοικητικού Συμβουλίου, όπου έχουν την έδρα τους οι επενδυτές, και από την άλλη πλευρά τις πόλεις, τους δικαιούχους, αλλά και τις ιδιωτικές εταιρείες οι οποίες στην πλειονότητα των περιπτώσεων συμμετέχουν στα ΣΔΙΤ που αναπτύσσουν οι πόλεις.

Όπως είπα και προηγουμένως, στη μέση βλέπετε τα διάφορα εργαλεία που έχουμε συστήσει, δάνεια, ίδιοι πόροι, χρηματοδοτήσεις που απευθύνονται σε ιδιωτικές εταιρείες ή εταιρείες των πόλεων και την τεχνική υποστήριξη την οποία κινητοποιούμε πριν την ολοκλήρωση του έργου χρηματοδότησης. Πρώτα λοιπόν, χρειάζεται τεχνική υποστήριξη για να τεθούν οι βασικές προϋποθέσεις του έργου και στο στάδιο της αίτησης χρηματοδότησης.

Προς το παρόν έχουμε ως επενδυτές την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η οποία έχει αναλάβει την πρωτοβουλία και την Cassa

Depositi e Prestiti που είναι ο κύριος επενδυτής και από την πλευρά των ιδιωτών έχουμε ένα συνδυασμό ταμείων, χρηματοδοτικών φορέων. Αυτή τη στιγμή έχουμε... Στόχος της δυνατότητας χρηματοδότησης είναι 350 εκατομμύρια ευρώ και προσπαθούμε να αυξήσουμε αυτά τα κεφάλαια.

Σε ότι αφορά την τεχνική υποστήριξη, δεν θα αφιερώσω πολύ χρόνο, γιατί νομίζω ότι όλοι γνωρίζουμε το πρόγραμμα Elena, την πρωτοβουλία Elena και τους άλλους μηχανισμούς. Θα ήθελα όμως να δείξω ποιες είναι οι διαφορές. Τι διαφοροποιεί αυτή την τεχνική υποστήριξη, αυτό το μηχανισμό, από τους άλλους μηχανισμούς που υπάρχουν στην αγορά.

Καταρχήν, αυτό ανήκει στην πρωτοβουλία One Stop Shop στην οποία αναφέρθηκα αρχικά. Το ΕΕΕΦ, το Ταμείο, είναι ο φορέας όπου ένας δημόσιος – ιδιωτικός φορέας μπορεί να βρει τόσο τη στήριξη για την ανάπτυξη των αρχικών σταδίων ενός έργου, τον ενεργειακό έλεγχο, τη μελέτη σκοπιμότητας, τις διάφορες συμβάσεις που πρέπει να συναφθούν για την υλοποίηση του έργου και τις αιτήσεις χρηματοδότησης, καθώς και τους πόρους για να υπάρχει υλοποίηση του έργου. Αυτά είναι τα κύρια στοιχεία, η προστιθέμενη αξία που παρέχει το Ταμείο μας.

Δεύτερο, αυτή η τεχνική υποστήριξη έχει στόχο να επιταχύνει την υλοποίηση έργων για το δημόσιο τομέα. Είναι ενδιαφέρον να δούμε ειδικότερα τη δράση, την επιτάχυνση που εξασφαλίζει. Δεν παρέχουμε πόρους στους Δήμους, στους δημόσιους φορείς, στις συμπράξεις, ανεξαρτήτως της νομικής μορφής, παρέχουμε αυτή τη χρηματοδότηση στις ομάδες που θέλουν να υλοποιήσουν τα διάφορα στάδια σε αυτή τη διαδικασία ανάπτυξης ενός έργου.

Άρα άμεσα λαμβάνουν, επωφελούνται από τους ανθρώπινους... από την εμπειρογνωμοσύνη, τεχνογνωσία των ανθρώπινων πόρων, το χρόνο αυτών των ανθρώπων για την ανάπτυξη όλων αυτών των σταδίων. Μελέτη σκοπιμότητας, σύναψη συμβάσεων, για τη συμμετοχή στη διαδικασία των προσκλήσεων.

Γιατί αυτό θα ήταν πολύ χρονοβόρο αν ακολουθούσαμε μια άλλη διαδικασία. Συνήθως η δημόσια οντότητα συμμετέχει σε δύο στάδια, θα πρέπει να καλύψει τα χρήματα που παρέχουν... παρέχει άλλη τεχνική υποστήριξη και μετά το στάδιο της τεχνικής υποστήριξης θα πρέπει να συμμετάσχει σε άλλο ένα στάδιο για την υλοποίηση της χρηματοδότησης.

Χάρη σε μια νέα πρόσκληση που διαχειρίζεται το Ταμείο μας, όπου έχουμε επιλέξει τους συμβούλους, καταφέρνουμε να συνδυάσουμε τους δημόσιους φορείς με την ομάδα των συμβούλων, που μπορούν να στηρίξουν την υλοποίηση αυτών των αρχικών σταδίων για την υλοποίηση ενός επενδυτικού έργου. Αυτό οδηγεί σε μείωση του απαιτούμενου χρόνου για να μπορεί να υλοποιηθεί το έργο.

Βλέπουμε συνήθως ότι τα έργα χρειάζονται τουλάχιστον 5 χρόνια από την πρώτη στιγμή όπου το έργο υπάρχει απλώς... έχει συλληφθεί ως ιδέα, μέχρι τη στιγμή που μπορεί να χρηματοδοτηθεί, μέχρι τη στιγμή που δίνει στην τοπική κοινότητα τη δυνατότητα να αρχίσει να διαφαίνεται αυτή η ευφυής πόλη. Έχουμε λοιπόν, χάρη στην τεχνική υποστήριξη, επισπεύσει αυτό το χρόνο σε 2 χρόνια αντί 5.

Σύντομη ανασκόπηση, επισκόπηση κάποιων πραγματικών έργων από τα οποία μπορείτε να εμπνευστείτε, εδώ βλέπετε σε αυτή τη σελίδα ότι αναπτύσσονται σε πολύ διαφορετικές τοποθεσίες και χώρες, με διαφορετικές μορφές, τεχνολογίες, έργα διαφορετικού μεγέθους και θα εστιαστώ σε τρία παραδείγματα, για να κατανοήσετε τι είναι εφικτό.

Εδώ είναι ένα παράδειγμα στην Ιταλία, στην Μπολόνια, όπου υπάρχει ένα από τα μεγαλύτερα δημόσια νοσοκομεία στη χώρα και στόχο έχει να αλλάξει το σύστημα θέρμανσης και ψύξης του νοσοκομείου. Περιλαμβάνει περίπου 30 κτίρια τα οποία εμπλέκονται σε αυτή την υποδομή, με ένα έργο 41 εκατομμυρίων... με χρηματοδότηση 41,8 από το Ταμείο μας. Η πρόκληση εδώ ήταν να

συνεχίζεται η παροχή των νοσηλευτικών υπηρεσιών αδιάκοπα, χωρίς καθυστερήσεις, εξαιτίας της ανάπτυξης του έργου ενεργειακής απόδοσης, ταυτόχρονα υλοποιώντας αυτή τη μετάβαση, την αλλαγή, δίνοντας τη δυνατότητα σε όλους τους εργαζομένους να επωφεληθούν. Πράγμα που συνέβη.

Άλλο ένα παράδειγμα, ένα έργο τελείως διαφορετικό τόσο ως προς το μέγεθος του έργου, που είναι ένα πολύ μικρότερο έργο της τάξης των 13 περίπου εκατομμυρίων προϋπολογισμού, με χρηματοδότηση 12,1 εκατομμύρια από το Ταμείο μας και χρηματοδοτήθηκε από μία σύμπραξη Δήμων και από τον ιδιωτικό τομέα. Σε αυτή την περίπτωση το έργο αυτό είναι αποτέλεσμα επίσης υποστήριξης που παρείχαμε από το ΕΕΕΦ, από το Ταμείο μας, παρείχαμε τη στήριξη στα αρχικά στάδια του έργου και τώρα τη χρηματοδότηση υπό τη μορφή της αγοράς απαιτήσεων στο... στο πλαίσιο της σύμπραξης αυτής των Δήμων. Πρόκειται για ένα έργο ανανέωσης του οδοφωτισμού.

Το τελευταίο παράδειγμα που θα ήθελα να σας παρουσιάσω είναι της βιώσιμης κινητικότητας στη Λιθουανία, με τη χρήση ηλεκτρικών λεωφορείων. Είναι ένα πολύ ενδιαφέρον έργο, για πάρα πολλούς λόγους. Και από την άποψη του Ταμείου μας, πρόκειται για ένα έργο επένδυσης σε ίδια κεφάλαια. Πέρασαμε από την πλευρά των δανείων, στην πλευρά της χρηματοδότησης ίδιων κεφαλαίων. Και εδώ, στο πλαίσιο μίας κοινοπραξίας με μία Τοπική Αυτοδιοίκηση, έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ηλεκτρικά λεωφορεία με καινοτόμα χαρακτηριστικά. Ένα εξ αυτών, για παράδειγμα, είναι ότι γίνεται επαναφόρτιση της μπαταρίας των λεωφορείων και το μέγεθος αυτής της πρωτοβουλίας επίσης είναι μικρότερο, αδιαμφισβήτητο, σε σχέση με τα προηγούμενα έργα που μόλις σας έδειξα. Μιλάμε για ένα έργο το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο μας με 4 εκατομμύρια ευρώ, συνολικού προϋπολογισμού 5 εκατομμυρίων και η διάρκεια της χρηματοδότησης είναι 10 έτη.

Ήθελα λοιπόν να σας δείξω το φάσμα των έργων που μπορούν να χρηματοδοτηθούν στις πόλεις από δημόσιους φορείς, όταν θέλουμε οι ευφυείς πόλεις να γίνουν πραγματικότητα και αυτό είναι εφικτό μέσω του Ταμείου μας, European Energy Efficiency Fund.

Θα χαρώ πολύ να απαντήσω σε ερωτήσεις, απορίες.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ την κυρία Rusconi, γιατί πραγματικά μας έδωσε και τα παραδείγματα τα οποία έπρεπε να έχουμε, σε πόλεις που έχει εφαρμοστεί η βιώσιμη ανάπτυξη, είναι πάρα πολύ σημαντικό, και με τα λεωφορεία πάρα πολύ καλά, και το νοσοκομείο στην Μπολόνια, και άλλες παρεμβάσεις που έχουν γίνει, άρα λοιπόν πιστεύω ότι είναι πάρα πολύ σημαντική η παρέμβαση του Ταμείου Ενεργειακής Απόδοσης, που πρέπει και εμείς να το χρησιμοποιήσουμε κατά το δοκούν κάθε φορά, εννοώ η ελληνική Αυτοδιοίκηση, πάντα σε συνεργασία μαζί σας.

Να προχωρήσουμε στην επόμενη παρέμβαση ενός ανθρώπου ο οποίος ηγείται της τράπεζάς μας, θα έλεγα, γιατί για εμάς το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων είναι η τράπεζα της Αυτοδιοίκησης. Μιλάμε για τον Δημήτρη το Σταμάτη, τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της τράπεζας, έναν φίλο για πάρα πολλά χρόνια, ο οποίος είχε και τη δική του πορεία και στην πολιτική, αλλά και γενικά και στη διαχείριση δημόσιων πραγμάτων.

Οφείλω να πω ότι ο Δημήτρης ο Σταμάτης ήταν Βουλευτής Α΄ Θεσσαλονίκης το '85 έως το '93, Διοικητής της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας 2004 – 2005, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών 2005 – 2006, Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, που εκεί είχε την αμεσότητα και με την Αυτοδιοίκηση, 2009 – 2010, Υπουργός Επικρατείας και Συντονιστής το 2012 έως το 2015, Βουλευτής Επικρατείας από το '15 μέχρι το '19 και σήμερα επικεφαλής της τράπεζάς μας, με τον οποίο έχουμε καθημερινή συνεργασία, η

ΚΕΔΕ συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο της συγκεκριμένης τράπεζας, του Ταμείου ουσιαστικά, γιατί μαζί σχεδιάζουμε και έργα, αλλά και εργαλεία τα οποία χρηματοδοτούν τα έργα.

Κύριε Σταμάτη, έχετε το λόγο για 15 λεπτά να παρουσιάσετε τις δικές σας προτάσεις στο συγκεκριμένο πλαίσιο το οποίο έχουμε, αυτού του μεγάλου Διεθνούς Διαδικτυακού μας Συνεδρίου.

Δ. ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Καταρχήν καλησπέρα σας και εύχομαι καλή επιτυχία στο Συνέδριό σας, επ' ωφελεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και όταν λέμε επ' ωφελεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης εννοούμε επ' ωφελεία των πολιτών, γιατί αυτοί είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Δράττομαι της ευκαιρίας να πω κάτι που δεν είχα σκοπό να το πω, αλλά η εισαγωγική σας παρότρυνση με βοηθά να το κάνω τώρα, χαρακτηρίζοντας το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, Ταμείο μας, δηλαδή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι η στόχευση της νέας Διοίκησης του Ταμείου είναι προς αυτή την κατεύθυνση.

Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων είναι ο μεγαλύτερος χρηματοπιστωτικός Οργανισμός του Δημοσίου αυτή τη στιγμή, έχει δικούς του πόρους και στρέφεται με ιδιαίτερη φροντίδα στην επίλυση προβλημάτων που έχουν σχέση με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους Οργανισμούς της, μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων.

Θα ήθελα επιγραμματικά να σας αναφέρω τους στόχους που ήδη γνωρίζετε, για επενδυτικά δάνεια, για την εξυγίανση μέσω αναχρηματοδότησης των οικονομικών των Δήμων, για την ισοσκέλιση των προϋπολογισμών τους, με τους όρους και προϋποθέσεις που περιγράφονται στις αντίστοιχες διατάξεις, με τα προγράμματα για τον οδοφωτισμό, με το πρόγραμμα που ήδη έχει λήξει, με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα, των 134 εκατομμυρίων ευρώ, στο οποίο θα σταθώ λίγο στη συνέχεια, και βέβαια με τα δύο νέα μεγάλα προγράμματα «Αντώνης Τρίτσης» και ΗΛΕΚΤΡΑ.

Πέραν αυτών όμως τα οποία θα αναπτύξω, θα ήθελα να πω ότι στόχος μας είναι πράγματι να σταθούμε ως χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, κρατικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, στο πλευρό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ιδιαίτερα αυτή την εποχή, γιατί γνωρίζω από πρώτο χέρι, καθώς η θητεία μου στην Αυτοδιοίκηση δεν έχει να κάνει μόνο με τη θητεία μου ως Γενικού Γραμματέα στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, αλλά επί πολλά χρόνια Δημοτικού Συμβούλου, αρχηγού αντιπολίτευσης, Δημοτικού Συμβούλου Δήμου Καλαμαριάς, στη συνέχεια Νομαρχιακού Συμβούλου, επικεφαλής συνδυασμού και Νομαρχιακού Συμβούλου.

Άρα γνωρίζω και είμαι ευαισθητοποιημένος πολύ στα θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και γνωρίζω ότι αυτή την ώρα η Αυτοδιοίκηση περνάει δύσκολες ώρες. Και περνάει δύσκολες ώρες κυρίως οικονομικά, διότι την οικονομική κρίση την διαδέχθηκε η πανδημία, που οδήγησε σε δραματική μείωση των εσόδων των Δήμων και σε αύξηση των δαπανών τους. Αισθανόμαστε λοιπόν εμείς στο Ταμείο την ανάγκη να συμπαρασταθούμε με όποιο τρόπο μπορούμε στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δεδομένου ότι υπηρετούμε όλοι ένα κοινό σκοπό. Το κράτος και τους πολίτες.

Μέσα στα πλαίσια αυτά, δεν είναι τυχαίο ότι αναβαθμίζουμε σε πολύ μεγάλο βαθμό ένα Όργανο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, τη Διεύθυνση Δ7, προκειμένου να μπορεί να αντεπεξέλθει με μεγαλύτερη επιτυχία και καλύτερο τρόπο, να είναι βοηθός δηλαδή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που θα συναλλάσσονται μαζί μας, πάνω σε νέα, πιο σύγχρονα πλαίσια.

Προς το σκοπό αυτό έχουμε υπογράψει και είναι σε λειτουργία, σε εξέλιξη, μια σύμβαση παροχής τεχνογνωσίας και υπηρεσιών, από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Αυτό θα βοηθήσει πάρα πολύ, διότι μέσω αυτής της αναβάθμισης θα εξυπηρετηθούν καλύτερα και ευκολότερα όσοι από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης θελήσουν να συνεργαστούν μαζί μας.

Επίσης, ένα άλλο σχέδιο, το οποίο όμως λόγω της πανδημίας δεν είχα το χρόνο να μπορέσουμε να το συζητήσουμε, αλλά στη μία και μοναδική συνάντηση που είχε γίνει στο γραφείο μου εδώ με τη Διοίκηση της ΚΕΔΕ, το είχα αναφέρει, γνωρίζοντας το ότι μεγάλα ποσά σήμερα από τα ταμειακά διαθέσιμα των Δήμων δεσμεύονται για τις απαλλοτριώσεις, έως ότου η απαλλοτρίωση έχει την οριστική τιμή μονάδος.

Γνωρίζω ότι πολλοί Δήμοι δυσκολεύονται να προχωρήσουν σε αναγκαίους πλειστηριασμούς εξαιτίας αυτού του θέματος, αν και τα οικονομικά τους είναι εύρωστα σε βάθος χρόνου και σκεφτόμαστε τη δημιουργία ενός, ας πούμε, ειδικού escrow account, όπου το Ταμείο – αυτό θέλει θεσμοθέτηση βεβαίως – θα αναλάβει την υποχρέωση που έχουν οι Δήμοι, όταν καταστεί απαιτητό το τίμημα προς τους δικαιούχους της απαλλοτρίωσης, να καταβάλλεται τότε είτε από το Δήμο, είτε από το Ταμείο μας, με το οποίο ο υπόχρεος Δήμος θα συνάψει τότε μία σύμβαση. Αντιλαμβάνεστε ότι αυτό απελευθερώνει πάρα πολύ τις δυνατότητες στα ταμειακά διαθέσιμα και τις άμεσες οικονομικές δυνατότητες των Δήμων.

Είναι κάτι που θέλουμε να το συζητήσουμε, διότι είναι έξω αυτή τη στιγμή από τους (...) του Ταμείου μου, όμως χρειάζεται και θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω μιας νέας θεσμοθέτησης. Αυτά προς ερμηνεία των προθέσεων των δικών μας και σε ανταπάντηση της προσφώνησης, κύριε Πρόεδρε, ότι θεωρείτε το Ταμείο, Ταμείο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Δεν έγινε ακόμα, είναι σε μεγάλο βαθμό και θέλω να προχωρήσει ακόμα περισσότερο.

Τώρα όσον αφορά τα χρηματοδοτικά εργαλεία που έχουν σχέση με την ενεργειακή απόδοση. Το πρώτο είναι ο οδοφωτισμός. Είναι ένα πρόγραμμα που ξεκίνησε παλιότερα με συγχρηματοδανειοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και σήμερα εκτελείται με πόρους, μόνο πόρους του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

Είναι μία αναβάθμιση, ποιοτική αναβάθμιση και οικονομική αναβάθμιση για τους Δήμους, πολύ μεγάλης σημασίας και προς αυτό το σκοπό συνεργαζόμαστε με το ΚΑΠΕ, ο οποίος είναι και σύμβουλος δικός μας και σύμβουλος δικός σας, των Δήμων δηλαδή, προκειμένου να προωθηθούν τέτοια προγράμματα οδοφωτισμού, είτε με δανειοδότηση, μοναδική συμμετοχή του Δήμου στο δανειακό πρόγραμμα, είτε με συγχρηματοδότηση με κάποιο ιδιωτικό fund.

Το δεύτερο έχει να κάνει με έργα παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, με εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού μέσω σταθμών φωτοβολταϊκών. Δεν έχει γίνει ευρεία χρήση μέχρι στιγμής αυτής της δυνατότητας. Εμείς δεν έχουμε λόγο να παρεμβαίνουμε, αλλά ανοίγουμε ένα θέμα συζήτησης που θα μπορούσε να βοηθήσει, δεδομένου ότι πολλά από τα κτίρια των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι ενεργοβόρα. Αυτό θα μπορούσε να βοηθήσει πάρα πολύ στην περιστολή των δαπανών, με τον ίδιο τρόπο που έχουμε και περιστολή δαπανών για τον οδοφωτισμό. Και τα κέρδη, όπως γνωρίζετε όλοι σας, είναι σημαντικά.

Το τρίτο, τελευταίο πρόγραμμα που έχουμε, είναι τα δύο νέα, είναι το ΗΛΕΚΤΡΑ, που είναι το δεύτερο σκέλος μιας μεγάλης δανειακής σύμβασης που υπογράψαμε τώρα τελευταία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Την οποία φαντάζομαι τη γνωρίζετε και όπου την επισημοποίησή της κήρυξαν ο Πρωθυπουργός της χώρας, ο κύριος Μητσοτάκης και ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Έχει δύο σκέλη. Το ένα είναι ο «Τρίτησης». Το δεύτερο είναι το ΗΛΕΚΤΡΑ. Το ΗΛΕΚΤΡΑ έχει σχέση με την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιριακών υποδομών του Δημοσίου και ιδιαίτερα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Δεν σας κρύβω ότι και το κτίριο που σήμερα βρίσκομαι και μιλάμε, του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, και αυτό χρειάζεται ενεργειακή αναβάθμιση. Διότι δυστυχώς, λίγο καθυστερημένα, μπήκαμε στην πραγματική εικόνα εξοικονόμησης

πόρων μέσω εξοικονόμησης ενέργειας. Και πρέπει να το κάνουμε. Δεν είναι μόνο αναβάθμιση ποιότητας ζωής, είναι και αναβάθμιση των οικονομικών των Οργανισμών ή των Δήμων.

Το πρόγραμμα αυτό βρίσκεται κάτω από την Διεύθυνση του Υπουργείου Ενέργειας και Περιβάλλοντος και βεβαίως με τη συνδρομή και την υποστήριξη των έμπειρων στελεχών του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

Το πρόγραμμα αυτό είναι ύψους, καταρχήν όσον αφορά το δανειακό πρόγραμμα, 500 εκατομμυρίων, από τα οποία 375 εκατομμύρια είναι δάνειο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας και τα 125 είναι δάνειο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων. Μέσα προβλέπεται η επέκταση αυτού του προγράμματος στα 714 εκατομμύρια, με τη συμμετοχή είτε του ίδιου του Δήμου με δικούς του πόρους, είτε με τη συμμετοχή ιδιωτών που θα ήθελαν να συμπράξουν σε ένα τέτοιο έργο ενεργειακής αναβάθμισης.

Με την ευκαιρία αυτή, θα ήθελα να σας πω δυο λόγια για αυτή τη σύμβαση που υπογράψαμε με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Ήταν πολύμηνη η διαπραγμάτευση που κάναμε, διότι συναντήσαμε πολλούς προβληματισμούς, ενδοιασμούς και κάποια προβλήματα που έπρεπε να τα λύσουμε. Ένα από αυτά είναι το γεγονός της απορροφητικότητας.

Το πρώτο θέμα που ετέθη σε εμένα όταν ξεκίνησα τη διαπραγμάτευση, αρχές του προηγούμενου χρόνου, ήταν, όταν έμαθαν ότι σκοπεύει το Ταμείο να μπει σε πρόγραμμα πάνω από 2,5 δις, έχουμε ένα πρόγραμμα από το 2017 134 εκατομμυρίων και η απορροφητικότητα τώρα που συζητάμε, αρχές του '20, είναι 30 εκατομμύρια. Πώς θα εισηγηθούμε στην ηγεσία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων ένα τόσο φιλόδοξο σχέδιο, όταν δεν μπορεί η χώρα σας να απορροφήσει 134 εκατομμύρια.

Τρέξαμε, είναι η αλήθεια, και πιέσαμε τους Δήμους που είχαν πάρει τα έργα, ώστε να μπορέσουμε σε σύντομο χρονικό διάστημα και μεσούσης της κρίσης του κορωνοϊού, μέσα στο καλοκαίρι, να

κλείσουμε μία απορροφητικότητα που έπιασε τα 100 δις, 105, με αποτέλεσμα να ανοίξει ο δρόμος για την άρση του πρώτου εμποδίου.

Το δεύτερο ήταν ότι δεν θέλαμε, και προσωπικά δεν ήθελα, να υπάρχει project cost που καθοριζόταν στο συνολικό ποσό του 1 δισεκατομμυρίου. Δεδομένου ότι το Παρακαταθηκών και Δανείων έχει τη δυνατότητα να επεκτείνει δανειακά προγράμματα πέραν του ορίου αυτού. Το πετύχαμε και αυτό, άρα η σύμβαση που υπογράψαμε με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ύψους 1,5 δισεκατομμυρίου, είναι project line. Αντιλαμβάνεστε ότι διανοίγονται περιθώρια που εξαρτώνται από την απορροφητικότητα των ποσών που αυτή τη στιγμή έχουν υπογραφεί, ώστε να προχωρήσουμε σε επέκταση δανειακών συμβάσεων με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Είναι στο χέρι μας και είναι κυρίως στο χέρι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να το πετύχει αυτό. Πάντως είναι ανοιχτός ο δρόμος.

Άρα μπροστά μας και μπροστά σας έχετε ένα πρόγραμμα επενδυτικό που ξεπερνάει το 1,5 δις και μπορεί να προσεγγίσει και τα 3 δισεκατομμύρια ευρώ. Μπορούμε και πρέπει να αξιοποιήσουμε αυτή την τεράστια δυνατότητα υπέρ των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Το πρόγραμμα ΗΛΕΚΤΡΑ. Το πρόγραμμα ΗΛΕΚΤΡΑ είναι μικρότερο μιν, μπορεί να επεκταθεί όμως, όμως έχει άλλου είδους δυσκολίες. Είναι εξειδικευμένο πρόγραμμα και αυτό απαιτεί ...(πρόβλημα ήχου)... στους κανονισμούς που πρέπει να τρέξουν προκειμένου να εκδηλωθεί η πρώτη πρόσκληση και να συμμορφωθούν αυτοί που θα υποβάλλουν τις αιτήσεις, σε ένα θεσμικό πλαίσιο που δεν είναι όμοιο επακριβώς με εκείνο του προγράμματος «Αντώνης Τρίτσης».

Είναι ένα θέμα που απασχολεί, από ότι γνωρίζω, την ηγεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος, όπως και εμάς, που δεν στεκόμαστε στη γωνία περιμένοντας απλώς να τρέξουν τα

γεγονότα, αλλά είμαστε στη διάθεση όλων να βοηθήσουμε με την εμπειρία που αποκτήσαμε, να βοηθήσουμε προς αυτή την κατεύθυνση υλοποίησης αυτού του προγράμματος, που έχει και το πλεονέκτημα – και αυτό όσο αυτή την ώρα και αν φαίνεται λίγο θολό – της συμμετοχής του ιδιωτικού κεφαλαίου που μεγιστοποιεί το ποσό που θα χρειαστεί για την ολοκλήρωση του έργου, με ότι αυτό συνεπάγεται και για τις τοπικές οικονομίες, και για την απασχόληση της περιοχής.

Εμείς λοιπόν, με αυτά τα τρία χρηματοδοτικά εργαλεία στον ενεργειακό τομέα και όσον αφορά τα υπόλοιπα που σας ανέπτυξα και δεν αφορούν στενά το πρόγραμμα αυτό, είμαστε στη διάθεση όλων, με μία υπόμνηση βέβαια, ότι από τα 100 εκατομμύρια του προγράμματος που σας ανέφερα, της πρώτης δανειακής σύμβασης με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το 70% ήταν έργα ενεργειακού χαρακτήρα, για αυτό και η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων ήταν 75% επί του δανειζομένου ποσού. 25 του Ταμείου παρακαταθηκών και Δανείων.

Ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση και είμαστε πάντα στη διάθεση να βοηθήσουμε, ιδιαίτερα και στην πρόταση που απηύθυνα για το escrow account, που νομίζω ότι θα είναι ένα εξαιρετικά ...(πρόβλημα ήχου)... που περνάμε σήμερα.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε τον Πρόεδρο του Ταμείου, το φίλο το Δημήτρη το Σταμάτη, γιατί πραγματικά ξεδίπλωσε τις πρωτοβουλίες που έχει πάρει και ο ίδιος και η Διοίκηση για να αναβαθμίσουν και το Ταμείο, αλλά και τη συνεργασία με την Αυτοδιοίκηση, μέσω των προγραμμάτων των οποίων έχουν ήδη... αρχίζουν και τρέχουν, και το ΗΛΕΚΤΡΑ αλλά και το «Τρίτση», αλλά και τις επιχορηγήσεις και το δανεισμό στο κομμάτι που αφορά την ενεργειακή αναβάθμιση.

Άρα λοιπόν, αγαπητέ Πρόεδρε, πιστεύω ότι αυτή η συνεργασία θα συνεχιστεί και περαιτέρω, γιατί πραγματικά η Αυτοδιοίκηση και το Ταμείο, πάνε μαζί.

Θα συνεχίσουμε τις σημερινές μας τοποθετήσεις με αξιόλογα στελέχη του τραπεζικού συστήματος, ευρωπαϊκού και ελληνικού, στη λογική των εργαλείων των οποίων η Αυτοδιοίκηση και η κοινωνία ψάχνει για να μπορέσει να εφαρμόσει τις πολιτικές για το περιβάλλον και γενικά για την ενεργειακή απόδοση. Έχουμε τη χαρά να φιλοξενούμε τον Δημήτρη το Βερελή, ο οποίος είναι διευθυντικό στέλεχος, θα έλεγα, της Πειραιώς, μιας ιδιωτικής τράπεζας, και αυτή σημαντική για τη χώρα μας, με μεγάλη πορεία.

Ο κύριος Βερελής συνεργάζεται με θεσμικούς εταίρους της Τράπεζας Πειραιώς σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ παράλληλα συντονίζει την επιχειρηματική εμπλοκή του, του ομίλου εννοώ, σε θέματα που σχετίζονται με τα κονδύλια του ΕΣΠΑ, που είναι πάρα πολύ σημαντικό. Ξέρουμε πολλές φορές ότι οι τράπεζες και ειδικά και η Πειραιώς, βάζει πλάτη, θα έλεγα, σε πολλές τέτοιες δράσεις. Τον εκάστοτε αναπτυξιακό νόμο, αλλά και με θέματα περιβάλλοντος, οικονομίας, εκπροσωπεί την τράπεζα στην Ελληνική Ένωση Τραπεζών, μέλος της Επενδυτικής Επιτροπής του Ελληνικού Ταμείου Βιώσιμης Ανάπτυξης και της Επιτροπής Μακροοικονομικών Θεμάτων του ομίλου.

Θα μας μιλήσει στο 15λεπτο, επισημαίνω, χρόνο, για τα «Χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας», ένα μείζον θέμα που αφορά και την Αυτοδιοίκηση, που σήμερα μας απασχολεί.

Αγαπητέ κύριε Βερελή, έχετε το λόγο.

Δ. ΒΕΡΕΛΗΣ: Ευχαριστώ. Μην ανησυχείτε, θα το σεβαστώ το 15λεπτο.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Πραγματικά, γιατί είναι... Καταλαβαίνετε. Μέσα στην κουβέντα και το ενδιαφέρον, χάνουμε λίγο από το χρονόμετρο.

Δ. ΒΕΡΕΛΗΣ: Καλησπέρα σας.

Να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση. Να ευχαριστήσω την ΚΕΔΕ για αυτή την πολύ χρήσιμη πρωτοβουλία να συγκεντρώσει όλους τους ομιλητές. Άκουσα πολύ χρήσιμες και

πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις και ομιλίες όσο παρακολουθούσα από το πρωί.

Στην Τράπεζα Πειραιώς, ξέρετε, έχουμε αναπτύξει μια πολύ μεγάλη εμπειρία, μια πολύ μακρόχρονη εμπειρία σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη και πολύ χαίρομαι που βλέπω ότι το θέμα του Συνεδρίου επικεντρώνεται κυρίως σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας και ανανεώσιμων πηγών, που φαίνεται ότι ταιριάζουν πολύ και με τον χαρακτήρα, αλλά και με το DNA του Οργανισμού του δικού μας.

Ήδη από το 2004, πολύ πριν όλα τα θέματα του περιβάλλοντος και της βιωσιμότητας περάσουν στη δημόσια σφαίρα της συζήτησης, στην Τράπεζα Πειραιώς είχαμε αναπτύξει την περιβαλλοντική πολιτική του ομίλου, προσπαθώντας να απαντήσουμε σε προκλήσεις που βλέπαμε ότι έρχονται και τελικά είδαμε όλοι ότι ήρθαν πολύ σύντομα και πολύ πιο σύντομα από ότι περιμέναμε.

Πρόσφατα η τράπεζά μας, μαζί με άλλες 29 τράπεζες, διεθνείς ομίλους, συμμετείχε στη διαμόρφωση των Αρχών της Υπεύθυνης Τραπεζικής, όπως λέγεται, υπό την αιγίδα του Περιβαλλοντικού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών και με πολλή χαρά είδαμε ότι στην πορεία και αφού δημοσιεύθηκαν οι Αρχές αυτές, ενστερνίστηκαν και από όλες τις υπόλοιπες ελληνικές συστημικές τράπεζες και σιγά – σιγά μέσα στα επόμενα 2 – 3 χρόνια θα δούμε να εφαρμόζονται και στην πορεία.

Φέτος, μάλλον το β' εξάμηνο του 2020, είχαμε τη χαρά να είμαστε η πρώτη ελληνική τράπεζα που εισήγαγε στην ελληνική αγορά τις χρηματοδοτήσεις Sustainability Linked Loans, χρηματοδοτήσεις δηλαδή οι οποίες βασίζονται σε περιβαλλοντικούς δείκτες και σε κριτήρια βιώσιμης ανάπτυξης, που είναι ένα πρώτο βήμα σε αυτή τη στρατηγική που έχει διαμορφώσει ο όμιλος στο πλαίσιο των Αρχών της Υπεύθυνης Τραπεζικής.

Σήμερα, για να έρθουμε και στο θέμα μας, έχουμε μία παλέτα, έχουμε μία ομπρέλα προϊόντων σε ότι αφορά όλο το κομμάτι του sustainability, που καλύπτει όλες τις ανάγκες. Για να σας πω χαρακτηριστικά, καλύπτει όλη την αγορά ξεκινώντας από το κομμάτι των ιδιωτών, το retail όπως λέμε εμείς στα προϊόντα, όπου υπάρχουν green στεγαστικά προϊόντα ή green επισκευαστικά για κάποιον ο οποίος θέλει να αναβαθμίσει την κατοικία του, μία πολύ σημαντική συμβολή και συμμετοχή ...(πρόβλημα ήχου)... επιχειρήσεις στο κομμάτι των μικρών επιχειρήσεων με τυποποιημένα προϊόντα, προχωρώντας και καταλήγοντας τελικά σε σύγκριση με (...) οι οποίες καλύπτουν μεγάλα project, ακόμα και project στρατηγικού ενδιαφέροντος.

Επικεντρωνόμαστε σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, επικεντρωνόμαστε σε δράσεις οι οποίες αφορούν σε εξοικονόμηση ενέργειας, διαχείριση αποβλήτων και υδάτινων πόρων και πολύ τελευταία, δεν ξέρω αν το είδατε, είχαμε μία πολύ σημαντική συμβολή στο κομμάτι των πράσινων μεταφορών, χρηματοδοτώντας τόσο τον Οργανισμό Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης, για τα 180 λεωφορεία που αποκτά, όσο και κάποιες... ΚΤΕΛ της Αττικής και κάποιων άλλων περιοχών, στο πλαίσιο της αναβάθμισης του στόλου τους. Και αντίστοιχα υπάρχουν και πολύ συγκεκριμένα προϊόντα σε ότι αφορά την ηλεκτροκίνηση, που είναι κάτι που θα δούμε πάρα πολύ έντονα να αναπτύσσεται και στη χώρα μας τα επόμενα χρόνια.

Εγώ θα ήθελα κυρίως να σταθούμε σε δύο προϊόντα τα οποία είναι πολύ πιο κοντά πάνω στο θέμα το οποίο συζητάμε σήμερα. Είναι το Private Finance for Energy Efficiency, είναι μία συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, για αυτό είναι και στα αγγλικά η επωνυμία του. Είναι ένα πιλοτικό προϊόν το οποίο διατίθεται σε συνεργασία τόσο με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, όπως είπαμε και πριν, όσο και με την Κομισιόν, γιατί έχει την κάλυψη του προγράμματος Life, ένα συνδυαστικό προϊόν

που στόχο έχει να δείξει στην αγορά ότι οι επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας είναι επενδύσεις οι οποίες μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τράπεζες, είναι επενδύσεις οι οποίες έχουν οικονομικό αποτέλεσμα, επενδύσεις οι οποίες μπορούν να δώσουν στους χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς μία σιγουριά για την υλοποίησή τους και για τα αποτελέσματα τα οποία φέρνουν.

Είμαστε πολύ περήφανοι για αυτό το προϊόν, γιατί οι εταίροι μας στο Λουξεμβούργο και στις Βρυξέλλες προχώρησαν σε 9 συμβάσεις σε όλη την Ευρώπη και η μία από αυτές ήταν με την Τράπεζα Πειραιώς και μάλιστα ήταν και η μεγαλύτερη που υλοποιήθηκε. Στόχος είναι με την παροχή τόσο της προνομιακής ρευστότητας που παρέχει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, όσο και εγγυήσεων από πόρους του προγράμματος Life, να μπορέσουν να υλοποιηθούν τα πρώτα πιλοτικά project στο επίπεδο της εξοικονόμησης ενέργειας και μάλιστα θεωρούμε ότι έχει μια πολύ μεγάλη σημασία γιατί είναι το πρώτο πρόγραμμα το οποίο ξεφεύγει λίγο και από την έννοια της εξοικονόμησης ενέργειας σε κτίρια, αλλά ακουμπάει και την παραγωγική διαδικασία μιας επιχείρησης η οποία θέλει να αναβαθμίσει και να βελτιώσει το περιβαλλοντικό της αποτύπωμα και το ενεργειακό της αποτύπωμα.

Το δεύτερο στο οποίο ήθελα, έτσι, λίγο περισσότερο να αναφερθούμε, είναι το Ταμείο Υποδομών, το Infrastructure Fund of Funds. Είναι ένα πρόγραμμα και μια πρωτοβουλία, θα έλεγα, του Υπουργείου Ανάπτυξης, το οποίο διέθεσε σημαντικά κονδύλια τόσο από το ΕΣΠΑ, όσο και από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και δημιούργησε ένα fund όπου έχει αναθέσει την διαχείρισή του σε ένα μεγάλο κομμάτι στην Τράπεζα Πειραιώς, με σκοπό να χρηματοδοτηθούν επενδύσεις οι οποίες αφορούν μεσαίες, θα έλεγα, υποδομές, σε κάποιους τομείς που έχουν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον και για τη σημερινή μας συζήτηση.

Συζητάμε για επενδύσεις οι οποίες αφορούν στο περιβάλλον, επενδύσεις οι οποίες αφορούν τόσο στην παραγωγή όσο και στην

εξοικονόμηση ενέργειας, προφανώς (...) ανανεώσιμες πηγές αλλά και κυρίως ανανεώσιμες πηγές με συμψηφισμό ενέργειας, που είναι κάτι που ενδιαφέρει πάρα πολύ και τους ακροατές μας στη σημερινή συνάντηση και κυρίως καλύπτει επενδύσεις οι οποίες δίνουν μία δυνατότητα αστικής ανάπτυξης. Δηλαδή επενδύσεις οι οποίες ανεξάρτητα αν είναι ιδιωτικές ή δημόσιες, δημοτικές ή περιφερειακές, μπορούν να έχουν ένα αποτέλεσμα, ένα θετικό σημαντικό αποτέλεσμα, κοινωνικοοικονομικό, στην περιοχή.

Μπορούν δηλαδή να χρηματοδοτηθούν και επενδύσεις αμιγώς ιδιωτικές, οι οποίες όμως προσφέρουν σημαντικές θέσεις εργασίας σε μία περιοχή η οποία τις έχει ανάγκη, επανατοποθετούν στον αστικό χάρτη υποδομές οι οποίες έχουν εγκαταλειφθεί, κτίρια εγκαταλειμμένα, βιομηχανικά κτίρια, εγκαταλελειμμένες αποθήκες οι οποίες βρίσκονται μέσα στον αστικό ιστό, πράγματα και προβλήματα δηλαδή τα οποία όλοι αντιμετωπίζουμε και όλοι αντιμετωπίζετε πολύ περισσότερο, τα οποία μπορούν να δημιουργήσουν ένα πολύ σημαντικό πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα μέσα στο μικρό κόσμο ενός Δήμου και κυρίως ενός Δήμου ο οποίος δεν είναι στους μεγάλους Δήμους των δύο – τριών μεγάλων αστικών κέντρων της χώρας.

Η τράπεζα γενικά έχει μια πολύ μεγάλη εμπειρία στη χρηματοδότηση έργων που αφορούν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αυτό είναι γνωστό στην αγορά και είναι κάτι το οποίο το έχουμε κερδίσει, θα μπορούσα να πω, αλλά τελευταία έχει αποκτήσει και μια πολύ μεγάλη εμπειρία στην χρηματοδότηση έργων εξοικονόμησης ενέργειας.

Αυτό που μπορώ να μοιραστώ μαζί σας είναι τη δική μας εμπειρία στο εσωτερικό μας περιβάλλον, όπου ξεκινώντας ένα μεγάλο project που έχει κρατήσει αρκετά χρόνια, παρέμβασης στις δικές μας υποδομές, αυτές που χρησιμοποιούμε δηλαδή εμείς σαν τράπεζα, έχουμε δει τα τελευταία 5 χρόνια μία μείωση περίπου κατά 22% στην κατανάλωση ενέργειας ανά εργαζόμενο και ανά

τετραγωνικό μέτρο, νομίζω είναι πολύ κοντά τα δύο ποσοστά, με το αντίστοιχο φυσικά αποτέλεσμα, με το αντίστοιχο οικονομικό αποτέλεσμα στα έξοδα του Οργανισμού.

Και αυτό που μπορώ να μοιραστώ από τη δική μας εμπειρία, είναι ότι σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό ήταν παρεμβάσεις οι οποίες δεν είχαν ιδιαίτερα υψηλό οικονομικό κόστος, αλλά το σημαντικότερο το οποίο είδαμε και, έτσι, είναι μια εμπειρία που και εμάς μας έκανε τότε μεγάλη εντύπωση, είναι ότι μεγάλο ποσοστό προήλθε από τις λεγόμενες soft παρεμβάσεις. Παρεμβάσεις δηλαδή οι οποίες δεν είχαν κόστος για να υλοποιηθούν, αλλά είναι παρεμβάσεις οι οποίες βοηθάνε στο να ενστερνίζεται το σύνολο του προσωπικού ή το σύνολο των εργαζομένων κάποιες βασικές αρχές, προκειμένου να μην σπαταλάμε την ενέργεια χωρίς κανένα αποτέλεσμα, είτε με τα φώτα τα οποία κλείνουν αυτόματα με το πέρας του ωραρίου, με τον κλιματισμό ο οποίος ελέγχεται κεντρικά και κλείνει με την ολοκλήρωση των εργασιών σε ένα κτίριο και διάφορες τέτοιες παρεμβάσεις οι οποίες δεν είχαν πολύ μεγάλο κόστος, αλλά οδήγησαν σε πολύ (...) σημαντικό αποτέλεσμα.

Όπως θα έχετε δει όλοι, μία από τις βασικές προτεραιότητες της περιόδου τώρα, είναι το Green Transition, όπως λέγεται, είναι δηλαδή το πέρασμα της ελληνικής οικονομίας σε μία πιο πράσινη, πιο φιλική προς το περιβάλλον εποχή. Είναι πάρα πολύ σημαντικά τα κονδύλια τα οποία (...) και ακούμε όλοι ότι θα εισρεύσουν στη χώρα μας (...) στόχο, τόσο με το Ταμείο Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και με τη στόχευση του νέου ΕΣΠΑ (...) θα ξεκινήσει.

Από πλευράς Τράπεζας Πειραιώς, εμείς θεωρούμε ότι είναι τόσο στρατηγικός μας στόχος όσο και στρατηγική μας ευθύνη, αν θέλετε, να διαθέσουμε όλες τις δυνάμεις μας, μαζί και με τους συνεργάτες μας, μαζί και με τις υπόλοιπες τράπεζες προφανώς, προκειμένου να συνεισφέρουμε όσο γίνεται τόσο στη μόχλευση των πόρων αυτών, όσο και στην υλοποίηση και στην επιτάχυνση, ακόμα

και στην ωρίμανση θα έλεγα, κάποιων επενδυτικών σχεδίων, προκειμένου να μπορέσουμε να προχωρήσουμε, τώρα που έχουμε την ευκαιρία, σε μια μετά Covid εποχή που φαίνεται ότι ξεκινάει σιγά – σιγά, να μπορέσουμε να προχωρήσουμε γυρίζοντας σελίδα για τη χώρα.

Θεωρούμε ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να αξιοποιήσουμε όλοι τόσο την εμπειρία μας, όσο και τις δυνάμεις που διαθέτουμε, ώστε ξεκινώντας η υλοποίηση όλων αυτών των έργων και η απορρόφηση κυρίως του Ταμείου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να μπορέσει να μας οδηγήσει σε μία νέα σελίδα και μία νέα εποχή για τη χώρα.

Ελπίζω να μη σας ταλαιπώρησα, νομίζω ότι ήμουν περισσότερο από ακριβής με το χρόνο. Να σας ευχαριστήσω για την προσοχή σας. (...) στη διάθεσή σας σε ότι θέλετε να συζητήσουμε και γενικά σαν ένα τελευταίο μήνυμα, εγώ ήθελα να σας πω ότι σαν Τράπεζα Πειραιώς είμαστε στρατηγικά αλλά και σε επίπεδο καθημερινότητας, ο στόχος μας είναι να βρούμε και να βοηθήσουμε στην υλοποίηση ώριμων και αξιόπιστων επενδυτικών σχεδίων. Και είμαστε εδώ σε όλη την Ελλάδα και οι συνεργάτες όλων των τομέων της τράπεζας, προκειμένου να βοηθήσουμε για την υλοποίηση των σχεδίων αυτών.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Βερελή, είστε πραγματικά μέσα στο χρόνο σας, αυτό είναι σημαντικό. Θα πρέπει να βγάλουμε και βραβεία πολλές φορές στις τηλεδιασκέψεις, γιατί πλέον έχουμε γίνει και... είναι η καθημερινή μας δουλειά πλέον, δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι άλλο, άρα πρέπει να...

Δ. ΒΕΡΕΛΗΣ: Θα μας δίνετε πέντε λεπτά bonus.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Πραγματικά πολύ σημαντικά αυτά τα οποία είπατε, και εσείς αλλά και οι προηγούμενοι ομιλητές από τις ευρωπαϊκές τράπεζες, από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, από την Πειραιώς.

Τα εργαλεία είναι πάρα πολλά για τους Δήμους, και για την ελληνική κοινωνία. Είναι ευκαιρία να τα χρησιμοποιήσουμε, ανοίγονται νέοι ορίζοντες, πιστεύω ότι πλέον και η Αυτοδιοίκηση είναι ώριμη και οι συνθήκες υπάρχουν και το νομικό πλαίσιο πλέον έχει βελτιωθεί πάρα πολύ, ώστε να διεκδικήσουμε πόρους από όπου υπάρχουν, για να πολλαπλασιάσουμε το όφελος για τους πολίτες, γιατί εκεί απευθυνόμαστε όλοι μας, και εσείς και εμείς και οι ευρωπαϊκές αλλά και οι τοπικές τράπεζες.

Ευχαριστώ πάρα πολύ λοιπόν για την τοποθέτησή σας.

Δ. ΒΕΡΕΛΗΣ: Και εγώ ευχαριστώ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Θα συνεχίσουμε... Και ευχαριστώ πάρα πολύ και όλους τους ομιλητές, και τους Ευρωπαίους αλλά και τους Έλληνες σε αυτή την ομάδα των στελεχών των Ταμείων και των τραπεζών, που έδωσαν αυτή την καινούργια διάσταση των εργαλείων που υπάρχουν και στην Ευρώπη αλλά και στη χώρα μας, ώστε να μπορεί η Αυτοδιοίκηση να τρέξει γρήγορα, να αντλήσει πόρους και να μεγιστοποιήσει το όφελος για τους πολίτες, που είναι το ζητούμενο κάθε φορά.

Το Τρίτο Μέρος θα ξεκινήσει σε πολύ ελάχιστα δευτερόλεπτα, αφορά πλέον τις «Βιώσιμες λύσεις για τους ΟΤΑ». Δηλαδή ακούσαμε τις πολιτικές, ευρωπαϊκές και εθνικές, ακούσαμε τα εργαλεία τα χρηματοδοτικά τα οποία υπάρχουν και είναι αρκετά, θα έλεγα, και ... (πρόβλημα ήχου)... και σε ευρωπαϊκούς Οργανισμούς, και τώρα θα πάμε λοιπόν στο άλλο κομμάτι που είναι οι «Βιώσιμες λύσεις για τους ΟΤΑ», όπου εκεί, αξιόλογοι ομιλητές θα δώσουν τη δική τους οπτική.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

«Βιώσιμες Λύσεις για τους ΟΤΑ»

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Λοιπόν, σας καλωσορίζουμε στο Τρίτο Μέρος αυτού του Διεθνούς Διαδικτυακού μας Συνεδρίου που έχει να κάνει με την ενεργειακή αναβάθμιση, ενεργειακή απόδοση και γενικά το ενεργειακό αποτύπωμα που αφήνουν πλέον οι Δήμοι και η κοινωνία αυτή τη νέα εποχή και τα εργαλεία τα οποία έχουμε.

Και να ξεκινήσουμε με την Υπεύθυνη Προγράμματος Ενεργειακής Απόδοσης της εταιρείας, εγώ τη διαβάζω ΕΥΔΙΤΗ – Ενεργειακός και Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός ΕΠΕ, θα με διορθώσει η κυρία Αθανασάκου Εύα αν την έχω πει σωστά ή λάθος.

Η κυρία Αθανασάκου είναι υπεύθυνη της Γραμματείας Διαχείρισης του έργου PRODESA, το έργο το οποίο υλοποιούμε και εμείς, έχει υπηρετήσει το χώρο της αιφόρου ενέργειας περισσότερο από 30 χρόνια, σήμερα εργάζεται στην εταιρεία ΕΥΔΙΤΗ, όπου ηγείται του τομέα ενεργειακής αποδοτικότητας και αιεφορίας στο δομημένο περιβάλλον. Πάρα πολύ σημαντική θέση, για δομημένο περιβάλλον και για αιεφορία. Πιστεύω να είπα καλά την εταιρεία, το όνομα.

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Πολύ καλά.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Θέλω να με διορθώσετε αν έχω κάνει κάποιο λάθος.

Νομίζω έχετε θέμα για τις συμβάσεις, ενεργειακές συμβάσεις, κάτι... από ότι διάβασα στο πρόγραμμα; Άρα λοιπόν, θα είναι πολύ μεγάλη χαρά να ακούσουμε την τοποθέτησή σας.

Παρακαλώ πάρα πολύ μια επισήμανση, στο χρόνο των 15 λεπτών και όχι να τον υπερβούμε. Ξέρω ότι θα το κάνετε πράξη. Έχετε το λόγο.

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Αντιπρόεδρε.

Να μοιραστώ την οθόνη μου και να ξεκινήσω αμέσως. Ελπίζω ότι με βλέπετε.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Δεν σας βλέπουμε, όχι.

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Ελπίζω ότι βλέπετε την οθόνη μου.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Τώρα σας βλέπουμε, ναι. Βλέπουμε και την παρουσίαση και εσάς.

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Ωραία. Ευχαριστώ πολύ καταρχήν για την εισαγωγή που κάνατε για εμένα.

Η παρουσίαση δεν αφορά μόνο τις συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης, αλλά το ίδιο το πρόγραμμα PRODESA. Θα μοιραστώ την παρουσίαση με τη συνάδελφο Αργυρώ Γιακουμή από το ... (πρόβλημα ήχου)...

Καταρχήν να αρχίσω με μία μικρή σύνοψη του τι είναι το έργο PRODESA. Έχετε καταλάβει βέβαια όλοι, αλλά για να μπούμε στο θέμα πριν την κεντρική παρουσίαση.

Το έργο PRODESA υποστηρίζει επτά Δήμους της Αττικής οι οποίοι συνεργάζονται για την ωρίμανση και υλοποίηση υποδειγματικών έργων ενεργειακής απόδοσης σε 116 δημοτικά κτίρια και στο δημοτικό οδοφωτισμό τριών Δήμων, σε μια μεγάλη έκταση που περιλαμβάνει 22.000 φωτιστικά. Ο συνολικός προϋπολογισμός του PRODESA είναι 20 εκατομμύρια, έργα 20 εκατομμυρίων.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του έργου είναι η ομαδοποίηση μικρών έργων σε μεγαλύτερα, ώστε οι Δήμοι να απολαύσουν τα οφέλη από την οικονομία κλίμακας και άλλα οφέλη από τη μείωση του χρόνου υλοποίησης των έργων και την ταχύτερη εισροή εσόδων.

Άλλο κύριο χαρακτηριστικό είναι ο συγκερασμός των χρηματοδοτικών πηγών με έμφαση στην ιδιωτική χρηματοδότηση μέσω των συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης.

Το έργο χρηματοδοτείται από το Project Development Assistance, όπως ακούσατε προηγουμένως, του Ορίζοντα 2020.

Είναι ένα έργο μεγάλης διάστασης και έχει άμεσο αντίκτυπο σε μισό εκατομμύριο (...).

Δεν θα μείνω στην Κοινοπραξία, γιατί ήδη γνωρίζετε τους Δήμους, που έκανα το χαιρετισμό το πρωί. ...(πρόβλημα ήχου)... μόνο πέντε Δήμοι από τους επτά εκτελούν έργα. Το Παλαιό Φάληρο και το Μαρούσι θα επαναλάβουν τα έργα του PRODESA, κάνουν το πρόγραμμά τους για να επαναλάβουν τα έργα του PRODESA, η Κεντρική Ένωση Δήμων υποστηρίζει τη διάδοση των αποτελεσμάτων και οι Δήμοι πλαισιώνονται από πέντε φορείς του ιδιωτικού και του δημόσιου χώρου, οι οποίοι τους υποστηρίζουν με τεχνικές, οικονομικές και νομικές συμβουλές.

Ποιοι είναι οι στόχοι του PRODESA.

Ο πρωταρχικός στόχος είναι να ωριμάσει βιώσιμα έργα και να διαμορφώσει νέα χρηματοδοτικά μοντέλα με μίξη κατάλληλων χρηματοδοτικών πηγών. Για τους λόγους που ακούσαμε προηγουμένως από τους άλλους ομιλητές, η έμφαση δίνεται στη μόχλευση ιδιωτικής χρηματοδότησης μέσω συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης, δηλαδή να πω εν παρενθέσει ...(πρόβλημα ήχου)... την εξοικονόμηση, συναρτώντας την αμοιβή της με αυτή. Συνήθως εισφέρει στο κεφάλαιο υλοποίησης, είτε μέρος ή καθ' ολοκληρία και αποπληρώνεται στη διάρκεια της σύμβασης, εφόσον πετυχαίνει το στόχο της εξοικονόμησης που έχει ήδη προσυμφωνηθεί.

Αυτό είναι ένα έμμεσο δάνειο βέβαια της εταιρείας προς το Δήμο, αλλά έχει το πλεονέκτημα, σε αντίθεση με τον τραπεζικό δανεισμό, ότι δεν εγγράφεται στους ισολογισμούς του, εφόσον τηρούνται κάποιες προϋποθέσεις.

Ο δεύτερος στόχος του PRODESA είναι ότι τα έργα των πέντε Δήμων να αποτελέσουν παραδείγματα εφαρμογής νέων μοντέλων χρηματοδότησης τόσο για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, όσο και για τους χρηματοδοτικούς φορείς, ώστε να γίνουν πλέον κοινή πρακτική.

Παράλληλα, στο PRODESA δημιουργούμε βοηθήματα, όπως προκηρύξεις και... πρότυπα προκηρύξεων και συμβάσεων, που θα υποστηρίξουν τα στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες και τις όποιες επιφυλάξεις που δημιουργούνται φυσιολογικά με κάθε νέα διαδικασία.

Τέλος, ο στόχος του PRODESA είναι επίσης η δημιουργία ενός δικτύου 30 Δήμων, στους οποίους παρέχεται η τεχνική υποστήριξη για την υλοποίηση των έργων τους, ακολουθώντας τη διαδικασία και τα χρηματοδοτικά σχέδια, μοντέλα, που αναπτύχθηκαν στο PRODESA, είτε όπως έχουν, είτε τροποποιώντας τα ανάλογα με τα έργα τους.

Ποια είναι όμως η διαδικασία που ακολουθήσαμε στο PRODESA;

Η πρώτη φάση του έργου έγινε με τρεις δράσεις. Καταρχήν ολοκληρώθηκαν οι μελέτες ενεργειακής ανακαίνισης, οι οποίες προκηρύχθηκαν ακολουθώντας την τυπική διαδικασία των διαγωνισμών. Όμως, συντάξαμε προδιαγραφές κοινές για όλους τους Δήμους, οι οποίες πήραν υπόψη τους τα κριτήρια που θα έκαναν τα έργα ελκυστικά για την ιδιωτική χρηματοδότηση και παράλληλα θα εξασφάλιζαν την έγκριση τυχόν δημόσιων επιδοτήσεων, εφόσον χρειαζόντουσαν.

Συγχρόνως, έγινε μία χαρτογράφηση και συγκριτική μελέτη των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μηχανισμών, για να είναι δυνατή η επιλογή των συμπληρωματικών πηγών χρηματοδότησης. Και παράλληλα, επειδή ο μηχανισμός της σύμβασης ενεργειακής απόδοσης είναι ένας πολύ καινούργιος μηχανισμός, ειδικά στο δημόσιο τομέα και ειδικά για κτίρια, μεγάλα έργα κτιρίων, προσπαθήσαμε να κατανοήσουμε τις δυσκολίες και τα εμπόδια που αντιμετωπίζονται εκατέρωθεν, από τους Δήμους και τις εταιρείες, και να έρθουμε σε ένα διάλογο για την επίλυση των εμποδίων, με στόχο βέβαια τη δημιουργία οικονομικά ελκυστικών έργων και για τα δύο μέρη.

Από τις τρεις δράσεις προέκυψε η ομαδοποίηση των έργων, που θα δούμε στη συνέχεια, και τα χρηματοδοτικά μοντέλα. Τώρα είμαστε στη φάση που ολοκληρώνονται οι προκηρύξεις των έργων και αναμένεται να δημοσιευτούν εντός του επόμενου μήνα, τον Ιούνιο δηλαδή.

Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, είχαμε δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων με σεμινάρια τόσο για τους εταίρους, όσο και για τους αναδόχους των μελετών, αλλά και τον τελευταίο καιρό για τα μέλη του δικτύου μας.

Ποια είναι λοιπόν τα έργα.

Θα ξεκινήσω με τα κτίρια πρώτα. Η πλειοψηφία των κτιρίων είναι σχολεία, γραφεία, αλλά και αθλητικά και πολιτιστικά κέντρα. Η ηλικία τους είναι μεγαλύτερη των 30 χρόνων και συνεπώς έχουν ανάγκη από θερμική προστασία, βελτίωση της θερμικής προστασίας, βελτίωση των συστημάτων θέρμανσης και πολύ λίγα από αυτά τα κτίρια έχουν φωτοβολταϊκά.

Οι επεμβάσεις μελετήθηκαν κατόπιν ενεργειακής επιθεώρησης, η οποία έδειξε τις ανάγκες των κτιρίων και βάσει αυτών δημιουργήθηκαν οι επεμβάσεις, όπως είπα. Ενισχύθηκε η μόνωση του δώματος και προστέθηκαν και άλλες επεμβάσεις, όπως βλέπετε στα εικονίδια, η βασική ιδέα όμως του σχεδιασμού που προωθήθηκε και στους μελετητές, ήταν η αντικατάσταση του λέβητα πετρελαίου ή φυσικού αερίου με αντλίες θερμότητας, δηλαδή ο εξηλεκτρισμός της θέρμανσης, και η τοποθέτηση φωτοβολταϊκών για την παροχή πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας.

Με όλες αυτές τις επεμβάσεις, κατορθώσαμε να μειώσουμε την ενεργειακή κατανάλωση κατά 40%, ενώ το υπόλοιπο καλύπτεται κατά 50% μέσο όρο από τα φωτοβολταϊκά συστήματα. Κατά μέσο όρο στους Δήμους επιτύχαμε μία εξοικονόμηση της τάξεως του 70%. Στον οδοφωτισμό, όπως είπαμε, τρεις Δήμοι εκτελούν έργα. Εκεί γίνεται αντικατάσταση των υπαρχόντων φωτιστικών με led και εφαρμόζεται και ένα σύστημα παρακολούθησης και η εξοικονόμηση

πρωτογενούς ενέργειας είναι περίπου 63% κατά μέσο όρο στους τρεις Δήμους.

Οι ενεργειακοί δείκτες που πετύχαμε, είναι πολύ σημαντικοί. Δεν θα σταθώ στα νούμερα. Εκείνο που θέλω να πω όμως είναι ότι η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα του θερμοκηπιακού ρύπου είναι εξαιρετικά ισχυρή, ενώ παράλληλα το επενδυτικό ύψος των έργων δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας κατά 330, που είναι πάρα πολύ σημαντικό το νούμερο αυτό.

Τελική ομαδοποίηση των έργων. Ποιες είναι τελικά οι ομάδες των έργων που πετύχαμε;

Από τις ενεργειακές επεμβάσεις έγινε μία επιλογή ώστε το σύνολο των έργων να είναι βιωσιμότερο για τους Δήμους. Οι αλλαγές αφορούσαν κυρίως τα κτίρια, προστέθηκε δηλαδή ένας αριθμός κτιρίων με φωτοβολταϊκά και μειώθηκαν οι επεμβάσεις εκείνες που είχαν μεγάλο χρόνο απόσβεσης, χωρίς όμως να υπάρχει επιβάρυνση στις συνθήκες ευεξίας των κτιριακών χώρων.

Καταλήξαμε σε 8 ομάδες, βέβαια αυτή δεν είναι η βέλτιστη λύση, η βέλτιστη λύση θα ήταν να έχουμε μόνο ένα έργο είκοσι τόσων εκατομμυρίων, αλλά αυτό δεν στάθηκε δυνατό επειδή είχαμε διαφορετικούς ρυθμούς εξέλιξης του έργου στους Δήμους, λόγω της νομοθεσίας επίσης σχετικά με τα ανταποδοτικά τέλη, δεν ήταν δυνατόν να συνδυάσουμε τον οδοφωτισμό με τα κτίρια, και επιπλέον οι μελέτες του οδοφωτισμού εξελίχθηκαν πολύ πιο γρήγορα και τώρα ήδη έχουμε δύο έργα οδοφωτισμού τα οποία είναι σχεδόν ολοκληρωμένα.

Τα προκαταρκτικά σχέδια που μελετήσαμε, η μελέτη τους έγινε βάσει των υπολογιστικών φύλλων που διαμορφώσαμε στο PRODESA. Όπως βλέπουμε, η συμμετοχή της χρηματοδοτικής πηγής έγινε με γνώμονα τη μεγιστοποίηση του οφέλους των Δήμων, διασφαλίζοντας βέβαια ικανοποιητικό όφελος και για τις υπηρεσίες των αναδόχων εταιρειών.

Σε όλα τα χρηματοδοτικά σχέδια, περιλαμβάνεται η εισφορά πόρων από ESCO. Σε δύο περιπτώσεις, του Αλίμου και των Αγίων Αναργύρων – Καματερού, χρειάστηκε οπωσδήποτε να υπάρξει δημόσια επιδότηση λόγω του υψηλού κόστους κάποιων επεμβάσεων. Αντίθετα, στον Άγιο Δημήτριο το έργο αποτελείται μόνο από φωτοβολταϊκά, με οικονομικούς δείκτες πάρα πολύ καλούς και έτσι ήταν δυνατόν η χρηματοδότησή του να γίνει εξολοκλήρου μέσω συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης.

Παράλληλα, δουλεύτηκαν και δουλεύονται οι προκηρύξεις, ολοκληρώνονται οι προκηρύξεις και οι συμβάσεις υλοποίησης για κάθε ομάδα έργων, τις οποίες θα σας τις παρουσιάσει στη συνέχεια η Αργυρώ Γιακουμή.

Πριν δώσω όμως το λόγο στην Αργυρώ, θέλω να πω ότι η μίξη των χρηματοδοτικών πηγών δεν είναι μια εύκολη άσκηση, ειδικά όταν υπάρχουν δημόσιες επιδοτήσεις. Καταρχήν, εξαιτίας του χρονισμού, τα προγράμματα δημοσίων επιδοτήσεων δεν συμπίπτουν πάντα με τον προγραμματισμό των έργων. Επίσης, τα κριτήρια επιλεξιμότητας και οι απαιτήσεις πρέπει να είναι σχετικά γνωστά, δηλαδή πρέπει να τα προσδιορίσουμε έγκαιρα, προκειμένου... Των απαιτήσεων όχι μόνο του Δημοσίου, αλλά και των ιδιωτικών φορέων, προκειμένου να ληφθούν υπόψη στη διαμόρφωση του σχεδιασμού των ενεργειακών επεμβάσεων.

Τέτοια κριτήρια ή απαιτήσεις είναι, παραδείγματος χάρη, το μέγιστο όριο επιδότησης από κάποιο δημόσιο φορέα ή του δανεισμού από κάποια τράπεζα. Μέχρι πού μπορεί ο Δήμος να δανειστεί. Ή ποια επιδότηση μπορεί να έχει. Επίσης, αν η επιδότηση δίνεται για διακριτές ενεργειακές επεμβάσεις, έναντι ενός συνολικού στόχου εξοικονόμησης, που θα βόλευε πάρα πολύ και θα εξυπηρετούσε τη δημιουργία μεγάλων έργων.

Οι στόχοι ενεργειακής βελτίωσης πρέπει να είναι γνωστοί και να ικανοποιούνται, για την έγκριση της επιδότησης, και συγχρόνως έχουμε και αντικρουόμενες απαιτήσεις γιατί, παραδείγματος χάρη, η

μέθοδος εκτίμησης της εξοικονόμησης ενέργειας για το δημόσιο φορέα, μπορεί να γίνεται βάσει του ΚΕΝΑΚ, αλλά για τους ιδιωτικούς φορείς, τις εταιρείες ESCO ή τις τράπεζες, πρέπει να γίνεται με βάση τις πραγματικές καταναλώσεις.

Θα σταματήσω εδώ. Τη συμβολή του έργου PRODESA θα σας την πει η Αργυρώ στη συνέχεια.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ναι. Κυρία Αθανασάκου, καταρχήν θα παρουσιάσω λίγο – γιατί εκ παραδρομής δεν έγινε πριν – την αγαπητή Αργυρώ Γιακουμή, η οποία έχει και τη συνέχεια της τοποθέτησης για το πρόγραμμα.

Η κυρία Γιακουμή είναι συνεργάτιδα του Τμήματος Ανάλυσης Ενεργειακής Πολιτικής στο Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, στο ΚΑΠΕ. Η κυρία Γιακουμή έχει συμμετάσχει σε ευρωπαϊκά και εθνικά έργα που αφορούν μεταξύ άλλων ανάλυση μέτρων πολιτικής για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, την ανάπτυξη της αγοράς ενεργειακών υπηρεσιών, υλοποίηση ενεργειών επεμβάσεων με χρηματοδότηση από τρίτους και συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης.

Είναι μέλος της ομάδας από το ΚΑΠΕ που συμμετέχει και υλοποιεί... της υλοποίησης δηλαδή του έργου PRODESA. Και συγγνώμη, Αργυρώ, που στην αρχή δεν σε προσφώνησα, αλλά ήταν όλα μαζί, συν το πρόγραμμα, αντιλαμβάνεσαι ότι έγινε εκ παραδρομής.

Α. ΓΙΑΚΟΥΜΗ: Δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Λοιπόν, μετά τη σημαντική παρέμβαση και τοποθέτηση της Εύας, πάμε στην Αργυρώ.

Α. ΓΙΑΚΟΥΜΗ: Ωραία, ευχαριστώ. Γεια σας και από εμένα.

Να συνεχίσω από εκεί που άφησε η Εύα. Νομίζω βλέπετε την παρουσίαση, έτσι;

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Τη βλέπουμε, ναι.

Α. ΓΙΑΚΟΥΜΗ: Οπότε να μπω στο κομμάτι λίγο κατευθείαν που είχε να κάνει με το να δούμε και τη διαθεσιμότητα της αγοράς σε

αυτή την πρόθεση που πηγαίναμε να κάνουμε. Δηλαδή τη συμμετοχή των ιδιωτικών κεφαλαίων σε αυτές τις επενδύσεις, οπότε, όπως είπε και η Εύα, υπήρχε προγραμματισμένος ένας διάλογος με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, και με τους Δήμους, και με τις υποψήφιες εταιρείες που ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν στο χώρο, και με άλλους φορείς της κεντρικής κυβέρνησης, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ο διάλογος ήταν ευρύς, διεξήχθη σε δύο στάδια, ας το πούμε έτσι. Η θεματική συζήτηση ήταν... καλύπταμε σχεδόν τα πάντα. Τη διαδικασία προκήρυξης, τον τύπο της σύμβασης, το χρηματοδοτικό σχήμα, τις παρεχόμενες εγγυήσεις και υποχρεώσεις και από τις δύο μεριές, αναδόχου και αναθέτουσας Αρχής... συγγνώμη... ναι, και αναδόχου. Και επίσης, ακόμα και το πρόγραμμα μέτρησης και επαλήθευσης.

Για να μη σταθώ, να πω μόνο ένα γενικό συμπέρασμα από το διάλογο και από όλη αυτή τη διαδικασία, ήταν ότι υπήρχαν διάφορες απόψεις, από την αρχή του διαλόγου, αλλά καθώς και εμείς περάσαμε... άρχιζε η προσέγγιση που θα ακολουθούσαμε στο PRODESA να γίνεται πιο συγκεκριμένη, που ήταν και το αντικείμενο του δεύτερου διαλόγου αυτό, η συγκεκριμένη προσέγγιση πλέον που πάμε να επιχειρήσουμε στο PRODESA, είχαμε μία θετική ανταπόκριση από την αγορά. Η αγορά εξέλαβε αυτό, την απόπειρα που επιχειρούμε, δώσαμε μία γέφυρα, να το πούμε έτσι, μεταξύ των παραδοσιακών έργων και των συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης, μία πρώτη προσέγγιση. Οπότε υπήρχε θετική ανταπόκριση.

Όσον αφορά το κομμάτι των επιδοτήσεων, γιατί είναι και αυτές σημαντικό κομμάτι, όπως είπαμε, του μείγματος του χρηματοδοτικού, τα προαπαιτούμενα για μια αναθέτουσα Αρχή είναι αυτά που όλοι γνωρίζουν, οι συμμετέχοντες από τους Δήμους, που θέτουν οι Διαχειριστικές Αρχές, όπως τα νομίμως υφιστάμενα κτίρια, ξεκάθαρο ιδιοκτησιακό καθεστώς και το πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης και ο (...) έλεγχος, εμείς επιπρόσθετα σε αυτά, όπως είπε η κυρία Αθανασάκου, βάλαμε τη λογική του

ενεργειακού ελέγχου, δηλαδή των πραγματικών καταναλώσεων, του baseline, το τι πραγματικά χρειάζεται ένα κτίριο από παρεμβάσεις και τι αποτέλεσμα θα φέρει και κατά ΚΕΝΑΚ, που μας ενδιαφέρει βέβαια, αλλά και σε πραγματική εξοικονόμηση, το added value, ας πούμε, αυτής της προσπάθειας.

Οπότε μία αναθέτουσα Αρχή, ένας Δήμος, που θέλει να προχωρήσει με αυτό το πλάνο, πρέπει να κάνει όλη αυτή την ωρίμανση, όπως είπαμε, δηλαδή να κάνει τον ενεργειακό έλεγχο, να δει τα μέτρα, να δει τους στόχους τελικά που θέτει, για ποιο budget μιλάμε, να ορίσει τη διάρκεια της σύμβασης χρησιμοποιώντας τα χρηματοοικονομικά εργαλεία που έχουμε αναπτύξει και εμείς στο PRODESA και θα είναι διαθέσιμα για όλους, οπότε έχουμε τη συγκεκριμένη τεχνική λύση που έχει προσδιοριστεί από όλη αυτή την προσπάθεια, πρέπει να θέσουμε ελάχιστες προδιαγραφές και συνήθως το κριτήριο ανάθεσης να είναι όχι η χαμηλότερη τιμή κατ' ανάγκη, αλλά η βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής, που έχει να κάνει με τον εξοπλισμό τελικά που μπαίνει στα κτίρια.

Είναι απαραίτητο να τεθούν κάποιες προδιαγραφές για το πώς θα μετράται και θα παρακολουθείται τελικά όλο αυτό το εγχείρημα, το πρόγραμμα δηλαδή μέτρησης και παρακολούθησης και βέβαια, αυτό που είδαμε και στην πράξη, ότι είναι σημαντικό ο προϋπολογισμός να συντάσσεται με τιμές αγοράς και όχι κατ' ανάγκη με τιμές από τεύχη ΦΕΚ.

Ο τύπος της σύμβασης που ακολουθήσαμε, γιατί υπάρχουν δύο τύποι συμβάσεων, σύμβαση εγγυημένης απόδοσης και σύμβαση διαμοιραζόμενου οφέλους, ήταν η σύμβαση εγγυημένης απόδοσης, με την έννοια ότι ο ανάδοχος έρχεται να εγγυηθεί συγκεκριμένα επίπεδα ενεργειακής απόδοσης, καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης, όχι μόνο για τον 1 χρόνο, αλλά για τα 10, 8, αναλόγως πόσα χρόνια είναι η σύμβαση, αυτή η απόδοση η ενεργειακή συνεπάγεται μια συγκεκριμένη εξοικονόμηση και ενέργειας και κόστους, γιατί τελικά είναι και το κόστος που μας

ενδιαφέρει και η λογική της αποπληρωμής και ότι ο ανάδοχος παίρνει μία πρώτη πληρωμή με την υλοποίηση των παρεμβάσεων, η οποία έχει εξασφαλιστεί από τις επιδοτήσεις, όπως λέμε, και το υπόλοιπο κομμάτι που αποτελεί και την ιδιωτική ... (πρόβλημα ήχου)... τελικά του αναδόχου στην υλοποίηση του έργου, έρχεται σε (...) και σταθερές ετήσιες πληρωμές για το χρόνο ισχύος της σύμβασης. Αν υπάρχει απόκλιση από αυτή την εγγυημένη απόδοση, ενεργοποιείται μία ρήτρα που έχει να κάνει με την απόκλιση από το οικονομικό όφελος που ανέμενε ο Δήμος.

Στο κομμάτι αυτό έρχεται και μπαίνει το πρόγραμμα μέτρησης και παρακολούθησης, που είναι πάρα πολύ σημαντικό μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, που θέτει λίγο το τι γίνεται και πώς θα χρησιμοποιηθεί, πώς θα γίνεται συλλογή δεδομένων και παρακολούθηση της λειτουργίας, με ποιες διαδικασίες και μεθοδολογία θα αποτιμάται τελικά και θα υπολογίζεται η απόδοση, τις εκθέσεις που θα πρέπει να γίνονται για να παρακολουθείται όλο αυτό, καθώς και την επαλήθευση – πολύ σημαντικό – των μετρήσεων και των αποτελεσμάτων από έναν ανεξάρτητο τρίτο φορέα, που στο πλαίσιο των πιλοτικών έργων του PRODESA προτίθεται να παίξει το ΚΑΠΕ το ρόλο αυτό, το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, και ήταν κάτι που αναδείχθηκε και από τον ESCO dialogue, από το διάλογο που έγινε, και από τη μεριά της αγοράς, και από τη μεριά των Δήμων. Υπήρχε η ανάγκη να υπάρχει κάποιος τρίτος, αξιόπιστος και από τα δύο μέρη, έτσι ώστε να επαληθεύονται τα αποτελέσματα.

Το πρόγραμμα μέτρησης και παρακολούθησης λοιπόν, όπως το έχουμε συντάξει στο PRODESA, έχει τρία βασικά κομμάτια. Ένα, είπαμε, ο ΚΕΝΑΚ, που δεν μπορούμε να τον αγνοήσουμε γιατί είναι σίγουρα μέσα στη νομοθεσία μας, μπορεί να μη βασίζεται μία ΣΕΑ μόνο στον ΚΕΝΑΚ, αλλά καλό είναι οι Δήμοι να έχουν τους στόχους που θα επιτευχθούν κατά ΚΕΝΑΚ, και να το ξέρουν ότι θα πετύχουν.

Το κομμάτι των μετρήσεων, της απόδοσης, που παρακολουθούμε συγκεκριμένες παραμέτρους των εξοπλισμών, μέσα από το πρόγραμμα μέτρησης και παρακολούθησης και ξέρουμε ακριβώς πώς ενεργοποιείται μία ποινική ρήτρα που έχει να κάνει καθαρά με την απόδοση του εξοπλισμού.

Και ένα τρίτο κομμάτι, που διαπιστώσαμε και αυτό ότι έλειπε πάρα πολύ, όταν έγινε το πρώτο κομμάτι των μελετών, δεν υπήρχαν δεδομένα καθόλου στους Δήμους, δεν ήταν εύκολη η ανεύρεσή τους, οπότε βάζουμε και την παρακολούθηση μέσα σε αυτή τη 10ετή σύμβαση, τη ΣΕΑ, αυτή τη σύμβαση ενεργειακής απόδοσης, βάζουμε και την παρακολούθηση με καταγραφή καταναλώσεων, εξαγωγή δεικτών, συγκριτική αξιολόγηση (...) έτσι ώστε ο Δήμος να έχει τη συνολική εικόνα των καταναλώσεών του, των κτιρίων του και το τι μπορεί να κάνει στο κάθε κτίριο, για να πάει ακόμα περισσότερο σε μεγαλύτερη εξοικονόμηση.

Να κλείσω, για να μη φάω το χρόνο σας άλλο, ότι τα σημαντικότερα αποτελέσματα λοιπόν αυτού του έργου είναι ότι έχουμε μία τυποποίηση των (...) και των διαδικασιών, στο πλαίσιο της μελέτης, της οικονομικής αξιολόγησης, της προκήρυξης, της σύμβασης και όλα αυτά θα είναι διαθέσιμα, υπάρχει ο συγκερασμός του ιδιωτικού κεφαλαίου, που τόσο πολύ θέλουμε και το ακούσαμε από όλες τις παρουσιάσεις, με παραδοσιακές επιδοτήσεις, για να πετύχουμε μόχλευση ιδιωτικού κεφαλαίου, θα έχουμε πραγματικά παραδείγματα υλοποίησης τέτοιων έργων από τους συμμετέχοντες Δήμους μας, από τους πέντε Δήμους, οπότε θα έχουμε δημοσιευμένους διαγωνισμούς, που θεωρούμε ότι είναι ίσως το καλύτερο παράδειγμα για κάποιον να αναπαράγει αυτό που έγινε, αλλά πέρα από αυτό, έχουμε και εμείς δημιουργήσει το δίκτυο των Δήμων, των 30 και πλέον Δήμων, που συνεχώς αυξάνονται, που είναι πρόθυμοι να αναπαράγουν τα αποτελέσματα, με απώτερο αποτέλεσμα να συνεισφέρουμε και εμείς στην ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Και εγώ να ευχαριστήσω και την κυρία Γιακουμή και την κυρία Αθανασάκου για τη μεγάλη τους προσφορά στο έργο και είναι πάρα πολύ σημαντικό αυτό, γιατί το έχουμε ανάγκη. Είναι μια πρωτοπόρα προσπάθεια που κάνει η Αυτοδιοίκηση, εμπλεκόμενοι πάρα πολλοί φορείς και εταιρείες, άρα λοιπόν είναι πάρα πολύ σημαντικό και σημαντική και η δική σας συμβολή και του ΚΑΠΕ ιδιαίτερα.

Θα συνεχίσουμε και θα φύγουμε από την Ελλάδα, θα πάμε λίγο στη γειτονική Ιταλία, σε μία πραγματικά, για εμένα, πολύ καλή Περιφέρεια θα έλεγα, η Περιφέρεια της Piemonte, όπου εκεί θα μιλήσουμε με τον Υπεύθυνο του Τομέα Βιώσιμης Ενέργειας της Περιφέρειας, ο οποίος είναι ο De Nigris Silvio.

Ο κύριος De Nigris διαχειρίζεται έργα που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, εργάζεται στην Περιφέρεια Piemonte, όπως είπα πριν, και είναι υπεύθυνος για το Σύμφωνο των Δημάρχων και για το Παρατηρητήριο Ενέργειας. Ενώ διετέλεσε στο παρελθόν επικεφαλής στο Τμήμα Ενέργειας της Μητροπολιτικής Περιφέρειας του Τορίνο. Έχει διαχειριστεί μέχρι σήμερα σειρά ευρωπαϊκών έργων, σε ορισμένα με το ρόλο του επικεφαλής.

Οφείλω να πω ότι είναι μεγάλη μας χαρά που έχουμε έναν αυτοδιοικητικό της αγαπημένης μας Ιταλίας και της συγκεκριμένης Περιφέρειας, όπου θα αναπτύξει μέσα σε 15 λεπτά τις δικές του σκέψεις στο θέμα το οποίο έχει να εισηγηθεί, που είναι «Η χρήση των συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης για επενδύσεις σε δημοτικά κτίρια», που είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Αγαπητέ κύριε De Nigris, έχετε το λόγο.

S. DE NIGRIS: Σας ευχαριστώ πολύ, ευχαριστώ πάρα πολύ για αυτή την ...(πρόβλημα ήχου)... καλά λόγια σας. Θα ήταν μεγάλη μου χαρά να βρίσκομαι στην Ελλάδα, δυστυχώς οι συνθήκες δεν το

επιτρέπουν, ελπίζουμε στο μέλλον να γίνει εφικτό. Ευχαριστώ λοιπόν για την πρόσκληση.

Θα σας δώσω κάποια παραδείγματα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια κτίρια και αυτό έγινε για πρώτη φορά στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων 2020, μαζί με άλλες πρωτοβουλίες, για αυτό λοιπόν είχαμε τη δυνατότητα να δούμε πειραματικά την υλοποίηση τέτοιων έργων στην πράξη. Θα εστιαστώ στη διάρθρωση και στο σχέδιο των μοντέλων μας. Πρέπει να πω ότι η παρουσίαση αυτών των έργων ευθυγραμμίζεται σε μεγάλο βαθμό με αυτό που έχουμε ήδη κάνει. Για αυτό λοιπόν, θα εστιαστώ σε ορισμένες πτυχές.

Καταρχήν, έπρεπε να περάσουμε από μία κεντρικά σχεδιασμένη, σε μία αποκεντρωμένη προσέγγιση, για να εφαρμόσουμε αυτό το μοντέλο της ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια κτίρια. Θέλαμε λοιπόν να διερευνήσουμε αυτή την EPC, αυτή τη διαδικασία, θα έπρεπε να επιλέξουμε ένα ESCO και διερευνώντας και τη δυνατότητα προσέλκυσης κονδυλίων στην αγορά, να εφαρμόσουμε τα έργα ανακαίνισης, να επιτευχθεί η εξοικονόμηση, η οποία θα ξανά χρησιμοποιηθεί στην εταιρεία οικοδόμησης.

Αυτό που χρειαζόμασταν κυρίως, είναι να δημιουργήσουμε τη ζήτηση. Και αυτό ήταν κύριο στοιχείο στο οποίο δώσαμε ιδιαίτερη έμφαση. Δημιουργήσαμε στην αγορά μία σειρά έργων, ομαδοποιήσαμε λοιπόν τη ζήτηση και στην Περιφέρεια έχουμε πολλούς Δήμους η πλειοψηφία των οποίων είναι μικροί Δήμοι, για να δημιουργήσουμε ένα EPC, μία σύμβαση ενεργειακής απόδοσης, πρέπει να ομαδοποιήσουμε τα έργα, έτσι λοιπόν επιλέξαμε δημόσια κτίρια, ομαδοποιήσαμε τα έργα αυτά, τα διαφορετικά αυτά έργα, δεν κάλυψε βέβαια όλο το κτιριακό απόθεμα, αλλά ομαδοποιήσαμε αρκετά έργα, κτίρια, για να μπορεί να δημιουργηθεί μία σύμβαση ενεργειακής απόδοσης.

Αυτή ήταν μία επιλογή. Ήταν να συναφθεί μία σύμβαση με τους Δήμους, με μία αναθέτουσα Αρχή και η άλλη επιλογή ήταν να συνάψουμε μία σύμβαση και να ορίσουμε έναν lead partner, που ήταν το Τορίνο, το οποίο θα υποδείκνυε την αναθέτουσα Αρχή από τη μεριά των Δήμων. Η δεύτερη αυτή επιλογή θεωρήσαμε ότι ήταν καλύτερη, γιατί διατηρούμε αυτά τα διαφορετικά έργα ομαδοποιημένα. Αν όμως αποσύρετο ένα έργο, αυτό δημιουργούσε πρόβλημα, οπότε προτιμήσαμε αυτή την επιλογή.

Όταν δημιουργήσαμε αυτή την ομαδοποίηση, συνάψαμε αυτή τη σύμβαση σύμπραξης για την διαχείριση των ομαδοποιημένων έργων και επιλέξαμε της σύσταση μιας σύμβασης ενεργειακής... μια εταιρεία ενεργειακών υπηρεσιών, ESCO, συνάψαμε μια σύμβαση – πλαίσιο με αυτό τον εταίρο και με τον επικεφαλής εταίρο.

Έχουμε μια κοινή λοιπόν διαδικασία προκήρυξης έργων. Αυτή είναι η διοικητική πλευρά.

Κατά τη λειτουργική φάση του έργου, έχουμε τις εταιρείες ενεργειακών υπηρεσιών, που παρέχουν τις επενδύσεις και τις υπηρεσίες συντήρησης στους Δήμους για κάποιο χρονικό διάστημα και έχουμε επίσης το στάδιο όπου η εταιρεία ενεργειακών υπηρεσιών θα πρέπει να μεταφέρει τα χρήματα στο lead partner, στον επικεφαλής εταίρο, το μέρος που είχε οριστεί στη σύμβαση, για να επιλεγεί ένας εξωτερικός ελεγκτής ο οποίος με τη σειρά του θα επαληθεύσει την ενεργειακή απόδοση και την ενεργειακή εξοικονόμηση. Αυτό λοιπόν ήταν πολύ σημαντικό, διότι υπήρχε αυτή η σχέση μεταξύ της εταιρείας ενεργειακής υπηρεσίας και του εξωτερικού ελεγκτή, για τη διασφάλιση της απόδοσης.

Αυτός είναι ένας κατάλογος επενδύσεων που πραγματοποιήθηκε τα τελευταία 4 – 5 χρόνια και όπως μπορείτε να δείτε, είχαμε και κάποιες αποτυχίες στο ιστορικό μας, γιατί έγινε προσπάθεια να μειωθεί το επενδυτικό ποσό. Ο ελάχιστος βέβαια προϋπολογισμός από ότι φαίνεται στην αγορά αυτή τη στιγμή είναι 2 εκατομμύρια ευρώ, είναι λίγο κρίσιμα και το κόστος μετάβασης

είναι υψηλό. Προσπαθήσαμε λοιπόν να μειώσουμε το ποσό προς την επένδυση, για να διατηρήσουμε την ομαδοποίηση των έργων, αλλά αυτό δεν ήταν πάντοτε εφικτό, για αυτό και τελικά έπρεπε να επιλέξουμε την εναλλακτική των μεγαλύτερων επενδύσεων.

Ας δούμε εδώ μία συνολική εικόνα των έργων, των έργων που σας παρουσίασα. Συνολικά ελέγχθηκαν στους Δήμους που συμμετείχαν, 70 κτίρια, με υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης, έγινε έλεγχος της ενεργειακής απόδοσης και προσδιορίσαμε τα βασικά κριτήρια σε ότι αφορά την ενεργειακή απόδοση. Αυτό που προέχει είναι ότι με τα έργα τεχνικής υποστήριξης που διαχειριστήκαμε, μαζί με το Τορίνο Together 2020, αυτό λειτούργησε ως μόχλευση για την προσέλκυση κονδυλίων και λάβαμε επίσης εδώ την υποστήριξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επίσης εκδώσαμε κάποιες κατευθυντήριες γραμμές και αναρτήσαμε κάποια συμβουλευτικά εργαλεία, τα οποία έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα μας στο διαδίκτυο. Θα σας παρουσιάσω ένα από τα παραδείγματα έργων που μόλις παρουσίασα.

Εδώ ήταν το πρώτο έργο που χρηματοδοτήθηκε, ήταν η ενεργειακή ανακαίνιση 18 δημόσιων κτιρίων που συνδυάστηκε με την ενεργειακή παραγωγή, τροφοδοσία, πέντε Δήμοι συμμετείχαν σε αυτό το διαγωνισμό, με εγγυημένη εξοικονόμηση της τάξης του 61% και επενδύσεις 2,5 εκατομμύρια συν ΦΠΑ. Στόχος της εγγυημένης εξοικονόμησης αποτελεί μια σημαντική πρόκληση.

Εδώ μπορείτε να δείτε μία από τις συναντήσεις που διοργανώθηκε, μαζί με άλλους εταίρους στην Ευρώπη. Αυτό που βλέπετε στον πίνακα δεξιά, είναι ότι κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους, η εταιρεία ενεργειακών υπηρεσιών μπόρεσε να κάνει σημαντικές εξοικονομήσεις και στο δεύτερο στάδιο, όταν ολοκληρώθηκε, τηρώντας τις εγγυήσεις σε ότι αφορά την εξοικονόμηση που είχε τεθεί. Γενικά μπορούμε να πούμε ότι τηρήθηκαν όλες οι εγγυήσεις. Και η διαφορά οφείλεται στο γεγονός ότι η εξοικονόμηση που πραγματοποιήθηκε, οφείλεται στη

βελτιωμένη διαχείριση. Αυτό ήταν ελπιδοφόρο για το δεύτερο έτος κατά τη διάρκεια της φάσης συντήρησης.

Η τελευταία μου διαφάνεια λοιπόν, εστιάζεται σε κάποιες άλλες πρωτοβουλίες που τρέχουν αυτή τη στιγμή, κάποια άλλα έργα που τρέχουν και υιοθετούν την ίδια προσέγγιση. Η μία εντάσσεται στο INTERREG, το οποίο στοχεύουμε να συνεχίσουμε και εδώ συμμετέχει ένας τραπεζικός φορέας, το Fondazione Compagnia di San Paolo, το οποίο εξασφαλίζει τη βιωσιμότητα του έργου όχι μόνο από χρηματοοικονομική πλευρά, αλλά και από την άποψη της τεχνικής υποστήριξης που μπορεί να παρασχεθεί στους Δήμους.

Επίσης τρέχουμε ένα νέο πρόγραμμα που αποτελεί μια άλλη πρόκληση και αφορά τις κατοικίες, με διαφορετική στόχευση, διαφορετικό έργο με στόχο που επίσης έχει ως στόχο την ανακαίνιση ενεργειακά των κτιρίων. Και εδώ εντάσσονται 30 κτίρια. Ένα έργο με πάρα πολλές προκλήσεις για εμάς.

Σας ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση, σας ευχαριστώ επίσης για το χρόνο που δώσατε για να παρέμβω.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Πραγματικά ήταν πολύ σημαντική η παρουσίαση, Silvio, για την Περιφέρεια του Piemonte και τα έργα τα οποία έχουν εκεί γίνει και που είδαμε στην καρτέλα που έδειξες. Υλοποιείς πάρα πολλά προγράμματα και είναι πάρα πολύ σημαντικό να μοχλεύουμε πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να υλοποιούμε υποδομές για ενεργειακά αλλά και για άλλα έργα, τα οποία πρέπει να γίνονται στις Περιφέρειές μας και στους Δήμους μας.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ λοιπόν για την παρουσία σου και για την απόδοση των έργων που έκανες σε εμάς, από την όμορφη περιοχή σου, το Piemonte, που πραγματικά είναι πάρα πολύ ωραία και αξίζουν πολλά συγχαρητήρια.

Από την Ιταλία λοιπόν να φύγουμε και να πάμε λίγο πιο βόρεια, στη Βασιλεία της Ελβετίας, όπου εκεί θα δούμε... βλέπουμε

κιάλας, θα δούμε σε λίγο, την Ειδικό Χρηματοδότησης Έργων του Γραφείου Αειφόρου Ενέργειας, της Βασιλείας της Ελβετίας, την κυρία Livia Miethke Morais. Είναι ειδική μηχανικός στον τομέα του περιβάλλοντος και της ενέργειας, με διεθνή εμπειρία σε θέματα συμβουλευτικής, αειφορίας και χρηματοδότησης.

Το Γραφείο Αειφόρου Ενέργειας της Βασιλείας, όπου εργάζεται τώρα, είναι ένας μη κερδοσκοπικός Οργανισμός, συνεργαζόμενος με τον ΟΗΕ, όπου απασχολείται με επιχειρηματικά μοντέλα και καινοτόμους μηχανισμούς χρηματοδότησης, που το έχουμε μεγάλη ανάγκη ειδικά σήμερα, στον τομέα της αειφόρου ενέργειας και των μεθόδων επίλυσης περιβαλλοντολογικών προβλημάτων που προκαλεί η κλιματική αλλαγή.

Το θέμα το οποίο θα αναπτύξει, θα μας το πει και η ίδια, αλλά φαντάζομαι ότι με αυτά τα οποία διαβάσαμε ως εισαγωγικό, έχουμε να ακούσουμε πάρα πολύ σημαντικά πράγματα από εσάς και την εμπειρία σας, από την ωραία Βασιλεία της Ελβετίας.

Έχετε το λόγο για 10 λεπτά.

L. MIETHKE MORAIS: Σας ευχαριστώ πολύ, ευχαριστώ επίσης τους διοργανωτές για την πρόσκληση που μου απηύθυναν για να παρουσιάσω εν συντομία τα προγράμματά μας. Ελπίζω ότι μπορείτε επίσης να παρακολουθείτε και εσείς την παρουσίασή μου.

Το Γραφείο Αειφόρου Ενέργειας της Βασιλείας, νομίζω ότι ειπώθηκε ήδη, είναι ένας φορέας Ελβετικός μη κερδοσκοπικός, ο οποίος είναι εξειδικευμένος εταίρος του ΟΗΕ στον τομέα του περιβάλλοντος, αναπτύσσει καινοτόμες στρατηγικές που στόχο έχουν την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Συνεργαζόμαστε με την Παγκόσμια Τράπεζα, με διάφορους διεθνείς φορείς.

Εδώ έχετε μία σύντομη εικόνα του μοντέλου ESI που έχουμε αναπτύξει σε συνεργασία με την Inter-American Bank που δραστηριοποιείται στο Μεξικό, στην Κολομβία και επεκτείνεται σε άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής. Και εδώ στην Ευρώπη

συνεργαζόμαστε με το πρόγραμμα Horizon 2020, για την εφαρμογή προγραμμάτων στην Ιταλία, στην Πορτογαλία, την Ισπανία.

Πρόκειται για ένα από τα πιο καινοτόμα εργαλεία για την προώθηση των επενδύσεων στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Γιατί ένα τέτοιο μοντέλο ESI είναι απαραίτητο; Αν δούμε απλώς τους αριθμούς των επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση, επιβεβαιώνεται ότι αυτό το μοντέλο είναι απαραίτητο. Εκτός από τα οφέλη της υψηλής αποδοτικότητας, της ανταγωνιστικότητας και του περιβαλλοντικού αντίκτυπου. Αλλά οι επενδύσεις εδώ βοηθούν στην αντιμετώπιση των φραγμών, γιατί συχνά οι επενδύσεις αυτές λοιπόν μπορούν να αντιμετωπίσουν αυτούς τους φραγμούς, που είναι το αρχικό κόστος, η έλλειψη εμπιστοσύνης, οι ευκαιρίες ανταγωνιστικών επενδύσεων.

Αυτά τα συναντάμε βέβαια στον ιδιωτικό αλλά και στον δημόσιο τομέα, όπως τα σχολεία που παρέχονται εκπαιδευτικές υπηρεσίες στους μαθητές. Άρα να υπάρχει ένα σύστημα ψύξης ή θερμότητας. Και εδώ λοιπόν συχνά βλέπουμε ότι παραγνωρίζεται η σημασία ενός έργου ενεργειακής απόδοσης.

Στόχος του μοντέλου αυτού, είναι η ανάπτυξη αυτού του μοντέλου στην Ιταλία αυτή τη στιγμή, στην Πορτογαλία και την Ισπανία, ξεκίνησε το 2018 και στόχος είναι ...(πρόβλημα ήχου)...να εξασφαλίσουμε την πρόσβαση αυτών των έργων σε όλα τα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Όπως είπα και πριν, πώς λειτουργεί ο πελάτης και ο πάροχος; Συνάπτουν μία συμφωνία σε ότι αφορά το έργο ενεργειακής απόδοσης, χρησιμοποιούν τα τυποποιημένα συμβόλαια και για την ενεργοποίηση αυτών των συμβάσεων υπάρχει μια ex-ante αξιολόγηση, από τον φορέα πιστοποίησης για την έγκριση του έργου και η ασφαλιστική εταιρεία έρχεται στη συνέχεια να εγγυηθεί την εξοικονόμηση ενέργειας. Ενεργοποιείται έτσι η σύμβαση και περνάμε στο στάδιο της υλοποίησης. Το στάδιο αυτό επίσης το

εγγυάται και ο πιστωτικός φορέας και ξεκινά η φάση της εγγύησης. Κατά τη διάρκεια αυτού, ο πάροχος παρέχει τις υπηρεσίες συντήρησης και μετά από 1 έτος υπάρχει... μέτρησης και παρακολούθησης της εξοικονόμησης και για το 1 έτος υπάρχει επίσης πιστοποίηση αυτής της εξοικονόμησης ή της επιτευχθείσας εξοικονόμησης ενέργειας. Σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί, τότε ενεργοποιείται ο εγγυητής, ώστε να μπορεί να επωφεληθεί ο πελάτης από την εγγύηση της εξοικονόμησης. Ο κύκλος παρακολούθησης και η φάση της κάλυψης διαρκεί 5 χρόνια και ενισχύεται η αξιοπιστία του έργου εξοικονόμησης ενέργειας.

Για την υλοποίηση ενός τέτοιου έργου, ξεκινάμε πρώτα με τον έλεγχο του δυναμικού της αγοράς, εντοπίζουμε τους τομείς με υψηλό δυναμικό, επίσης και τις τεχνολογίες που εξασφαλίζουν την υψηλή αυτή απόδοση, αναπτύσσουμε τα εργαλεία πιστοποίησης που βασίζονται στις τεχνολογίες, εντοπίζουμε την αρχή πιστοποίησης στην αγορά που μπορεί να διαδραματίσει αυτό το σημαντικό ρόλο και όπως εξήγησα, η αρχή πιστοποίησης εμπλέκεται σε διάφορα στάδια, για να εξασφαλιστεί αυτή η επιδιωκόμενη εμπιστοσύνη, ότι θα επιτευχθεί εξοικονόμηση ενέργειας.

Το συμβόλαιο είναι εύκολο, κατανοητό, απλό, κατανοητό για όλα και από όλα τα μέρη και είναι μια σαφής συμφωνία για όλα όσα εγγυώνται και το ρόλο που διαδραματίζουν οι υπόλοιποι φορείς στο μοντέλο της πιστοποίησης, όπως αναφέρθηκα. Όλα αυτά εμπεριέχονται στη σύμβαση, παρά το γεγονός ότι οι φορείς αυτοί δεν είναι συμβαλλόμενοι. Ο τελικός πελάτης, ο οποίος είναι ο τελικός δικαιούχος και η ασφάλιση αφορά τον τελικό δικαιούχο. Αυτό εξομοιώνεται με μία τραπεζική εγγύηση. Με τους ιδιώτες συμβαίνει το ίδιο. Όταν ο πάροχος θα πρέπει να προβεί σε εγγυήσεις, θα πρέπει να έχει μία τραπεζική εγγύηση για τα έργα που θέλει να υλοποιήσει, που προτείνει να υλοποιήσει. Το μειονέκτημα είναι ότι δεσμεύονται τα χρήματα σε τραπεζικό

λογαριασμό. Με αυτό το χρηματοδοτικό εργαλείο του ομολόγου εγγύησης, προσπαθούμε να παρέχουμε πρόσθετες εγγυήσεις και στους παρόχους.

Ποια είναι η χρηματοδοτική διάρθρωση; Ο πελάτης είναι ο επενδυτής και αυτός που λαμβάνει την πίστωση, περίπου σαν το μοντέλο ESCO. Εδώ ο πελάτης, όπως είπα, είναι αυτός που λαμβάνει την πίστωση και ο ασφαλιστικός φορέας είναι αυτός που παρέχει τις εγγυήσεις στον πελάτη. Μπορούμε να παρέχουμε εγγυήσεις σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις ή και για άλλες δομές μπορούμε να προσαρμόζουμε κάθε φορά αυτό το μοντέλο.

Άλλα χαρακτηριστικά του ESI μοντέλου. Έχουμε αναπτύξει αυτό το brand, το σήμα που σας παρουσίασα, είναι Go Safe with ESI, το οποίο κοινοποιούμε στα διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οργανώνουμε επίσης εκδηλώσεις για τη δημιουργία, για την ενίσχυση και την ενδυνάμωση, κοινοποιούμε όλες αυτές τις δυνατότητες, απευθυνόμενοι κυρίως σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, παρέχοντας μία εναλλακτική σε αυτά τα έργα ενεργειακής απόδοσης. Το Go Safe with ESI, έχει και μία πλατφόρμα και εδώ γίνεται η ανταλλαγή πληροφοριών, ανταλλαγή εγγράφων, γίνεται με έναν ασφαλή και έμπιστο τρόπο στην πλατφόρμα μας.

Και τέλος, εξίσου σημαντικό, έχουμε την εργαλειοθήκη Go Safe with ESI, όπου εξηγούμε πώς μπορούμε να εφαρμόσουμε το ESI μοντέλο στη νέα αγορά, με τη χρήση μιας τυποποιημένης σύμβασης που θα είναι στα αγγλικά και θα πρέπει κάθε φορά να μεταφράζεται στην εκάστοτε πραγματικότητα.

Και πάρα πολλές άλλες εφαρμογές τις οποίες με μεγάλη χαρά θα μπορούμε να μοιραστούμε μαζί σας. Με χαρά θα θέλαμε να προσφέρουμε το μοντέλο μας ESI και τις υπηρεσίες μας στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του 2020 και με μεγάλη χαρά θα ερχόμουν η ίδια να σας το παρουσιάσω στην Ελλάδα.

Αυτό είχα από τη δική μου πλευρά να σας πω, σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Θα ήταν χαρά μας να είστε κοντά μας, έτσι και αλλιώς, γιατί πραγματικά θα ανοίξουν λίγο και οι συνθήκες, αντιλαμβάνεστε ότι σιγά – σιγά θα έρθουμε πιο κοντά γιατί η παρουσία εδώ είναι πάρα πολύ σημαντική και όχι μόνο διαδικτυακά, για τα τόσα ωραία που μας είπατε, τα πολύ σημαντικά, και σας ευχαριστούμε πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας στη σημερινή μας παρέα.

Από την όμορφη λοιπόν Βασιλεία της Ελβετίας, να φύγουμε και να πάμε πάλι στη χώρα μας, στην Ελλάδα, σε ένα στέλεχος του ΚΑΠΕ, του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, τον κύριο Μηνά Ιατρίδη, ο οποίος είναι Προϊστάμενος του Τμήματος Ανάλυσης Ενεργειακής Πολιτικής του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Ο κύριος Ιατρίδης είναι ενεργειακός μηχανικός που εργάζεται στο Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, στο ΚΑΠΕ, από το 1990, μεγάλη εμπειρία, και σήμερα είναι Προϊστάμενος του Τμήματος Ανάλυσης Ενεργειακής Πολιτικής του Κέντρου. Είναι Υπεύθυνος του... Διαχειριστή Καθεστώτος Υποχρέωσης Ενεργειακής Απόδοσης και θα μας αναλύσει ουσιαστικά, με την παρέμβασή του – και τον παρακαλώ να είναι και σύντομη γιατί είμαστε και εκτός χρόνου, καταλαβαίνει και ο ίδιος γιατί είναι πολύ έμπειρος σε αυτές τις συνεδριάσεις – που έχει ως θέμα το «Καθεστώως επιβολής υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης».

Άρα λοιπόν, αγαπητέ κύριε Ιατρίδη, έχετε το λόγο, όσο πιο σύντομα μπορούμε, στα πλαίσια της παρουσιάσής σας, των σημαντικών που έχετε να πείτε. Να προχωρήσουμε. Έχετε το λόγο. Και ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας.

Μ. ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Θα ήθελα να συγχαρώ την ΚΕΔΕ για την εξαιρετική διοργάνωση του Συνεδρίου αυτού, που σηματοδοτεί και την ολοκλήρωση του έργου PRODESA, στο οποίο το ΚΑΠΕ ήταν εταίρος και να συγχαρώ και την επιλογή των εξαιρετων συνομιλητών μέχρι τώρα, να

ευχαριστήσω για την πρόσκληση και είναι χαρά μου που συμμετέχω.

Θα προσπαθήσω να είμαι πολύ σύντομος και συνοπτικός. Να πω ότι σήμερα θα σας παρουσιάσω μια παράλληλη δράση στην οποία το ΚΑΠΕ συμμετέχει ως διαχειριστής στην εφαρμογή του σχήματος Καθεστώτος Επιβολής Υποχρέωσης Ενεργειακής Απόδοσης και λειτουργεί στη χώρα μας τα τελευταία 4 χρόνια και στη συνέχεια θα προσπαθήσω να παρουσιάσω το εργαλείο αυτό σαν ένα βοηθητικό εργαλείο χρηματοδοτικό, εναλλακτικό, το οποίο όχι μόνο βοηθάει στην εξοικονόμηση, αλλά μπορεί να συνδράμει και στην υλοποίηση έργων για την περίπτωση των Δήμων.

Η εφαρμογή του σχήματος προκύπτει από την ενωσιακή υποχρέωση της οδηγίας 27 και της οδηγίας 2002 η οποία είναι τροποποίηση της προηγούμενης και συγκεκριμένα γίνεται στο πλαίσιο επίτευξης του άρθρου 7 της οδηγίας αυτής, όπου ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί με το συνδυασμό του Καθεστώτος Επιβολής Υποχρέωσης Ενεργειακής Απόδοσης, που ουσιαστικά γίνεται από διανομείς ενέργειας και εταιρείες λιανικής πώλησης, αλλά και από εναλλακτικά μέτρα, που ουσιαστικά η ίδια η Πολιτεία μπορεί να εφαρμόσει στη συγκεκριμένη περίπτωση και μπορεί να είναι ενεργειακοί φόροι, μπορεί να είναι φορολογικά χρηματοδοτικά μέτρα, κανονισμοί και εθελοντικές συμφωνίες...

Σήμερα το Καθεστώς Επιβολής εφαρμόζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο συνολικά σε πάνω από 16 κράτη – μέλη, που έχουν ήδη θεσπίσει το μηχανισμό Καθεστώτος Επιβολής, ενώ αρκετά από τα κράτη – μέλη είχαν υιοθετήσει το σχήμα και πριν ακόμα από την εφαρμογή της οδηγίας ...(πρόβλημα ήχου)... Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Δανία, είχαν υιοθετήσει πολύ παλαιότερα ήδη την εφαρμογή του σχήματος αυτού.

Ο εν λόγω μηχανισμός αποσκοπεί στην ενεργή δραστηριοποίηση των παρόχων διανομένων και των διαχειριστών, όπου οι διαχειριστές θα μπουν από εδώ και πέρα, γιατί στην

προηγούμενη περίοδο, από το '17 που ξεκίνησε η εφαρμογή της θέσπισης του συγκεκριμένου καθεστώτος, του συγκεκριμένου συστήματος, σχήματος, συνεισφέρουν σημαντικά έτσι ώστε με μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας στα κτίρια, στις επιχειρήσεις, στις εγκαταστάσεις, όπως επίσης και σε οδικά μέσα μετακίνησης των τελικών καταναλωτών, μπορούν να βοηθήσουν ώστε να γίνουν αποδοτικότερα. Για κάθε μονάδα ενέργειας που εξοικονομείται μέσω αυτών των μέτρων, επιτυγχάνουν ενεργειακές πιστώσεις τα υπόχρεα μέρη για την επίτευξη των στόχων τους.

Η εφαρμογή του σχήματος επιφέρει αρκετά οφέλη, επιπρόσθετα οφέλη και για τους τελικούς καταναλωτές, όπως είναι η μείωση των τιμολογίων ενέργειας, η προώθηση των ενεργειακών υπηρεσιών που συμβάλλει στην ενίσχυση του κλάδου των επιχειρήσεων ενεργειακών υπηρεσιών, την ενίσχυση εισοδηματικά χαμηλών νοικοκυριών για την βελτίωση... και συγχρόνως, και στη βελτίωση του περιβάλλοντος, με την ταυτόχρονη μείωση της καταναλισκόμενης ενέργειας.

Το καθεστώς εφαρμόστηκε στη χώρα μας την περίοδο '17 – '20, όπου είχε σαν στόχο 3.333 kilotoe να γίνουν μέχρι το τέλος του '20 και η (...) του στο άρθρο 7 ήταν 333 kilotoe, δηλαδή ήταν το 1/10 του στόχου που έπρεπε να επιτευχθεί στη χώρα μας.

Παράλληλα, για την επόμενη περίοδο, δηλαδή την περίοδο '21 – '30, θα εφαρμοστεί πάλι το καθεστώς και το οποίο βέβαια εδώ θα είναι προσαυξημένο στο 20%, όπου σε αυτό το 20%, το 10% θα το εκπληρώσουν οι διαχειριστές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, ενώ το υπόλοιπο μέρος θα καλυφθεί, δηλαδή τα υπόλοιπα μέχρι το 7.299 kilotoe θα εκπληρωθεί από εναλλακτικά μέτρα. Αυτό βέβαια... έχουμε δεσμευτεί δηλαδή για αυτό το στόχο, μέσα από το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Πώς λειτουργεί το σχήμα; Αναθέτουσα Αρχή, αρμόδια Αρχή είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σαν αναθέτουσα Αρχή, με τη διάθεση ενεργειακών πολιτικών και ενεργειακής

αποδοτικότητας, το ΚΑΠΕ είναι ο διαχειριστής υπολογισμού παρακολούθησης, ελέγχου και επαλήθευσης του Καθεστώτος Επιβολής. Κάθε χρόνο με Υπουργική Απόφαση που εκδίδεται τον Ιανουάριο κάθε χρόνου, καθορίζονται τα υπόχρεα μέρη για την εφαρμογή του καθεστώτος και κατανέμεται ο ετήσιος σωρευτικός στόχος εξοικονόμησης ενέργειας, βάσει των επίσημων στατιστικών στοιχείων πωλήσεων, ενέργειας, για κάθε υπόχρεο μέρος στο σύνολο του χρόνου.

Τα υπόχρεα μέρη επιλέγονται από τις εταιρείες που πωλούν ή διανέμουν ένα ή περισσότερα από τα έξι ενεργειακά προϊόντα που είναι ο ηλεκτρισμός, το φυσικό αέριο, η βενζίνη, το πετρέλαιο, το μαζούτ και το υγραέριο. Κάθε χρόνο υποβάλλουν ένα ετήσιο σχέδιο συμμόρφωσης και αναφέρουν τον τρόπο με τον οποίο προτίθενται να εκπληρώσουν τον ετήσιο αυτό σωρευτικό στόχο τους, δηλαδή μέτρα βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης, τις μονάδες εξοικονόμησης ενέργειας οι οποίες έχουν πετύχει και μπορούν να τις μεταβιβάσουν σε άλλα υπόχρεα μέρη, να εξαγοράσουν το στόχο αυτό, η εξαγορά γίνεται στη λογική, ας πούμε, ότι μπορούν να πληρώσουν σε ένα Ταμείο το οποίο... στο Πράσινο Ταμείο κυρίως και να γίνουν άλλα εναλλακτικά μέτρα βέβαια από την Πολιτεία. Ή να γίνει ένας συνδυασμός όλων αυτών.

Τα υπόχρεα μέρη οριστικοποιούν και υποβάλλουν ηλεκτρονικά το τελικό τους σχέδιο, τα τελικά στοιχεία υλοποίησης, μέχρι το τέλος Ιανουαρίου του επόμενου έτους του έτους αναφοράς. Σύντομα θα έχουμε και την ηλεκτρονική πλατφόρμα, όπου τα υπόχρεα μέρη θα μπορούν πιο (...) να υποβάλλουν τα μέτρα τα οποία θα πραγματοποιήσουν στη διάρκεια του έτους αναφοράς.

Στο σχήμα μπορούν να μετέχουν και τρίτα μέρη, δηλαδή μέρη τα οποία δεν είναι υπόχρεα, αλλά μπορούν να πιστοποιούν τα μέτρα εξοικονόμησης τα οποία έχουν πετύχει, με σκοπό να τα μεταβιβάσουν αργότερα σε υπόχρεα μέρη.

Το 2020 στο σχήμα συμμετείχαν 35 υπόχρεα μέρη, το 55% των οποίων ήταν οι εταιρείες πετρελαιοειδών, το 35% εκπροσωπείτο από εταιρείες ηλεκτρισμού και μικρότερα ποσοστά από εταιρείες φυσικού αερίου, υγραερίου και ηλεκτρισμού – φυσικού αερίου, που είναι πολλές και οι εταιρείες που σήμερα έχουν και τα δύο καύσιμα.

Στο σύνολο των μέτρων που εφαρμόστηκαν το έτος '19, το 62% αφορούσε τεχνικά μέτρα, ενώ το 38% αφορούσε συμπεριφορικά μέτρα. Λέγοντας τεχνικά μέτρα εννοούμε μέτρα τα οποία κυρίως έχουν να κάνουν με την εφαρμογή συστημάτων ή στην περίπτωση των πετρελαιοειδών να έχουμε τεχνικά μέτρα, να γνωρίζουμε τα μέτρα τα οποία ουσιαστικά έχουν να κάνουν κυρίως με τα καύσιμα, δηλαδή με τη βελτίωση των καυσίμων, με τα πρόσθετα δηλαδή των καυσίμων και τη βελτίωση των καυσίμων, οπότε με τη λογική αυτή έχουμε εξοικονόμηση ενέργειας. Ενώ συμπεριφορικά είναι τα μέτρα τα οποία δρουν στην ευαισθητοποίηση των καταναλωτών. Έτσι λοιπόν, το 62% αφορούσε τα τεχνικά μέτρα και το 38% τα συμπεριφορικά.

Αυτό κυρίως είναι το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται σήμερα το Καθεστώς Επιβολής. Αυτή είναι μια σύντομη, έτσι, περιγραφή του.

Τώρα θα σας παρουσιάσω κατά κάποιο τρόπο με ποιο... το ερώτημα δηλαδή το οποίο τίθεται, πώς αυτό το εργαλείο θα μπορούσε να λειτουργήσει σαν εργαλείο εξοικονόμησης και παράλληλα σαν ένα χρηματοδοτικό εναλλακτικό εργαλείο στην περίπτωση των Δήμων.

Την πρώτη περίοδο '17 – '20, εφαρμόστηκε σε πολλούς... σε κάποιους Δήμους, να μην πω πολλούς, από υπόχρεα μέρη, κυρίως εφαρμόστηκαν συμπεριφορικά στοχευμένα μέτρα και αυτά αφορούσαν κυρίως μέτρα τα οποία έγιναν σε σχολεία, για την ευαισθητοποίηση των μαθητών, είτε με έντυπο ή ηλεκτρονικό υλικό, ευαισθητοποιήθηκαν τα παιδιά στα σχολεία βλέποντας την

εξοικονόμηση ενέργειας και πώς αυτή μπορεί να συμβάλλει τόσο στη μείωση της χρήσης των καυσίμων, των συμβατικών καυσίμων, αλλά και βλέποντας και την περιβαλλοντική διάσταση στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Το ζητούμενο τώρα είναι να εφαρμόσουμε στη δεύτερη περίοδο περισσότερα μέτρα τα οποία έχουν να κάνουν κυρίως με το τεχνικό κομμάτι και τις δυνατότητες δηλαδή του καθεστώτος που μπορεί να παίξει σε αυτή τη λογική. Έτσι λοιπόν, τα υπόχρεα μέρη μπορούν να συμβάλλουν στην βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, παρέχοντας υποστήριξη τεχνικών μέτρων στο σύνολο των δημοτικών κτιρίων, παραδείγματος χάρη κτίρια γραφείων, σχολικά κτίρια και λοιπά, βιβλιοθήκες, σε περιπτώσεις δημοτικών εγκαταστάσεων όπως αθλητικά κέντρα, πισίνες, δημοτικές αγορές, στον οδοφωτισμό, όπως, τέλος, και στο σύνολο των δημοτικών οχημάτων.

Παράλληλα, θα μπορούσε να λειτουργήσει το σχήμα, το συγκεκριμένο δηλαδή των καθεστώτων, συνδυαστικά με εθνικά επιδοτούμενα προγράμματα. Παραδείγματος χάρη όταν ξεκινήσει με το καλό το ΗΛΕΚΤΡΑ, θεωρώ ότι θα μπορούσαν και τα υπόχρεα μέρη, συνδυαστικά, να συνδράμουν από τη μεριά τους στη σημαντική συμμετοχή στο κομμάτι των μέτρων τα οποία ουσιαστικά οι Δήμοι θα ήθελαν να εκτελέσουν. Άρα λοιπόν θα είναι και εκεί αρκετά δυνατή η συμβολή του καθεστώτος.

Τέλος, θα μπορούσε να συμβάλλει και στα ευάλωτα φτωχά νοικοκυριά των Δήμων, καθότι τα υπόχρεα μέρη δύνανται να διεκδικήσουν προσαυξημένες ενεργειακές πιστώσεις κατά 40%, δηλαδή αν παραδείγματος χάρη ένα υπόχρεο μέρος τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο αναφοράς που θα πρέπει να πετύχει 2 kilotoe, 5 kilotoe, θα μπορούσε αυτό να προσαυξηθεί κατά 40%. Δηλαδή θα ήταν ένα bonus για τα υπόχρεα μέρη, αλλά παράλληλα και για τα ευάλωτα νοικοκυριά στην περίπτωση των Δήμων.

Τέλος, θα ήθελα να πω ότι θα μπορούσε να υπάρχει η υποστήριξη των υπόχρεων μερών και αυτή η υποστήριξη θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι είναι σημαντική και ότι συμβάλλει και στη γρήγορη επίτευξη των μέτρων αυτών, που σε καμία άλλη περίπτωση ίσως οι Δήμοι δεν θα έπαιρναν την απόφαση να κάνουν μόνοι τους, άρα λοιπόν... και μπορούμε σε αυτή την περίπτωση να έχουμε μια οικονομική υποστήριξη, δηλαδή άμεση οικονομική συνεισφορά για το έργο βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης, με διευκόλυνση δανείων χαμηλού επιτοκίου, με διαπραγματευτικές εκπτώσεις σε υλικά, δηλαδή σε προμήθειες φωτισμού, αντλίες θερμότητας υψηλής απόδοσης, (...) και να έχουμε επίσης οικονομική υποστήριξη όσον αφορά τις μειωμένες τιμές ενέργειες και των τιμολογίων.

Από την άλλη μεριά, μπορούμε να έχουμε και τεχνική υποστήριξη. Δηλαδή διενέργεια ενεργειακών ελέγχων από πιστοποιημένους ενεργειακούς ελεγκτές, εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης ενέργειας, προσδιορισμό παρεμβάσεων βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης, μετρήσεις για την επαλήθευση της εξοικονόμησης που πραγματοποιείται από τις παρεμβάσεις και θα μπορούσε επίσης να παρέχονται συμβουλές για το σχεδιασμό, την προμήθεια και την εγκατάσταση των τεχνολογιών, παραδείγματος χάρη δηλαδή συνδυασμού θερμότητας και ισχύος, συστήματα ενεργειακής διαχείρισης κτιρίων, συστήματα ανάκτησης θερμότητας.

Τελειώνοντας, θα ήταν ευχής έργο να δούμε σύντομα τα υπόχρεα μέρη και τους Δήμους να έρθουν σε επαφή και να ξεκινήσουν συνεργασία στο πλαίσιο του σχήματος, με την ολοκλήρωση τεχνικών μέτρων, στο πλαίσιο δηλαδή του καθεστώτος.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Καθεστώς Επιβολής, μπορείτε να ανατρέξετε στο site του ΚΑΠΕ, στο cres.gr/obs όπου εκεί θα βρείτε όλη την πληροφορία, θα βρείτε όλα

τα υπόχρεα μέρη την τρέχουσα περίοδο και από εκεί και πέρα καλό θα είναι οι Δήμοι να έρθουν σε επαφή με τα υπόχρεα μέρη, έτσι ώστε να δημιουργηθούν αυτοί οι δεσμοί που προς όφελος θα είναι και των δύο μερών.

Αυτά από εμένα, ευχαριστώ για την προσοχή σας και με μεγάλη χαρά να απαντήσω σε πιθανά ερωτήματά σας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε τον κύριο Ιατρίδη, στέλεχος του ΚΑΠΕ, πραγματικά πάρα πολύ σημαντική και η συμβολή σας και στη σημερινή εκδήλωση, αλλά και γενικότερα στη λειτουργία και του Κέντρου.

Μ. ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Σας ευχαριστώ πολύ για τα καλά σας λόγια.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Άρα λοιπόν, είναι πάρα πολύ σημαντικό να συζητάμε, γιατί και κάτι καινούργιο βγαίνει και... (...), εδώ είμαστε όλοι που ακούμε και έχω να πω ότι έχουμε πάνω από 150 που παρακολουθούν τη σημερινή μας συνεδρία από το πρωί, που είναι πολύωρη, με πάρα πολλές ενότητες, με καλεσμένους από το εξωτερικό, σε πραγματικά κρίσιμα ερωτήματα και για τα εργαλεία τα χρηματοδοτικά και για το πλαίσιο το θεσμικό της χώρας και της Ευρώπης και γενικά και για τις βιώσιμες λύσεις των ΟΤΑ, που είχαμε αυτή τη συγκεκριμένη ενότητα, αγαπητέ κύριε Ιατρίδη, πιστεύω ότι...

Μ. ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Να είστε καλά, σας ευχαριστώ πολύ για τα καλά σας λόγια.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: ...θα αφήσουμε θετικό αποτύπωμα και εμείς από τη σημερινή μας εκδήλωση.

Μ. ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Σαφώς.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την παρουσία σας, να είστε καλά.

Και συνεχίζουμε με την απογευματινή συνεδρία, η οποία ουσιαστικά είναι ένα στρογγυλό τραπέζι, φυσικά διαδικτυακά, αντιλαμβάνεστε ότι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε λόγω της πανδημίας, δεν μας επιτρέπουν να έχουμε το γνωστό τραπέζι,

δηλαδή τα πάνελ τα οποία κατά καιρούς είχαμε. Στρογγυλό τραπέζι λοιπόν, για την εφαρμογή καινοτόμων χρηματοδοτικών μηχανισμών στους ΟΤΑ.

Έχουμε τη χαρά να φιλοξενούμε πρώτο ομιλητή, αυτόν που θα παρέμβει πρώτος σε αυτό το όμορφο τραπέζι, τον κύριο Ψωμά Στέλιο, ο οποίος είναι Σύμβουλος σε Θέματα Ενέργειας και Περιβάλλοντος της εταιρείας ENFINITY. Δεν ξέρω αν το λέω καλά, θα μου πείτε στην πορεία. Φαντάζομαι καλά το λέω, όπως είναι και γραμμένο στο εισηγητικό.

Ο κύριος Ψωμάς είναι ειδικός σε θέματα πράσινης ενέργειας και αιεφόρων επενδύσεων. Έχει πάνω από 30 χρόνια – αν και δεν του φαίνεται – εμπειρίας στο άνοιγμα νέων πράσινων αγορών, στην προώθηση και χρηματοδότηση φιλοπεριβαλλοντικών επενδύσεων, έργων εξοικονόμησης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενώ είναι και Σύμβουλος του Συνδέσμου Εταιρειών Φωτοβολταϊκών.

Στο πρόγραμμα PRODESA εκπροσωπεί την εταιρεία ENFINITY και θα μας παρουσιάσει δια ολίγον – και είναι σημαντικό αυτό, αγαπητέ Στέλιο, για τον χρόνο, γιατί πραγματικά είναι πάρα πολλοί οι ομιλητές – καινοτόμοι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί στο πρόγραμμα αυτό του PRODESA. Σε ευχαριστούμε που είσαι μαζί μας, με την μεγάλη σου εμπειρία και...

Σ. ΨΩΜΑΣ: Εγώ ευχαριστώ. Θα είμαι εξαιρετικά σύντομος, γιατί είναι πιο σημαντικό, νομίζω, να ακούσουμε τις Τεχνικές Υπηρεσίες...

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Επειδή ξέρω πολύ καλά και την ευαισθησία σου και την πορεία σου, φαντάζομαι αυτό το διαχειρίζεσαι και μόνος σου, δεν χρειάζεται να το πω εγώ.

Σ. ΨΩΜΑΣ: Στην αρχή του προγράμματος, προσπαθήσαμε να μαζέψουμε όλες τις πιθανές πηγές χρηματοδότησης που έχει ένας Δήμος, από τις προφανείς μέχρι τις λιγότερο προφανείς και προφανώς οι πηγές αυτές θα μπορούσαν να χωριστούν σε τέσσερις βασικές ενότητες, είναι τα ίδια κεφάλαια, ο δανεισμός, οι

επιδοτήσεις και η ιδιωτική χρηματοδότηση, η μόχλευση ιδιωτικών πόρων. Προφανώς κάθε μία από τις πηγές αυτές έχει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της.

Για τα ίδια κεφάλαια, ενώ φαίνεται ότι είναι μία εύκολη λύση, με την οικονομική κατάσταση των Δήμων και ιδιαίτερα την τελευταία 10ετία, κατανοείτε καλύτερα από εμένα ότι είναι δύσκολο ένας Δήμος να βάλει ίδια κεφάλαια.

Σε ότι αφορά στο δανεισμό, δεν θα πω περισσότερα πράγματα, διότι είχαμε μια ολόκληρη ενότητα για το πώς μπορεί ένας Δήμος να δανειστεί είτε από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, είτε από τα ειδικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το Ταμείο Υποδομών και τα λοιπά.

Σε ότι αφορά στις επιδοτήσεις, νομίζω επίσης ότι είναι ένα θέμα το οποίο το ξέρουν αρκετά καλά οι Δήμοι και όπως ανέφερε πολύ σωστά η κυρία Αθανασάκου, δυστυχώς το πρόβλημα με τις επιδοτήσεις είναι ότι αφενός ο χρονισμός δεν συμπίπτει πάντα με τον προγραμματισμό των Δήμων, αλλά ακόμα και το είδος των έργων, το πακέτο – να το πω έτσι – των παρεμβάσεων, δεν συμπίπτει πάντα με τις επιδοτούμενες παρεμβάσεις από κάποιο πρόγραμμα.

Τα προσπερνώ αυτά, γιατί οι προηγούμενοι ομιλητές, για παράδειγμα ο κύριος Βερελής, είχε κάνει μια εκτενή αναφορά σε αυτό.

Θα μείνω λιγάκι στο κομμάτι της ιδιωτικής χρηματοδότησης, διότι αυτό, αν θέλετε, είναι και το στοίχημα του PRODESA. Είναι σαφές ότι όσα χρήματα και αν δοθούν από Κοινοτικούς ή εθνικούς πόρους, οι ανάγκες για ενεργειακή απόδοση και εξοικονόμηση ενέργειας είναι τόσο μεγάλες, που πάντα θα υπάρχει ένα χρηματοδοτικό κενό το οποίο θα κληθεί να καλύψει ο ιδιωτικός τομέας.

Η ιδιωτική λοιπόν χρηματοδότηση μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους. Η μία, που είναι, αν θέλετε, και ο πυρήνας του προγράμματος PRODESA, είναι οι συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης, η κάλυψη δηλαδή μέρους ή και του όλου κόστους των παρεμβάσεων από ιδιωτικά κεφάλαια, από τον ανάδοχο που θα αναλάβει την εκτέλεση και συντήρηση και λειτουργία των έργων αυτών.

Ένας άλλος μηχανισμός, παραπλήσιος, θα έλεγε κανείς, είναι η χρηματοδότηση προμηθευτή, αυτό που στη διεθνή ορολογία λέγεται vendor financing και το οποίο το βλέπουμε, επειδή είχαμε συζητήσεις με αρκετούς προμηθευτές, κυρίως στο κομμάτι του οδοφωτισμού. Ειδικά για τον οδοφωτισμό βλέπαμε ότι οι ιδιωτικές εταιρείες θα ήταν πρόθυμες να καλύψουν το κόστος και φυσικά με κάποια αυξημένη χρέωση, για ένα μικρό σχετικά διάστημα, και αυτή είναι η διαφορά, αν θέλετε, των δύο σχημάτων, δηλαδή η χρηματοδότηση προμηθευτή είναι μια βραχυπρόθεσμη διαδικασία, σε αντίθεση με τις συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης που είναι πιο μακροπρόθεσμη.

Στο πλαίσιο του PRODESA επίσης δοκιμάσαμε πιλοτικά και ένα άλλο εργαλείο, αυτό της συμμετοχικής χρηματοδότησης, το λεγόμενο crowdfunding, δεδομένου ότι δεν υπήρχε εμπειρία, τουλάχιστον σε επίπεδο ΟΤΑ, από το εργαλείο αυτό. Άλλωστε ένας από τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα PRODESA ήταν ο ευρωπαϊκός φορέας για την προώθηση του crowdfunding και παρ' όλο που τα ποσά που συγκεντρώθηκαν ήταν τελείως συμβολικά, εντούτοις νομίζω ότι αποκτήθηκε μια εμπειρία για το πώς θα μπορούσε κανείς να στήσει από εδώ και πέρα τέτοια προγράμματα σε επίπεδο Δήμων.

Θα παρακάμψω και πάλι τα προγράμματα του ΤΠΔ ή το ΗΛΕΚΤΡΑ, μιας και αναφέρθηκαν, επιμένοντας ότι ουσιαστικά, όταν μιλάμε για χρηματοδότηση ιδιωτική, αναφερόμαστε πρωτίστως στις συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης και στη χρηματοδότηση από τον

προμηθευτή. Εδώ υπάρχουν κάποιες, αν θέλετε, ασφαλιστικές δικλείδες για το Δήμο. Για παράδειγμα, όταν κανείς πάρει ένα δάνειο από έναν ιδιώτη, η νομοθεσία προβλέπει ένα ανώτατο επιτόκιο έτσι ώστε να μην καταλήξουμε σε καταστάσεις οι οποίες θα ήταν λίγο άβολες, να το πω έτσι, για να περάσει μια απόφαση από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Τα προσπερνώ αυτά, για να σεβαστώ λίγο το χρόνο.

Και στον πίνακα αυτό – φαντάζομαι ότι ούτως ή άλλως οι παρουσιάσεις αυτές θα είναι διαθέσιμες μετά το πέρας της εκδήλωσης – προσπαθήσαμε να μαζέψουμε τα πλεονεκτήματα, αν θέλετε, και τα μειονεκτήματα του κάθε σχήματος, κοιτώντας την απλότητα στην εφαρμογή, τους χρόνους προετοιμασίας που χρειάζονται, το κόστος της προετοιμασίας που χρειάζεται, το κόστος χρηματοδότησης και επομένως να καταλήξουμε σε αυτό που ήταν, αν θέλετε, και το μεγάλο στοίχημα του PRODESA, δηλαδή ότι τελικά κανένα χρηματοδοτικό εργαλείο δεν είναι από μόνο του ιδανικό για όλες τις περιπτώσεις, ότι ανά περίπτωση, ανά Δήμο ή και ανά είδος παρεμβάσεων, θα πρέπει κανείς να διαλέξει το κατάλληλο χρηματοδοτικό πακέτο, που ενδεχομένως να είναι δύο διαφορετικά χρηματοδοτικά σχήματα ή ακόμη και περισσότερα και φυσικά για να φτάσει σε αυτή την απόφαση, θα πρέπει να έχει κάνει πολύ καλή προετοιμασία και ειδικά στο πρόγραμμα PRODESA δεν είναι τυχαίο ότι αφιερώσαμε πάρα πολύ χρόνο, τουλάχιστον 1 χρόνος, ο πρώτος, ήταν αφιερωμένος στο να στήσουμε ακριβώς τις βάσεις εκείνες που θα βοηθούσαν αφενός τις Τεχνικές Υπηρεσίες των Δήμων, αλλά και τους αναδόχους στο επίπεδο των μελετών, έτσι ώστε να έχουμε όλοι κοινό βηματισμό, να έχουμε μια κοινή γλώσσα που θα συνεννοούμαστε και επομένως να είναι λίγο και συγκρίσιμα τα αποτελέσματα των όποιων παρεμβάσεων προκύψουν από το PRODESA.

Περισσότερα, στο τέλος της διαδικασίας, που θα έχουμε το στρογγυλό τραπέζι, γιατί, επαναλαμβάνω, το σημαντικό είναι να

ακούσουμε από τους ίδιους τους Δήμους τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις τις οποίες προωθούν μέσω του PRODESA.

Ευχαριστώ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστώ, Στέλιο, για το σύντομο της τοποθέτησής σου, ήταν πραγματικά συμβολικό, θα έλεγα.

Και να ακολουθήσουμε φυσικά με τους Δήμους, με τις εμπειρίες τις οποίες θα καταθέσουν. Όπως πολύ ορθά είπες, είναι αυτοί οι οποίοι θα μας παρουσιάσουν σε αυτό το τραπέζι το τι έχουν κάνει.

Να παρακαλέσω μόνο τους συναδέλφους των Δημάρχων, των Δήμων και των στελεχών, να είμαστε σύντομοι, περιεκτικοί, στο 5λεπτο, διότι πραγματικά πρέπει να δώσουμε χρόνο και σε αυτούς που παρακολουθούν, που είναι πάνω από 150 αυτή τη στιγμή αυτοί που παρακολουθούν, αυτοδιοικητικά στελέχη και Δήμοι, που θέλουν να παρέμβουν, άρα λοιπόν να έχουμε λίγο χρόνο για ερωτήσεις.

Να ξεκινήσουμε λοιπόν με το Δήμο Αλίμου, όπως και στην αρχή, φυσικά, με τον ενεργειακό σύμβουλο, τον κύριο Κώνστα Χρήστο. Έχετε το λόγο και χαίρομαι πολύ που είστε μαζί μας σήμερα.

Χ. ΚΩΝΣΤΑΣ: Σας ευχαριστώ και εγώ για την πρόσκληση.

Να σας δείξουμε λιγάκι τα αποτελέσματα του PRODESA από το Δήμο Αλίμου. Πώς υλοποιήσαμε αυτό το πρόγραμμα; Αρχικά ο Δήμος καθόρισε τα κτίρια και τις εγκαταστάσεις που ήθελε να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα, συγκεντρώσαμε και επεξεργαστήκαμε τις πραγματικές καταναλώσεις ενέργειας των κτιρίων, στη συνέχεια διενεργήσαμε τις ενεργειακές επιθεωρήσεις στα κτίρια, με βάση τα αποτελέσματα των ενεργειακών επιθεωρήσεων καταφέραμε και συντάξαμε έναν κατάλογο με ιεραρχημένες παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας για κάθε κτίριο και από αυτές επιλέξαμε τις βέλτιστες, ανάλογα το κτίριο, την αποδοτικότητα αλλά και τη δυνατότητα εφαρμογής τους. Δηλαδή αυτό που μας ενδιέφερε πάρα πολύ ήταν να είναι βιώσιμες αυτές οι

παρεμβάσεις που θα κάνουμε. Υπολογίσαμε το κόστος των παρεμβάσεων, την εξοικονόμηση ενέργειας και στο τέλος προχωρήσαμε στην οικονομική αξιολόγηση και στους δείκτες απόδοσης.

Εδώ βλέπετε συγκεντρωτικά τα κτίρια τα οποία ένταξε ο Δήμος Αλίμου στο πρόγραμμα PRODESA, είναι κάποια νηπιαγωγεία, Δημοτικά Σχολεία κυρίως και ελάχιστα κτίρια δημόσια όπως είναι το Δημαρχείο, η Βιβλιοθήκη και μία εγκατάσταση όπως είναι το κολυμβητήριο. Θα παρατηρήσουμε εδώ πέρα ότι τα περισσότερα έχουν κατασκευαστεί... είναι ήδη αρκετά παλιά, η ενεργειακή τους κατηγορία ήταν και αυτή σχετικά χαμηλή και υπολογίσαμε, εκτιμήσαμε ότι η κατανάλωση ενέργειας ανέρχονταν περίπου στα 6,5 εκατομμύρια κιλοβατώρες ανά έτος και τώρα μιλάμε για την πραγματική κατανάλωση ενέργειας, αυτή την οποία πληρώνει ο Δήμος, και σε αυτή την κατανάλωση ενέργειας αντιστοιχούν πάνω από 1,6 χιλιάδες τόνοι διοξειδίου του άνθρακα, αυτές είναι εκπομπές ρύπων προς το περιβάλλον.

Στις προτεινόμενες παρεμβάσεις που κάναμε, περιλαμβανόταν θερμομόνωση του κτιριακού κελύφους, κυρίως όμως των δωματίων και των στεγών, αντικατάσταση κουφωμάτων με νέα πιστοποιημένα κουφώματα που είχαν υψηλές ενεργειακές επιδόσεις και υψηλή αεροστεγανότητα, είχαμε προτείνει την εγκατάσταση συστημάτων μηχανικού εξαερισμού με ένα υψηλό ποσοστό ανάκτησης θερμότητας, αντικατάσταση των υφιστάμενων συστημάτων θέρμανσης που στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν λέβητες πετρελαίου με τοπικές αντλίες θερμότητας τεχνολογίας inverter, επεμβάσεις στο φωτισμό των κτιρίων τόσο με την αντικατάσταση των φωτιστικών σωμάτων με led, αλλά όσο και αυτοματισμών ελέγχου του φυσικού φωτισμού.

Για τα ελάχιστα κτίρια τα οποία είχαν έναν καινούργιο λέβητα φυσικού αερίου, αυτό που προτείναμε είναι κάποιοι αυτοματισμοί οι οποίοι θα βοηθήσουν στο να ελεγχθεί καλύτερα το σύστημα

θέρμανσης, όπως είναι η αντιστάθμιση, κυκλοφορητές inverter και θερμοστατικές κεφαλές και στο τέλος, το υπολειπόμενο ποσό της ενέργειας που θα έπρεπε να καταναλώσουν τα κτίρια, σκεφτήκαμε να το καλύψουμε με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων.

Ποια ήταν τα αποτελέσματα των μελετών μας. Η εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας ανήλθε στα, περίπου, 1 εκατομμύριο, 1,5 εκατομμύριο κιλοβατώρες. Τώρα αυτή είναι η ενέργεια που θα εξοικονομηθεί με την εφαρμογή των προτεινόμενων παρεμβάσεων, με βάση τις πραγματικές καταναλώσεις ενέργειας. Και αυτό το τονίζω, διότι υπάρχει και μία θεωρητική εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας, η οποία ανέρχεται στα περίπου 4 εκατομμύρια κιλοβατώρες και, θα μου πείτε, γιατί είναι τόσο μεγαλύτερο αυτό το νούμερο; Διότι δεν είμαστε πάντα σίγουροι ότι ένα δημόσιο κτίριο πληροί και τις συνθήκες άνεσης.

Όλοι γνωρίζουμε ότι... και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τις περισσότερες φορές οι Δήμοι είναι να θερμάνουν το χειμώνα τα σχολεία τους, τα χρήματα είναι λίγα, οι υποχρεώσεις είναι πολλές, άρα αρκετές φορές κάνουμε εκπτώσεις στις συνθήκες άνεσης. Εάν πληρούν όλες τις συνθήκες άνεσης, η πραγματική κατανάλωση που θα είχε ο Δήμος δεν θα ήταν το ποσό που ανέφερα πριν, αλλά θα ήταν ένα πολύ μεγαλύτερο. Άρα η θεωρητική εξοικονόμηση ενέργειας μας αποδεικνύει ότι όχι απλά μπορούμε να πετύχουμε με εφαρμογή αυτών των προτεινόμενων παρεμβάσεων μία σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας, αλλά να βελτιώσουμε κιόλας τις συνθήκες λειτουργίας των ίδιων των κτιρίων. Και νομίζω είναι κάτι που όλοι οι Δήμοι θέλουν.

Παράλληλα, επειδή – όπως προαναφέραμε – είχαμε προτείνει και την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, θα υπάρχουν και περίπου 600.000 κιλοβατώρες ενέργειας, που θα παράγονται από φωτοβολταϊκά συστήματα.

Τώρα, γενικά, συνοπτικά, τα αποτελέσματα εξοικονόμησης ενέργειας είναι, σε ότι αφορά τον ηλεκτρισμό περίπου 277.000 κιλοβατώρες ενέργειας, στο φυσικό αέριο είναι κάτι λιγότερο, είναι 154.000 κιλοβατώρες και καταφέραμε να μην καταναλώνουμε πλέον καθόλου πετρέλαιο. Και η εξοικονόμηση ανέρχεται στις 418.000 κιλοβατώρες ενέργειας.

Αντίστοιχα, σε όρους πρωτογενούς ενέργειας, έχουμε μία εξοικονόμηση της τάξεως των 3.200 μεγαβατωρών και οι αντίστοιχες εκπομπές σε τόνους διοξειδίου του άνθρακα είναι περίπου 1.023. Δηλαδή 1.023 τόνους διοξειδίου του άνθρακα θα εκπέμπει λιγότερα ο Δήμος Αλίμου, από τη στιγμή που θα εφαρμόσει τις προτεινόμενες παρεμβάσεις.

Και προφανώς, όπως είπαμε και στην αρχή, υπήρξε και μία αξιολόγηση της οικονομικής βιωσιμότητας των προτεινόμενων παρεμβάσεων, αυτή πραγματοποιήθηκε με τα εργαλεία, όπως ανέφερε και ο συνάδελφος πριν, που έχουν αναπτυχθεί στα πλαίσια του προγράμματος PRODESA. Εδώ φαίνονται πολύ συνοπτικά ποιες είναι οι παράμετροι τις οποίες λάβαμε υπόψη για να φτάσουμε σε αυτό το αποτέλεσμα και το έχουμε κάνει σε δύο διακριτά μέρη.

Το πρώτο είναι η εξοικονόμηση ενέργειας που αφορά τα κτίρια, ότι έχει να κάνει με τις παρεμβάσεις στα κτίρια και το δεύτερο είναι τι θα μπορούσαμε να κερδίσουμε με την αυτοπαραγωγή με ενεργειακό συμπηφισμό από την εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών συστημάτων, για να φτάσουμε στην τελική αξιολόγηση, ένας δημοπρατούμενος προϋπολογισμός έργου κοντά στα 2,5 εκατομμύρια ευρώ, ήδη ο Δήμος Αλίμου έχει δεχθεί μία επιδότηση της τάξεως των 880.000 € και ο χρόνος αποπληρωμής που υπολογίσαμε είναι περίπου στα 10 έτη και ο δείκτης κερδοφορίας στα 0,44. Και καθαρή παρούσα αξία είναι στο 1.073.000 € περίπου.

Αυτή τη στιγμή είμαστε ακόμα στη διερεύνηση μίας μορφής συγχρηματοδότησης μιας ενεργειακής σύμβασης, κάτι το οποίο δεν έχει ξεκαθαρίσει, αλλά εκτιμώ ότι με τη μελέτη που έχει γίνει και με την επιδότηση που έχει ήδη δοθεί, είναι ζήτημα χρόνου κάποια στιγμή να μπορέσουμε να υπογράψουμε και μια τέτοια σύμβαση.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας, ελπίζω να ήμουν αρκετά σύντομος και περιεκτικός και θα είμαι στη διάθεσή σας σε οποιαδήποτε ερώτηση.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Χρήστο, πάρα πολύ σημαντική και η εμπειρία σου στο χώρο αυτό χρόνια τώρα, αλλά και στην παρουσία σου στο Δήμο Αλίμου, και για τα στοιχεία τα οποία παρουσίασες.

Να συνεχίσουμε με τον έτερο Δήμο, το Δήμο Αγίου Δημητρίου και να καλωσορίσουμε τον Αντιδήμαρχο, τον κύριο Κουτσοβασίλη Βασίλη, ο οποίος και αυτός, στο χρόνο που έχουμε πει, Βασίλη μου, 5 λεπτά, αν μπορείς, για να είμαστε... Για να δώσουμε (...) χρόνο σε αυτούς που παρακολουθούν, και είναι πάρα πολλοί, για να θέσουν ερωτήσεις και να έχουμε έναν διάλογο.

Βασίλη, έχεις το λόγο.

Β. ΚΟΥΤΣΟΒΑΣΙΛΗΣ: Ευχαριστώ πολύ. Θα προσπαθήσω να είμαι πολύ σύντομος.

Να σας ευχαριστήσω καταρχήν που με καλέσατε. Σήμερα πήραμε σημαντικές πληροφορίες όχι μόνο για το πρόγραμμα PRODESA, αλλά πήραμε και για νέα χρηματοδοτικά εργαλεία που είναι σημαντικά για τους Δήμους και την Αυτοδιοίκηση γενικότερα.

Επειδή δεν έχω εγώ τεχνικές γνώσεις ιδιαίτερες, θα μιλήσω περισσότερο για τα προβλήματα και εμπειρικά, πώς αντιμετωπίσαμε την κατάσταση, πού βρισκόμαστε σήμερα.

Να πω καταρχήν ότι μιλάμε τώρα για εγκατάσταση σε εμάς φωτοβολταϊκών σε 35 κτίρια, η συνολική ισχύς αυτών που θα εγκαταστήσουμε είναι 3.381 (...) και το κόστος υλοποίησης, σύμφωνα με τις μελέτες που έχουμε κάνει, είναι 2.435.586 €.

Έχουμε αντιμετωπίσει τα σενάρια, τώρα, χρηματοδότησης του έργου, τα οποία είναι τα εξής αυτή τη στιγμή. Είναι, καταρχήν, το πρώτο, χρηματοδότηση εξ ολοκλήρου από το Δήμο, με δανεισμό από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Το δεύτερο σενάριο είναι η χρηματοδότηση του έργου από τον ανάδοχο, με 7ετή σύμβαση, κατά 100%. Η συγχρηματοδότηση του Δήμου (...) ESCO με 10ετή σύμβαση, 22-78, 22% και 78 αντίστοιχα. Η χρηματοδότηση 100% από τον ανάδοχο, με 7ετή σύμβαση. Κινούμαστε κυρίως μάλλον προς την 7ετή σύμβαση, γιατί και θα έχουμε γρήγορη αποπληρωμή και θα έχουμε περισσότερα αποτελέσματα και ενδεχομένως και καλύτερη μόχλευση και... πώς το λένε; Να είναι πιο ελκυστική – να το πούμε έτσι – η επένδυση.

Θέλω να πω το εξής τώρα. Αυτή τη στιγμή αντιμετωπίσαμε τα εξής προβλήματα, τα οποία τα λύσαμε, είμαστε στην διαδικασία, καταρχήν, να βγάλουμε την πρόσκληση, έτσι; Να περάσει δηλαδή από την Οικονομική Επιτροπή, από το Δημοτικό Συμβούλιο και ναι, η πρόσκληση να βγει στον αέρα. Αυτά που αντιμετωπίσαμε τα προβλήματα, είναι τα εξής.

Πώς θα εξοικονομήσουμε, καταρχήν, τη μεγαλύτερη ενέργεια. Πώς θα χρησιμοποιηθεί η νεότερη τεχνολογία, που ενδεχομένως υπάρχει σήμερα, γιατί η μελέτη ήταν λίγο προγενέστερα. Οι εργασίες που πρέπει να γίνουν στις στέγες των κτιρίων ....(πρόβλημα ήχου)... να κάνουμε κάποιες παρεμβάσεις και λοιπά, οι ελλείψεις που διαπιστώθηκαν από τις τεχνικές μελέτες στους πίνακες των κτιρίων που θα κάνουμε τις εγκαταστάσεις, πιθανές ειδικές αδειοδοτήσεις που μπορεί να υπάρχουν. Να εξασφαλίσουμε την πλήρη εξοικονόμηση και χρήση παρεχόμενης ενέργειας ακόμα και αν κάποια σύνδεση για κάποιο λόγο πάψει να λειτουργεί, στην πορεία ή στην έναρξη της εγκατάστασης, κάθε ρολόι να κουμπώσει με ένα ρολόι ώστε να μην έχουμε η περίσσεια ισχύ να χαθεί.

Και κυρίως να χρησιμοποιήσουμε τα κτίρια που έχουν μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας και η ενέργεια που θα

εξοικονομηθεί να καταναλώνεται στο μεγαλύτερο ποσοστό από το ίδιο το κτίριο. Δηλαδή να υπάρχει η δυνατότητα σύνδεσης, με μπαταρία ενδεχομένως, που την περίσσεια ενέργεια να την κατακρατεί, έτσι ώστε σε ώρες που, παράδειγμα, ένα σχολείο δεν λειτουργεί, το καλοκαίρι, αλλά χρησιμοποιείται τα βράδια του καλοκαιριού από Συλλόγους, από τα παιδιά, από διάφορες ομάδες, από διάφορες δραστηριότητες, να μπορούμε να καταναλώνουμε εκεί την ενέργεια την οποία παράγει το κτίριο, από τα φωτοβολταϊκά. Να αποθηκεύεται η ενέργεια και να καταναλώνεται σε άλλο χρόνο στο ίδιο κτίριο.

Παράλληλα, να υπάρχει η δυνατότητα, εφόσον έχουμε περίσσεια ενέργεια, να καταναλώνεται... ο συμψηφισμός που λέμε, να πηγαίνει ενδεχομένως στον οδοφωτισμό. Σκεφτήκαμε ακόμα και το σενάριο, δεν ξέρω, να δούμε, να κάνουμε ενεργειακή κοινότητα, υπάρχει και αυτό το σενάριο στην πορεία.

Ποιος εγγυάται για τις κιλοβατώρες που παράγονται και αξιοποιούνται πλήρως. Ο Δήμος ή ο ανάδοχος. Ο ανάδοχος προφανώς, που πρέπει να υπάρχει στη ρήτρα ότι εγγυάται για την καλή απόδοση του φωτοβολταϊκού.

Ποιος θα παρακολουθεί... να παρακολουθεί το έργο με τηλεκοντρόλ. Έτσι ώστε να έχουμε πότε είναι περίσσεια ενέργεια, να μας ενημερώνει, ώστε με ένα σύστημα να μπορούμε να την αξιοποιούμε και να κάνουμε τις ενέργειες που πρέπει ώστε να πάει εκεί που πρέπει να πάει.

Τα έσοδα που παρέχονται από την ενέργεια, να είναι τόσα ώστε να πληρώνεται ο ανάδοχος.

Να έχουμε εξειδικευμένο προσωπικό, γιατί πρέπει να παρακολουθούμε αυτόν τον συμψηφισμό της ενέργειας και να αποτυπώνεται και να ενημερώνουν το Δήμο ώστε να κάνει τις επόμενες ενέργειες και ο ανάδοχος να είναι υπεύθυνος για την κάθε σύνδεση και αν κάποιο δεν έχει συνδεθεί, για κάποιο λόγο, (...) δεν

ξέρω τι άλλο μπορεί να είναι, να υπάρχει μέριμνα για αλλαγή κτιρίου στη διαδικασία αυτή.

Αυτά είναι που αντιμετωπίσαμε, σας είπα για τα οικονομικά σενάρια, τώρα βρισκόμαστε στη διαδικασία που να πάει στην Οικονομική Επιτροπή, στο Δημοτικό Συμβούλιο και η προκήρυξη πρέπει να βγει στον αέρα. Αυτό είναι όλο το πλαίσιο που έχουμε κάνει μέχρι σήμερα.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ωραία. Βασίλη μου, καταρχήν ήσουν μέσα στο χρόνο, πάρα πολύ σημαντικό. Κάνετε μεγάλη προσπάθεια εκεί με τη Μαρία την Ανδρούτσου στο Δήμο Αγίου Δημητρίου, και την ευχαριστούμε και αυτή για την παρουσία της και για τη δυναμική της παρουσία γενικότερα στην Αυτοδιοίκηση.

Και να συνεχίσουμε με το Δήμο Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης, τον κύριο Αποστολόπουλο Δημήτρη, Υπεύθυνο...

Β. ΚΟΥΤΣΟΒΑΣΙΛΗΣ: Πρόεδρε, συγγνώμη, να πω κάτι; Συγγνώμη. Εμείς κάνουμε και την απλή αναλογική, πράξη, έτσι; Έχουμε συνεργασία. Από διαφορετικές παρατάξεις, έχουμε συνεργασία και είναι άφογη και θα προχωρήσει δυνατά. Ευχαριστώ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Αφού το ξέρεις ότι έχουμε ιδιαίτερη σχέση και ιδιαίτερη αγάπη και η συνεργασία είναι πάντα δεδομένη και πρέπει να υπάρχει, για να μπορούμε να πηγαίνουμε μπροστά από τα πράγματα. Και η συνεργασία των Δήμων όλων είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Δημήτρη Αποστολόπουλε, είναι Υπεύθυνος του Γραφείου Προγραμματισμού και Οργάνωσης του Δήμου, φαντάζομαι. Ένας νέος άνθρωπος, πολύ δυναμικός, εκεί με τον Γρηγόρη, δίπλα, ομάδα.

Προχωράμε, έχεις το λόγο για 5 λεπτά, αν έχεις την καλοσύνη, γρήγορα, να δούμε λίγο τι έχετε κάνει εκεί.

Δ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ: Σας καλησπερίζω και εγώ, ευχαριστώ πάρα πολύ για τα λόγια σας, για την προσφώνηση.

Θα ήθελα να σας συγχαρώ καταρχήν για την άψογη διοργάνωση του Συνεδρίου σας και να μοιραστώ μαζί σας μερικές διαφάνειες που έχουμε επιλέξει εγώ και η ομάδα μας.

Δεν ξέρω αν μπορείτε να τη δείτε αυτή τη στιγμή. Φαίνεται;

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Τώρα βλέπουμε.

Δ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ: Θα ήθελα να ξεκινήσω λοιπόν, ότι ο Δήμος μας υπέγραψε μια προγραμματική σύμβαση με τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Μηχανολόγων – Μηχανικών, Τομέας Θερμότητας, Εργαστήριο Ατμοκινητήρων και Λεβήτων, το 2018, όπου ολοκλήρωσε μία μελέτη. Ο στόχος της ήταν να βρεθεί εκείνο το βέλτιστο μείγμα ενεργειακών παρεμβάσεων για την επίτευξη των στόχων του έργου, μέσω (...) βιωσιμότητας.

Αυτή η μελέτη μέσα στο 2021 (...) και ως αποτέλεσμα αυτής της μελέτης ήταν ότι, για το Δήμο Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης έχουμε αποφασίσει να πραγματοποιήσουμε ενεργειακές παρεμβάσεις σε 14 κτίρια, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τη βελτίωση των συνθηκών άνεσης και συγκεκριμένα τη θερμομόνωση δώματος, αντικατάσταση κλιματιστικών μονάδων, αντικατάσταση φωτιστικών σωμάτων με νέου τύπου led και αισθητήρες, αντικατάσταση λέβητα με αντλία θερμότητας, εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων με εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό. Παράλληλα, τοποθέτηση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε επιπλέον 21 σχολικά κτίρια, με εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό.

Οπότε μιλάμε για ένα σύνολο 35 κτιρίων, το οποίο έχει μελετηθεί ότι οι παρεμβάσεις σε αυτό θα επιφέρουν μια εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας 715 μεγαβατώρες ανά έτος, το οποίο μεταφράζεται οικονομικά σε 166.000 € ανά έτος, παράλληλα, η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ υπολογίζεται περίπου σε 1.200 μεγαβατώρες ανά έτος και μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε 1.380 τόνους ανά έτος, με συνολικό

προϋπολογισμό παρεμβάσεων περίπου, όπως ειπώθηκε, 2,5 εκατομμύρια ευρώ.

Έχοντας λοιπόν υπόψη αυτές τις παρεμβάσεις, ο Δήμος μας, σε συνεργασία και με τους εταίρους του κονσόρτσιουμ, αναζήτησε πηγές χρηματοδότησης, γιατί φάνηκε και από τη μελέτη ότι προκειμένου να ήταν βιώσιμη μια τέτοια επένδυση, θα έπρεπε να υπάρχει μια μεγάλη συνεισφορά από επιχορήγηση, οι πηγές που μελετήθηκαν ήταν από το ΕΣΠΑ, τα με ευρωπαϊκά προγράμματα και τα εθνικά προγράμματα αντίστοιχα, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, η Περιφέρεια Αττικής, οι εταιρείες ενεργειακών υπηρεσιών και ένα καινοτόμο εργαλείο χρηματοδοτικό, το crowdfunding, η ηλεκτρονική συμμετοχή ...(πρόβλημα ήχου)... όπου μάλιστα και με τον εταίρο μας, το Δήμο Αγίων Αναργύρων – Καματερού, διενεργήσαμε μια πιλοτική καμπάνια τον 12^ο του 2019.

Ο Δήμος μας τελικά υπέβαλλε μια αίτηση χρηματοδότησης στο πρόγραμμα Χρηματοδοτικού Μηχανισμού Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου 2014 – 2021 και ύψους περίπου 1.300.000 €, το αποτέλεσμα της οποίας ήταν ...(πρόβλημα ήχου)...

Με βάση αυτό λοιπόν, το χρηματοδοτικό σχήμα το οποίο έχουμε αποφασίσει να χρησιμοποιήσουμε προκειμένου να προχωρήσουμε σε αυτή την επένδυση είναι μια συμμετοχή fifty – fifty, να το πούμε έτσι, δηλαδή μια συμμετοχή της ESCO, του αναδόχου, με περίπου 1.200.000 € και αντίστοιχα την επιχορήγηση που θα πάρουμε από το πρόγραμμα του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Όσον αφορά τώρα τα τεύχη δημοπράτησης, θα ήθελα να αναφέρω, έτσι, δυο – τρία σημεία, ότι θα βασιστούν στο νόμο των δημοσίων συμβάσεων, θα πρόκειται για μια ανοιχτή διαδικασία με ηλεκτρονικό ανοιχτό διαγωνισμό, σφραγισμένες προσφορές και κριτήριο κατακύρωσης, την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής. Θα είναι μία μεικτή σύμβαση, δεδομένου ότι έχουμε έργο προμήθεια

υπηρεσία και βέβαια θα βασιστεί, όπως είναι γνωστό, στα πρότυπα μιας σύμβασης ενεργειακής απόδοσης πολυετούς διάρκειας, όπου ...(πρόβλημα ήχου)... θα είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση των ενεργειακών παρεμβάσεων, τη συντήρηση και την εγγυημένη απόδοση λειτουργίας της. Παράλληλα, η καταβολή (...) θα είναι σε σταθερές ετήσιες πληρωμές, δεδομένου ότι πιστοποιείται η εγγυημένη απόδοση λειτουργίας τους.

Τέλος, προσδοκούμε και είναι σίγουρο ότι θα προκηρύξουμε τον διαγωνισμό τον ερχόμενο μήνα, τον Ιούνιο του 2021 και όσον αφορά τα οφέλη που είχε η συμμετοχή μας σε αυτό το έργο, το πολύ καινοτόμο και σημαντικό, μπορούμε να πούμε με τρία bullets ότι επιτυγχάνει ένα μακροχρόνιο οικονομικό, ενεργειακό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό όφελος, δεδομένου ότι αναβαθμίζονται τα κτίρια με σύγχρονο και αποδοτικό ενεργειακό εξοπλισμό, μειώνονται οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και το ενεργειακό αποτύπωμα. Παράλληλα, αποκτά τεχνογνωσία στην υλοποίηση συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης και τέλος, αποκτά τεχνογνωσία στη χρήση καινοτόμων εργαλείων χρηματοδότησης.

Σας ευχαριστώ πολύ, ελπίζω να μη σας κούρασα.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Όχι, πραγματικά, Δημήτρη, ήσουν μέσα στο χρόνο σου και πολύ συνοπτικός και ευχαριστούμε πάρα πολύ για την παρουσίαση την οποία έχεις ετοιμάσει και την είδαμε και όσοι συμμετέχουμε και όσοι παρακολουθούμε.

Να συνεχίσουμε με τον Δήμο Αγίων Αναργύρων – Καματερού και την κυρία Μαντζαβινάτου Ιωάννα, Προϊσταμένη Τεχνικής Υπηρεσίας, είναι, θα έλεγα, η καρδιά του Δήμου, γιατί όλοι ξέρουμε πολύ καλά τι τραβάει η Αυτοδιοίκηση με τις Τεχνικές Υπηρεσίες, με την έλλειψη που υπάρχει γενικότερα. Άρα λοιπόν, επιτελείτε πραγματικά σημαντικό έργο και θέλουμε να σας ακούσουμε για 5 λεπτά, για την παρουσίαση των δράσεων που έχετε ήδη κάνει στο Δήμο.

I. ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΑΤΟΥ: Ευχαριστώ πολύ, καλησπέρα και από εμάς, από το Δήμο Αγίων Αναργύρων – Καματερού.

Να συγχαρούμε τους διοργανωτές του Συνεδρίου.

Εγώ έχω κάνει share screen, δεν ξέρω αν το βλέπετε, αν βλέπετε την παρουσίαση.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Τώρα τη βλέπουμε, ναι.

I. ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΑΤΟΥ: Πολύ ωραία.

Λοιπόν, ο Δήμος μας είναι ένας από τους πέντε βασικούς Δήμους -εταίρους στο έργο PRODESA που αφορά την ανάπτυξη επενδύσεων ενεργειακής απόδοσης για τη Νότια Αττική, παρ' όλο που δεν ανήκει στη Νότια Αττική.

Ο Δήμος έχει εντάξει στο PRODESA συνολικά 26 κτίρια. Οι ενεργειακές επεμβάσεις που έχουν μελετηθεί σε αυτά, στοχεύουν στην ενεργειακή αναβάθμισή τους, τουλάχιστον κατά δύο κατηγορίες, σύμφωνα με τον ΚΕΝΑΚ. Παράλληλα, έχει μελετήσει και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας στο δημοτικό φωτισμό κλίμακας 7.050 φωτιστικών.

Οι επεμβάσεις που μελετήθηκαν στα κτίρια, αφορούν τοποθέτηση θερμομόνωσης στα δώματα των κτιρίων και σε μερικά κτίρια και περιμετρικά, εγκατάσταση νέου συστήματος θέρμανσης με συστοιχία αντλιών θερμότητας ή εγκατάσταση κλιματιστικών μονάδων, αντικατάσταση των φωτιστικών σωμάτων με led και εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων και εφαρμογή συστήματος ενεργειακής διαχείρισης κτιρίων.

Στον οδοφωτισμό, η παρέμβαση αφορά στην προμήθεια και τοποθέτηση 7.050 φωτιστικών led, κυρίως οδικού φωτισμού, καθώς επίσης και εγκατάσταση συστήματος διαχείρισης και ελέγχου.

Η χρήση των φωτοβολταϊκών, σε συνδυασμό με τον εκσυγχρονισμό του συστήματος θέρμανσης, μειώνουν σε σημαντικό ποσοστό τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Στην πλειοψηφία των κτιρίων επιτυγχάνεται πολύ καλός ενεργειακός συμψηφισμός,

με αποτέλεσμα τη μεγάλη μείωση της δαπάνης και την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Σύμφωνα με το σχεδιασμό, ως προς τα κτίρια, η εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας ανέρχεται σε 1.294 μεγαβατώρες το έτος, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ υπολογίζεται σε 699 μεγαβατώρες το έτος, ενώ η μείωση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε 1,7 μεγατόνους το έτος. Στο δημοτικό φωτισμό, η ετήσια εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας ανέρχεται σε 4.900 μεγαβατώρες το έτος και η μείωση του διοξειδίου του άνθρακα σε 4,8 μεγατόνους του έτος.

Για τις παρεμβάσεις στα 26 κτίρια, το σχέδιο χρηματοδότησης μελετήθηκε χρησιμοποιώντας το οικονομικό εργαλείο που αναπτύχθηκε στο PRODESA και το οποίο βασίζεται στο συγκερασμό δημοσίων επιδοτήσεων και ιδιωτικών κεφαλαίων. Το χρηματοδοτικό σχήμα που τελικώς επιλέχθηκε, περιλαμβάνει χρηματοδότηση από ίδιους πόρους του Δήμου και από τον ανάδοχο, μέσω σύμβασης ενεργειακής απόδοσης. Η ίδια συμμετοχή του Δήμου όμως, πρέπει να τύχει επιδότησης, προκειμένου να μειωθεί η περίοδος αποπληρωμής του έργου και να καταστεί το έργο βιώσιμο.

Για το λόγο αυτό, ο Δήμος επέλεξε 13 από τα 26 κτίρια και υπέβαλε προτάσεις προς ένταξη σε τρία χρηματοδοτικά προγράμματα, στο ΠΕΠ Αττικής, στο Πράσινο Ταμείο και στον χρηματοδοτικό μηχανισμό του ΕΟΧ. Τελικώς, επιτεύχθηκε η ένταξη στα δύο πρώτα προγράμματα.

Ο Δήμος θα χρησιμοποιήσει τις χρηματοδοτήσεις των ενταγμένων πράξεων για να καλύψει την ίδια συμμετοχή του, ενώ το υπόλοιπο κόστος του έργου θα εξασφαλίσει ο ανάδοχος μέσω της σύμβασης ενεργειακής απόδοσης 10ετούς διάρκειας.

Ο προϋπολογισμός δημοπράτησης ανέρχεται περίπου στα 4.600.000 € πλέον ΦΠΑ, η καθαρή δαπάνη των εργασιών προμηθειών για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων ανέρχεται

περίπου στα 4.100.000 € και το παραπάνω ποσό προσαυξάνεται κατά 500.000 € περίπου, που καλύπτει τις υπηρεσίες του αναδόχου, δηλαδή τη χρηματοδότηση του έργου, την παροχή των υπηρεσιών λειτουργίας και συντήρησης των συστημάτων, καθώς και μέτρηση και παρακολούθηση της εγγυημένης απόδοσής τους για το χρόνο ισχύος της σύμβασης.

Ως προς το δημοτικό φωτισμό, με χρηματοδότηση από το Ταμείο Παρακαταθηκών, έχει συναφθεί σύμβαση ύψους περίπου 3.800.000 € πλέον ΦΠΑ για την προμήθεια και εγκατάσταση 7.050 φωτιστικών σωμάτων με εγγύηση καλής λειτουργίας 10ετούς διάρκειας και αποδέσμευση του ποσού σε ετήσια βάση, κατόπιν εξακρίβωσης της ετήσιας εξοικονόμησης ηλεκτρικής ενέργειας.

Το δημοπρατούμενο αντικείμενο της σύμβασης επιμερίζεται συνοπτικά σε έργο για την εκτέλεση των τεχνικών εργασιών της ενεργειακής αναβάθμισης των κτιρίων και υπηρεσίες, δηλαδή την εγκατάσταση και λειτουργία των συστημάτων ελέγχου και διαχείρισης ενέργειας των κτιρίων, τη λειτουργία και τη συντήρηση, τακτική και έκτακτη, των εγκαταστάσεων, συστημάτων και εξοπλισμών και το πρόγραμμα μέτρησης και παρακολούθησης της εγγυημένης απόδοσής τους για όλο το χρόνο ισχύος της σύμβασης.

Πρόκειται για μεικτή σύμβαση η οποία περιλαμβάνει στοιχεία δημόσιου έργου, προμήθειας και υπηρεσίας. Η σύμβαση έχει προεχόντως χαρακτήρα συμβάσεως δημόσιου έργου και ο διαγωνισμός θα διεξαχθεί με ανοικτή ηλεκτρονική δημοπρασία και με κριτήριο κατακύρωσης τη βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής.

Η βασική διαπίστωση για εμάς στην ομάδα του Δήμου, είναι ότι οι δυσκολίες και οι απαιτήσεις του επιδιωκόμενου εγχειρήματος, ουσιαστικά κατανοήθηκαν πλήρως όταν τέθηκε επί τάπητος η διακήρυξη του διαγωνισμού. Πρώτη δυσκολία ήταν ότι δεν υπήρχε επάρκεια στοιχείων καταναλώσεων και κυρίως σε ότι αφορούσε την κατανάλωση του πετρελαίου στα κτίρια. Δεύτερη δυσκολία ήταν ότι κατά την ανάθεση με δημοπρασία παροχής υπηρεσιών για τον

σχεδιασμό και την ανάλυση των μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας και παραγωγής ΑΠΕ, οι απαιτήσεις ως προς τα παραδοτέα της σύμβασης θα έπρεπε να ήταν πληρέστερες μελετών ως προς τις επεμβάσεις και η διάρκειά της να κάλυπτε ίσως και όλη τη διάρκεια του προγράμματος έως τη λήξη του. (...) δυσκολία βέβαια ήταν το χρηματοδοτικό σχήμα και η συμμετοχή του Δήμου με ίδιους πόρους ή με επιδοτήσεις ή με δανεισμό, προκειμένου να μειωθεί ο χρόνος απόσβεσης του έργου.

Ο δανεισμός του Δήμου, όπως για όλους τους Δήμους, έχει τα γνωστά πάγια προβλήματα, οι ίδιοι πόροι είναι πάντα ελλιπείς για όλους μας και οι επιδοτήσεις από τα διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα έχουν το βασικό πρόβλημα του συγχρονισμού, έτσι ώστε να μπορεί να λειτουργήσουν κάτω από μία ενιαία σύμβαση.

Βέβαια, παρ' όλα αυτά, η ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων και του δημοτικού φωτισμού, όπως ανέφερε το πρωί και ο Γενικός Γραμματέας του Δήμου μας, εντάσσεται στο γενικό σχεδιασμό του επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου για τη μείωση των ενεργειακών απαιτήσεων και έχει στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής του πληθυσμού και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Πέρα από το αναμενόμενο ενεργειακό και περιβαλλοντικό όφελος, προκύπτουν αξιοσημείωτα οικονομικά οφέλη από τη δραστική μείωση του ενεργειακού κόστους. Και βέβαια, δεν είναι καθόλου αμελητέο το γεγονός ότι η βελτίωση των συνθηκών άνεσης μέσα από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις, θα συνδράμει στην εξοικείωση των χρηστών και ιδιαίτερα των μαθητών των σχολείων, με τις τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας, τη χρήση ΑΠΕ και γενικότερα με την υιοθέτηση συνηθειών φιλικών προς το περιβάλλον.

Φυσικά, και όλες οι διεργασίες που έγιναν στο πλαίσιο του PRODESA, όπως ήταν η στενή διαδημοτική συνεργασία, η εμπειρία της δράσης του crowdfunding, ο καινοτόμος τρόπος υλοποίησης

του έργου μέσω σύμβασης ενεργειακής απόδοσης, αποτελούν μια σημαντική προστιθέμενη αξία για τις υπηρεσίες του Δήμου.

Ευχαριστώ πάρα πολύ, από το Δήμο Αγίων Αναργύρων – Καματερού.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ την Προϊσταμένη της Τεχνικής Υπηρεσίας, την κυρία Μαντζαβινάτου, που πολύ γλαφυρά μας ανέφερε τις δράσεις του Δήμου που έχει ήδη κάνει.

Και θα μεταφερθούμε από την Ελλάδα στην Κύπρο, όπου εκεί θα ακούσουμε πραγματικά μία σημαντική παρουσίαση της κυρίας Αχιλλέως Μαρίας, η οποία είναι συνεργάτιδα του Ενεργειακού Γραφείου μας στην Κύπρο.

Η κυρία Αχιλλέως είναι αρχιτέκτων μηχανικός με ειδίκευση στον ενεργειακό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό, είναι υπεύθυνη για έργα που αφορούν τη χρήση ενέργειας στα κτίρια, την ενεργειακή αναβάθμιση υφιστάμενων κτιρίων και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στα κτίρια.

Από ποια περιοχή;

Μ. ΑΧΙΛΛΕΩΣ: Κατάγομαι από Λεμεσό, αλλά μιλάω από Λευκωσία.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Τώρα είστε πού ακριβώς στην Κύπρο;

Μ. ΑΧΙΛΛΕΩΣ: Λευκωσία.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Την όμορφη Λευκωσία μας. Λοιπόν, να είστε καλά, με χαρά να σας ακούσουμε, στο χρόνο που έχουμε προσδιορίσει. Αν δεν μπορείτε, στα 7 λεπτά, και είναι δυνατόν, η παρουσίασή σας, για να έχουμε χρόνο για ερωτήσεις μετά, θα ήταν μεγάλη μας χαρά.

Λοιπόν, Μαρία μου, έχεις το λόγο.

Μ. ΑΧΙΛΛΕΩΣ: Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Καταρχήν να σας ευχαριστήσω και εγώ για την πρόσκληση, να συγχαρώ για το υπέροχο Συνέδριο. Θεωρώ ότι θα παρουσίαζα την εμπειρία του έργου PEDIA, αλλά μέχρι τώρα νομίζω ότι πιο πολλά έχουμε εμείς να μάθουμε από εσάς, γιατί η ιδέα του έργου

νομίζω είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το τι έχετε παρουσιάσει εσείς μέχρι σήμερα, επομένως ξεκινώ την παρουσίαση.

Το έργο PEDIA, Promoting Energy Efficiency and Developing Innovative Approaches in schools, είναι ένα έργο στο οποίο συντονιστής είναι το Ενεργειακό Γραφείο Κύπρου μαζί με το ίδιο το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, που είναι και στην ουσία ο ιδιοκτήτης των σχολικών κτιρίων με τα οποία ασχολείται το συγκεκριμένο έργο. Έχει άδεια χρηματοδότησης από το πρόγραμμα PDA του Ορίζοντα 2020. Εμείς έχουμε ξεκινήσει το Σεπτέμβριο του 2020 και αναμένεται να τελειώσουμε τον Αύγουστο του 2025, επομένως κατανοείτε ότι είμαστε ακόμα σε αρχικό στάδιο και νομίζω θα έχουμε αρκετές επικοινωνίες με τους υπόλοιπους συντελεστές του έργου PRODESA, γιατί έχουμε αρκετά τα οποία πρέπει να μάθουμε από τη δική τους εμπειρία.

Όσον αφορά το ίδιο το έργο, είναι το μοναδικό έργο για την Κύπρο που έχει επιλεχθεί για χρηματοδότηση τεχνικής βοήθειας, PDA, και στην ουσία έχει ως στόχο την προώθηση οριστικών προσεγγίσεων για την ποιοτική αναβάθμιση των σχολείων σε κτίρια με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας, όπως ορίζεται την παρούσα στιγμή στην υφιστάμενη νομοθεσία, η οποία τρέχει από το 2014 στην Κύπρο για τα κτίρια με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας.

Έχουμε όμως ως επιπρόσθετο στόχο τη βελτίωση των συνθηκών θερμικής άνεσης, γιατί κατανοείτε όταν μιλάμε για σχολεία, η ενεργειακή απόδοση είναι μόνο ένα κομμάτι, η θερμική άνεση, λαμβάνοντας υπόψη και τις συνθήκες τις οποίες έχουμε πλέον στα σχολικά κτίρια, ανάγεται σε πολύ σημαντικό θέμα. Επομένως θα έχουμε πιλοτική εφαρμογή ενεργειακών αναβαθμίσεων σε 25 σχολεία, θα δοκιμάσουμε τις συνηθισμένες μεθόδους, αλλά επίσης είμαστε σε μια φάση σχεδιασμού για ίσως μέτρα ενεργειακής αναβάθμισης τα οποία δεν εφαρμόζονται συχνά,

στα σχολεία ειδικά, όπως είναι τα συστήματα εξαερισμού και τα λοιπά.

Επίσης έχουμε ένα κομμάτι το οποίο θα έχει να κάνει με το πρότυπο για την ενεργειακή διαχείριση, θα εφαρμοστεί πιλοτικά, το ISO 50001, σε 50 σχολεία, με σκοπό να δούμε αν μπορεί να γίνει κεντρικά για όλα τα σχολεία της Κύπρου.

Ο απώτερος στόχος του έργου, με το πέρας των 5 χρόνων, είναι στην ουσία η ανάπτυξη της μακροπρόθεσμης στρατηγικής του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας για την ποιοτική αναβάθμιση ολόκληρου του κτιριακού αποθέματος, δηλαδή στοχεύουμε στην αναπαραγωγή αποτελεσμάτων. Από τα 25 να πάμε στα 50, να πάμε στα 100, μέχρι να φτάσουμε όλο το κτιριακό απόθεμα σε βάθος χρόνου περίπου μέχρι και το 2030.

Να πω απλά συνοπτικά ότι το PEDIA βασίζεται σε ένα άλλο έργο, το (...), κατά τη διάρκεια του οποίου είχαν διενεργηθεί οι ενεργειακοί έλεγχοι σε 5 σχολεία στη Λευκωσία και στη Λάρνακα, από όπου προέκυψαν σημαντικότερες προκλήσεις και ευκαιρίες που μας βοήθησαν ώστε να υποβάλλουμε μια νέα πρόταση για χρηματοδότηση από τον Ορίζοντα 2020.

Ως οι σημαντικότερες προκλήσεις ξεχώρισαν – όπως είχα αναφέρει – η μη ικανοποίηση των συνθηκών άνεσης, τα σχολεία με την πολύ χαμηλή ενεργειακή απόδοση αλλά ταυτόχρονα με χαμηλά λειτουργικά κόστη συγκριτικά με άλλα κτίρια, έχουμε επίσης την ανάγκη για βελτίωση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος και στην ανάδειξη του ρόλου των δημοσίων κτιρίων. Όλα αυτά είχαν οδηγήσει στην υποβολή της πρότασης η οποία έχει ως στόχο – όπως είχα αναφέρει – την ενεργειακή αναβάθμιση 25 σχολείων, ωστόσο πρέπει να αποδειχθεί κινητοποίηση 7,5 εκατομμυρίων σε επενδύσεις ενεργειακής αναβάθμισης με το πέρας του έργου. Δηλαδή μέχρι και το 2025 θα πρέπει να υπογραφούν και να αρχίσει η υλοποίηση για έργα ενεργειακής αναβάθμισης που ισούνται με

7,5 εκατομμύρια και αυτά ταυτόχρονα καθορίζουν την μακροπρόθεσμη στρατηγική του ίδιου του Υπουργείου.

Πρέπει και εμείς, όπως έχουν αναφέρει οι προηγούμενοι ομιλητές, να αποδείξουμε εξοικονόμηση ενέργειας, αύξηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και φυσικά να μειώσουμε τις εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα. Και φυσικά έρχεται μετά η διαχείριση με το ISO 50001, που θα γίνει πιλοτική εφαρμογή σε 5 σχολεία από τα 25 που θα επιλεγούν για το (...).

Νομίζω η μεγαλύτερη διαφορά όσον αφορά τις αναφορές στα προηγούμενα έργα, είναι ο τρόπος με τον οποίο επιλέξαμε εμείς να αρχίσουμε την υλοποίηση του έργου. Στην ουσία ξεκινήσαμε έχοντας επιλέξει κάποια σχολεία, αλλά στο πρώτο μήνα είχαμε αποφασίσει ότι για να υπάρχει η διαφάνεια που απαιτείται και για να υπάρχουν οι απαραίτητες τέλος πάντων προϋποθέσεις για να επιλέξουμε τα σχολεία με τη μεγαλύτερη ανάγκη και ταυτοχρόνως με το μεγαλύτερο αντίκτυπο, είχαμε θέσει ένα (...) σύστημα και είχαμε, σε συνεργασία πάντοτε με το Υπουργείο, κάνει μια ανοιχτή πρόσκληση για όλα τα σχολεία της Κύπρου, πάνω από 700 περίπου σχολεία, να υποβάλλουν την αίτηση στο έργο ώστε να συμμετέχουν για τις ενεργειακές αναβαθμίσεις. Από τα έργα που θα υπέβαλλαν – θα δούμε μετά τους αριθμούς – θα επιλεχθούν 50 για τεχνικές επισκέψεις, από τα οποία θα αντλήσουμε περισσότερες τέλος πάντων πληροφορίες με στόχο να επιλέξουμε τα 25 τελικά τα οποία θα λάβουν μέρος στο έργο PEDIA.

Θα γίνουν μετά ενεργειακοί έλεγχοι βάσει των προτύπων σε αυτά τα 25, θα έχουμε επίσης τις συναντήσεις με τις ομάδες (...) όπως είναι η ίδια η κεντρική κυβέρνηση, οι εταιρείες παρόχων ενεργειακών υπηρεσιών, τα τραπεζικά ιδρύματα, οι τοπικές Αρχές, αλλά και οι ίδιοι οι χρήστες, που είναι οι εκπαιδευτικές οργανώσεις, οι Σύνδεσμοι Γονέων και οι μαθητές.

Θα προχωρήσουμε μετά στην ετοιμασία εγγράφων βάσει των αρχών των πράσινων δημόσιων συμβάσεων και όλα αυτά θα

έρθουν να ολοκληρωθούν με την πιστοποίηση των 5 σχολείων με το ISO 50001 και θα αποτελέσουν μέρος της μακροπρόθεσμης στρατηγικής που έχουμε αναφέρει.

Τώρα, όσον αφορά τις αιτήσεις, η περίοδος για υποβολή των αιτήσεων των σχολείων στο πρόγραμμα, είχε ανοίξει το Νοέμβριο του 2020 και είχε κλείσει το Δεκέμβριο του 2020, σε μόλις 1 μήνα είχαμε λάβει συνολικά 162 αιτήσεις, από τα οποία ήταν επιλέξιμα τα 144 σχολεία από όλες τις βαθμίδες και από όλη τη γεωγραφική κάλυψη της Κύπρου, τα οποία είχαν τεθεί ως κριτήρια. Δηλαδή έπρεπε να έχουμε σχολεία από όλες τις βαθμίδες και έπρεπε να έχουμε μια γεωγραφική κάλυψη η οποία θα εξασφάλιζε τη διαφάνεια αλλά και τη λήψη συμπερασμάτων σε επίπεδο του νησιού. Γιατί, καταλαβαίνετε, η κλίμακα της Κύπρου είναι ενδεχομένως πολύ κοντά σε ένα μεγάλο Δήμο της Ελλάδας.

Επομένως, με αυτά τα 144 σχολεία, έχουν αξιολογηθεί στη βάση κατασκευαστικών κριτηρίων, του κοινωνικού αντίκτυπου που θα είχε η υιοθέτηση μέτρων ενεργειακής εξοικονόμησης σε αυτά τα σχολεία, η ίδια η χρήση του σχολείου, δηλαδή αν χρησιμοποιείται το απόγευμα αλλάζουν οι δείκτες, έχουμε κριτήρια όπως η θερμική και οπτική, ακουστική άνεση, κριτήρια για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αν μπορούν να λάβουν πρόσθετη υποστήριξη, πού βρίσκεται το σχολείο, αν έχει κάποια πολιτιστική αξία, και όλα αυτά, είχαν γίνει με τη στάθμιση κριτηρίων βάσει διαβουλεύσεων με το ίδιο το Υπουργείο, αλλά και με άλλους φορείς οι οποίοι έχουν σημαντικό ρόλο στις ενεργειακές αναβαθμίσεις.

Μια πρώτη εκτίμηση, γιατί είμαστε στη φάση επιλογής των 50 σχολείων, έχουν ξεχωρίσει τα 50, αλλά για να ολοκληρωθεί η ίδια η διαδικασία, πρέπει να συσταθεί Επιτροπή, να γίνει συνεδρίαση της Επιτροπής, επομένως στην παρούσα φάση έχουμε μια πρώτη εκτίμηση ότι τα περισσότερα σχολεία θα είναι η δημοτική εκπαίδευση, συνεκτιμώμενο κόστος για ενεργειακή αναβάθμιση σε κτίριο σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας τις 300.00 χιλιάδες

και μετά η πλειοψηφία των κτιρίων θα βρίσκεται στη Λευκωσία, λόγω του ότι είχαμε και τις περισσότερες αιτήσεις. Δηλαδή ποσοστιαία η στάθμιση έβγαλε τους αριθμούς να έχουμε περισσότερο τη Λευκωσία και την δημοτική εκπαίδευση, ήταν όμως απαραίτητη η εξασφάλιση συμμετοχής σχολείων από τα ορεινά και την ύπαιθρο, τα οποία είναι τα σχολεία τα οποία απειλούνται από κλείσιμο, λόγω της έλλειψης πληθυσμού, αλλά ταυτοχρόνως είναι τα σχολεία που συνήθως έρχονται τελευταία όταν επιλέγουμε τη χρηματοδότηση για δράσεις για την ενεργειακή εξοικονόμηση.

Εμείς έχουμε ως στόχο να δουλέψουμε με τρεις προκηρύξεις, έχουμε την πρώτη προκήρυξη η οποία αναμένεται να υλοποιηθεί σε περίπου 1 χρόνο με 5 σχολεία, αυτό θα μας δώσει την ευκαιρία να προετοιμάσουμε τα έγγραφα, να συντάξουμε ένα σχέδιο, να δούμε τις απαραίτητες διαδικασίες, το οποίο θα βοηθήσει να προχωρήσουμε μετά στην ολοκλήρωση της δεύτερης προκήρυξης και της τρίτης προκήρυξης, με 10 σχολεία στην κάθε μία προκήρυξη αντίστοιχα. Επομένως αναμένεται ότι πριν από το τέλος (...) θα έχουμε την υλοποίηση των δράσεων στα πρώτα σχολεία και μετά το πέρας του έργου θα έχουμε την υλοποίηση των δράσεων σε όλα τα σχολεία.

Ήταν όμως απαραίτητη η εξασφάλιση συμμετοχής σχολείων από τα ορεινά και την ύπαιθρο, τα οποία είναι τα σχολεία τα οποία απειλούνται από κλείσιμο λόγω της έλλειψης πληθυσμού, αλλά συγχρόνως είναι τα σχολεία τα οποία που συνήθως έρχονται τελευταία όταν επιλέγουμε τη χρηματοδότηση για δράσεις για την ενεργειακή εξοικονόμηση.

Εμείς έχουμε ως στόχο να δουλέψουμε με τρεις προκηρύξεις. Έχουμε την πρώτη προκήρυξη, η οποία αναμένεται να υλοποιηθεί σε περίπου ένα χρόνο, με πέντε σχολεία. Αυτό θα μας δώσει την ευκαιρία να προετοιμάσουμε τα έγγραφα, να συντάξουμε ένα σχέδιο, να δούμε τις απαραίτητες διαδικασίες, το οποίο θα βοηθήσει να προχωρήσουμε μετά στην ολοκλήρωση της δεύτερης

προκήρυξης και της τρίτης προκήρυξης, με δέκα σχολεία στην κάθε μία προκήρυξη αντίστοιχα.

Επομένως αναμένεται ότι μέχρι το... πριν από το τέλος του έργου θα έχουμε την υλοποίηση των δράσεων σε αυτά τα σχολεία, και μετά το πέρας του έργου θα έχουμε την υλοποίηση των δράσεων σε όλα τα σχολεία.

Τώρα, όσον αφορά το μηχανισμό χρηματοδότησης, που είναι και ο στόχος του σημερινού συνεδρίου, με έκπληξή μου, ευχάριστη έκπληξη βασικά, έχω διαπιστώσει ότι θέλουμε να δουλέψουμε με τον τρόπο με τον οποίο έχουν δουλέψει οι Δήμοι, δηλαδή θα έχουμε τις ομάδες (...) από τις οποίες θα λάβουμε τις απαραίτητες πληροφορίες, ώστε να δημιουργηθεί ένας καινοτόμος μηχανισμός χρηματοδότησης σε επίπεδο Κύπρου, με στόχο να εξελιχθεί το ίδιο το... ο μηχανισμός χρηματοδότησης σε ένα αειφόρο επιχειρηματικό μοντέλο που θα μπορεί να εφαρμοστεί τόσο και στα υπόλοιπα σχολεία, αλλά όσο και στα υπόλοιπα δημόσια κτίρια της Κύπρου.

Στην ουσία ο συγκεκριμένος μηχανισμός θα λάβει χρηματοδότηση κυρίως από το κρατικό ταμείο, η οποία έχει ήδη εξασφαλιστεί από την αρχή του έργου, γιατί είναι απαραίτητο να εξασφαλίσουμε τη βιωσιμότητα του έργου, επομένως 4 εκατομμύρια περίπου από τα 7,5 που πρέπει να αποδείξουμε ως επενδύσεις, έχουν ήδη κλειδωθεί από το ίδιο το Υπουργείο.

Έχουμε ήδη ξεκινήσει τα βήματα για δημόσια χρηματοδότηση μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων, δηλαδή ευρωπαϊκά ταμεία, και συγκεκριμένα στο Ταμείο Συνοχής.

Έχουμε τις τοπικές Αρχές, οι οποίες όταν συμμετέχουν στο Σύμφωνο των Δημάρχων έχουν κάποιες έξτρα δεσμεύσεις. Οπότε δύναται να χρηματοδοτήσουν και αυτοί μέρος των ενεργειών.

Και μετά, όπως και οι υπόλοιπες παρουσιάσεις, δίνουμε και εμείς έμφαση σε συμβάσεις ενεργειακών υπηρεσιών, αλλά και σε ιδιωτική χρηματοδότηση από χρηματοοικονομικά ιδρύματα με τη

σύσταση καινούργιων σχεδίων, και την πληρωμή μέσω των εξοικονομήσεων.

Σε αυτό το σημείο νομίζω, και εμείς οι ίδιοι ως ομάδα του ενεργειακού γραφείου, αλλά και ως ομάδα του έργου, να ακούσουμε περισσότερο από την εμπειρία των Δήμων και το τι έχουν μάθει, τι μπορεί όντως να δουλέψει, γιατί είναι πολύ σημαντικό για εμάς να εφαρμόσουμε ίσως παρόμοια μοντέλα και στην Κύπρο για να καταφέρουμε να υλοποιήσουμε και τους βραχυπρόθεσμους στόχους του, αλλά και τους μακροπρόθεσμους στόχους που έχουμε θέσει μέχρι και το 2030.

Αυτά από εμένα. Επομένως πίσω σε εσάς. Ελπίζω ότι δεν έχω ξεπεράσει το χρόνο.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ τη Μαρία από την όμορφη και ιστορική μας Κύπρο και την καθ' όλα άξια Λευκωσία, την πρωτεύουσα, για τα ωραία που μας είπε. Να ξέρεις ότι πραγματικά από το πρωί έχουμε ακούσει σημαντικά πράγματα, και για τα πλαίσια χρηματοδότησης, αλλά και για το θεσμικό πλαίσιο, και γενικά για τις δράσεις που μπορούν να αναπτύξουν οι Δήμοι στο κομμάτι αυτό.

Οπότε προχωρούμε στη συνέχεια της σημερινής μας βραδιάς, εκδήλωσης, γιατί έχουμε πλέον φτάσει απόγευμα, που θα αναπτυχθεί... θα έχουμε την ευκαιρία να ακούσουμε, και ερωτήσεις να απευθύνουμε στους ανθρώπους οι οποίοι συμμετείχαν μέχρι τώρα στη διαδικασία του πάνελ. Έχουμε δηλαδή μια ανοιχτή συζήτηση, ένα στρογγυλό τραπέζι. Πάνελ οι οποίοι θα συμμετέχουν και τους καλώ να συμμετέχουν και θα δείξουμε στην οθόνη όλους. Είναι οι εκπρόσωποι των Δήμων, όπως παραπάνω, ο Άλιμος, ο Άγιος Δημήτριος, οι Άγιοι Ανάργυροι-Καματερό, Βάρη – Βούλα – Βουλιαγμένη, είναι η κυρία Αθανασάκου από την... και ο κύριος Ιατρίδης, ο κύριος Ψωμάς, και ο κύριος Κελεμένης Γιάννης, ο οποίος είναι από (...) γραφείο Κελεμένη, οι οποίοι είναι όλοι συνδεδεμένοι μαζί μας στο όμορφο αυτό τραπέζι.

Να θέσω εγώ κάποιες ερωτήσεις οι οποίες έχουν ήδη... μας έχουν ήδη έρθει.

Παρακαλώ πολύ τα αγαπητά μέλη του πάνελ και αυτού του τραπεζιού, διαδικτυακού τραπεζιού, να σημειώνουν και αναλόγως την ερώτηση να ζητάει το λόγο κάποιος για να απαντήσει τη συγκεκριμένη ερώτηση. Θα ήταν... να μην έχουμε... μιλούν όλοι για όλα.

Ξεκινώ την πρώτη ερώτηση. Παρακαλώ να σημειώνουν.

Ακούσαμε ότι το έργο ProDeSa μπορεί να προσφέρει υποστήριξη στους Δήμους για να προετοιμάσουν και να ωριμάσουν έργα ενεργειακής ανακαίνισης στα κτίρια. Σε τι συνίσταται αυτή η υποστήριξη και πότε μπορούμε να επωφεληθούμε.

Είναι μια ερώτηση. Να πω και τις άλλες, να τις έχουμε συνολικά ακούσει όλες, ώστε να γίνουν οι απαντήσεις συνολικά από τα μέλη.

Η δεύτερη ερώτηση είναι, εάν ένας Δήμος επιθυμεί να αποφύγει το στάδιο της μελέτης, ποια είναι η διαδικασία για να περάσει κατευθείαν στην υλοποίηση με σύμβαση ενεργειακής απόδοσης; Θα μπορεί να αιτηθεί και για επιδότηση σε μια τέτοια περίπτωση; Ρωτά.

Η τρίτη ερώτηση που έχουμε είναι, απαιτούνται εξασφαλίσεις για τους αναδόχους όταν εισφέρουν στο κεφάλαιο υλοποίησης και τι είδους; Μιλάμε για τις ΣΕΑ.

Το τέσσερα, τέσσερα ερώτηση. Πώς διασφαλίζεται ο Δήμος για τα ποσοστά εξοικονόμησης ενέργειας που θα επιτύχουν με τις επεμβάσεις και ποιος εγγυάται για την αποτελεσματικότητα της κάθε επέμβασης;

Η πέμπτη ερώτηση. Γιατί δεν έχουν γίνει έργα στα κτίρια του Δημοσίου με ΣΕΑ μέχρι τώρα; Σημαντική αυτή η ερώτηση.

Η έκτη. Πώς γίνεται η μέτρηση και η παρακολούθηση της εξοικονομούμενης ενέργειας;

Και η έβδομη ερώτηση. Ποια είναι η μέγιστη διάρκεια μιας ΣΕΑ;

Αυτές είναι οι επτά ερωτήσεις. Θα δώσω το λόγο... Έχουμε και μια παρέμβαση, δεν ξέρω αν είναι συνδεδεμένος ο κύριος Θεοχάρης Τσένης. Συγγνώμη, έχει ζητήσει να παρέμβει. Είμαστε έτοιμοι να τον βγάλουμε για μια ερώτηση ζωντανά;

Ο κύριος Τσένης έχει το λόγο για δύο λεπτά να κάνει την ερώτησή του.

Θ. ΤΣΕΝΗΣ: Καλησπέρα και από εμένα. Συγχαρητήρια για τη διοργάνωση. Ονομάζομαι Θεοχάρης Τσένης. Στην Ελλάδα δραστηριοποιούμαι ως σύμβουλος επιχειρηματικής ρευστότητας και τα κεφάλαια τα οποία (...) είναι από Μπαχρέιν, Λονδίνο και Νότιο Αφρική.

Τέτοιου είδους κεφάλαια, για δημοτική επιχειρηματικότητα, μπορούν να χρησιμοποιούν; Και με ποιον τρόπο;

Ευχαριστώ.

Δυστυχώς δεν ακούω κάτι.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Λέω την πρώτη ερώτηση που ξεκινάμε τις απαντήσεις από το αγαπητό πάνελ, ...(πρόβλημα ήχου)... την πρώτη ουσιαστικά που κάναμε, να πάρει το λόγο απευθείας.

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Θα μπορούσα εγώ να απαντήσω.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Πολύ ωραία.

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Λοιπόν, σε τι συνίσταται η υποστήριξη προς τους Δήμους και πότε μπορεί να γίνει. Αυτή είναι η πρώτη ερώτηση αν δεν κάνω λάθος.

Λοιπόν, η υποστήριξη συνίσταται στο εξής. Τεχνική υποστήριξη, για την επιλογή των έργων ενεργειακής αναβάθμισης, δηλαδή κτίρια, οδοφωτισμός. Κατόπιν μία... μπορούμε να προσφέρουμε υποστήριξη στη σύνταξη αν θέλετε των προδιαγραφών, εφόσον πρόκειται οι Δήμοι να εξαγγείλουν διαγωνισμούς για την εκπόνηση των μελετών, των επεμβάσεων ενεργειακής απόδοσης.

Στη συνέχεια μπορούμε να βοηθήσουμε στις συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης εφόσον το μοντέλο, ή μάλλον καλύτερα στη δημιουργία του οικονομικού σχεδίου, του χρηματοδοτικού σχεδίου, πριν προχωρήσουμε στις συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης, ποιο είναι το καλύτερο μίγμα, χρηματοδοτικό μίγμα για το Δήμο, για τα έργα του αυτά. Και κατόπιν στη σύνταξη των προκηρύξεων.

Επειδή βέβαια ο χρόνος πλέον δεν φτάνει για να κάνουμε όλο αυτό το φάσμα, βοηθάμε στην ανάπτυξη ενός σχεδίου, ένα πλάνο δηλαδή ανακαινίσεων, με όλα τα βήματα που είπαμε μέχρι τώρα.

Υπάρχει υλικό που μπορούμε να διαθέσουμε στους Δήμους και να τους το εξηγήσουμε, έτσι όταν έρθει η ώρα να το εφαρμόσουν, να είναι σε θέση με χωρίς πολύ κόπο να το εφαρμόσουν.

Η αλήθεια είναι ότι το πρόγραμμα τελειώνει στις 31 Ιουλίου, και μέχρι τότε μπορούμε βέβαια να βοηθήσουμε, αλλά μπορεί να μη φτάνει και στους Δήμους να πάρουν όλη τη βοήθεια που πρέπει.

Στο δίκτυο ProDeSa που κάνουμε αυτή τη δουλειά, των τριάντα Δήμων, αυτό που είπαμε πριν, δίνουμε 16 ώρες δωρεάν τεχνικής υποστήριξης, όχι μαζεμένες, στο βαθμό που οι Δήμοι μπορούν να τις ακολουθήσουν.

Και πέρα από αυτό είναι τα webinars που... δύο webinars που κάναμε και άλλα δύο που πρόκειται να γίνουν στη συνέχεια, όπου και από αυτά μπορούν οι Δήμοι να επωφεληθούν.

Δεν ξέρω αν θέλει κάποιος άλλος να προσθέσει κάτι.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ την κυρία Αθανασάκου.

Σ. ΨΩΜΑΣ: Απλώς να προσθέσουμε ότι στην ιστοσελίδα του προγράμματος μπορεί κανείς να βρει τις αναλυτικές μελέτες, γιατί προφανώς σε ένα συνέδριο μόνο επιγραμματικά μπορεί να αναφερθεί κανείς. Προφανώς όλοι... όλος αυτός ο συλλογισμός και όλη αυτή η έρευνα, είναι διατυπωμένη και καταγεγραμμένη σε εκθέσεις που είναι on line, όπως επίσης είναι διαθέσιμα και τα

υπολογιστικά εργαλεία που αναπτύξαμε στο πρόγραμμα του ProDeSa, και τα οποία μπορεί κανείς να τα αξιοποιήσει για να κάνει τους οικονομικούς υπολογισμούς για τη βιωσιμότητα των έργων.

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Ευχαριστώ πολύ, Στέλιο. Ήταν πολύ σημαντικό αυτό που πρόσθεσες πραγματικά. Και να πω ότι και οι προκηρύξεις για τις μελέτες που είχαν κάνει οι Δήμοι, και αυτές θα είναι διαθέσιμες σε λίγο στην ιστοσελίδα. Όπως και μια πιο επικαιροποιημένη έκδοση των εργαλείων, των excel, που μελετάμε τα χρηματοδοτικά σχέδια.

Βέβαια ανά πάσα στιγμή μπορούν να μας καλέσουν για οποιαδήποτε απορία έχουν, να μας στείλουν e mail στο ProDeSa, και εμείς θα ανταποκριθούμε.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Πολύ ωραία.

Στη δεύτερη ερώτηση, η οποία ουσιαστικά ρωτά αν ένας Δήμος επιθυμεί να αποφύγει το στάδιο της μελέτης, ποια είναι η διαδικασία για να περάσει κατευθείαν στην υλοποίηση με σύμβαση ενεργειακής απόδοσης. Θα μπορεί να αιτηθεί και για επιδότηση σε μία τέτοια περίπτωση;

Παρακαλώ. Ποιος απαντά; Ποιος γνωρίζει αυτήν την... αν δύναται χωρίς να μπει, χωρίς να κάνει τη σύμβαση ενεργειακής απόδοσης, τη ΣΕΑ δηλαδή, να αιτηθεί χρηματοδότηση; Γίνεται αυτό, κυρία Αθανασάκου;

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Εάν θα μπορούσε να αιτηθεί της χρηματοδότησης, εννοείτε να κάνει προκήρυξη...

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ρωτάει, ρωτάει, λέει αν δεν κάνει την... υλοποιήσει τη ΣΕΑ, τη σύμβαση, θα μπορεί να αιτηθεί για επιδότηση σε μια τέτοια περίπτωση; Δηλαδή για να αποφύγει το (...), δηλαδή να κάνει ενεργειακή διαδικασία χωρίς να κάνει τη ΣΕΑ.

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Μα βέβαια, αυτή είναι συνηθισμένη πρακτική. Χωρίς συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης να εκτελεστούν έργα, με δανεισμό, με ίδια κεφάλαια, με επιδοτήσεις.

Όμως να πω κάτι άλλο. Εάν ένας Δήμος δεν θέλει να ακολουθήσει τη διαδικασία που κάναμε εμείς με τους διαγωνισμούς για την εκπόνηση μελετών, γιατί δεν έχει χρήματα να περάσει σε αυτό το στάδιο, μπορεί να προκηρύξει ένα διαγωνισμό για τις εταιρείες παροχής ενεργειακών υπηρεσιών, οι οποίες μπορούν να πάνε στο Δήμο, να επισκεφτούν τα κτίρια παραδείγματος χάρη, να δουν τι μπορούν να κάνουν, και να συζητήσουν με το Δήμο και να προσφέρουν αυτό που μπορούν να κάνουν. Οι Δήμοι παίρνοντας όλες αυτές τις πληροφορίες από τις εταιρείες που θα πάνε κατόπιν της πρώτης πρόσκλησης, μπορούν να συντάξουν την τελική προκήρυξη ανάλογα με αυτά που θα διαλέξουν, και να βγάλουν την τελική προκήρυξη στον αέρα για να υλοποιηθούν τα έργα.

Αυτή είναι μια διαδικασία που είναι άμεση και δεν έχει... δεν χρειάζεται ας το πούμε, το πρώτο βήμα.

Δεν ξέρω αν θέλει ο κύριος Ιατρίδης να προσθέσει κάτι εδώ.

ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Θέλω να προσθέσω το εξής. Βασικά αυτό είναι μια τακτική, όπως τη λέει η κυρία Αθανασάκου, της λογικής των ανταγωνιστικών διαδικασιών, δηλαδή υπάρχει και στο 4412 όλο το νομικό πλαίσιο που καλύπτει τις ανταγωνιστικές διαδικασίες. Άρα λοιπόν θα μπορούσαν να κληθούν εταιρείες που να μπορούν να δώσουν αυτή την πληροφορία.

Βέβαια από την άλλη μεριά θα πρέπει να έχει προηγηθεί μια προμελέτη από τους ίδιους τους Δήμους, έτσι ώστε να μπορούν πιο εύκολα να παρακολουθούν και να συμμετέχουν διαδραστικά στη διαδικασία αυτής της ανταλλαγής απόψεων. Δηλαδή θα πρέπει να υπάρχει από τη μεριά των Δήμων πλέον μια προμελέτη, έτσι ώστε να μπορούν... δεν λέω μελέτη, λέω προμελέτη, έτσι ώστε να μπορούν να έχουν μια εικόνα, δηλαδή να ξέρουν τον προϋπολογισμό περίπου, να ξέρουν τις επεμβάσεις οι οποίες θα γίνουν, και ο ανταγωνιστικός διάλογος ο οποίος θα προκύψει στη συνέχεια, θα βγάλει το καλύτερο αποτέλεσμα. Δηλαδή προφανώς οι εταιρείες θα έρθουν να δώσουν την καλύτερη δυνατή λύση, και

βάσει αυτού θα γίνει η τελική προκήρυξη, όπου θα έχουν προσδιοριστεί επακριβώς οι διαδικασίες, θα έχουν προσδιοριστεί ακριβώς τα μέτρα τα οποία θα ληφθούν.

Άρα λοιπόν με αυτή τη λογική νομίζω ότι δεν χρειάζεται να έχουμε το πρώτο στάδιο της μελέτης, όπως αναφέρει η σχετική ερώτηση.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε τον κύριο Ιατρίδη.

Πάμε στην τρίτη ερώτηση. Την επαναλαμβάνω για να ακουστεί για μια ακόμα φορά.

Απαιτούνται, λέει, εξασφαλίσεις για τους αναδόχους της ΣΕΑ όταν εισφέρουν στο κεφάλαιο υλοποίησης; Και τι είδους;

Ο κύριος Ψωμάς μήπως μπορεί να απαντήσει; Ο κύριος Ιατρίδης; Η κυρία Αθανασάκου; Οι εκπρόσωποι των Δήμων;

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Να πω λίγο για τα κτίρια. Σε αυτά τουλάχιστον που εμείς μελετάμε αυτή τη στιγμή, και οι Δήμοι του ProDeSa (...) τις προκηρύξεις. Δεν απαιτούνται κάποιες εξασφαλίσεις, δηλαδή δεν προβλέπονται κάποιες εξασφαλίσεις. Οι εξασφαλίσεις τι θα ήταν; Θα ήταν κάποιες εγγυήσεις, θα ήταν ίσως μέσω κάποιων πόρων του Δήμου και τα λοιπά. Σε καμία από τις προκηρύξεις που δουλεύουμε τώρα δεν φαίνεται να υπάρχει μια τέτοια εξασφάλιση. Υπάρχει εξασφάλιση με το γεγονός ότι οι Δήμοι για να προκηρύξουν ένα έργο μπορούν να έχουν τα κονδύλια.

Κάποια στιγμή με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε ένα πλαίσιο εγγυήσεων ως το πούμε, που θα παρείχε το Ταμείο προς τις εταιρείες παροχής ενεργειακών υπηρεσιών, όταν θα υπέγραφαν μία σύμβαση ΣΕΑ με τους Δήμους. Αυτό δεν προχώρησε τελικά με τη νέα Διοίκηση του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων. Βέβαια ως ένα βαθμό έχει υλοποιηθεί, γιατί πέρασε μέσα στο νόμο του προγράμματος ΗΛΕΚΤΡΑ. Το πρόγραμμα ΗΛΕΚΤΡΑ προβλέπει τέτοιες εγγυήσεις για τις εταιρείες παροχής ενεργειακών υπηρεσιών, αλλά δεν

προβλέπονται γενικά, όπως παραδείγματος χάρη στα έργα του ProDeSa.

Ενδεχομένως με το Ταμείο Ανάκαμψης στο μέλλον να δημιουργηθεί μια τέτοια εγγύηση ως το πούμε, ένα τέτοιο πλαίσιο εγγυήσεων, και αυτό θα ήταν πολύ καλό γιατί θα αισθάνονται πιο εξασφαλισμένες οι εταιρείες, και κυρίως θα μπορούν να πάρουν δάνειο με ευνοϊκότερους όρους αν έχουν εξασφαλίσεις.

Αλλά εξασφαλίσεις του τύπου ανήκει ο εξοπλισμός στην εταιρεία και όχι στο Δήμο, τα ΚΑΕ του Δήμου και τα λοιπά, όχι, δεν προβλέπονται.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ωραία. Λοιπόν, προχωρούμε στην τέταρτη ερώτηση.

Πώς διασφαλίζεται, λέει, ο Δήμος για τα ποσοστά εξοικονόμησης ενέργειας που θα επιτύχουν με τις επεμβάσεις και ποιος εγγυάται για την αποτελεσματικότητα της κάθε επέμβασης;

Ο κύριος Ψωμάς; Ο κύριος Ιατρίδης; Η κυρία Αθανασάκου; Τα στελέχη;

ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Ναι. Θα μπορούσα να απαντήσω.

Νομίζω ότι εδώ στην περίπτωση ως πούμε των συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης, περιγράφεται μέσα η διασφάλιση της εξοικονόμησης ενέργειας την οποία πρέπει να πετύχει ο ανάδοχος. Σε περίπτωση που δεν πετύχει το ποσοστό της εξοικονόμησης η οποία περιγράφεται, τότε θα πρέπει να... υπάρχει μάλλον ρήτρα, η οποία περιγράφεται μέσα στη σύμβαση, απομείωσης ανάλογα με την μη επίτευξη του δεσμευμένου στόχου τον οποίο έχει υποσχεθεί.

Άρα λοιπόν σε αυτή την περίπτωση υπάρχει τρόπος να... κατά κάποιον τρόπο να περιορίσουμε το πραγματικό... την πραγματική πίστωση ως πούμε την οποία θα έχει διασφαλίσει ο ανάδοχος. Δηλαδή είναι δεσμευμένος ο ανάδοχος να πετύχει το συγκεκριμένο ποσοστό εξοικονόμησης το οποίο έχει προδιαγράψει.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Ιατρίδη.

ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΑΤΟΥ: Να συμπληρώσω λίγο κάτι και εγώ σε αυτό που είπε ο κύριος Ιατρίδης.

Να σημειώσω ότι μέσα στις διακηρύξεις προβλέπουμε και το πρόγραμμα μέτρησης και παρακολούθησης της ενεργειακής απόδοσης, στο οποίο κάθε χρόνο, σύμφωνα με το οποίο μάλλον κάθε χρόνο ο κάθε Δήμος, με έναν τρίτο ανεξάρτητο φορέα, που για εμάς επειδή είμαστε στο πρόγραμμα ProDeSa κατά πάσα πιθανότητα θα ορίσουμε το ΚΑΠΕ, θα κάνει τον έλεγχο, μαζί με τον ανάδοχο, των εξοπλισμών που έχουν εγκατασταθεί στα κτίριά μας, και θα διαπιστώνουν ότι όντως υπάρχει αυτή η εξοικονόμηση που έχει υποσχεθεί από την αρχή του έργου ο ανάδοχος. Και αν η έκθεση αυτή της επαλήθευσης δεν έχει τα ποσοστά που περιμένουμε, τότε θα επιβληθούν οι ρήτρες που ανέφερε προηγουμένως ο κύριος Ιατρίδης.

ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Σωστά αναφέρει η κυρία Μαντζαβινάτου. Πραγματικά έτσι είναι. Η μέτρηση και η επαλήθευση θα γίνεται κανονικά από έναν τρίτο ανεξάρτητο φορέα, που στη συγκεκριμένη περίπτωση (...) το ΚΑΠΕ, και κυρίως η αναφορά θα είναι στην απόδοση των συστημάτων, δηλαδή κατά πόσο τα συστήματα τα οποία έχουν τοποθετηθεί θα διασφαλίσουν στο μέλλον την απόδοση την οποία έχει προδιαγράψει ο συγκεκριμένος ανάδοχος.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Και συνεχίζουμε στην πέμπτη ερώτηση. Τώρα αυτή θα την κάνουμε, αλλά δεν ξέρω τώρα ποιος θα απαντήσει. Λέει γιατί δεν έχουν γίνει έργα στα κτίρια του Δημοσίου με ΣΕΑ μέχρι τώρα.

Φαντάζομαι ότι έχουν γίνει αρκετά, δεν ξέρω αν έχετε μια εικόνα, κύριε Ιατρίδη, τι γίνεται με τα δημόσια κτίρια γενικότερα, ή οι άλλοι συνάδελφοι και φίλοι του πάνελ.

ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Κοιτάξτε να δείτε, η άποψή μου είναι ότι δεν έχουν γίνει στο Δημόσιο έργα με ΣΕΑ, με συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης. Δεν έχουν γίνει, εκτός από τις περιπτώσεις του οδοφωτισμού. Εκεί

είναι μια ξεχωριστή περίπτωση. Αλλά σε κτίρια του δημόσιου χώρου δεν έχουν γίνει ακόμα τέτοιου τύπου συμβάσεις.

Εγώ θα έλεγα ότι ένα πρόβλημα το οποίο υπάρχει, είναι η αβεβαιότητα του καινούργιου. Δηλαδή σίγουρα από τη μεριά της αναθέτουσας Αρχής δεν υπάρχει προηγούμενο, και αυτό είναι κάτι το οποίο ουσιαστικά σταματάει τους ίδιους... τις ίδιες τις αναθέτουσες Αρχές, είτε είναι Δήμοι, είτε είναι άλλοι φορείς του Δημοσίου.

Επίσης κάτι άλλο όσο αφορά τη μεριά του αναδόχου. Οι ανάδοχοι θέλουν έργα τα οποία να είναι σε κτίρια τα οποία έχουν υψηλές καταναλώσεις. Παραδείγματος χάρη, θα μπορούσαν να επενδύσουν πολύ πιο εύκολα σε δημόσια νοσοκομεία, όπου εκεί οι καταναλώσεις είναι πολύ υψηλές και μπορούν πολύ γρήγορα να έχουν την περίοδο αποπληρωμής του κεφαλαίου το οποίο έχουν τοποθετήσει. Άρα και πιο γρήγορα θα έχουν την απόσβεση και πιο γρήγορα θα μπορούν να φύγουν μέσα από αυτή τη σύμβαση. Δηλαδή θα έχουν μικρότερο χρόνο παραμονής μέσα στο ίδιο... στην ίδια σύμβαση.

ΨΩΜΑΣ: Αν μπορούσα να προσθέσω κάτι σε αυτά που είπε ο κύριος Ιατρίδης, οι παρεμβάσεις στο κέλυφος των κτιρίων ξέρουμε ότι έχουν πολύ μεγάλους χρόνους απόσβεσης, και επομένως είναι, να το πω έτσι, οι λιγότερες ελκυστικές παρεμβάσεις για μια εταιρεία ESCO. Για αυτό άλλωστε και ένας από τους πρωταρχικούς σκοπούς του ProDeSa ήταν να έχουμε ένα συγκερασμό παρεμβάσεων, με παρεμβάσεις όπως ο οδο φωτισμός ή τα φωτοβολταϊκά, που έχουν μικρούς χρόνους απόσβεσης, και κάποιες παρεμβάσεις στα κτίρια, πρωτίστως στον ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό, και δευτερευόντως στο κέλυφος, έτσι ώστε ο μέσος χρόνος απόσβεσης να είναι αποδεκτός από τους εργολάβους.

Από την άλλη, όπως φαντάζομαι μπορεί να σας πει και ο κύριος Κελεμένης, ακριβώς επειδή δεν δοκιμάστηκαν στην πράξη οι συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης, μια τέτοια σύμβαση δεν είναι ένα

απλό κείμενο, είναι αρκετές σελίδες, είναι βαρύ πράγμα, δεν υπήρχε η εμπειρία στους Δήμους, και επομένως, και αυτό πιστεύουμε ότι είναι μια από τις προστιθέμενες αξίες του ProDeSa, δίνοντας κάποια πρότυπα τέτοιων συμβάσεων, δουλεύοντας μαζί με τους ανθρώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, νομίζω θα βοηθήσουμε συνολικά τους Δήμους να πατήσουν πάνω σε αυτή τη βάση, και επομένως πολύ πιο εύκολα να υπογράψουν τέτοιες συμβάσεις στο σύντομο μέλλον.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ωραία...

Ι. ΚΕΛΕΜΕΝΗΣ: Να προσθέσω κάτι σε αυτό που είπε ο κύριος Ψωμάς και ο Μηνάς ο Ιατρίδης νωρίτερα.

Νομίζω ότι είμαστε σε μια... θα την έλεγα λίγο άχαρη φάση. Αυτό που συμβαίνει τώρα με αυτή τη διαδικασία και με τις συμβάσεις αυτές, είναι κάτι θα έλεγα πρωτοποριακό. Μπορεί να είναι διαδεδομένο στην Ευρώπη και στον κόσμο, έχει ξεκινήσει ήδη στην Ελλάδα. Νομίζω τα επόμενα χρόνια θα το δούμε να αναπτύσσεται με πολύ γρήγορο ρυθμό. Υπάρχουν κάποια εγγενή προβλήματα τα οποία έχουν να κάνουν με διαδικασίες, με τα νομικά κείμενα, με τις προκηρύξεις, με τη διαγωνιστική διαδικασία, με την κουλτούρα. Νομίζω ότι τα επόμενα χρόνια, έστω και με κάποια δυσκολία που πάντα συναντάται στα πρώτα στάδια τέτοιων καινοτόμων λύσεων και θεσμών, θα γίνει ένας κανόνας. Όπως και άλλα αντικείμενα στο χώρο της ενέργειας, και εκτός της ενέργειας, πήρε κάποιο χρόνο για να κερδίσουν έδαφος και να γίνουν η νόρμα και ο κανόνας, νομίζω ότι αυτό θα συμβεί και με αυτές τις συμβάσεις, και θα το δούμε να συμβαίνει όλο και περισσότερο τα επόμενα χρόνια. Αλλά χρειαζόμαστε ένα χρόνο προσαρμογής και εξοικείωσης με όλο αυτό το πλαίσιο.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Εννοείται. Ευχαριστούμε τον κύριο Κελεμένη για την τοποθέτησή του και την παρέμβασή του.

Στην έκτη ερώτηση, πώς γίνεται, λέει, η μέτρηση και η παρακολούθηση της εξοικονομούμενης ενέργειας.

Ποιος αγαπητός φίλος του πάνελ θέλει να απαντήσει;

ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Δεν θα ήθελα να μονοπωλήσω. Τέλος πάντων. Νομίζω ότι η μέτρηση και η παρακολούθηση γίνεται με μετρητικό εξοπλισμό. Αφού λοιπόν γίνει η εγκατάσταση του νέου εξοπλισμού, θα μπορούν να μπου μετρητικά.

Εμείς στο έργο ProDeSa προτείνουμε να μπου συγκεκριμένα μετρητικά, έτσι ώστε να καταγράφεται η αποδοτικότητα των συστημάτων, και νομίζω ότι όλοι οι Δήμοι το έχουν ακολουθήσει αυτό, ότι θα το ακολουθήσουν δηλαδή στις προκηρύξεις τους.

Άρα λοιπόν σε αυτή τη λογική έχουμε άμεσα τη μέτρηση και την παρακολούθηση για όσο διαρκεί η σύμβαση και εφόσον έχουμε ESCO μέσα βέβαια, εφόσον διαρκεί όλη η σύμβαση. Και επίσης θα έχουμε μετρητικό εξοπλισμό που θα βλέπουμε τη συνολική κατανάλωση της ενέργειας καθ' όλη τη διάρκεια χρήσης του εξοπλισμού.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Κάποιος άλλος θέλει στη συγκεκριμένη ερώτηση να πάρει το λόγο;

ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Και παράλληλα θέλω να πω εδώ ότι το ΚΑΠ σαν τρίτος, σε όσες περιπτώσεις συμμετέχει, θα μπορεί να πιστοποιεί ότι πράγματι οι μετρήσεις οι οποίες έχουν γίνει είναι αποδεκτές, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη σύμβαση ενεργειακής απόδοσης.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Πολύ ωραία. Και προχωρούμε στην έβδομη ερώτηση. Ποια είναι η μέγιστη διάρκεια μιας ΣΕΑ.

Κύριε Ψωμά; Κύριε Ιατρίδη; Κυρία Αθανασάκου; Αγαπητά στελέχη των Δήμων; Ποιος απαντάει; Πόση είναι η μέγιστη διάρκεια μιας σύμβασης ενεργειακής απόδοσης;

Ε. ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΥ: Συνήθως δεν ξεπερνά τα δώδεκα χρόνια. Υπάρχουν συμβάσεις και δεκαπέντε ετών, αλλά... Στο εξωτερικό. Όμως μια τέτοια σύμβαση γύρω στα δώδεκα χρόνια μπορεί να είναι.

ΙΑΤΡΙΔΗΣ: Θα έλεγα κυρίως εξαρτάται από τον εξοπλισμό που έχουμε. Δηλαδή αν έχουμε μέσα κέλυφος, τότε ανεβαίνουν αρκετά τα χρόνια. Αν δεν έχουμε κέλυφος τότε μπορεί να είναι και κάτω

από δέκα χρόνια, που ουσιαστικά είναι και το ζητούμενο στις περισσότερες περιπτώσεις, έτσι ώστε και ο Δήμος να είναι... ή εν πάση περιπτώσει το Δημόσιο, να είναι πιο γρήγορα αποδεσμευμένο από τέτοιου είδους δεσμεύσεις συμβάσεων.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Πολύ ωραία.

Ποιος απαντά στην παρέμβαση του κυρίου Τσένη Θεοχάρη;
ΨΩΜΑΣ: Θα μπορούσα να απαντήσω εγώ.

Το βρίσκω δύσκολο ένας Δήμος να πάρει δάνειο από κάποιον ιδιωτικό φορέα, αν αυτός ο φορέας δεν είναι ανάδοχος του έργου ή προμηθευτής του εξοπλισμού. Αρχίζει και γίνεται λίγο πολύπλοκη η σχέση, ειδικά όταν μιλάμε για μακροχρόνιες δανειακές συμβάσεις και γνωρίζοντας ότι σε τελική ανάλυση οι Δημοτικές Αρχές βρίσκονται για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε αυτή τη θέση και μέχρι να υλοποιηθεί η σύμβαση θα έχουν αλλάξει ενδεχομένως.

Βρίσκω πολύ πιο ρεαλιστικό τα ιδιωτικά κεφάλαια να βρουν διέξοδο χρηματοδοτώντας για παράδειγμα μια ESCO, διότι η ESCO με τη σειρά της, ειδικά σε έργα σαν αυτά που είναι στο ProDeSa, που είναι της τάξης κάποιων εκατομμυρίων, ενδεχομένως είτε να έχουν δυσκολία χρηματοδότησης για να βάλουν οι ίδιες τα κεφάλαια, είτε να μην... (...) ευνοϊκότερους όρους. Σε αυτή την περίπτωση νομίζω ότι διαθέσιμα ιδιωτικά κεφάλαια θα μπορούσαν να συνεργαστούν με κάποιες ESCO, οι οποίες στη συνέχεια θα υπογράψουν τις συμβάσεις με τους Δήμους, και εκεί υπάρχει, να το πω έτσι, μια διασφάλιση του ενός προς τον άλλον, και λίγο πολύ είναι όλοι καλυμμένοι και τα πράγματα είναι ξεκάθαρα. Οι χρηματοδότες προφανώς έχουν τη σιγουριά ότι η ESCO λαμβάνει πίσω τα χρήματά της από το Δήμο βάσει της εξοικονόμησης, να το πω έτσι κατά κάποιο τρόπο θα μπορούσε να εκχωρηθεί, εντός ή εκτός εισαγωγικών, αυτή η ΣΕΑ προς τα ιδιωτικά κεφάλαια. Αυτό το βρίσκω αρκετά πιο ρεαλιστικό και νομίζω ότι ειδικά τώρα στην αρχή που υπάρχει αυτή η δυσκολία χρηματοδότησης των ESCO, και που δεν έχουμε τις εγγυήσεις που θα χρειαζόταν η ESCO, θα

μπορούσαν να παίξουν ένα πολύ θετικό ρόλο ιδιωτικά κεφάλαια κυρίως από το εξωτερικό.

Θ. ΤΣΕΝΗΣ: Μια ερώτηση παρακαλώ στον κύριο Ψωμά.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ναι, ναι.

Θ. ΤΣΕΝΗΣ: Πιστεύετε ότι πέρα από τα ενεργειακά έργα, θα μπορούσε να γίνει και μια ιδιωτική χρηματοδότηση και σε άλλα έργα; Δηλαδή για παράδειγμα θα μπορούσε να γίνουν... ας πούμε υπάρχει ένας (...), ο οποίος θα μπορούσε να αναπτυχθεί. Κάτι τέτοια παρόμοια έργα. Υπάρχει θέληση, υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο για κάτι τέτοιο; Ή είναι πολύ νωρίς ακόμα;

ΨΩΜΑΣ: Ούτως ή άλλως στις εργασίες, να το πω έτσι, στις υποχρεώσεις του Δήμου, για παράδειγμα διαχείριση απορριμμάτων και τα λοιπά, βλέπουμε ότι έχουμε ολοένα και πιο συχνή εφαρμογή των ΣΔΙΤ, άρα τα ιδιωτικά κεφάλαια είναι απαραίτητα. Ακόμα και στα θέματα διαχείρισης υγρών αποβλήτων, επειδή οι κοινοτικές επιδοτήσεις πλέον έχουν σταματήσει σε αυτόν τον τομέα, και δυστυχώς η Ελλάδα έχει μείνει λίγο πίσω σε αυτόν τον τομέα, προφανώς χρειάζεται και ιδιωτικά κεφάλαια. Αν επομένως βρεθεί ένας τρόπος, και επαναλαμβάνω, ο τρόπος είναι ο συμβεβλημένος με το Δήμο να είναι ο ανάδοχος του έτσι ώστε να υπάρχει αυτή η άμεση σχέση, και η δική σας εμπλοκή να είναι πλέον με τον ανάδοχο. Αυτό το βρίσκω πολύ πιο ρεαλιστικό σαν σχήμα.

Θ. ΤΣΕΝΗΣ: Τώρα για να μην σας κουράσω, και κάτι τελευταίο. Ένας πολύ καλός τρόπος να γίνει μια απόσβεση ενός έργου, είναι να πάει και σε ένα public equity. Υπάρχει κάποιος νομοθετικός τρόπος να γίνει αυτό; Δηλαδή εγώ κάνω μια σύμβαση, έρχονται (...) κεφάλαια, αλλά θα μπορεί να απαιτηθεί ας πούμε να βγουν κάποιες μετοχές πάνω στο (...) αυτό. Δηλαδή να μπουν και σε κάποιο χρηματιστήριο. Έτσι ώστε να μικρύνει ο χρόνος απόσβεσης, να είναι και πιο secure τα λεφτά. Εκεί τι γίνεται; Περιπλέκεται πολύ το πράγμα;

ΨΩΜΑΣ: Σε ότι αφορά τους Δήμους νομίζω ναι, και για αυτό άλλωστε δεν συνέστησα να γίνει μια τέτοια συμφωνία απευθείας με τους Δήμους.

Σε ότι αφορά μια εταιρεία ενεργειακών υπηρεσιών, πολλές από τις εταιρείες αυτές ή τις εν δυνάμει εταιρείες, γιατί η αγορά όπως καταλαβαίνετε δεν είναι (...) στην Ελλάδα, είναι εταιρίες που έχουν και άλλες δραστηριότητες, και μάλιστα κάποιες από αυτές ανήκουν και σε ομίλους οι οποίοι είναι στο χρηματιστήριο, έχουν δηλαδή μια σχετική εμπειρία. Επομένως όταν πρόκειται για μια συμφωνία μεταξύ ιδιωτών, εκεί δεν υπάρχουν περιορισμοί, μπορεί κανείς να κάνει οτιδήποτε.

Θ. ΤΣΕΝΗΣ: Ευχαριστώ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ, και ήταν πολύ σημαντικές και οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις.

Με έχουν ειδοποιήσει ότι θα παρέμβει η Αντιδήμαρχος της Κέρκυρας. Δεν ξέρω αν την έχουμε στη γραμμή, για να κάνει μια μικρή παρέμβαση και κάποιες ερωτήσεις.

Π. ΤΖΑΝΝΕ: Ναι, βεβαίως, καλησπέρα. Δεν ξέρω αν με ακούτε.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ναι, ναι, σας ακούμε και σας βλέπουμε, από την όμορφη Κέρκυρα.

Π. ΤΖΑΝΝΕ: Καλησπέρα σε όλους.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Η Δήμαρχός σας τι κάνει, η κυρία Υδραίου; Δεν είναι μαζί μας.

Π. ΤΖΑΝΝΕ: Είναι εξαιρετικά καλά. Έχει κάποιες άλλες υποχρεώσεις, μετέχει σε μια άλλη τηλεδιάσκεψη.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Βλέπω το γυναικείο εκεί φύλο έχει την τιμητική του στην Κέρκυρα.

Π. ΤΖΑΝΝΕ: Ναι, δόξα τω Θεώ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Λοιπόν, όνομα και ιδιότητα για τα πρακτικά.

Π. ΤΖΑΝΝΕ: Ονομάζομαι Τζάννε Παναγιώτα, και είμαι Αντιδήμαρχος Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Ανάπτυξης και

Ψηφιακής Διακυβέρνησης, του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων.

Μια μικρή παρέμβαση λοιπόν θα θέλαμε να κάνουμε όσον αφορά, να αναφερθούμε όσον αφορά στις καλές πρακτικές του Δήμου μας, σε ότι έχουμε καταφέρει στο διάστημα των 21 μηνών που έχουμε αναλάβει, από το Σεπτέμβριο του 2019 έως τώρα. Ο οποίος Δήμος είναι ένας νεοσύστατος, και προήλθε από τη διάσπαση του ενιαίου Δήμου Κέρκυρας, σε τρεις μικρότερες.

Η νέα Δημοτική Αρχή έχει βάλει στόχο να μετατρέψει εξ αρχής το Δήμο μας σε έναν έξυπνο, πράσινο, και κυρίως βιώσιμο νησιωτικό Δήμο, ο οποίος θα μπορέσει να δώσει σύγχρονες και αποτελεσματικές λύσεις στα χρόνια και σοβαρά προβλήματα τα οποία κληρονόμησε τα προηγούμενα χρόνια, ένα από τα βασικότερα αυτό το πρόβλημα που είχαμε με τα σκουπίδια.

Μέσα λοιπόν στους πρώτους 21 μήνες ζωής του, έχει καταφέρει μετά από απαιτητική προσπάθεια και προετοιμασία, να γίνει δεκτός στο φιλόδοξο πρόγραμμα της Commission ICC, ή στα ελληνικά, στο πρόγραμμα «Εκατό Ευφυείς Πόλεις της Ευρώπης», όπου στόχο έχει να βοηθήσει τις συμμετέχουσες πόλεις στον ψηφιακό μετασχηματισμό τους, στην πράσινη, έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξή τους, και γενικότερα στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Μέσα από αυτό το πλαίσιο και με απώτερο σκοπό να μειώσουμε το ανθρακικό αποτύπωμα του Δήμου μας, έχουμε εστιάσει όλες μας τις προσπάθειες στην έξυπνη και πράσινη ενέργεια, στην έξυπνη και πράσινη κινητικότητα, στην ψηφιοποίηση γενικότερα των υπηρεσιών μας, και στη διαχείριση των αποβλήτων και στην κυκλική οικονομία.

Για αυτό το λόγο, μεταξύ πολλών άλλων, έχουμε ήδη προχωρήσει στην υπογραφή του Συμφώνου των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια, στη δημιουργία ενεργειακής κοινότητας που θα συμπεριλαμβάνει τα Διαπόντια Νησιά, τα οποία αποτελούν

σύνορα και το δυτικότερο σημείο της Ελλάδας, και απλά να σημειωθεί ότι δύο από τα τρία δεν είναι καν συνδεδεμένα. Στη σταδιακή αντικατάσταση του συνόλου των προϋφιστάμενων λαμπτήρων πυρακτώσεως του δημοτικού φωτισμού, με λαμπτήρες νέας τεχνολογίας led. Στη δημιουργία για πρώτη φορά του Climathon Corfu, το οποίο κάθε χρόνο θα πραγματοποιείται πλέον και θα αποτελεί εκδήλωση ευαισθητοποίησης των πολιτών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Και φυσικά, το σημαντικότερο πρόβλημα για το νησί μας είναι και παραμένει η διαχείριση των απορριμμάτων. Ένα πρόβλημα που δυστυχώς ταλανίζει το σύνολο των Δήμων και των Περιφερειών της χώρας, και η οποία προσπαθεί να ξεφύγει από τις τελευταίες θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το συγκεκριμένο θέμα.

Η λύση μας λοιπόν, η οποία συμβαδίζει με τις ευρωπαϊκές οδηγίες, και τα καλά παραδείγματα τα οποία διδασκόμαστε από άλλες ευρωπαϊκές πόλεις, πιο προηγμένες από εμάς στο συγκεκριμένο θέμα, εστιάζει σε πέντε γενικούς άξονες. Στη δημιουργία και χωροθέτηση όσο το δυνατόν περισσότερων σε αριθμό σύγχρονων υποδομών χωριστής συλλογής απορριμμάτων, τα οποία θα είναι ικανά να υποστηρίζουν αποτελεσματικά και σε μόνιμη βάση τη διαλογή στην πηγή, των 70.000 κατοίκων του Δήμου, ανάλογα με τα μοναδικά χαρακτηριστικά τους, ή το υλικό κατασκευής τους. Όπως έξυπνες Γωνιές Ανακύκλωσης, Πράσινα Σημεία όλων των κατηγοριών, επαρκή δίκτυα χωριστής συλλογής και άλλα.

Στη μετατροπή της διαχείρισης των απορριμμάτων από αναλογική και αναχρονιστική, όπως ήταν έως σήμερα, σε έξυπνη, κυρίως με τη χρήση GPS στα απορριμματοφόρα, και την τοποθέτηση ειδικών σένσορων στους κάδους των διαφόρων ρευμάτων, έτσι ώστε να σχεδιάζονται οι βέλτιστες διαδρομές των απορριμματοφόρων, σύμφωνα με την πληρότητα των εκάστοτε κάδων, και να μειώνεται το ανθρακικό αποτύπωμα του Δήμου από

την περιοχή της συγκεκριμένης... την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας.

Στη συνεχόμενη και (...) ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των δημοτών μας, αξιοποιώντας ανά περίπτωση τις καταλληλότερες μεθόδους για να το επιτύχουμε αυτό. Απώτερος σκοπός φυσικά είναι οι δημότες να μπορούν να εκτελέσουν όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά τη διαλογή στην πηγή, όπου αποτελεί το σημαντικότερο στάδιο για την υψηλή ποιοτικά ανακύκλωση, προωθώντας ταυτόχρονα την ανταποδοτικότητα και την ανταμοιβή των συμπολιτών μας, κάτι που ήδη ουσιαστικά κάνουμε με πλατφόρμες όπως είναι η Follow Green.

Στην ειδική μέριμνα για χωριστή συλλογή των απορριμμάτων από τους μεγάλους παραγωγούς του νησιού μας, όπου κυρίως είναι οι τουριστικές μονάδες, και σύντομα θα μπορούμε να κάνουμε και συλλογή ρούχων.

Στην ανάδειξη και προώθηση κατά προτεραιότητα δράσεων και ενεργειών που θα εστιάσουν στην πρόληψη και επαναχρησιμοποίηση των παραγόμενων απορριμμάτων, σε συνεργασία με ιδιωτικές επιχειρήσεις του νησιού, και σύμφωνα πάντα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας.

Σε συμφωνία με τις ανωτέρω ενέργειες λοιπόν, ο Δήμος μας μέχρι σήμερα έχει καταφέρει να δημιουργήσει για πρώτη φορά, σε ολόκληρο το Ιόνιο Πέλαγος, το πρώτο δίκτυο χωριστής συλλογής υπολειμμάτων τσιγάρου, γόπες, αποτσίγαρο, με την τοποθέτηση 40 επιστύλιων και επιδαπέδιων κάδων, ειδικών προδιαγραφών, σε διάφορα στρατηγικά σημεία της πόλης της Κέρκυρας, στα οποία εντοπίζεται έντονη ανθρώπινη δραστηριότητα.

Έχουμε καταφέρει και έχουμε συνάψει συνεργασία μεταξύ του Δήμου, του Οργανισμού Λιμένος Κέρκυρας, και της περιβαλλοντικής οργάνωσης Aegean (...), μέσω της οποίας θα υλοποιηθεί άμεσα και για την ακρίβεια στις 22 και 23 Μαΐου, τώρα δηλαδή, σε μια εβδομάδα, ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα απορρύπανσης

συγκεκριμένων θαλάσσιων περιοχών του νησιού μας, θεμελιωμένο εξ ολοκλήρου στις αρχές κυκλικής οικονομίας, ενώ ταυτόχρονα θα αποτελέσουμε και ιδρυτικό μέλος, Δήμος, στη δημιουργία του πρώτου Δικτύου Δήμων σχετικά με την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην Ελλάδα.

Έχουμε συνάψει ήδη συνεργασία μεταξύ Δήμου και της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας GiveMed, για την πραγματική πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, από μη ληγμένα φάρμακα, και την ταυτόχρονη κάλυψη μέρους των φαρμακευτικών αναγκών του Κοινωνικού Φαρμακείου του Δήμου μας.

Να δημιουργήσει για πρώτη φορά σε όλα τα διοικητικά όρια του Δήμου ολοκληρωμένο δίκτυο χωριστής συλλογής ΑΗΕ, που συμπεριλαμβάνει τα επιμέρους δίκτυα χωριστής συλλογής λαμπτήρων, μελανοδοχείων, μικρών ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών, ενώ όλα τα νέα σημεία χωριστής συλλογής ΑΗΕ δημιουργήθηκαν αποκλειστικά σε δημοτικά κτίρια.

Να ξεκινήσει η απομάκρυνση εγκαταλελειμμένων οχημάτων από τους δρόμους του Δήμου, με στόχο την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων και φυσικά την περαιτέρω αξιοποίηση μέσω ανακύκλωση.

Απώτερος σκοπός είναι η ασφάλεια και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, και η εξασφάλιση περισσότερων θέσεων στάθμευσης στο Δήμο, και εν γένει η προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος, καθώς επίσης και της εικόνας της πόλης, που είναι μια πόλη UNESCO.

Η δημιουργία για πρώτη φορά ειδικού ενημερωτικού ιστότοπου, με την επωνυμία recycle.corfu.gr, ο οποίος αποτελεί πλέον και την ψηφιακή ταυτότητα του Δήμου σχετικά με την Υπηρεσία Καθαριότητας, την ανακύκλωση, και γενικότερα την εναλλακτική διαχείριση στο Δήμο, απαντώντας στα πιο βασικά ερωτήματα των δημοτών, όπου είναι γιατί να κάνουμε ανακύκλωση; Πού πρέπει και μπορούμε να κάνουμε ανακύκλωση; Πώς και με

ποιον τρόπο θα πρέπει να κάνω σωστή ανακύκλωση; Και καλούμε οποιονδήποτε συμπολίτη μας, από οποιοδήποτε σημείο της χώρας, να επισκεφτεί τον ιστότοπό μας και να ενημερωθεί σχετικά.

Είναι μια προσπάθεια που έγινε από τον επιστημονικό μας συνεργάτη, τον κύριο Βίκτωρα Δημουλή. Αποτελεί προσωπική προσπάθεια. Ήταν παραδοτέο στο πρόγραμμα της Commission, στο ICC, για το οποίο έχουμε πάρει και πολλά-πολλά μπράβο.

Και θα ήθελα να κλείσω λέγοντας ότι μέχρι το τέλος του καλοκαιριού, στην πόλη της Κέρκυρας, σε 150 κτίρια και μνημεία, θα υπάρχουν QR Codes, με τα οποία ο επισκέπτης θα μπορεί να έρχεται και να σκανάρει και να βλέπει την ιστορία του μνημείου ή του κτιρίου, και ότι πληροφορία έχει να πάρει από αυτό.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε, κυρία Τζάννε, για τα τόσα σημαντικά που κάνετε στην Κέρκυρα, στο νησί των Φαιάκων εκεί, αυτόν τον όμορφο τόπο, που πραγματικά και εμείς τον έχουμε στην καρδιά μας και ερχόμαστε κάθε χρόνο.

Πραγματικά θεωρώ ότι είναι σημαντικό οι Δήμοι να παρουσιάζουν, και είναι μια πρόκληση αυτό, το έργο το οποίο κάνουν στο κομμάτι της ενεργειακής απόδοσης, της εξοικονόμησης, γενικά των νέων τεχνολογιών, ώστε πραγματικά να εκσυγχρονιστούμε, γιατί αυτός είναι ο στόχος που έχουμε βάλει και ως Διοίκηση της ΚΕΔΕ, αλλά και γενικά όλη η σύγχρονη Αυτοδιοίκηση της χώρας που θέλουμε να λεγόμαστε πλέον.

Άρα λοιπόν ευχαριστούμε για την παρέμβασή σας.

Π. ΤΖΑΝΝΕ: Εγώ σας ευχαριστώ πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Να πείτε πολλούς χαιρετισμούς στην κυρία Υδραίου, την αγάπη μας, και θα είμαστε εκεί σύντομα πες της, στην Κέρκυρα.

Π. ΤΖΑΝΝΕ: Βεβαίως. Ευχαριστούμε πάρα πολύ και σας περιμένουμε. Να τελειώσει και αυτό το θέμα με τον ιδί. Θα χαρούμε πολύ. Ευχαριστώ πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Να είστε καλά.

Αγαπητοί συνάδελφοι, αυτού του όμορφου πάνελ, του τραπέζιού, που σιγά-σιγά οδεύουμε προς το τέλος, καταρχήν να σας ευχαριστήσω. Θα δώσω το λόγο για τα συμπεράσματα στον κύριο Πλάτωνα Μπαλτά, ο οποίος είναι Εκτελεστικός Διευθυντής της εταιρείας ΕΥΔΙΤΗ, το λέω πάλι καλά, με την οποία συμμετέχει στο έργο ProDeSa. Είναι ειδικός στον τομέα ηλιακής ενέργειας και αποθήκευσης ενέργειας. Πάρα πολύ σημαντικό. Έχει υπηρετήσει το χώρο επί σαράντα χρόνια, εκτελώντας πρωτοποριακά έργα για την ανάπτυξη του κλάδου στο δημόσιο τομέα και τη βιομηχανία. Τα τελευταία δέκα χρόνια ασχολείται με την ανάπτυξη και χρηματοδότηση έργων παραγωγής και αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Ουσιαστικά είναι η μία αυτή τοποθέτηση για συμπεράσματα, και η άλλη στη συνέχεια είναι του Στέλιου του Ψωμά, τον ακούσαμε προηγουμένως, πολύ σημαντικός άνθρωπος σε αυτή τη διαδικασία, και στο πρόγραμμα, είναι της Enfinity της εταιρείας εκπρόσωπος, και στο πρόγραμμα το ProDeSa.

Να ευχαριστήσω καταρχήν τους Δήμους που ήταν μέχρι τώρα παρόντες και παρουσίασαν το πρόγραμμά τους, το ΚΑΠΕ, όλους αυτούς που συμμετείχαν στη σημερινή οργάνωση, και να ξεκινήσουμε λοιπόν το λόγο με τον κύριο Μπαλτά, είναι μαζί μας, για να...

Π. ΜΠΑΛΤΑΣ: Είμαι μαζί σας, αλλά θα προτιμούσα να ξεκινήσει ο Στέλιος.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ωραία, μια χαρά. Αυτό είναι πάρα πολύ ωραίο, όταν έχουν αυτή τη σχέση.

Π. ΜΠΑΛΤΑΣ: Ευχαριστώ πολύ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Στέλιο, έχεις το λόγο για μια γενική αποτίμηση.

Σ. ΨΩΜΑΣ: Άλλωστε με τον Πλάτωνα συνεργαζόμαστε πάρα πολλά χρόνια και πλέον είμαστε οικογένεια, να το πω έτσι.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Κοιτάξτε, έχουμε γίνει μια οικογένεια έτσι και αλλιώς, οπότε αυτό είναι το ωραίο κλίμα που δημιουργούμε.

Λοιπόν, Στέλιο.

Σ. ΨΩΜΑΣ: Θα προσπαθήσω να είμαι πολύ σύντομος στη σύνοψη, γιατί ήταν πάρα πολλές οι ώρες και όσο ευχάριστα και αν είναι, είναι κουραστικά.

Από την πρώτη σύνοδο, που θα έλεγα ήταν η πιο πολιτική, εντός ή εκτός εισαγωγικών, κρατάω κάτι που είπε η Γενική Γραμματέας, η κυρία Σδούκου, ότι τα θέματα της ενεργειακής απόδοσης, των ανανεώσιμων πηγών, της προστασίας του κλίματος, και ειδικά σε επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αρχίζουν να γίνουν ευτυχώς η νέα κανονικότητα. Δεν θα είχαμε τόσο ενθουσιασμό για αυτά τα θέματα αν το Συνέδριο αυτό γινόταν δέκα-δεκαπέντε χρόνια πριν. Σήμερα θεωρείται κάτι αυτονόητο. Θεωρείται κάτι το οποίο είναι επιθυμητό από όλους και αυτό είναι μια πολύ ευχάριστη είδηση, διότι όταν όλοι θέλουν κάτι, γρήγορα αυτό το κάτι θα γίνει.

Κρατάω επίσης από το ευρωπαϊκό κομμάτι το ότι όχι απλώς υπάρχει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο ευρωπαϊκό που ενισχύει τις προσπάθειες ενεργειακής απόδοσης και προώθησης των ανανεώσιμων πηγών, αλλά οι διάφοροι κοινοτικοί φορείς, είτε πρόκειται για θεσμικούς φορείς ρυθμιστικούς, είτε πρόκειται για χρηματοδοτικούς φορείς, κατανοούν την απόλυτη ανάγκη να υπάρξει και οικονομική στήριξη όλων αυτών των μέτρων, άρα μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι στο ορατό μέλλον τουλάχιστον θα υπάρχουν διαθέσιμοι κοινοτικοί πόροι για να προχωρήσουμε στην εκτέλεση τέτοιων έργων.

Από την άλλη, όπως ειπώθηκε αρκετές φορές σήμερα, οι δημόσιοι πόροι, είτε είναι κοινοτικοί, είτε εθνικοί, δεν επαρκούν, άρα πρέπει να υπάρχει μια μόχλευση και ιδιωτικών κεφαλαίων. Και από ότι είδαμε και από τις παρεμβάσεις των ταμείων και των τραπεζών, θα υπάρχουν διαθέσιμα κεφάλαια για να γίνουν άμεσα έργα στα επόμενα χρόνια.

Σε ότι αφορά τώρα τα διαθέσιμα χρηματοοικονομικά εργαλεία, προφανώς νομίζω ότι... το μήνυμα είναι ότι ευτυχώς διαθέτουμε μια ευρεία βεντάλια τέτοιων εργαλείων, αρκεί ο κάθε Δήμος να βρει το καταλληλότερο μίγμα που ταιριάζει στις δικές του ανάγκες, στα δικά του έργα που θέλει να αναπτύξει, και βέβαια πατώντας πάνω στη δουλειά που έχει γίνει και στο ProDeSa, να μπορέσει σε σύντομο χρονικό διάστημα, και τονίζω λίγο το σύντομο, διότι στο πρόγραμμα ProDeSa είχαμε να αντιμετωπίσουμε ίσως για πρώτη φορά κάποια πρωτόγνωρα προβλήματα.

Ούτως ή άλλως η εξοικονόμηση ενέργειας από μόνη της είναι ένα δύσκολο θέμα ακόμη και για τον ιδιωτικό τομέα. Πόσο μάλλον για το δημόσιο τομέα, και πόσο μάλλον για κάποιους Δήμους που είτε δεν διαθέτουν επαρκή τεχνική υποστήριξη, αλλά κυρίως έχουν να δούλέψουν στην καθημερινότητά τους σε ένα πολύπλοκο, πολυδαίδαλο, θεσμικό καθεστώς.

Η νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις για παράδειγμα, όπως καλά γνωρίζετε, είναι πολλές εκατοντάδες σελίδες. Δεν είναι εύκολο για έναν Δήμο να έχει την ευελιξία που έχει ένας ιδιωτικός φορέας.

Άρα αυτό που είναι μια φορά δύσκολο για έναν ιδιωτικό φορέα, είναι διπλάσια δύσκολο για έναν Δήμο, και αυτό που προσπαθήσαμε να κάνουμε στο ProDeSa είναι να βοηθήσουμε όσο μπορούσαμε από την πλευρά μας τους Δήμους να κάνουν αυτά τα απαραίτητα βήματα, και νομίζω ότι σε κάποιο βαθμό το καταφέραμε.

Πλάτωνα, θα ήθελα να συνεχίσεις εσύ.

Π. ΜΠΑΛΤΑΣ: Ναι, θέλω να πω κάποιου άλλου είδους συμπεράσματα, γιατί τα περισσότερα τα έχεις πει εσύ, Στέλιο.

Μια παρατήρηση δουλεύοντας σε αυτό το πρόγραμμα, και αντιμετωπίζοντας όλα τα προβλήματα, κυρίως ρυθμιστικά, κυρίως το γεγονός ότι θα μπορούσαν να υπάρχουν απλές λύσεις, όπως η παροχή εγγυήσεων, που να κάνει μεγάλη διαφορά, και στο οποίο...

πράγμα για το οποίο αγωνιστήκαμε όλη η ομάδα για αρκετά χρόνια και σχεδόν το καταφέραμε.

Αλλά μια γενικότερη παρατήρηση, και αυτή είναι ότι όπως έχετε δει όλοι σας, ο κόσμος μας αλλάζει με εξαιρετικά γρήγορους ρυθμούς, και απαιτείται άμεση προσαρμογή της Ελλάδας, αλλά και της Ευρώπης θα έλεγα, για να μην αντιμετωπίσουμε προβλήματα όπως αυτά της οικονομικής κρίσης που κράτησε δέκα χρόνια.

Ειδικά για την ενέργεια, στην οποία εγώ προσωπικά εργάζομαι στο χώρο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αποθήκευσης για σαράντα χρόνια, τις περισσότερες αλλαγές τις έχω δει μόλις τα τελευταία πέντε χρόνια. Όλη η αλλαγή έχει γίνει σήμερα.

Οι αλλαγές όμως δεν είναι μόνο τεχνολογικές. Έχουμε αλλαγές και σε χρηματοδοτικά σχήματα που αναπτύσσονται και είναι καινούργια, και πρόκειται να εφαρμοστούν και στο δημόσιο τομέα, αλλά και σε επιχειρηματικά μοντέλα, όπως είναι αυτό της ESCO.

Η προσαρμογή αυτή, που είναι απολύτως απαραίτητη, απαιτεί το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό στους Δήμους, και δεν μιλάμε απλά μόνο για προσωπικό των Δήμων που να έχει την κατάλληλη εκπαίδευση. Αρκετοί έχουν πτυχία, μεταπτυχιακά, αλλά υπάρχει κάτι που λείπει. Κατά τη γνώμη μου αυτό που λείπει είναι τα κίνητρα στους ανθρώπους των Δήμων και η ανταμοιβή, για να εργαστεί σκληρά και να αναλάβει πρωτοβουλίες και ευθύνες. Και θέλω να τονίσω ότι η ανταμοιβή δεν πρέπει να είναι μόνο οικονομική. Και αυτό είναι κάτι που η ΚΕΔΕ θα μπορούσε να κάνει σε κεντρικό επίπεδο. Εκεί υπάρχει κατά τη γνώμη μου, και αυτή είναι η εμπειρία η δική μας από αυτό το πρόγραμμα, υπάρχει ένα σοβαρό έλλειμμα.

Ειδικά στο έργο ProDeSa και παρ' όλες τις δυσκολίες του έργου, κυρίως λόγω του ελλιπούς ρυθμιστικού πλαισίου και της εμπειρίας, υπήρξαν άνθρωποι σε αρκετούς Δήμους που εργάστηκαν

σκληρά και ανέλαβαν πρωτοβουλίες και ευθύνες. Και ξέρετε, όταν ένας άνθρωπος του Δήμου αναλαμβάνει πρωτοβουλία και ευθύνη, είναι τις περισσότερες φορές προς το κακό του παρά προς το καλό του. Και κατά τη γνώμη μου αυτό είναι ένας αληθινός πατριωτισμός. Εγώ έτσι θα τον όριζα.

Και πρέπει μέχρι τουλάχιστον η Τοπική Αυτοδιοίκηση να βρει έναν τρόπο για την ηθική ή και οικονομική ανταμοιβή αυτών των ανθρώπων, να τους πούμε ένα ευχαριστώ. Αυτούς που τυχαίνει να βρίσκονται και αυτή τη στιγμή στο πάνελ και έχουν δουλέψει πατριωτικά.

Αυτά ήθελα να πω από τη δική μου μεριά. Ευχαριστώ.

Δ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ και τον Πλάτων τον Μπαλτά, αλλά και τον Στέλιο.

Να πω, Πλάτωνα, ότι πολύ ορθά αναφέρθηκες στα στελέχη των Δήμων, γιατί πραγματικά τραβούν γολγοθά θα έλεγα πολλές φορές, με λίγα μέσα, στο να υποστηρίξουν όλο αυτό το καινούργιο το οποίο αλλάζει γρήγορα, γιατί αυτό είναι το στοίχημα, να μπορούν να υποστηρίξουν όλη αυτή την προσπάθεια την οποία και εμείς συζητάμε και γίνεται, αλλά και σε άλλους τομείς έχει ξεκινήσει και γίνεται.

Άρα λοιπόν εκεί χρειάζονται πρωτοβουλίες. Εμείς με τη νέα Διοίκηση, αλλά και με τα Υπουργεία, προσπαθούμε καθημερινά να μεταφέρουμε αυτή την εικόνα, ότι πρέπει να νομοθετηθούν νέα πράγματα, και να γίνει μια νέα αρχή ουσιαστικά για τα στελέχη της Αυτοδιοίκησης, γιατί πραγματικά η Αυτοδιοίκηση καλείται πλέον να παίξει έναν σημαντικό ρόλο. Και φάνηκε και στο προσφυγικό, μην ξεχνάμε, αλλά και στο κομμάτι της πανδημίας, και γενικότερα σε όλη αυτή την πορεία που έχει και η χώρα μας, αλλά και η κοινωνία, ότι στάθηκε πάρα πολύ ψηλά, και όχι μόνο σε αυτά, αλλά και στα καινούργια τα οποία έρχονται. Πολλοί Δήμοι εφαρμόζουν τις καινοτομίες, την ψηφιακή πολιτική, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Υπάρχει δηλαδή μια γενικότερη εξέλιξη σε όλο το

κομμάτι αυτό, (...) και το προσωπικό χρειάζεται να ανανεωθεί και να βελτιωθεί ακόμα πιο πολύ, και με νέα δεδομένα, και με νέους στόχους, ώστε να μπορεί να παρέχει καλύτερες υπηρεσίες σε αυτό το καινούργιο το οποίο έρχεται.

Κλείνοντας και εγώ αυτό το 7ωρο όμορφο ταξίδι σήμερα, με πάρα πολλούς σημαντικούς ομιλητές, Υπουργούς, πολιτικούς, ακούσαμε τις ευρωπαϊκές πολιτικές, τις εθνικές πολιτικές, ακούσαμε τα χρηματοδοτικά εργαλεία τα οποία υπάρχουν και στην Ευρώπη, αλλά και στη χώρα μας, που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για αυτά τα οποία θέλουμε να χτίσουμε πλέον. Να πω ότι πραγματικά η ΚΕΔΕ, η Αυτοδιοίκηση, είναι μπροστά σε όλη αυτή την εξέλιξη, αυτή την προσπάθεια.

Είμαι ικανοποιημένος γιατί είχαμε πάρα πολλούς συμμετέχοντες, πάνω από 150, από ό,τι με πληροφορούν από το κοντρόλ, ότι έμειναν κοντά μας όλη αυτή τη διάρκεια της σημερινής... του σημερινού συνεδρίου διαδικτυακά. Άκουσαν, σημείωσαν, και φαντάζομαι ότι ανοίγει ένας καινούργιος διάλογος, γιατί το ProDeSa ναι, εφαρμόστηκε σε κάποιους Δήμους, τριάντα Δήμοι είναι αυτοί οι οποίοι θα λάβουν την τεχνική τους βοήθεια, αλλά είναι μόνο η αρχή.

Η ΚΕΔΕ, η Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων και το Τμήμα Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, που πραγματικά μας στηρίζει καθημερινά, (...) και τα στελέχη της ΚΕΔΕ, και της Αυτοδιοίκησης, και η κυρία Χαμακιώτη ακόμα πιο συγκεκριμένα μπορώ να πω. Θα αγωνιστούμε όλοι μαζί με μπροστάρη τον Πρόεδρο, για να μπορέσουμε να φέρουμε και άλλα προγράμματα, και άλλες καινοτομίες, αλλά και να ανοίξουμε δρόμους, γιατί ουσιαστικά αυτό το οποίο πρέπει να δούμε όλοι μας είναι αυτό το οποίο έρχεται, και να ετοιμαστούμε όλοι μας.

Εδώ χρειαζόμαστε την Πολιτεία για να μπορέσει να ενδυναμώσει την Αυτοδιοίκηση μέσα από νομοθετικές παρεμβάσεις, έτσι ώστε να μην χανόμαστε στους διαδρόμους και στη νομοθεσία,

αλλά γρήγορα να μπορούμε να λύνουμε ζητήματα για το καλό όλων, και ειδικότερα αυτών που δέχονται την όποια αλλαγή, που είναι η ίδια η κοινωνία, οι ίδιοι οι πολίτες.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ όλους για την υπομονή σας, για τις παρεμβάσεις σας. Είμαστε εδώ και θα συνεχίσουμε αυτή τη μεγάλη πραγματικά προσπάθεια.

Να είστε καλά και ευχαριστώ.
